

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

456

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi s Odlukom Predsjedništva Bosne i Hercegovine o pristupanju Bosne i Hercegovine Proširenom parcijalnom sporazumu Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta broj 01-50-1-535-28/14 od 6. marta 2014. godine, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 48. sjednici održanoj 13.5.2024. godine, donijelo je

ODLUKU

**O FORMIRANJU SAVJETODAVNOG VIJEĆA ZA
IMPLEMENTACIJU PROŠIRENOG PARCIJALNOG
SPORAZUMA VIJEĆA EVROPE O USPOSTAVI
KULTURNIH RUTA ZA BOSNU I HERCEGOVINU**

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom formira se Savjetodavno vijeće za implementaciju Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Savjetodavno vijeće).

Član 2.

(Savjetodavno vijeće)

- (1) Za članove Savjetodavnog vijeća imenuju se:
- Danijela Bjekić, na prijedlog Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske,
 - Dragana Elez Trifković, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
 - Aleksandra Mihić, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
 - Dragana Vujanović, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,

- Nusret Čolo, na prijedlog Federalnog ministarstva kulture i sporta,
 - Milica Kotur, na prijedlog Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske,
 - Lejla Hogić, na prijedlog Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,
 - Mario Oršolić, na prijedlog Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta Posavskog kantona,
 - Vinko Šarac, na prijedlog Ministarstva nauke, prosvjete, kulture i sporta Kantona 10,
 - Fatima Jelčin, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona,
 - Marinko Tokić, na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona,
 - Jure Miloš, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Zapadnohercegovačkog kantona,
 - Marija Jurčić, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, nauke kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona,
 - Zerina Kulenović, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona,
 - Amina Salić Bezdob, na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde,
 - Lejla Mujkić, na prijedlog Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo,
 - Selma Bešić Čerkezović, na prijedlog Ministarstva za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona.
- (2) Za sekretara Savjetodavnog vijeća imenuje se Aleksandra Mihić, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine.

Član 3.

(Zadatak)

Zadatak Savjetodavnog vijeća je:

- a) implementacija Proširenog parcijalnog Sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta,
- b) praćenje svih aktivnosti iz Proširenog parcijalnog Sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta,
- c) razmatranje inicijative za pristupanje postojećim kulturnim rutama i razmatranje inicijative o eventualnom kandidovanju novih ruta.

Član 4.

(Mandat)

- (1) Članovi Savjetodavnog vijeća imenuju se na period od pet godina.
- (2) Članovi Savjetodavnog vijeća nakon isteka mandata mogu biti ponovo imenovani u sastav Savjetodavnog vijeća.

Član 5.

(Način rada)

- (1) Način rukovođenja, odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad Savjetodavnog vijeća utvrđuju se Poslovnikom o radu.
- (2) Savjetodavno vijeće je dužno na prvom konstitutivnom sastanku imenovati predsjednika i zamjenika predsjednika Savjetodavnog vijeća, te donijeti Poslovnik o radu.
- (3) Savjetodavno vijeće sastanke održava najmanje dva puta godišnje.

Član 6.

(Izvještaj o radu)

Savjetodavno vijeće jednom godišnje podnosi izvještaj o radu Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Član 7.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o formiranju Savjetodavnog vijeća za implementaciju Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta za Bosnu i Hercegovinu ("Službeni glasnik BiH", br. 51/18 i 60/19).

Član 8.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 93/24
13. maja 2024. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi s Odlukom Predsjedništva Bosne i Hercegovine o pristupanju Bosne i Hercegovine Proširenom parcijalnom sporazumu Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta broj 01-50-1-535-28/14 od 6. ožujka 2014. godine, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 48. sjednici održanoj 13.5.2024. godine, donijelo je

ODLUKU**O FORMIRANJU SAVJETODAVNOG VIJEĆA ZA IMPLEMENTACIJU PROŠIRENOG PARCIJALNOG SPORAZUMA VIJEĆA EUROPE O USPOSTAVI KULTURNIH RUTA ZA BOSNU I HERCEGOVINU**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom formira se Savjetodavno vijeće za implementaciju Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: Savjetodavno vijeće).

Članak 2.

(Savjetodavno vijeće)

- (1) Za članove Savjetodavnog vijeća imenuju se:
 - a) Danijela Bjekić, na prijedlog Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske,
 - b) Dragana Elez Trifković, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
 - c) Aleksandra Mihić, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
 - d) Dragana Vujanović, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine,
 - e) Nusret Čolo, na prijedlog Federalnog ministarstva kulture i sporta,
 - f) Milica Kotur, na prijedlog Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske,
 - g) Lejla Hogić, na prijedlog Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,
 - h) Mario Oršolić, na prijedlog Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Posavskog kantona,
 - i) Vinko Šarac, na prijedlog Ministarstva znanosti, prosvjete, kulture i športa, Hercegbosanskog kantona,
 - j) Fatima Jelčin, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i sporta, Srednjobosanski kanton,
 - k) Marinko Tokić, na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, znanost, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona,
 - l) Jure Miloš, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa Zapadnohercegovačkog kantona,
 - m) Marija Jurčić, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona,
 - n) Zerina Kulenović, na prijedlog Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona,
 - o) Amina Salić Bezdob, na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, mlade, znanosti, kulturu i sport, Bosansko-podrinjskog kantona Goražde,
 - p) Lejla Mujkić, na prijedlog Ministarstva kulture i sporta, Kanton Sarajevo,
 - r) Selma Bešić Čerkezović, na prijedlog Ministarstva za kulturu, sport i mlade, Tuzlanski kanton.
- (2) Za tajnika Savjetodavnog vijeća imenuje se Aleksandra Mihić, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

(Zadatak)

Zadatak Savjetodavnog vijeća je:

- a) implementacija Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta,
- b) praćenje svih aktivnosti iz Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta,
- c) razmatranje inicijative za pristupanje postojećim kulturnim rutama i razmatranje inicijative o eventualnom kandidiranju novih ruta.

Članak 4.

(Mandat)

- (1) Članovi Savjetodavnog vijeća imenuju se na razdoblje od pet godina.
- (2) Članovi Savjetodavnog vijeća nakon isteka mandata mogu biti ponovno imenovani u sastav Savjetodavnog vijeća.

Članak 5.

(Način rada)

- (1) Način rukovođenja, odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad Savjetodavnog vijeća utvrđuju se Poslovnikom o radu.

- (2) Savjetodavno vijeće dužno je na prvom konstitutivnom sastanku imenovati predsjednika i zamjenika predsjednika Savjetodavnog vijeća te donijeti Poslovnik o radu.
- (3) Savjetodavno vijeće sastanke održava najmanje dva puta godišnje.

Članak 6.

(Izvješće o radu)

Savjetodavno vijeće jednom godišnje podnosi izvješće o radu Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Članak 7.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o formiranju Savjetodavnog vijeća za implementaciju Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Europe o uspostavi kulturnih ruta za Bosnu i Hercegovinu ("Službeni glasnik BiH", br. 51/18 i 60/19).

Članak 8.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 93/24
13. svibnja 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi s Odlukom Predsjedništva Bosne i Hercegovine o pristupaњу Bosne i Hercegovine Proširenom parcijalnom sporazumu Savjeta Europe o uspostavljanju kulturnih ruta broj 01-50-1-535-28/14 od 6. marta 2014. godine, na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 48. sjednici, održanoj 13.5.2024. godine, donio je

ОДЛУКУ

О ФОРМИРАЊУ САВЈЕТОДАВНОГ ВИЈЕЋА ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОШИРЕНОГ ПАРЦИЈАЛНОГ СПОРАЗУМА САВЈЕТА ЕВРОПЕ О УСПОСТАВЉАЊУ КУЛТУРНИХ РУТА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Овом одлуком формира се Савјетодавно вијеће за имплементацију Проширеног парцијалног споразума Савјета Европе о успостављању културних рута за Босну и Херцеговину (у даљем тексту: Савјетодавно вијеће).

Члан 2.

(Савјетодавно вијеће)

- (1) За чланове Савјетодавног вијећа именују се:
- Данијела Бјекић, на приједлог Министарства просвјете и културе Републике Српске,
 - Драгана Елез Трифковић, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине,
 - Александра Михаић, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине,
 - Драгана Вујановић, на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине,
 - Нусрет Чоло, на приједлог Федералног министарства културе и спорта,
 - Милица Котур, на приједлог Министарства просвјете и културе Републике Српске,

- Лејла Хогоић, на приједлог Владе Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине,
 - Марио Оршоловић, на приједлог Министарства просвјете, науке, културе и спорта Посавског кантона,
 - Винко Шарац, на приједлог Министарства науке, просвјете, културе и спорта, Херцегбосанског кантона,
 - Фатима Јелчин, на приједлог Министарства образовања, науке, младих, културе и спорта, Средњобосански кантон,
 - Маринко Токић, на приједлог Министарства за образовање, науку, културу и спорт Зеничко-добојског кантона,
 - Јуре Милош, на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта, Западнохерцеговачког кантона,
 - Марија Јурчић, на приједлог Министарства образовања, науке културе и спорта Херцеговачко-неретванског кантона,
 - Зерина Куленовић, на приједлог Министарства образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона,
 - Амина Салић Бездуб, на приједлог Министарства за образовање, младе, науку, културу и спорт Босанско-подрињског кантона Горажде,
 - Лејла Мујић, на приједлог Министарства културе и спорта, Кантон Сарајево,
 - Селма Бешић Черкезовић, на приједлог Министарства за културу, спорт и младе, Тузлански кантон.
- (2) За секретара Савјетодавног вијећа именује се Александра Михаић, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(Задатак)

Задатак Савјетодавног вијећа је:

- имплементација Проширеног парцијалног споразума Савјета Европе о успостављању културних рута,
- праћење свих активности из Проширеног парцијалног споразума Савјета Европе о успостављању културних рута,
- разматрање иницијативе за приступање постојећим културним рутама и разматрање иницијативе о евентуалном кандидовању нових рута.

Члан 4.

(Мандат)

- Чланови Савјетодавног вијећа именују се на период од пет година.
- Чланови Савјетодавног вијећа након истека мандата могу бити поново именовани у састав Савјетодавног вијећа.

Члан 5.

(Начин рада)

- Начин руковођења, одлучивања и друга питања од значаја за рад Савјетодавног вијећа утврђују се Пословником о раду.
- Савјетодавно вијеће дужно је на првом конститутивном састанку именовати председника и замјеника председника Савјетодавног вијећа, те донијети Пословник о раду.
- Савјетодавно вијеће састанке одржава најмање два пута годишње.

**UPUTSTVO
O IZMJENAMA I DOPUNAMA UPUTSTVA O
POPUNJAVANJU CARINSKE DEKLARACIJE I
DEKLARACIJE ZA PRIVREMENI SMJEŠTAJ**

Član 1.

U Uputstvu o popunjavanju carinske deklaracije i deklaracije za privremeni smještaj ("Službeni glasnik BiH", broj 9/23) u članu 6. šifra i zagrada "(a)" zamjenjuje se šifrom i zagradom "(an)".

Član 2.

U Prilogu 2. (Popunjavanje carinske deklaracije za izvozne carinske postupke) tačka 1. za polje 2 (Pošiljalac/Izvoznik) mijenja se i glasi:

"1. Popunjava se tako što se upisuje:

- u prvi red, pored oznake I.B.: I.B. izvoznika robe,
- upisivanjem I.B. izvoznika robe u prvi red ovog polja, carinski informacijski podsystem automatski;
- iz Jedinstvenog registra obveznika indirektnih poreza, upisuje podatke o izvozniku robe (puno ime, adresa),
- upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako izvoznik ima neko od odobrenja AEO,
- upisuje šifru "RA", ako je izvoznik registrovan kao obveznik za akcizu u Jedinstvenom registru obveznika indirektnih poreza."

U Prilogu 2. tačka 1. za polje 14 (Deklarant/Zastupnik) mijenja se i glasi:

"1. Popunjava se tako što se upisuje:

- u prvi red, ispred oznake I.B.: odgovarajuća šifra za određivanje deklaranta ili statusa zastupnika iz Priloga 5., ovisno od konkretnog slučaja,
- u prvi red, poslije oznake I.B.: I.B. deklaranta/zastupnika,
- u drugi red: puno ime deklaranta/zastupnika,
- u treći red: adresa deklaranta/zastupnika,
- upisivanjem I.B. deklaranta/zastupnika u prvi red polja 14, carinski informacijski podsystem automatski;
- iz Jedinstvenog registra obveznika indirektnih poreza, u polje 14 upisuje puno ime i adresu deklaranta/zastupnika,
- upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako deklarant/zastupnik ima neko od odobrenja AEO."

U Prilogu 2. u tački 1. za polje 17 (Država odredišta/šifra) dodaje se nova rečenica koja glasi:

"Ako se u države članice Evropske unije izvozi roba koju, prilikom izvoznog carinjenja, prati dokaz o porijeklu, država odredišta mora biti jedna od država članica Evropske unije."

U Prilogu 2. tekst za polje 40 (Skrraćena deklaracija/Prethodni dokument) mijenja se i glasi:

"Polje 40: Skraćena deklaracija/Prethodni dokument

1. Polje 40 popunjava se samo ako postoji prethodni dokument ili je postupku zahtijevanom po predmetnoj izvoznj carinskoj deklaraciji prethodio drugi carinski postupak.
2. Koristeći odgovarajuće šifre iz Priloga 5., u polje 40 upisuju se referentni podaci o dokumentu koji se odnosi na postupak prije zahtijevanog predmetnog izvoznog postupka (prethodni dokument), prema strukturi tih podataka navedenoj u tački 3. ovog polja.
3. Kod izvozne carinske deklaracije, koja se popunjava korištenjem carinskog informacionog podsistema, polje 40 popunjava se tako što se upisuju alfanumeričke šifre o prethodnom dokumentu, koje se sastoje iz tri dijela (podjele), ili četiri dijela prema potrebi, i to:

-	40/1:	šifra kategorije prethodnog dokumenta (X, Y ili Z, ovisno od kategorije prethodnog dokumenta),
	40/2:	šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta (na primjer, N380,

		N955, IM, EX ili CLE ili druga šifra (skraćena) propisana Prilogom 5. (Šifarnik 16.), ovisno koji prethodni dokument je u pitanju,
-	40/3:	upisuje se referentni broj prethodnog dokumenta (podatak potreban za prepoznavanje dokumenta). Ovisno koji prethodni dokument je u pitanju, to može biti: - njegov identifikacioni broj (MRN broj, na primjer, 24BA09401300108015) ili - drugi prepoznatljiv referentni podatak prethodnog dokumenta, koji podatak, bez razmaka, treba sadržavati: posljednje dvije cifre godine prihvatanja (n2), šifru carinskog ureda prihvatanja (an8) i broj pod kojim je prihvaćen prethodni dokument po kojem je roba bila prijavljena (n6) kojem prethode nule ako nije šestocifren (na primjer, "24BA094013000105"),
-	40/4:	redni broj naimenovanja (ili stavke) iz prethodnog dokumenta kojim je predmetna roba obuhvaćena i to samo u slučaju kada se sva roba iz prethodnog dokumenta ne razdužuje predmetnom izvoznom carinskom deklaracijom, ili, prema potrebi, redni broj uvoznog ili izvoznog kupona iz karjeta ATA."

Primjer:	Potpuni referentni podatak o prethodnom dokumentu upisan u polje 40 izvozne carinske deklaracije (postupak "3153") glasi, na primjer: "Z-IM-24BA09401300108015-3" (vidi član 4. ovog uputstva, primjeri za Šifarnik 16.).
Napomena:	Črtica (-) u referentnom podatku o prethodnom dokumentu koristi se za međusobno odvajanje dijelova tog podatka kada se, u pisanoj formi (na primjer, u rješenju ili drugom aktu), navodi ili se vrši pozivanje na referentni podatak prethodnog dokumenta koji je u pitanju. Črtica (-) se ne koristi kod popunjavanja izvozne carinske deklaracije korištenjem carinskog informacionog podsistema pošto se referentni podatak, prema njegovim dijelovima, upisuje u podjele (tri ili, prema potrebi četiri) polja 40 deklaracije.

4. Ako je potrebno upisati više prethodnih dokumenata:
 - u treću podjelu polja 40: upisuje se "Razno dokumenta-99211", a
 - uz predmetnu izvoznj carinsku deklaraciju prilaže se "specifikacija prethodnih dokumenata" koja sadrži: referentne podatke specifikacije, sve relevantne podatke o svim prethodnim dokumentima kako je propisano u tački 3. za ovo polje i podatak uz svako naimenovanje o bruto masi koja se razdužuje, ovisno od konkretnog slučaja. Referentni podaci specifikacije upisuju se u polje 44 pod odgovarajućom šifrom vrste dokumenta iz Priloga 5.
5. Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI (a to su, shodno članu 10. ovog uputstva, carinske deklaracije za uvozne i izvozne carinske postupke do uvođenja u primjenu elektronske deklaracije sa elektronskim potpisom u tim postupcima), šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta sastoji se od:
 - šifre koja se primjenjuje za prvu podjelu polja 1 (IM ili EX).
6. Ako je prethodni carinski postupak proveden na osnovu usmene carinske deklaracije koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo) (vidi član 355. stav (4) i član 357. stav (3) Odluke), ili je postupak proveden na osnovu carinske deklaracije podnijete drugom radnjom (član 164. Odluke):
 - u treću podjelu polja 40: upisuje se odgovarajuća šifra iz Priloga 5.
7. Ako ne postoji prethodni postupak polje 40 se ne popunjava.
8. U Prilogu 5., u Šifarniku "16. (16. Šifre za dokumenta o prethodnom postupku - polje 40)", naveden je opis strukture šifri, šifre i objašnjenja za popunjavanje polja 40."

Član 3.

U Prilogu 3. (Popunjavanje carinske deklaracije za uvozne carinske postupke) tačka 1. za polje 8 (Primalac) mijenja se i glasi:

"1. Popunjava se tako što se upisuje:

- u prvi red, pored oznake I.B.: I.B. primaoca robe,
- upisivanjem I.B. primaoca robe u prvi red ovog polja, carinski informacijski podsystem automatski;

- iz Jedinstvenog registra obveznika indirektnih poreza, upisuje podatke o primaocu robe (puno ime, adresa),
- upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako primalac ima neko od odobrenja AEO,
- upisuje šifru "RA", ako je primalac registrovan kao obveznik za akcizu u Jedinstvenom registru obveznika indirektnih poreza."

U Prilogu 3. tačka 1. za polje 14 (Deklarant/Zastupnik) mijenja se i glasi:

"1. Popunjava se tako što se upisuje:

- u prvi red, ispred oznake I.B.: odgovarajuća šifra za određivanje deklaranta ili statusa zastupnika iz Priloga 5., ovisno od konkretnog slučaja,
- u prvi red, poslije oznake I.B.: I.B. deklaranta/zastupnika,
- u drugi red: puno ime deklaranta/zastupnika,
- u treći red: adresa deklaranta/zastupnika,
- upisivanjem I.B. deklaranta/zastupnika u prvi red polja 14, carinski informacioni podsystem automatski:
- iz Jedinstvenog registra obveznika indirektnih poreza, u polje 14 upisuje puno ime i adresu deklaranta/zastupnika,
- upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako deklarant/zastupnik ima neko od odobrenja AEO."

U Prilogu 3. tekst za polje 40 (Skraćena deklaracija/Prethodni dokument) mijenja se i glasi:

"Polje 40: Skraćena deklaracija/Prethodni dokument

1. Polje 40 popunjava se samo ako postoji prethodni dokument ili je postupku zahtijevanom po predmetnoj uvoznj carinskoj deklaraciji prethodio drugi carinski postupak.
2. Koristeći odgovarajuće šifre iz Priloga 5., u polje 40 upisuju se referentni podaci o dokumentu koji se odnosi na postupak prije zahtijevanog predmetnog uvoznog postupka (prethodni dokument), prema strukturi tih podataka navedenoj u tački 3. ovog polja.
3. Kod uvozne carinske deklaracije koja se popunjava korištenjem carinskog informacionog podsystema, polje 40 popunjava se tako što se upisuju alfanumeričke šifre o prethodnom dokumentu, koje se sastoje iz tri dijela (podjele), ili četiri dijela prema potrebi, i to:

- 40/1:	Šifra kategorije prethodnog dokumenta (X, Y ili Z, ovisno od kategorije prethodnog dokumenta).
- 40/2:	Šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta (na primjer, N380, N337, N821, N952, N955, IM, EX ili CLE ili druga šifra (skraćena) propisana Prilogom 5. (Šifarnik 16.), ovisno koji prethodni dokument je u pitanju,
- 40/3:	upisuje se referentni broj prethodnog dokumenta (podatak potreban za prepoznavanje dokumenta). Ovisno koji prethodni dokument je u pitanju, to može biti: - njegov identifikacioni broj (MRN broj, na primjer 24BA094013000095J7), ili - drugi prepoznatljiv referentni podatak prethodnog dokumenta, koji podatak, bez razmaka, treba sadržavati: posljednje dvije cifre godine prihvatanja (n2), šifru carinskog ureda prihvatanja (an8) i broj pod kojim je prihvaćen prethodni dokument po kojem je roba bila prijavljena (n6) kojem prethode nule ako nije šestocifren, na primjer, "24BA094013000120").
- 40/4:	redni broj naimenovanja (ili stavke) robe iz prethodnog dokumenta kojim je predmetna roba obuhvaćena i to samo u slučaju kada se sva roba iz prethodnog dokumenta ne razdužuje predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom, ili prema potrebi redni broj uvoznog, provoznog ili izvoznog kupona iz kameta ATA."

Primjer:	Potpun referentni podatak o prethodnom dokumentu upisan u polje 40 uvozne carinske deklaracije (postupak "4000") glasi: "Z-N821-24BA094161002131J5-4" (vidi član 4. ovog uputstva, primjeri za Šifarnik 16.).
Napomena:	Critica (-) u referentnom podatku o prethodnom dokumentu koristi se za međusobno odvajanje dijelova tog podatka kada se, u pisanoj formi (na

primjer, u rješenju ili drugom aktu), navodi ili se vrši pozivanje na referentni podatak prethodnog dokumenta koji je u pitanju. Critica (-) se ne koristi kod popunjavanja uvozne carinske deklaracije korištenjem carinskog informacionog podsystema pošto se referentni podatak, prema njegovim dijelovima, upisuje u podjele (tri ili, prema potrebi četiri) polja 40 deklaracije.

4. Ako je potrebno upisati više prethodnih dokumenata:
 - u treću podjelu polja 40: upisuje se "Razno dokumenta-99211", a
 - uz predmetnu uvoznj carinsku deklaraciju prilaže se "specifikacija prethodnih dokumenata" koja sadrži: referentne podatke specifikacije, sve relevantne podatke o svim prethodnim dokumentima kako je propisano u tački 3. za ovo polje i podatak uz svako naimenovanje o bruto masi koja se razdužuje, ovisno od konkretnog slučaja. Referentni podaci specifikacije upisuju se u polje 44 pod odgovarajućom šifrom vrste dokumenta iz Priloga 5.
5. Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI (a to su, shodno članu 10. ovog uputstva, carinske deklaracije za uvozne i izvozne carinske postupke do uvođenja u primjenu elektronske deklaracije sa elektronskim potpisom u tim postupcima, te carinska deklaracija za nacionalni postupak provoza sačinjena u pisanoj (papirnoj) formi upotrebom rezervnog postupka), šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta sastoji se od:
 - šifra koja se primjenjuje za prvu podjelu polja 1 (IM ili EX), ili
 - šifra vrste provozne deklaracije za nacionalni postupak provoza (T1), samo u slučaju provođenja postupka provoza upotrebom rezervnog postupka.
6. Ako je prethodni carinski postupak proveden na osnovu usmene carinske deklaracije koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo) (vidi član 355. stav (4) i član 357. stav (3) Odluke), ili je postupak proveden na osnovu carinske deklaracije podnijete drugom radnjom (član 164. Odluke):
 - u treću podjelu polja 40: upisuje se odgovarajuća šifra iz Priloga 5.
7. Ako ne postoji prethodni postupak polje 40 se ne popunjava.
8. U Prilogu 5., u Šifarniku "16. (16. Šifre za dokumenta o prethodnom postupku - polje 40)", naveden je opis strukture šifri, šifre i objašnjenja za popunjavanje polja 40."

Član 4.

U Prilogu 5. (Šifre za popunjavanje carinske deklaracije i deklaracije za privremeni smještaj) vrše se sljedeće izmjene i dopune:

1. Šifarnik 6. (6. Šifre u vezi uvjeta isporuke u skladu sa Incoterms - polje 20) mijenja se i glasi:

"6. Šifre u vezi uvjeta isporuke u skladu sa Incoterms - polje 20

Šifre i izjave koje se, u vezi uvjeta isporuke u skladu sa Incoterms, prema potrebi, upisuju u polje 20 (prve dvije podjele) su sljedeće (a3):

Prva podjela polja 20	Značenje	Druga podjela polja 20
Šifre Incoterms	Incoterms -- ICC/ECE	Mjesto pariteta isporuke koje se navodi
Šifre koje se primjenjuju za drumski i željeznički prijevoz		
DAF 2000	Incoterms Isporučeno na granici	Naziv mjesta
Šifre koje se primjenjuju za sve načine prijevoza		
EXW 2020	Incoterms Franko fabrika	Naziv mjesta isporuke
FCA 2020	Incoterms Franko prijevoznik	Naziv mjesta isporuke
CPT 2020	Incoterms Vozarina plaćena do	Naziv mjesta odredišta

CIP	Incoterms 2020	Vozarina i osiguranje plaćeni do	Naziv mjesta odredišta
DAT	Incoterms 2010	Isporučeno na terminalu	Naziv terminala u luci ili imenovanom mjestu odredišta
DAP	Incoterms 2020	Isporučeno u mjestu	Naziv mjesta isporuke
DPU	Incoterms 2020	Isporučeno u mjestu istovareno	Naziv mjesta odredišta
DDU	Incoterms 2000	Isporučeno - dažbine nisu plaćene	Naziv mjesta odredišta
DDP	Incoterms 2020	Isporučeno sa plaćenim dažbinama	Naziv mjesta odredišta
Šifre koje se primjenjuju za prevoz morem i unutrašnjim plovim putem			
FAS	Incoterms 2020	Franko uz bok broda	Naziv luke otpreme
FOB	Incoterms 2020	Franko brod	Naziv luke otpreme
CFR	Incoterms 2020	Cijena i vozarina	Naziv luke odredišta
CIF	Incoterms 2020	Cijena, osiguranje i vozarina	Naziv luke odredišta
DES	Incoterms 2000	Isporučeno na brodu	Naziv luke odredišta
DEQ	Incoterms 2000	Isporučeno na obali	Naziv luke odredišta
Ostalo			
XXX	Uvjet isporuke različit od navedenih Incoterms		Detaljan opis uvjeta isporuke navedenog u ugovoru

2. Šifarnik 7. (7. Šifre za vrste posla (transakcije) - polje 24), mijenja se i glasi:

"7. Šifre za vrste posla (transakcije) - polje 24

Za popunjavanje polja 24 koriste se šifre (n2) iz niže tabele, na način da se šifra iz kolone A upisuje na lijevu stranu ovog polja, a na desnu stranu ovog polja upisuje se šifra iz kolone B.

Kolona A		Kolona B		Šifra u polju 24
Šifra	Opis	Šifra	Opis	
1	Poslovi koji obuhvataju stvarima ili namjeravani prijenos vlasništva sa plaćanjem ili drugom naknadom (osim poslova navedenih pod šifrom 2, 7 i 8 ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾)	1	Konačna kupovina/prodaja ⁽²⁾	11
		2	Posiljke poslate na testiranje, radi izlaganja, probni uzorci, pošiljke sa pravom vraćanja i roba poslata za konsignacionu i komisijonu prodaju	12
		3	Poslovi koji uključuju plaćanje u naturi	13
		4	Prodaja robe stranim putnicima za njihove lične potrebe	14
		5	Finansijski lizing ⁽³⁾	15
		9	Drugi poslovi	19
2	Vraćanje robe, koja je prethodno bila evidentirana pod šifrom 1 ⁽⁴⁾ ; besplatna zamjena robe ⁽⁴⁾	1	Vraćanje robe	21
		2	Zamjena za vraćenu robu	22
		3	Zamjena za robu koja nije vraćena (na primjer, u garancijskom roku)	23
		4	Drugi poslovi	24
3	Poslovi (koji nisu privremenog karaktera) koji obuhvataju prijenos vlasništva, ali bez finansijske ili neke druge naknade	1	Posiljke robe isporučene u okviru projekata koje u potpunosti ili djelimično finansira Evropska unija	31
		2	Druge pošiljke vladine pomoći	32
		3	Druge pošiljke pomoći (pojedinaca ili nevladinih organizacija)	33
		4	Drugi poslovi	34
4	Poslovi radi obrade na osnovu ugovora ⁽⁵⁾ ili poslovi popravke ⁽⁶⁾ (osim poslova navedenih pod šifrom 7)	1	Obrada	41
		2	Popravka i održavanje uz plaćanje	42
		3	Besplatna popravka i održavanje	43
5	Poslovi nakon obrade na osnovu ugovora ⁽⁵⁾ ili nakon ugovorene popravke ⁽⁶⁾ (osim poslova navedenih pod	1	Obrada	51
		2	Popravka i održavanje uz plaćanje	52
		3	Besplatna popravka i	53

šifrom 7)		održavanje		
6	Poslovi koji ne uključuju prijenos vlasništva, na primjer zajam, zakup, operativni lizing ⁽⁷⁾ i drugi oblici privremenog korištenja ⁽⁸⁾ , osim obrade na osnovu ugovora ili popravke (isporuka i vraćanje)	1	Zakup, zajam, operativni lizing (zakup) do 24 mjeseca Druga privremena korištenja	61
		2		62
7	Poslovi u okviru zajedničkih programa odbrane ili drugih međuvladinih proizvodnih programa			70
8	Nabavke građevinskog materijala i opreme u vezi sa izgradnjom ili miskogradnjom koja je dio općeg ugovora ⁽⁹⁾			80
9	Drugi poslovi (na primjer, ulog stranog lica, drugi oblici vanjskotrgovinskog posla)	1	Ulog stranog lica	91
		2	Zakup, zajam, operativni lizing (zakup) duži od 24 mjeseca (poslovi koji ne uključuju prijenos vlasništva) ⁽¹⁰⁾	92
		3	Promet robe u slobodnu zonu i iz slobodne zone	93
		9	Drugi oblici vanjskotrgovinskog posla	99

Napomene pod oznakama ⁽¹⁾ do ⁽¹⁰⁾:

⁽¹⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na najveći dio izvoza i uvoza, to jest na poslove (transakcije) kod kojih: - se vlasništvo prenosi sa rezidenta na nerezidenta ili obrtno, a - plaćanje ili druga naknada (na primjer plaćanje robom) je izvršeno ili će biti izvršeno. Ovo se primjenjuje na robu poslata između jedinica istog preduzeća ili iste grupe preduzeća, kao i na robu koja se šalje u centralno distributivno skladište ili iz takvog skladišta, osim ako se u vezi sa tim poslovima ne vrši nikakvo plaćanje ili druga naknada (u tom slučaju takvi poslovi navode se pod šifrom 3 u koloni A).
⁽²⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se i na rezervne dijelove i na drugu robu čija se zamjena plaća.
⁽³⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se i na finansijski lizing: rate za lizing obračunavaju se na način da obuhvate cijelu ili gotovo cijelu vrijednost te robe. Koristi i rizici povezani sa vlasništvom prenose se na korisnika lizinga. Po isteku ugovora, korisnik lizinga postaje zakonski vlasnik.
⁽⁴⁾	U slučaju vraćanja i zamjene robe, pod ovom oznakom, a koja je bila prethodno ocarinjena pod šifrom 3 do 9 iz kolone A, treba koristiti njima pripadajuće odgovarajuće šifre.
⁽⁵⁾	U slučaju poslova obrade (bez obzira obavljaju li se pod carinskim nadzorom), pod ovom oznakom, a za račun stranog vlasnika, koriste se šifre 4 i 5 iz kolone A. Obrada za svoj račun nije obuhvaćena ovom oznakom, te se za nju koristi šifra 1 iz kolone A.
⁽⁶⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na popravke pod kojima se podrazumijeva vraćanje robe njene prvobitne funkcije; to može uključivati određene strukturne promjene ili poboljšanja.
⁽⁷⁾	Operativni zakup (lizing): Poslovi pod ovom oznakom odnose se na sve ugovore o zakupu (lizingu), osim zakupa dužeg od 24 mjeseca ⁽¹⁰⁾ i finansijskog lizinga iz napomene ⁽⁵⁾ .
⁽⁸⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na robu koja se izvozi ili uvozi sa namjerom da se kasnije ponovno uveze ili izveze bez promjene vlasništva.
⁽⁹⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na poslove evidentirane pod šifrom 8 iz kolone A, koji uključuju robu za koju se ne izdaje posebna faktura, već se za kompletnu pošiljku izdaje jedinstvena faktura koja pokriva ukupnu zajedničku vrijednost. Ako nije riječ o tome, koristi se šifra 1 iz kolone A.
⁽¹⁰⁾	Operativni zakup (lizing): Poslovi pod ovom oznakom odnose se na sve ugovore o zakupu (lizingu), duže od 24 mjeseca, osim finansijskog zakupa iz napomene ⁽⁵⁾ . (Na primjer, ako je zakup duži od 24 mjeseca ne može se odobriti postupak privremenog uvoza; može se odobriti postupak puštanja u slobodan promet bez prijenosa vlasništva, uz plaćanje uvoznih i drugih primjenjivih dažbina u cjelosti, u kom slučaju se u polje 24 upisuje šifra "92").

3. U šifarniku 9. (9. Šifre za carinske urede - polje 29, 53 i drugo) vrše se sljedeće izmjene:

- u tački 3.3. riječi i zagrada "Užljebić (Ripač)" zamjenjuje se riječju "Ripač",
- u tački 3.4. riječi i zagrada "(Bosansko Grahovo)" briše se,

- u tački 5.3. riječ "Zubci" zamjenjuje se riječju "Zupci",
- u tački 6.1. riječi i zagrada "Pavlovića Most (Popovi)" zamjenjuju se riječju "Popovi".

4. Šifarnik 12. (12. Šifre za povlastice (tarifno - preferencijalne) - polje 36) mijenja se i glasi:

"12. Šifre za povlastice (tarifno - preferencijalne) - polje 36

Šifre koje se koriste u polju 36 su sljedeće (an..6):

Šifra	Opis tarifno - preferencijalne povlastice
CEFTAT	Povlastica za robu po Sporazumu CEFTA 2006 - Tranziciona (prijelazna) pravila
CEFTAP	Povlastica za robu po Sporazumu CEFTA 2006 - PEM Konvencija
EFTA1	Povlastica za robu sa porijeklom iz Švajcarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajn
EFTA1T	Povlastica za robu porijeklom iz Švajcarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajn - Tranziciona (prijelazna) pravila
EFTA2	Povlastica za robu porijeklom iz Islanda
EFTA2T	Povlastica za robu porijeklom iz Islanda - Tranziciona (prijelazna) pravila
EFTA3	Povlastica za robu porijeklom iz Kraljevine Norveške
EFTA3T	Povlastica za robu porijeklom iz Kraljevine Norveške - Tranziciona (prijelazna) pravila
EUP	Povlastica za robu porijeklom iz Evropske zajednice
EUPT	Povlastica za robu porijeklom iz Evropske zajednice - Tranziciona (prijelazna) pravila
IRP	Povlastica za robu porijeklom iz Islamske Republike Iran
IRP	Povlastica za robu porijeklom iz Turske."

5. Brišu se:

- Šifarnik 14.2. (14.2. Šifra za oslobađanje od plaćanja za doniranu opremu, lijekove, sanitetska vozila i sredstva namijenjena isključivo za prevenciju, suzbijanje i otklanjanje pandemije virusa korona (COVID 19) - polje 37/druga podjela) i
- Šifarnik 14.3. (14.3. Šifra za oslobađanje od plaćanja na uvoz medicinskih protivmjera za sprječavanje i suzbijanje širenja zarazne bolesti COVID 19 - polje 37/druga podjela).

6. U šifarniku 14.5. (14.5. Šifre za oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina za vraćenu robu na osnovu čl. 209. do 212. Zakona i člana 499. st. (2) i (3) Odluke - polje 37/druga podjela) iza šifre "01F" dodaje se nova šifra "02F" koja glasi:

"02F"	Član 209. Zakona	Oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina, poreza na dodanu vrijednost i akcize na domaću robu koja se, nakon izvoza, vraća u nepromijenjenom stanju (čl. 209. i 210. Zakona), kada robu vraća isto lice koje ju je i izvezlo (izvoznik) i na istu se, po zahtjevu tog lica, može primjeniti član 30. stav (1) tačka g) Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini.
		Objašnjenje: - Šifra "02F" koristi se u postupku "6310" samo u slučaju kada domaća robu koju, nakon izvoza, vraća u nepromijenjenom stanju (čl. 209. i 210. Zakona) isto lice koje ju je i izvezlo (izvoznik), ispunjava uvjete i za primjenu člana 30. stav (1) tačka g) Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini i člana 45. Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 50/09, 80/11, 48/12, 74/14, 85/17, 4/18, 3/21, 62/21 i 82/22), ako primjenu tih odredbi traži deklarant (upisivanjem šifre "02F" u drugu podjelu polja 37). - Šifra "02F" vezana je za šifru postupka "6310" (polje 37/1) i za šifru vrste dokumenta "IUA" iz Šifarnika 18.1."

7. Šifarnik 16. (16. Šifre za dokumenta o prethodnom postupku - polje 40) mijenja se i glasi:

"16. Šifre za dokumenta o prethodnom postupku - polje 40

U polje 40 upisuju se alfanumeričke šifre o prethodnom dokumentu, koje se sastoje iz tri dijela (podjele), ili četiri dijela prema potrebi, i to:

-	40/1:	šifra kategorije prethodnog dokumenta (a1),
-	40/2:	šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta (an..4),

-	40/3:	broj (identifikacioni broj ili drugi prepoznatljiv referentni podatak) prethodnog dokumenta (an..26),
-	40/4:	redni broj naimenovanja (ili stavke) robe iz prethodnog dokumenta kojim je predmetna roba obuhvaćena (n3).

1. Prvi dio (a1):

Prvi dio koristi se za označavanje odgovarajuće od tri navedene kategorije :

- skraćena deklaracija, koju predstavlja znak:	"X"
- prva deklaracija, kod pojednostavljenih postupaka, koju predstavlja znak:	"Y"
- prethodni dokument, kojeg predstavlja znak:	"Z".

2. Drugi dio (an..4):

Izaberi šifru (skraćenicu) za predmetni prethodni dokument iz "Popisa šifri (skraćena) za dokumenta" u nastavku.

Popis šifri (skraćena) za dokumenta:

Šifra	Vrsta dokumenta
N235	Popis kontejnera
N270	Obavještenje o prijemu pošiljke
N271	Otpremnica (popis paketa)
N325	Faktura proforma
N337	Deklaracija za privremeni smještaj
N380	Faktura komercijalna
N703	Interni tovarni list
N704	Glavna teretnica (konosman)
N705	Teretnica
N714	Interna teretnica
N720	Tovarni list CIM (željeznica)
N722	Tovarni list SMGS (prateći tovarni list u željezničkom saobraćaju)
N730	Sve vrste tovarnih listova za drumski prijevoz
N740	Zrakoplovni tovarni list
N741	Zrakoplovni tovarni list - glavni
N750	Otpremnica (poštanski paketi)
N760	Transportni dokument za multimodalni/kombinirani prijevoz (opći)
N785	Robni manifest
N787	Bordero (lista popisa pošiljke uz fakturu)
N821	Elektronska provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza uz upotrebu novog kompjuteriziranog provoznog sistema (NCTS) - Objašnjenje: Šifra "N821" koristi se kao šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta kada je provozna deklaracija (koja je prethodni dokument) podnijeta za nacionalni postupak provoza uz upotrebu novog kompjuteriziranog provoznog sistema (NCTS).
N830	Carinska deklaracija za postupak izvoza
N952	Karnet TIR
N955	Karnet ATA
CLE	Datum/referentni broj upisa u evidenciju deklaranta (knjigovodstveni upis)
MNS	Teretni manifest - pojednostavljeni postupak
MRN	Deklaracija / obavijest o MRN-u
INF3	Informativni obrazac INF 3
INF8	Informativni obrazac INF 8
ZZZ	Ostalo
IM ili EX ili T1	Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI, šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta je: - "IM" ili "EX" - šifre koje se primjenjuju za prvu podjelu polja 1 kod uvoznih i izvoznih carinskih postupaka, za koje postupke se carinska deklaracija podnosi u pisanoj (papirnoj) formi, ili - šifra "T1", koja se koristi kao šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta samo u slučaju ako je provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza (koja je prethodni dokument) bila podnijeta u pisanoj (papirnoj) formi upotrebom rezervnog postupka.
	Ako je prethodni carinski postupak proveden na osnovu usmene carinske deklaracije koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo) ili je proveden na osnovu carinske deklaracije podnijete drugom radnjom (član 164. Odluke), u tom slučaju u polju 40 upisuje se, ovisno od situacije, jedna od sljedećih šifri:
340	Usmena carinska deklaracija koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo)
350	Carinska deklaracija podnijeta drugom radnjom iz člana 164. Odluke.
	Skraćena "CLE", iz Popisa skraćena za dokumenta, označava: "datum i referentni broj upisa robe u evidenciju - knjigovodstveni upis deklaranta" (član 88. stav (1) tačka c) Zakona). Datum se upisuje u obliku: ggggmmdd.

3. Treći dio (an..26):

Upisuje se broj (identifikacioni broj ili drugi prepoznatljiv referentni podatak) predmetnog prethodnog dokumenta (podatak

potreban za prepoznavanje dokumenta). Ovisno koji prethodni dokument je u pitanju, to može biti:

- njegov identifikacioni broj (MRN broj, na primjer 24BA09401300095J7), ili
- drugi prepoznatljiv referentni podatak prethodnog dokumenta, koji podatak, bez razmaka, treba sadržavati: posljednje dvije cifre godine prihvatanja (n2), šifru carinskog ureda prihvatanja (an8) i broj pod kojim je prihvaćen prethodni dokument po kojem je roba bila prijavljena (n6) kojem prethode nule ako nije šestocifren, na primjer, "24BA094013000120").

4. Četvrti dio, prema potrebi (n.3)

Upisuje se redni broj naimenovanja (ili stavke) predmetne robe iz skraćene deklaracije ili prethodnog dokumenta na koji se upućuje, samo u slučaju kada se sva roba iz prethodnog dokumenta ne razdužuje predmetnom carinskom deklaracijom, ili, prema potrebi, redni broj uvoznog, provoznog ili izvoznog kupona iz karneta ATA.

Primjeri popunjavanja polja 40 (Skrraćena deklaracija/Prethodni dokument):

- 1) Prethodni dokument je elektronska provozna deklaracija u sistemu NCTS, MRN broj "24BA094161002131J5", prihvaćena u 2024. godini, u kojoj je predmetna roba obuhvaćena naimenovanjem rednog broja 5.

U carinskoj deklaraciji kojom se roba iz naimenovanja 5 predmetne provodne deklaracije, nakon završetka postupka provoza, prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili upotrebu, u polje 40 upisuje se: "Z-N821-24BA094161002131J5-5".

Napomena:	Crtica (-) u referentnom podatku o prethodnom dokumentu koristi se za međusobno odvajanje dijelova tog podatka kada se, u pisanoj formi (na primjer, u rješenju ili drugom aktu), navodi ili se vrši pozivanje na referentni podatak prethodnog dokumenta koji je u pitanju.
	Crtica (-) se ne koristi kod popunjavanja carinske deklaracije korištenjem carinskog informacionog podsistema pošto se referentni podatak, prema njegovim dijelovima, upisuje u podjele (tri ili, prema potrebi četiri) polja 40 deklaracije.

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument (prvi dio, a1),
40/2	N821	šifra (skraćena) za elektronsku provodnu deklaraciju za nacionalni postupak provoza u sistemu NCTS (drugi dio, an4),
40/3	24BA094161002131J5	MRN broj predmetne provodne deklaracije u sistemu NCTS (treći dio, an.26),
40/4	5	redni broj naimenovanja robe iz predmetne provodne deklaracije (četvrti dio, n.3).

- 2) Kao skraćena deklaracija korištena je "deklaracija za privremeni smještaj". Ta skraćena deklaracija, kao prethodni dokument, koja ima dvije stavke robe, upisana je u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj u 2024. godini, pod rednim brojem 156, kod carinskog ureda sa šifrom BA094013.

U carinskoj deklaraciji kojom se roba iz druge stavke navedene deklaracije za privremeni smještaj prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili upotrebu, u polje 40 upisuje se: "X-N337-24BA094013000156-2".

Opis:		
40/1	X	oznaka za skraćenu deklaraciju,
40/2	N337	šifra (skraćena) za deklaraciju za privremeni smještaj,
40/3	24BA094013000156	referentni podatak koji identifikuje predmetnu deklaraciju za privremeni smještaj, kojeg čine: - "24" - godina upisa te deklaracije u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj (n2), - "BA094013" - šifra carinskog ureda (an8), - "000156" - redni broj upisa u Kontrolniku

		deklaracija za privremeni smještaj (n6), kojom prethode nule ako nije šestocifren,
40/4	2	redni broj stavke robe iz predmetne deklaracije za privremeni smještaj.

- 3) Robni manifest, sa 50 stavki robe, korišten je za privremeni smještaj robe kao skraćena deklaracija, a upisan je u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj u 2024. godini, pod rednim brojem 480 kod carinskog ureda sa šifrom BA010902.

U carinskoj deklaraciji kojom se roba iz 25 stavke predmetnog manifesta, nakon privremenog smještaja, prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili upotrebu, u polje 40 upisuje se: "X-N785-24BA010902000480-25".

Opis:		
40/1	X	oznaka za skraćenu deklaraciju,
40/2	N785	šifra (skraćena) za robni manifest,
40/3	24BA010902000480	referentni podatak koji identifikuje predmetni robni manifest, kojeg čine: - "24" - godina upisa robnog manifesta u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj, - "BA010902" - šifra carinskog ureda (an8), - "000480" - redni broj upisa u Kontrolniku deklaracija za privremeni smještaj, kojom prethode nule ako nije šestocifren,
40/4	25	redni broj stavke robe iz predmetnog robnog manifesta.

- 4) Roba je, dana 29. maja 2024. godine, bila upisana pod rednim brojem 250 u evidenciji (knjigovodstveni upis) imaoća odobrenja za kućno uvožno carinjenje - za postupak puštanje robe u slobodan promet nakon postupka carinskog skladištenja u carinskom skladištu tipa D. Upis u evidenciju (knjigovodstveni upis) predstavlja prvobitnu deklaraciju kod pojednostavljenog postupka.

U dopunskoj carinskoj deklaraciji za navedeni postupak "4071", u polje 40 upisuje se: "Y-CLE-20240529-000250".

Opis:		
40/1	Y	oznaka za prvobitnu deklaraciju kod pojednostavljenih postupaka,
40/2	CLE	označava "knjigovodstveni upis",
40/3	20240529-000250	referentni broj predmetnog knjigovodstvenog upisa, kojeg čine: - "20240529" - datum knjigovodstvenog upisa (gggmmdd), - crtica ("-") i - "000250" - redni broj knjigovodstvenog upisa iz evidencije imaoća odobrenja, kojom prethode nule ako nije šestocifren.

Napomena:	Kada je imaoću odobrenja odobreno više mjesta/lokacija za vođenje evidencije (knjigovodstvenog upisa) navedenih u odobrenju, u tom slučaju prva oznaka u rednom broju knjigovodstvenog upisa je indikator mjesta gdje se vodi evidencija predmetnog knjigovodstvenog upisa. Ta oznaka se navodi u obliku šifre tog mjesta navedene u odobrenju (na primjer, ako su odobrena tri mjesta za vođenje knjigovodstvenog upisa, a prethodni dokument su knjigovodstveni upis sa mjesta evidencije koje nosi šifru "1" i mjesta koje nosi šifru "3", redni broj tih knjigovodstvenih upisa glasi, na primjer: "100350" i "300252").
-----------	---

- 5) Roba je, dana 03.05.2024. godine, prijavljena za postupak izvoza po pojednostavljenom carinskom postupku na osnovu fakture. Faktura kao prvobitna deklaracija evidentirana je u Kontrolnik faktura kod carinskog ureda sa šifrom BA010810 pod rednim brojem 540.

U dopunskoj carinskoj deklaraciji za navedeni carinski postupak (1000) u polje 40 upisuje se: "Y- N380-24BA010810-000540".

Opis:		
40/1	Y	oznaka za prvobitnu deklaraciju kod pojednostavljenih postupaka,

40/2	N380	šifra za komercijalnu fakturu (kao prethodni dokument) koja predstavlja pojednostavljenu deklaraciju u predmetnom pojednostavljenom postupku,
40/3	24BA010810000540	referentni podatak prethodnog dokumenta - fakture kao pojednostavljene deklaracije, kojeg čine: - "24" - godina upisa u Kontrolniku faktura, - "BA010810" - šifra carinske ureda kod koje je podnijeta faktura kao pojednostavljena deklaracija, - "000540" - redni broj upisa iz Kontrolnika faktura (n6), kojem prethode nule ako nije šestocifren.

- 6) Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI, kao šifra za vrstu tog prethodnog dokumenta koristi se šifra "IM" ili "EX" (šifre koje se primjenjuju za prvu podjelu polja 1 kod uvoznih i izvoznih carinskih postupaka, za koje postupke se carinska deklaracija podnosi u pisanoj formi). Šifra "T1" koristi se kao šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta samo u slučaju ako je provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza (koja je prethodni dokument) bila podnijeta u pisanoj (papirnoj) formi upotrebom rezervnog postupka.

Primjer 6.1.:

Roba je prijavljena za postupak privremenog uvoza uz potpuno oslobađanje od plaćanja uvoznih dažbina kod carinskog ureda sa šifrom BA010301 po carinskoj deklaraciji (sastavljena na obrascu JCI) za taj postupak MRN broj 24BA010301001045I2, godine 2024. U carinskoj deklaraciji za ponovni izvoz (postupak "3153") robe iz rednog broja tri naimenovanja carinske deklaracije za postupak privremenog uvoza, u polje 40 upisuje se: "Z-IM-24BA010301001045I2-3".

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	IM	šifra iz prve podjele polja 1 uvozne carinske deklaracije za postupak "53", kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA010301001045I2	MRN broj (kao identifikacioni podatak) uvozne carinske deklaracije za postupak "53", kao prethodnog dokumenta,
40/4	3	redni broj naimenovanja predmetne robe iz uvozne carinske deklaracije za postupak "53", kao prethodnog dokumenta.

Primjer 6.2.:

Roba je prijavljena za privremeni izvoz u okviru postupka vanjske obrade (postupak "21") kod carinskog ureda sa šifrom BA010402, po carinskoj deklaraciji (sastavljena na obrascu JCI) za taj postupak MRN broj 24BA010402003270E8, godine 2024. U carinskoj deklaraciji za ponovni uvoz nakon postupka vanjske obrade (postupak "6121"), u polje 40 upisuje se: "Z-EX-24BA010402003270E8".

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	EX	šifra iz prve podjele polja 1 izvozne carinske deklaracije za postupak "21", kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA010402003270E8	MRN broj (kao identifikacioni podatak) izvozne carinske deklaracije za postupak "21", kao prethodnog dokumenta.

- 7) Prethodni dokument je karnet TIR broj MX51000003, koji je u 2024. godini pod brojem 650 evidentiran u Kontrolniku karneta TIR kod polaznog carinskog ureda šifre "BA098060". U carinskoj deklaraciji kojom se roba obuhvaćena predmetnim karnetom TIR, nakon završetka postupka provoza po karnetu TIR, prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili upotrebu, u polje 40 upisuje se: "Z-N952-24BA098060000650".

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	N952	šifra (skraćena) za karnet TIR, kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA098060000650	identifikacioni podatak predmetnog karneta TIR, kao prethodnog dokumenta, kojeg čine: - "24" - godina upisa u Kontrolniku karneta TIR kod polaznog carinskog ureda, - "BA098060" - šifra polaznog carinskog ureda, - "000650" - broj pod kojim je u Kontrolniku karneta TIR kod polaznog carinskog ureda evidentiran predmetni karnet TIR (n6), kojem prethode nule ako nije šestocifren.

- 8) Prethodni dokument je karnet ATA za privremeni uvoz, koji je u 2024. godini, pod brojem 125 evidentiran u Kontrolniku karneta ATA kod carinskog ureda šifre "BA093078". U slučaju ako se roba privremeno uvezena po predmetnom karnetu ATA, na primjer, pušta u slobodan promet, u carinskoj deklaraciji za puštanje u slobodan promet (postupak "4053") prethodni dokument je uvozni kupon broj dva po kojem je roba koja se razdužuje tom deklaracijom bila stavljena u privremeni uvoz po karnetu ATA, te se u polje 40 upisuje: "Z-N955-24BA093078000125-2".

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	N955	šifra (skraćena) za karnet ATA, kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA093078000125	identifikacioni podatak predmetnog karneta ATA, kao prethodnog dokumenta, kojeg čine: - "24" - godina upisa u Kontrolnik karneta ATA, - "BA093078" - šifra carinskog ureda, - "000125" - broj pod kojim je u Kontrolniku karneta ATA evidentiran predmetni uvozni kupon (n6), kojem prethode nule ako nije šestocifren,
40/4	2	redni broj predmetnog uvoznog kupona iz karneta ATA.

8. U šifarniku 18.1. (18.1. Šifre za dodatne informacije/Priložene dokumente/Potvrde i odobrenja, osim za dokumenta za carinske povlastice - polje 44) vrši se sljedeća izmjena i dopune:

- tekst rednog broja 12. mijenja se i glasi:

"12.	Elektronska provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza uz upotrebu novog kompjuteriziranog provoznog sistema (NCTS)	N821
- Objašnjenje: Strana roba koja se stavlja u postupak (vanjskog) provoza u Bosni i Hercegovini u skladu sa članom 105. Zakona, na osnovu carinske deklaracije za postupak provoza uz upotrebu novog kompjuteriziranog provoznog sistema (NCTS)."		

- redni brojevi 45., 46., 100. i 101. brišu se,
- iza rednog broja 159. dodaju se novi redni brojevi 160., 161. i 162. koji glase:

"160.	Dokaz o preferencijalnom porijeklu robe iz Švajcarske Konfederacije, Kneževine Lihtenštajn, Islanda i Kraljevine Norveške - Tranziciona (prijelazna) pravila	EFTAT
Napomene: - Šifra "EFTAT" koristi se u polju 44 carinske deklaracije pod kojom se upisuju referentni podaci o navedenom dokazu o preferencijalnom porijeklu robe kada je isti priložen uz carinsku deklaraciju. - Šifra "EFTAT" vezana je za šifru "EFTA1T", "EFTA2T" i "EFTA3T" u polju 36.		
161.	Dokaz o preferencijalnom porijeklu robe iz Evropske unije - Tranziciona (prijelazna) pravila	EUPT
Napomene: - Šifra "EUPT" koristi se u polju 44 carinske deklaracije pod kojom se upisuju referentni podaci o navedenom dokazu o preferencijalnom porijeklu robe kada je isti priložen uz carinsku deklaraciju. - Šifra "EUPT" vezana je za šifru "EUPT" u polju 36.		
162.	Izjava da će se uvezeni alkohol koristiti kao repromaterijal za proizvodnju alkoholnih pića ⁽¹²⁾	IUA ⁽¹²⁾

- u tabeli "Legenda" briše se tekst za fus notu ⁽⁵⁾ i ⁽⁸⁾,

- u tabeli "Legenda" dodaje se tekst za fus notu ⁽¹²⁾, koji glasi:

⁽¹²⁾	Šifra "IUA":	Koristi se u polju 44 carinske deklaracije za puštanje u slobodan promet prijavljenog alkohola koji će se koristiti kao repromaterijal za proizvodnju alkoholnih pića, licu registrovanom za proizvodnju u skladu sa članom 13. Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini, kada se, u svrhu primjene člana 35. stav (1) tačka g) tog zakona i, uz tu deklaraciju, prilaže Izjava da će se uvezeni alkohol koristiti kao repromaterijal za proizvodnju alkoholnih pića koja je propisana članom 45. stav (2) tačka b) Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini.
		Napomene:
		Šifra "IUA" vezana je za šifru "034" u polju 47/1, kod postupka "40". Šifra "IUA" vezana je za šifru "02F" u polju 37/2 i za šifru "034" u polju 47/1, kod postupka "6310" (vidi objašnjenje uz šifru "02F" u Šifarniku 14.5.)."

9. U šifarniku 18.3. (18.3. Šifre za priložene dokumente za carinske povlastice - polje 44) tekst rednog broja 2., 3. i 31. mijenja se i glasi:

2.	APENDIX C (za uvoz robe po međunarodnom sporazumu za službene potrebe NATO/EUFOR)	12CP	58C
3.	APENDIX P (za uvoz robe za lične potrebe pripadnika NATO/EUFOR po međunarodnom sporazumu)	13CP	57C
31.	Potvrda o zaposlenju u EUFOR/NATO za pripadnika NATO/EUFOR-a (ne i državljani Bosne i Hercegovine radno angažirani kod NATO/EUFOR-a)".	41CP	57C

Član 5.

Ovo uputstvo stupa na snagu 01. jula 2024. godine i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1269-4/24

17. juna 2024. godine
Banja Luka

Direktor
Dr. Zoran Tegeltija

Temeljem čl. 143. i 144. Odluke o provođenju Zakona o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 13/19, 54/19, 21/20, 47/21, 49/21, 4/22, 23/22 i 6/23), članka 15. Zakona o Upravi za neizravno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), ravnatelj Uprave za neizravno oporezivanje donosi

UPUTU O IZMJENAMA I DOPUNAMA UPUTE O POPUNJAVANJU CARINSKE DEKLARACIJE I DEKLARACIJE ZA PRIVREMENI SMJEŠTAJ

Članak 1.

U Uputi o popunjavanju carinske deklaracije i deklaracije za privremeni smještaj ("Službeni glasnik BiH", broj 9/23) u članku 6. šifra i zagrada "(a)" zamjenjuje se šifrom i zagradom "(an)".

Članak 2.

U Prilogu 2. (Popunjavanje carinske deklaracije za izvozne carinske postupke) točka 1. za polje 2 (Pošiljatelj/Izvoznik) mijenja se i glasi:

- "1. Popunjava se tako što se upisuje:
- u prvi red, pored oznake I.B.: I.B. izvoznika robe,
 - upisivanjem I.B. izvoznika robe u prvi red ovog polja, carinski informatički podsustav automatski:
 - iz Jedinstvenog registra obveznika neizravnih poreza, upisuje podatke o izvozniku robe (puno ime, adresa),
 - upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako izvoznik ima neko od odobrenja AEO,
 - upisuje šifru "RA", ako je izvoznik registriran kao obveznik za trošarinu u Jedinstvenom registru obveznika neizravnih poreza."

U Prilogu 2. točka 1. za polje 14 (Deklarant/Zastupnik) mijenja se i glasi:

- "1. Popunjava se tako što se upisuje:
- u prvi red, ispred oznake I.B.: odgovarajuća šifra za određivanje deklaranta ili statusa zastupnika iz Priloga 5., ovisno od konkretnog slučaja,
 - u prvi red, poslije oznake I.B.: I.B. deklaranta/zastupnika,
 - u drugi red: puno ime deklaranta/zastupnika,
 - u treći red: adresa deklaranta/zastupnika,
 - upisivanjem I.B. deklaranta/zastupnika u prvi red polja 14, carinski informatički podsustav automatski:
 - iz Jedinstvenog registra obveznika neizravnih poreza, u polje 14 upisuje puno ime i adresu deklaranta/zastupnika,
 - upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako deklarant/zastupnik ima neko od odobrenja AEO."

U Prilogu 2. u točki 1. za polje 17 (Država odredišta/šifra) dodaje se nova rečenica koja glasi:

"Ako se u države članice Europske unije izvozi roba koju, prilikom izvoznog carinjenja, prati dokaz o podrijetlu, država odredišta mora biti jedna od država članica Europske unije."

U Prilogu 2. tekst za polje 40 (Skrraćena deklaracija/Prethodni dokument) mijenja se i glasi:

"Polje 40: Skraćena deklaracija/Prethodni dokument

1. Polje 40 popunjava se samo ako postoji prethodni dokument ili je postupku zahtijevanom po predmetnoj izvoznj carinskoj deklaraciji prethodio drugi carinski postupak.
2. Koristeći odgovarajuće šifre iz Priloga 5., u polje 40 upisuju se referentni podaci o dokumentu koji se odnosi na postupak prije zahtijevanog predmetnog izvoznog postupka (prethodni dokument), prema strukturi tih podataka navedenoj u točki 3. ovog polja.
3. Kod izvozne carinske deklaracije, koja se popunjava korištenjem carinskog informatičkog podsustava, polje 40 popunjava se tako što se upisuju alfanumeričke šifre o prethodnom dokumentu, koje se sastoje iz tri dijela (podjele), ili četiri dijela prema potrebi, i to:

40/1:	šifra kategorije prethodnog dokumenta (X, Y ili Z, ovisno od kategorije prethodnog dokumenta),
40/2:	šifra (skrraćena) za vrstu prethodnog dokumenta (na primjer, N380, N955, IM, EX ili CLE ili druga šifra (skrraćena) propisana Prilogom 5. (Šifarnik 16.), ovisno koji prethodni dokument je u pitanju,
40/3:	upisuje se referentni broj prethodnog dokumenta (podatak potreban za prepoznavanje dokumenta). Ovisno koji prethodni dokument je u pitanju, to može biti: - njegov identifikacioni broj (MRN broj, na primjer, 24BA09401300108015) ili - drugi prepoznatljiv referentni podatak prethodnog dokumenta, koji podatak, bez razmaka, treba sadržavati: posljednje dvije znamenke godine prihvaćanja (n2), šifru carinskog ureda prihvaćanja (an8) i broj pod kojim je prihvaćen prethodni dokument po kojem je roba bila prijavljena (n6) kojem prethode nule ako nije šesteroznamenkast (na primjer, "24BA094013000105"),
40/4:	redni broj naimenovanja (ili stavke) iz prethodnog dokumenta kojim je predmetna roba obuhvaćena i to samo u slučaju kada se sva roba iz prethodnog dokumenta ne razdužuje predmetnom izvoznom carinskom deklaracijom, ili, prema potrebi, redni broj uvoznog ili izvoznog kupona iz karneta ATA."

Primjer: Potpuni referentni podatak o prethodnom dokumentu upisan u polje 40 izvozne carinske deklaracije (postupak "3153") glasi, na primjer: "Z-IM-24BA09401300108015-3" (vidi članak 4. ove upute, primjeri za Šifarnik 16.).

Napomena: Crtica (-) u referentnom podatku o prethodnom dokumentu koristi se za međusobno odvajanje dijelova tog podatka kada se, u pisanoj formi (na primjer, u rješenju ili drugom aktu), navodi ili se vrši pozivanje na referentni podatak prethodnog dokumenta koji je u pitanju. Crtica (-) se ne koristi kod popunjavanja izvozne carinske deklaracije

korištenjem carinskog informatičkog podsustava pošto se referentni podatak, prema njegovim dijelovima, upisuje u podjele (tri ili, prema potrebi četiri) polja 40 deklaracije.

4. Ako je potrebno upisati više prethodnih dokumenata:
- u treću podjelu polja 40: upisuje se "Razno dokumenta-99211", a
 - uz predmetnu izvoznu carinsku deklaraciju prilaže se "specifikacija prethodnih dokumenata" koja sadrži: referentne podatke specifikacije, sve relevantne podatke o svim prethodnim dokumentima kako je propisano u točki 3. za ovo polje i podatak uz svako naimenovanje o bruto masi koja se razdužuje, ovisno od konkretnog slučaja. Referentni podaci specifikacije upisuju se u polje 44 pod odgovarajućom šifrom vrste dokumenta iz Priloga 5.
5. Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI (a to su, shodno članku 10. ove upute, carinske deklaracije za uvozne i izvozne carinske postupke do uvođenja u primjenu elektroničke deklaracije sa elektroničkim potpisom u tim postupcima), šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta sastoji se od:
- šifre koja se primjenjuje za prvu podjelu polja 1 (IM ili EX).
6. Ako je prethodni carinski postupak proveden temeljem usmene carinske deklaracije koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo) (vidi članak 355. stavak (4) i članak 357. stavak (3) Odluke), ili je postupak proveden temeljem carinske deklaracije podnijete drugom radnjom (članak 164. Odluke):
- u treću podjelu polja 40: upisuje se odgovarajuća šifra iz Priloga 5.
7. Ako ne postoji prethodni postupak polje 40 se ne popunjava.
8. U Prilogu 5., u Šifarniku "16. (16. Šifre za dokumenta o prethodnom postupku - polje 40)", naveden je opis strukture šifri, šifre i objašnjenja za popunjavanje polja 40."

Članak 3.

U Prilogu 3. (Popunjavanje carinske deklaracije za uvozne carinske postupke) točka 1. za polje 8 (Primatelj) mijenja se i glasi:

- "1. Popunjava se tako što se upisuje:
- u prvi red, pored oznake I.B.: I.B. primatelja robe,
 - upisivanjem I.B. primatelja robe u prvi red ovog polja, carinski informatički podsustav automatski:
 - iz Jedinstvenog registra obveznika neizravnih poreza, upisuje podatke o primatelju robe (puno ime, adresa),
 - upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako primatelj ima neko od odobrenja AEO,
 - upisuje šifru "RA", ako je primatelj registriran kao obveznik za trošarinu u Jedinstvenom registru obveznika neizravnih poreza."

U Prilogu 3. točka 1. za polje 14 (Deklarant/Zastupnik) mijenja se i glasi:

- "1. Popunjava se tako što se upisuje:
- u prvi red, ispred oznake I.B.: odgovarajuća šifra za određivanje deklaranta ili statusa zastupnika iz Priloga 5., ovisno od konkretnog slučaja,
 - u prvi red, poslije oznake I.B.: I.B. deklaranta/zastupnika,
 - u drugi red: puno ime deklaranta/zastupnika,
 - u treći red: adresa deklaranta/zastupnika,
 - upisivanjem I.B. deklaranta/zastupnika u prvi red polja 14, carinski informatički podsustav automatski:
 - iz Jedinstvenog registra obveznika neizravnih poreza, u polje 14 upisuje puno ime i adresu deklaranta/zastupnika,

- upisuje vrstu odobrenja AEO (AEOC, AEOS ili AEOF), ako deklarant/zastupnik ima neko od odobrenja AEO."

U Prilogu 3. tekst za polje 40 (Skraćena deklaracija/Prethodni dokument) mijenja se i glasi:

"Polje 40: Skraćena deklaracija/Prethodni dokument

1. Polje 40 popunjava se samo ako postoji prethodni dokument ili je postupku zahtijevanom po predmetnoj uvoznj carinskoj deklaraciji prethodio drugi carinski postupak.
2. Koristeći odgovarajuće šifre iz Priloga 5., u polje 40 upisuju se referentni podaci o dokumentu koji se odnosi na postupak prije zahtijevanog predmetnog uvoznog postupka (prethodni dokument), prema strukturi tih podataka navedenoj u točki 3. ovoga polja.
3. Kod uvozne carinske deklaracije koja se popunjava korištenjem carinskog informatičkog podsustava, polje 40 popunjava se tako što se upisuju alfanumeričke šifre o prethodnom dokumentu, koje se sastoje iz tri dijela (podjele), ili četiri dijela prema potrebi, i to:

- 40/1:	Šifra kategorije prethodnog dokumenta (X, Y ili Z, ovisno od kategorije prethodnog dokumenta).
- 40/2:	Šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta (na primjer, N380, N337, N821, N952, N955, IM, EX ili CLE ili druga šifra (skraćena) propisana Prilogom 5. (Šifarnik 16.), ovisno koji prethodni dokument je u pitanju.
- 40/3:	upisuje se referentni broj prethodnog dokumenta (podatak potreban za prepoznavanje dokumenta). Ovisno koji prethodni dokument je u pitanju, to može biti: - njegov identifikacijski broj (MRN broj, na primjer 24BA094013000095J7), ili - drugi prepoznatljiv referentni podatak prethodnog dokumenta, koji podatak, bez razmaka, treba sadržavati: posljednje dvije znamenke godine prihvaćanja (n2), šifru carinskog ureda prihvaćanja (an8) i broj pod kojim je prihvaćen prethodni dokument po kojem je roba bila prijavljena (n6) kojem prethode nule ako nije šestoroznamenkast, na primjer, "24BA094013000120").
- 40/4:	redni broj naimenovanja (ili stavke) robe iz prethodnog dokumenta kojim je predmetna roba obuhvaćena i to samo u slučaju kada se sva roba iz prethodnog dokumenta ne razdužuje predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom, ili prema potrebi redni broj uvoznog, provoznog ili izvoznog kupona iz kameta ATA."

Primjer:	Potpun referentni podatak o prethodnom dokumentu upisan u polje 40 uvozne carinske deklaracije (postupak "4000") glasi: "Z-N821-24BA094161002131J5-4" (vidi članak 4. ove upute, primjeri za Šifarnik 16.).
Napomena:	Črtica (-) u referentnom podatku o prethodnom dokumentu koristi se za međusobno odvajanje dijelova tog podatka kada se, u pisanoj formi (na primjer, u rješenju ili drugom aktu), navodi ili se vrši pozivanje na referentni podatak prethodnog dokumenta koji je u pitanju. Črtica (-) se ne koristi kod popunjavanja uvozne carinske deklaracije korištenjem carinskog informatičkog podsustava pošto se referentni podatak, prema njegovim dijelovima, upisuje u podjele (tri ili, prema potrebi četiri) polja 40 deklaracije.

4. Ako je potrebno upisati više prethodnih dokumenata:
- u treću podjelu polja 40: upisuje se "Razno dokumenta-99211", a
 - uz predmetnu uvoznju carinsku deklaraciju prilaže se "specifikacija prethodnih dokumenata" koja sadrži: referentne podatke specifikacije, sve relevantne podatke o svim prethodnim dokumentima kako je propisano u točki 3. za ovo polje i podatak uz svako naimenovanje o bruto masi koja se razdužuje, ovisno od konkretnog slučaja. Referentni podaci specifikacije upisuju se u polje 44 pod odgovarajućom šifrom vrste dokumenta iz Priloga 5.
5. Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI (a to su, shodno članku 10. ove upute, carinske deklaracije za uvozne i izvozne carinske postupke do uvođenja u primjenu elektroničke deklaracije sa elektroničkim potpisom u tim postupcima, te carinska deklaracija za nacionalni postupak provoza sačinjena u pisanoj (papirnoj) formi uporabom

rezervnog postupka), šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta sastoji se od:

- šifra koja se primjenjuje za prvu podjelu polja 1 (IM ili EX), ili
- šifra vrste provodne deklaracije za nacionalni postupak provoza (T1), samo u slučaju provođenja postupka provoza uporabom rezervnog postupka.

6. Ako je prethodni carinski postupak proveden temeljem usmene carinske deklaracije koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo) (vidi članak 355. stavak (4) i članak 357. stavak (3) Odluke), ili je postupak proveden temeljem carinske deklaracije podnijete drugom radnjom (članak 164. Odluke):

- u treću podjelu polja 40: upisuje se odgovarajuća šifra iz Priloga 5.

7. Ako ne postoji prethodni postupak polje 40 se ne popunjava.

8. U Prilogu 5., u Šifarniku "16. (16. Šifre za dokumente o prethodnom postupku - polje 40)", naveden je opis strukture šifri, šifre i objašnjenja za popunjavanje polja 40."

Članak 4.

U Prilogu 5. (Šifre za popunjavanje carinske deklaracije i deklaracije za privremeni smještaj) vrše se sljedeće izmjene i dopune:

1. Šifarnik 6. (6. Šifre u svezi uvjeta isporuke u skladu sa Incoterms - polje 20) mijenja se i glasi:

"6. Šifre u svezi uvjeta isporuke u skladu sa Incoterms - polje 20

Šifre i izjave koje se, u svezi uvjeta isporuke u skladu sa Incoterms, prema potrebi, upisuju u polje 20 (prve dvije podjele) su sljedeće (a3):

Prva podjela polja 20	Značenje	Druga podjela polja 20
Šifre Incoterms	Incoterms -- ICC/ECE	Mjesto pariteta isporuke koje se navodi
Šifre koje se primjenjuju za cestovni i željeznički prijevoz		
DAF	Incoterms 2000	Isporučeno na granici
		Naziv mjesta
Šifre koje se primjenjuju za sve načine prijevoza		
EXW	Incoterms 2020	Franko fabrika
		Naziv mjesta isporuke
FCA	Incoterms 2020	Franko prijevoznik
		Naziv mjesta isporuke
CPT	Incoterms 2020	Vozarina plaćena do
		Naziv mjesta odredišta
CIP	Incoterms 2020	Vozarina i osiguranje plaćeni do
		Naziv mjesta odredišta
DAT	Incoterms 2010	Isporučeno na terminalu
		Naziv terminala u luci ili imenovanom mjestu odredišta
DAP	Incoterms 2020	Isporučeno u mjestu
		Naziv mjesta isporuke
DPU	Incoterms 2020	Isporučeno u mjestu istovareno
		Naziv mjesta odredišta
DDU	Incoterms 2000	Isporučeno - pristojbe nisu plaćene
		Naziv mjesta odredišta
DDP	Incoterms 2020	Isporučeno sa plaćenim pristojbama
		Naziv mjesta odredišta
Šifre koje se primjenjuju za prijevoz morem i unutarnjim plovnim putem		
FAS	Incoterms 2020	Franko uz bok broda
		Naziv luke otpreme
FOB	Incoterms 2020	Franko brod
		Naziv luke otpreme
CFR	Incoterms 2020	Cijena i vozarina
		Naziv luke odredišta
CIF	Incoterms 2020	Cijena, osiguranje i vozarina
		Naziv luke odredišta
DES	Incoterms 2000	Isporučeno na brodu
		Naziv luke odredišta
DEQ	Incoterms 2000	Isporučeno na obali
		Naziv luke odredišta

Ostalo		
XXX	Uvjet isporuke različit od navedenih Incoterms	Detaljan opis uvjeta isporuke navedenog u ugovoru

2. Šifarnik 7. (7. Šifre za vrste posla (transakcije) - polje 24), mijenja se i glasi:

"7. Šifre za vrste posla (transakcije) - polje 24

Za popunjavanje polja 24 koriste se šifre (n2) iz niže tabele, na način da se šifra iz kolone A upisuje na lijevu stranu ovog polja, a na desnu stranu ovog polja upisuje se šifra iz kolone B.

Kolona A		Kolona B		Šifra u polju 24
Šifra	Opis	Šifra	Opis	
1	Poslovi koji obuhvaćaju stvarni ili namjeravani prijenos vlasništva sa plaćanjem ili drugim naknadom (osim poslova navedenih pod šifrom 2, 7 i 8 ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾)	1	Konačna kupovina/prodaja ⁽²⁾	11
		2	Pošiljke poslate na testiranje, radi izlaganja, probni uzorci, pošiljke sa pravom vraćanja i roba poslata za konsignacijsku i komisijonu prodaju	12
		3	Poslovi koji uključuju plaćanje u naturi	13
		4	Prodaja robe stranim putnicima za njihove osobne potrebe	14
		5	Financijski leasing ⁽³⁾	15
2	Vraćanje robe, koja je prethodno bila evidentirana pod šifrom 1 ⁽⁴⁾ ; besplatna zamjena robe ⁽⁴⁾	9	Drugi poslovi	19
		1	Vraćanje robe	21
		2	Zamjena za vraćenu robu	22
		3	Zamjena za robu koja nije vraćena (na primjer, u jamstvenom roku)	23
3	Poslovi (koji nisu privremenog karaktera) koji obuhvaćaju prijenos vlasništva, ali bez financijske ili neke druge naknade	4	Drugi poslovi	24
		1	Pošiljke robe isporučene u okviru projekata koje u potpunosti ili djelomično financira Europska unija	31
		2	Druge pošiljke vladine pomoći	32
4	Poslovi radi obrade temeljem ugovora ⁽⁵⁾ ili poslovi popravke ⁽⁶⁾ (osim poslova navedenih pod šifrom 7)	3	Druge pošiljke pomoći (pojedinaca ili nevladinih organizacija)	33
		4	Drugi poslovi	34
		1	Obrada	41
5	Poslovi nakon obrade temeljem ugovora ⁽⁵⁾ ili nakon ugovorene popravke ⁽⁶⁾ (osim poslova navedenih pod šifrom 7)	2	Popravka i održavanje uz plaćanje	42
		1	Besplatna popravka i održavanje	43
		3	Drugi poslovi	44
6	Poslovi koji ne uključuju prijenos vlasništva, na primjer zajam, zakup, operativni leasing ⁽⁷⁾ i drugi oblici privremenog korištenja ⁽⁸⁾ , osim obrade temeljem ugovora ili popravke (isporuka i vraćanje)	1	Obrada	51
		2	Popravka i održavanje uz plaćanje	52
7	Poslovi koji ne uključuju prijenos vlasništva, na primjer zajam, zakup, operativni leasing ⁽⁷⁾ i drugi oblici privremenog korištenja ⁽⁸⁾ , osim obrade temeljem ugovora ili popravke (isporuka i vraćanje)	3	Besplatna popravka i održavanje	53
		1	Zakup, zajam, operativni leasing (zakup) do 24 mjeseca	61
8	Nabave građevinskog materijala i opreme u svezi s izgradnjom ili miskogradnjom koja je dio općeg ugovora ⁽⁹⁾	2	Druga privremena korištenja	62
		1	Ulog strane osobe	91
9	Ulog strane osobe, drugi oblici vanjskotrgovinskog	2	Zakup, zajam, operativni leasing (zakup) duži od 24	92

posla)		mjeseca (poslovi koji ne uključuju prijenos vlasništva) ⁽¹⁰⁾	
	3	Promet robe u slobodnu zonu i iz slobodne zone	93
	9	Drugi oblici vanjskotrgovinskog posla	99

Napomene pod oznakama ⁽¹⁾ do ⁽¹⁰⁾:

⁽¹⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na najveći dio izvoza i uvoza, to jest na poslove (transakcije) kod kojih: - se vlasništvo prenosi sa rezidenta na nerezidenta ili obrnuto, a - plaćanje ili druga naknada (na primjer plaćanje robom) je izvršeno ili će biti izvršeno. Ovo se primjenjuje na robu poslatu između jedinica istog preduzeća ili iste grupe preduzeća, kao i na robu koja se šalje u centralno distributivno skladište ili iz takvog skladišta, osim ako se u svezi sa tim poslovima ne vrši nikakvo plaćanje ili druga naknada (u tom slučaju takvi poslovi navode se pod šifrom 3 u koloni A).
⁽²⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se i na rezervne dijelove i na drugu robu čija se zamjena plaća.
⁽³⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se i na financijski leasing: rate za leasing obračunavaju se na način da obuhvate cijelu ili gotovo cijelu vrijednost te robe. Koristi i rizici povezani sa vlasništvom prenose se na korisnika leasinga. Po isteku ugovora, korisnik leasinga postaje zakonski vlasnik.
⁽⁴⁾	U slučaju vraćanja i zamjene robe, pod ovom oznakom, a koja je bila prethodno ocarinjena pod šifrom 3 do 9 iz kolone A, treba koristiti njima pripadajuće odgovarajuće šifre.
⁽⁵⁾	U slučaju poslova obrade (bez obzira obavljaju li se pod carinskim nadzorom), pod ovom oznakom, a za račun stranog vlasnika, koriste se šifre 4 i 5 iz kolone A. Obrada za svoj račun nije obuhvaćena ovom oznakom, te se za nju koristi šifra 1 iz kolone A.
⁽⁶⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na popravke pod kojima se podrazumijeva vraćanje robe njene prvobitne funkcije; to može uključivati određene strukturne promjene ili poboljšanja.
⁽⁷⁾	Operativni zakup (leasing): Poslovi pod ovom oznakom odnose se na sve ugovore o zakupu (leasingu), osim zakupa dužeg od 24 mjeseca ⁽¹⁰⁾ i financijskog leasinga iz napomene ⁽³⁾ .
⁽⁸⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na robu koja se izvozi ili uvozi s nakanom da se kasnije ponovno uveze ili izveze bez promjene vlasništva.
⁽⁹⁾	Poslovi pod ovom oznakom odnose se na poslove evidentirane pod šifrom 8 iz kolone A, koji uključuju robu za koju se ne izdaje posebni račun, već se za kompletnu pošiljku izdaje jedinstveni račun koji pokriva ukupnu zajedničku vrijednost. Ako nije riječ o tome, koristi se šifra 1 iz kolone A.
⁽¹⁰⁾	Operativni zakup (leasing): Poslovi pod ovom oznakom odnose se na sve ugovore o zakupu (leasingu), duže od 24 mjeseca, osim financijskog zakupa iz napomene ⁽³⁾ . (Na primjer, ako je zakup duži od 24 mjeseca ne može se odobriti postupak privremenog uvoza; može se odobriti postupak puštanja u slobodan promet bez prijenosa vlasništva, uz plaćanje uvoznih i drugih primjenjivih pristojbi u cjelosti, u kom slučaju se u polje 24 upisuje šifra "92").

3. U šifarniku 9. (9. Šifre za carinske urede - polje 29, 53 i drugo) vrše se sljedeće izmjene:

- u točki 3.3. riječi i zagrada "Užljebić (Ripač)" zamjenjuje se riječju "Ripač",
- u točki 3.4. riječi i zagrada "(Bosansko Grahovo)" brišu se,
- u točki 5.3. riječ "Zubci" zamjenjuje se riječju "Zupci",
- u točki 6.1. riječi i zagrada "Pavlovića Most (Popovi)" zamjenjuju se riječju "Popovi".

4. Šifarnik 12. (12. Šifre za povlastice (tarifno - preferencijalne) - polje 36) mijenja se i glasi:

"12. Šifre za povlastice (tarifno - preferencijalne) - polje 36

Šifre koje se koriste u polju 36 su sljedeće (an..6):

Šifra	Opis tarifno - preferencijalne povlastice
CEFTAT	Povlastica za robu po Sporazumu CEFTA 2006 - Tranzicijska (prijelazna) pravila
CEFTAP	Povlastica za robu po Sporazumu CEFTA 2006 - PEM Konvencija
EFTA1	Povlastica za robu sa podrijetlom iz Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajn
EFTA1T	Povlastica za robu podrijetlom iz Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajn - Tranzicijska (prijelazna) pravila
EFTA2	Povlastica za robu podrijetlom iz Islanda
EFTA2T	Povlastica za robu podrijetlom iz Islanda - Tranzicijska (prijelazna)

	pravila
EFTA3	Povlastica za robu podrijetlom iz Kraljevine Norveške
EFTA3T	Povlastica za robu podrijetlom iz Kraljevine Norveške - Tranzicijska (prijelazna) pravila
EUP	Povlastica za robu podrijetlom iz Europske zajednice
EUPT	Povlastica za robu podrijetlom iz Europske zajednice - Tranzicijska (prijelazna) pravila
IRP	Povlastica za robu podrijetlom iz Islamske Republike Iran
TRP	Povlastica za robu podrijetlom iz Turske."

5. Brišu se:

- Šifarnik 14.2. (14.2. Šifra za oslobađanje od plaćanja za doniranu opremu, lijekove, sanitetska vozila i sredstva namijenjena isključivo za prevenciju, suzbijanje i otklanjanje pandemije virusa korona (COVID 19) - polje 37/druga podjela) i
- Šifarnik 14.3. (14.3. Šifra za oslobađanje od plaćanja na uvoz medicinskih protumjera za sprječavanje i suzbijanje širenja zarazne bolesti COVID 19 - polje 37/druga podjela).

6. U šifarniku 14.5. (14.5. Šifre za oslobađanje od plaćanja uvoznih pristojbi za vraćenu robu temeljem čl. 209. do 212. Zakona i članka 499. st. (2) i (3) Odluke - polje 37/druga podjela) iza šifre "01F" dodaje se nova šifra "02F" koja glasi:

"02F"	Članak 209. Zakona	Oslobađanje od plaćanja uvoznih pristojbi, poreza na dodanu vrijednost i trošarine na domaću robu koja se, nakon izvoza, vraća u nepromijenjenom stanju (čl. 209. i 210. Zakona), kada robu vraća ista osoba koja ju je i izvezla (izvoznik) i na istu se, po zahtjevu te osobe, može primjeniti članak 30. stavak (1) točka g) Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini. Objašnjenje: - Šifra "02F" koristi se u postupku "6310" samo u slučaju kada domaća roba koju, nakon izvoza, vraća u nepromijenjenom stanju (čl. 209. i 210. Zakona) ista osoba koja ju je i izvezla (izvoznik), ispunjava uvjete i za primjenu članka 30. stavak (1) točka g) Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini i članka 45. Pravilnika o primjeni Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 50/09, 80/11, 48/12, 74/14, 85/17, 4/18, 3/21, 62/21 i 82/22), ako primjenu tih odredbi traži deklarant (upisivanjem šifre "02F" u drugu podjelu polja 37). - Šifra "02F" vezana je za šifru postupka "6310" (polje 37/1) i za šifru vrste dokumenta "IUA" iz Šifarnika 18.1."
-------	--------------------	---

7. Šifarnik 16. (16. Šifre za dokumente o prethodnom postupku - polje 40) mijenja se i glasi:

"16. Šifre za dokumente o prethodnom postupku - polje 40

U polje 40 upisuju se alfanumeričke šifre o prethodnom dokumentu, koje se sastoje iz tri dijela (podjele), ili četiri dijela prema potrebi, i to:

-	40/1:	Šifra kategorije prethodnog dokumenta (a1),
-	40/2:	Šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta (an..4),
-	40/3:	broj (identifikacijski broj ili drugi prepoznatljiv referentni podatak) prethodnog dokumenta (an..26),
-	40/4:	redni broj naimenovanja (ili stavke) robe iz prethodnog dokumenta kojim je predmetna roba obuhvaćena (n3).

1. Prvi dio (a1):

Prvi dio koristi se za označavanje odgovarajuće od tri navedene kategorije:

- skraćena deklaracija, koju predstavlja znak:	"X"
- prva deklaracija, kod pojednostavljenih postupaka, koju predstavlja znak:	"Y"
- prethodni dokument, kojeg predstavlja znak:	"Z".

2. Drugi dio (an..4):

Izabriti šifru (skraćenicu) za predmetni prethodni dokument iz "Popisa šifri (skraćena) za dokumenta" u nastavku.

Popis šifri (skraćena) za dokumente:

Šifra	Vrsta dokumenta
N235	Popis kontejnera

N270	Obavještenje o prijemu pošiljke
N271	Otpremnica (popis paketa)
N325	Račun proforma
N337	Deklaracija za privremeni smještaj
N380	Račun komercijalni
N703	Interni tovarni list
N704	Glavna teretnica (konosman)
N705	Teretnica
N714	Interna teretnica
N720	Tovarni list CIM (željeznica)
N722	Tovarni list SMGS (prateći tovarni list u željezničkom prometu)
N730	Sve vrste tovarnih listova za cestovni prijevoz
N740	Zrakoplovni tovarni list
N741	Zrakoplovni tovarni list - glavni
N750	Otpremnica (poštanski paketi)
N760	Transportni dokument za multimodalni/kombinirani prijevoz (opći)
N785	Robni manifest
N787	Bordero (lista popisa pošiljke uz račun)
N821	Elektronička provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza uz uporabu novog kompjuteriziranog provoznog sustava (NCTS) - Objašnjenje: Šifra "N821" koristi se kao šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta kada je provozna deklaracija (koja je prethodni dokument) podnijeta za nacionalni postupak provoza uz uporabu novog kompjuteriziranog provoznog sustava (NCTS).
N830	Carinska deklaracija za postupak izvoza
N952	Karnet TIR
N955	Karnet ATA
CLE	Datum/referentni broj upisa u evidenciju deklaranta (knjigovodstveni upis)
MNS	Teretni manifest - pojednostavljeni postupak
MRN	Deklaracija / obavijest o MRN-u
INF3	Informativni obrazac INF 3
INF8	Informativni obrazac INF 8
ZZZ	Ostalo
IM ili EX ili TI	Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI, šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta je: - "IM" ili "EX" - šifre koje se primjenjuju za prvu podjelu polja 1 kod uvoznih i izvoznih carinskih postupaka, za koje postupke se carinska deklaracija podnosi u pisanoj (papirnoj) formi, ili - šifra "TI", koja se koristi kao šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta samo u slučaju ako je provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza (koja je prethodni dokument) bila podnijeta u pisanoj (papirnoj) formi uporabom rezervnog postupka.
	Ako je prethodni carinski postupak proveden temeljem usmene carinske deklaracije koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo) ili je proveden temeljem carinske deklaracije podnijete drugom radnjom (članak 164. Odluke), u tom slučaju u polju 40 upisuje se, ovisno od situacije, jedna od sljedećih šifri:
340	Usmena carinska deklaracija koju nije pratio "priloženi dokument" (na primjer, "popis robe" ili drugo)
350	Carinska deklaracija podnijeta drugom radnjom iz članka 164. Odluke.
	Skraćena "CLE", iz Popisa skraćena za dokumenta, označava: "datum i referentni broj upisa robe u evidenciju - knjigovodstveni upis deklaranta" (članak 88. stavak (1) točka c) Zakona). Datum se upisuje u obliku: ggggmmdd.

3. Treći dio (an..26):

Upisuje se broj (identifikacijski broj ili drugi prepoznatljiv referentni podatak) predmetnog prethodnog dokumenta (podatak potreban za prepoznavanje dokumenta). Ovisno koji prethodni dokument je u pitanju, to može biti:

- njegov identifikacijski broj (MRN broj, na primjer 24BA094013000095J7), ili
- drugi prepoznatljiv referentni podatak prethodnog dokumenta, koji podatak, bez razmaka, treba sadržavati: posljednje dvije znamenke godine prihvatanja (n2), šifru carinskog ureda prihvatanja (an8) i broj pod kojim je prihvaćen prethodni dokument po kojem je roba bila prijavljena (n6) kojem prethode nule ako nije šestoznamenast, na primjer, "24BA094013000120").

4. Četvrti dio, prema potrebi (n..3)

Upisuje se redni broj naimenovanja (ili stavke) predmetne robe iz skraćene deklaracije ili prethodnog dokumenta na koji se upućuje, samo u slučaju kada se sva roba iz prethodnog dokumenta ne razdužuje predmetnom carinskom

deklaracijom, ili, prema potrebi, redni broj uvoznog, provoznog ili izvoznog kupona iz karneta ATA.

Primjeri popunjavanja polja 40 (Skraćena deklaracija/Prethodni dokument):

- 1) Prethodni dokument je elektronička provozna deklaracija u sustavu NCTS, MRN broj "24BA094161002131J5", prihvaćena u 2024. godini, u kojoj je predmetna roba obuhvaćena naimenovanjem rednog broja 5.
U carinskoj deklaraciji kojom se roba iz naimenovanja 5 predmetne provozne deklaracije, nakon završetka postupka provoza, prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili uporabu, u polje 40 upisuje se: "Z-N821-24BA094161002131J5-5".

Napomena:	Crtica (-) u referentnom podatku o prethodnom dokumentu koristi se za međusobno odvajanje dijelova tog podatka kada se, u pisanoj formi (na primjer, u rješenju ili drugom aktu), navodi ili se vrši pozivanje na referentni podatak prethodnog dokumenta koji je u pitanju. Crtica (-) se ne koristi kod popunjavanja carinske deklaracije korištenjem carinskog informatičkog podsustava pošto se referentni podatak, prema njegovim dijelovima, upisuje u podjele (tri ili, prema potrebi četiri) polja 40 deklaracije.
-----------	---

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument (prvi dio, a1),
40/2	N821	šifra (skraćena) za elektroničku provoznu deklaraciju za nacionalni postupak provoza u sustavu NCTS (drugi dio, an4),
40/3	24BA094161002131J5	MRN broj predmetne provozne deklaracije u sustavu NCTS (treći dio, an..26)
40/4	5	redni broj naimenovanja robe iz predmetne provozne deklaracije (četvrti dio, n..3).

- 2) Kao skraćena deklaracija korištena je "deklaracija za privremeni smještaj". Ta skraćena deklaracija, kao prethodni dokument, koja ima dvije stavke robe, upisana je u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj u 2024. godini, pod rednim brojem 156, kod carinskog ureda sa šifrom BA094013.
U carinskoj deklaraciji kojom se roba iz druge stavke navedene deklaracije za privremeni smještaj prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili uporabu, u polje 40 upisuje se:
"X-N337-24BA094013000156-2".

Opis:		
40/1	X	oznaka za skraćenu deklaraciju,
40/2	N337	šifra (skraćena) za deklaraciju za privremeni smještaj,
40/3	24BA094013000156	referentni podatak koji identificira predmetnu deklaraciju za privremeni smještaj, kojeg čine: - "24" - godina upisa te deklaracije u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj (n2), - "BA094013" - šifra carinskog ureda (an8), - "000156" - redni broj upisa u Kontrolniku deklaracija za privremeni smještaj (n6), kojem prethode nule ako nije šestoznamenast,
40/4	2	redni broj stavke robe iz predmetne deklaracije za privremeni smještaj.

- 3) Robni manifest, sa 50 stavki robe, korišten je za privremeni smještaj robe kao skraćena deklaracija, a upisan je u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj u 2024. godini, pod rednim brojem 480 kod carinskog ureda sa šifrom BA010902.

U carinskoj deklaraciji kojom se roba iz 25 stavke predmetnog manifesta, nakon privremenog smještaja, prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili uporabu, u polje 40 upisuje se:
"X-N785-24BA010902000480-25".

Opis:		
40/1	X	oznaka za skraćenu deklaraciju,
40/2	N785	šifra (skraćena) za robni manifest,

40/3	24BA010902000480	referentni podatak koji identificira predmetni robni manifest, kojeg čine: - "24" - godina upisa robnog manifesta u Kontrolnik deklaracija za privremeni smještaj, - "BA010902" - šifra carinskog ureda (an8), - "000480" - redni broj upisa u Kontrolniku deklaracija za privremeni smještaj, kojem prethode nule ako nije šestoznamenast,
40/4	25	redni broj stavke robe iz predmetnog robnog manifesta.

- 4) Roba je, dana 29. svibnja 2024. godine, bila upisana pod rednim brojem 250 u evidenciji (knjigovodstveni upis) imatelja odobrenja za kućno uvozno carinjenje - za postupak puštanje robe u slobodan promet nakon postupka carinskog skladištenja u carinskom skladištu tipa D. Upis u evidenciju (knjigovodstveni upis) predstavlja prvobitnu deklaraciju kod pojednostavljenog postupka.

U dopunskoj carinskoj deklaraciji za navedeni postupak "4071", u polje 40 upisuje se:
"Y-CLE-20240529-000250".

Opis:		
40/1	Y	oznaka za prvobitnu deklaraciju kod pojednostavljenih postupaka,
40/2	CLE	označava "knjigovodstveni upis",
40/3	20240529-000250	referentni broj predmetnog knjigovodstvenog upisa, kojeg čine: - "20240529" - datum knjigovodstvenog upisa (ggggmddd), - crtica ("-") i - "000250" - redni broj knjigovodstvenog upisa iz evidencije imatelja odobrenja, kojem prethode nule ako nije šestoznamenast.

Napomena:	Kada je imatelju odobrenja odobreno više mjesta/lokacija za vođenje evidencije (knjigovodstvenog upisa) navedenih u odobrenju, u tom slučaju prva oznaka u rednom broju knjigovodstvenog upisa je indikator mjesta gdje se vodi evidencija predmetnog knjigovodstvenog upisa. Ta oznaka se navodi u obliku šifre tog mjesta navedene u odobrenju (na primjer, ako su odobrena tri mjesta za vođenje knjigovodstvenog upisa, a prethodni dokument su knjigovodstveni upis sa mjesta evidencije koje nosi šifru "1" i mjesta koje nosi šifru "3", redni broj tih knjigovodstvenih upisa glasi, na primjer: "100350" i "300252").
-----------	---

- 5) Roba je, dana 03.05.2024. godine, prijavljena za postupak izvoza po pojednostavljenom carinskom postupku temeljem računa. Račun kao prvobitna deklaracija evidentiran je u Kontrolniku računa kod carinskog ureda sa šifrom BA010810 pod rednim brojem 540.
U dopunskoj carinskoj deklaraciji za navedeni carinski postupak (1000) u polje 40 upisuje se:
"Y- N380-24BA010810-000540".

Opis:		
40/1	Y	oznaka za prvobitnu deklaraciju kod pojednostavljenih postupaka,
40/2	N380	šifra za komercijalni račun (kao prethodni dokument) koji predstavlja pojednostavljenu deklaraciju u predmetnom pojednostavljenom postupku,
40/3	24BA010810000540	referentni podatak prethodnog dokumenta - računa kao pojednostavljene deklaracije, kojeg čine: - "24" - godina upisa u Kontrolniku računa, - "BA010810" - šifra carinskog ureda kod kojeg je podnjet račun kao pojednostavljena deklaracija, - "000540" - redni broj upisa iz Kontrolnika računa (n6), kojem prethode nule ako nije šestoznamenast.

- 6) Ako je prethodni dokument sastavljen na obrascu JCI, kao šifra za vrstu tog prethodnog dokumenta koristi se šifra "IM" ili "EX" (šifre koje se primjenjuju za prvu podjelu polja 1 kod uvoznih i izvoznih carinskih postupaka, za koje postupke se carinska deklaracija podnosi u pisanoj formi).

Šifra "T1" koristi se kao šifra (skraćena) za vrstu prethodnog dokumenta samo u slučaju ako je provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza (koja je prethodni dokument) bila podnijeta u pisanoj (papirnoj) formi uporabom rezervnog postupka.

Primjer 6.1.:

Roba je prijavljena za postupak privremenog uvoza uz potpuno oslobađanje od plaćanja uvoznih pristojbi kod carinskog ureda sa šifrom BA010301 po carinskoj deklaraciji (sastavljena na obrascu JCI) za taj postupak MRN broj 24BA010301001045I2, godine 2024.

U carinskoj deklaraciji za ponovni izvoz (postupak "3153") robe iz rednog broja tri naimenovanja carinske deklaracije za postupak privremenog uvoza, u polje 40 upisuje se:
"Z-IM-24BA010301001045I2-3".

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	IM	šifra iz prve podjele polja 1 uvozne carinske deklaracije za postupak "53", kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA010301001045I2	MRN broj (kao identifikacijski podatak) uvozne carinske deklaracije za postupak "53", kao prethodnog dokumenta,
40/4	3	redni broj naimenovanja predmetne robe iz uvozne carinske deklaracije za postupak "53", kao prethodnog dokumenta.

Primjer 6.2.:

Roba je prijavljena za privremeni izvoz u okviru postupka vanjske obrade (postupak "21") kod carinskog ureda sa šifrom BA010402, po carinskoj deklaraciji (sastavljena na obrascu JCI) za taj postupak MRN broj 24BA010402003270E8, godine 2024.

U carinskoj deklaraciji za ponovni uvoz nakon postupka vanjske obrade (postupak "6121"), u polje 40 upisuje se: "Z-EX-24BA010402003270E8".

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	EX	šifra iz prve podjele polja 1 izvozne carinske deklaracije za postupak "21", kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA010402003270E8	MRN broj (kao identifikacijski podatak) izvozne carinske deklaracije za postupak "21", kao prethodnog dokumenta.

- 7) Prethodni dokument je karnet TIR broj MX51000003, koji je u 2024. godini pod brojem 650 evidentiran u Kontrolniku karneta TIR kod polaznog carinskog ureda šifre "BA098060".

U carinskoj deklaraciji kojom se roba obuhvaćena predmetnim karnetom TIR, nakon završetka postupka provoza po karnetu TIR, prijavljuje za novo (sljedeće) carinski odobreno postupanje ili uporabu, u polje 40 upisuje se: "Z-N952-24BA098060000650".

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	N952	šifra (skraćena) za karnet TIR, kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA098060000650	identifikacijski podatak predmetnog karneta TIR, kao prethodnog dokumenta, kojeg čine: - "24" - godina upisa u Kontrolniku karneta TIR kod polaznog carinskog ureda, - "BA098060" - šifra polaznog carinskog ureda, - "000650" - broj pod kojim je u Kontrolniku karneta TIR kod polaznog carinskog ureda evidentiran predmetni karnet TIR (n6), kojem prethode nule ako nije šestoznamenast.

- 8) Prethodni dokument je karnet ATA za privremeni uvoz, koji je u 2024. godini, pod brojem 125 evidentiran u Kontrolniku karneta ATA kod carinskog ureda šifre "BA093078".

U slučaju ako se roba privremeno uvezena po predmetnom karnetu ATA, na primjer, pušta u slobodan promet, u

carinskoj deklaraciji za puštanje u slobodan promet (postupak "4053") prethodni dokument je uvozni kupon broj dva po kojem je roba koja se razdužuje tom deklaracijom bila stavljena u privremeni uvoz po karnetu ATA, te se u polje 40 upisuje: "Z-N955-24BA093078000125-2."

Opis:		
40/1	Z	oznaka za prethodni dokument,
40/2	N955	šifra (skraćena) za karnet ATA, kao prethodnog dokumenta,
40/3	24BA093078000125	identifikacijski podatak predmetnog karneta ATA, kao prethodnog dokumenta, kojeg čine: - "24" - godina upisa u Kontrolnik karneta ATA, - "BA093078" - šifra carinskog ureda, - "000125" - broj pod kojim je u Kontrolniku karneta ATA evidentiran predmetni uvozni kupon (n6), kojem prethode nule ako nije šesteroznamenast,
40/4	2	redni broj predmetnog uvoznog kupona iz karneta ATA.

8. U šifarniku 18.1. (18.1. Šifre za dodatne informacije/Priložene dokumente/Potvrde i odobrenja, osim za dokumenta za carinske povlastice - polje 44) vrši se sljedeća izmjena i dopune:

- tekst rednog broja 12. mijenja se i glasi:

"12.	Elektronička provozna deklaracija za nacionalni postupak provoza uz uporabu novog kompjuteriziranog provoznog sustava (NCTS) - Objašnjenje: Strana roba koja se stavlja u postupak (vanjskog) provoza u Bosni i Hercegovini u skladu sa člankom 105. Zakona, temeljem carinske deklaracije za postupak provoza uz uporabu novog kompjuteriziranog provoznog sustava (NCTS)."	N821
------	---	------

- redni brojevi 45., 46., 100. i 101. brišu se,
- iza rednog broja 159. dodaju se novi redni brojevi 160., 161. i 162. koji glase:

160.	Dokaz o preferencijalnom podrijetlu robe iz Švicarske Konfederacije, Kneževine Lihtenštajn, Islanda i Kraljevine Norveške - Tranzicijska (prijelazna) pravila Napomene: - Šifra "EFTAT" koristi se u polju 44 carinske deklaracije pod kojom se upisuju referentni podaci o navedenom dokazu o preferencijalnom podrijetlu robe kada je isti priložen uz carinsku deklaraciju. - Šifra "EFTAT" vezana je za šifru "EFTA1T", "EFTA2T" i "EFTA3T" u polju 36.	EFTAT
161.	Dokaz o preferencijalnom podrijetlu robe iz Europske unije - Tranzicijska (prijelazna) pravila Napomene: - Šifra "EUPT" koristi se u polju 44 carinske deklaracije pod kojom se upisuju referentni podaci o navedenom dokazu o preferencijalnom podrijetlu robe kada je isti priložen uz carinsku deklaraciju. - Šifra "EUPT" vezana je za šifru "EUPT" u polju 36.	EUPT
162.	Izjava da će se uvezeni alkohol koristiti kao repromaterijal za proizvodnju alkoholnih pića ⁽¹²⁾	IUA ⁽¹²⁾

- u tabeli "Legenda" briše se tekst za fus notu ⁽⁵⁾ i ⁽⁸⁾.
- u tabeli "Legenda" dodaje se tekst za fus notu ⁽¹²⁾, koji glasi:

"(12)	Šifra "IUA":	Koristi se u polju 44 carinske deklaracije za puštanje u slobodan promet prijavljenog alkohola koji će se koristiti kao repromaterijal za proizvodnju alkoholnih pića, osobi registriranoj za proizvodnju u skladu sa člankom 13. Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini, kada se, u svrhu primjene članka 35. stavak (1) točka g) tog zakona i, uz tu deklaraciju, prilaže Izjava da će se uvezeni alkohol koristiti kao repromaterijal za proizvodnju alkoholnih pića koja je propisana člankom 45. stavak (2) točka b) Pravilnika o primjeni Zakona o trošarinama u Bosni i Hercegovini.
		Napomene: - Šifra "IUA" vezana je za šifru "034" u polju 47/1, kod postupka "40". - Šifra "IUA" vezana je za šifru "02F" u polju 37/2 i za šifru "034" u polju 47/1, kod postupka "6310" (vidi objašnjenje uz šifru "02F" u šifarniku 14.5.)."

9. U šifarniku 18.3. (18.3. Šifre za priložene dokumente za carinske povlastice - polje 44) tekst rednog broja 2., 3. i 31. mijenja se i glasi:

"2.	APENDIX C (za uvoz robe po međunarodnom sporazumu za službene potrebe NATO/EUFOR)	I2CP	58C
3.	APENDIX P (za uvoz robe za osobne potrebe pripadnika NATO/EUFOR po međunarodnom sporazumu)	I3CP	57C
31.	Potvrda o zaposlenju u EUFOR/NATO za pripadnika NATO/EUFOR-a (ne i državljani Bosne i Hercegovine radno angažirani kod NATO/EUFOR-a)".	41CP	57C

Članak 5.

Ova uputa stupa na snagu 01. srpnja 2024. godine i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1269-4/24

17. lipnja 2024. godine

Banja Luka

Ravnatelj

Dr. Zoran Tegeltija

Na osnovu čl. 143. i 144. Odлуke o sprovođenju Zakona o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 13/19, 54/19, 21/20, 47/21, 49/21, 4/22, 23/22 i 6/23), člana 15. Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), direktor Uprave za indirektno oporezivanje donosi

УПУТСТВО

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА УПУТСТВА О ПОПУЊАВАЊУ ЦАРИНСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ И ДЕКЛАРАЦИЈЕ ЗА ПРИВРЕМЕНИ СМЈЕШТАЈ

Члан 1.

У Упутству о попуњавању царинске декларације и декларације за привремени смјештај ("Službeni glasnik BiH", broj 9/23) у члану 6. шифра и заграда "(a)" замјењује се шифром и заградом "(ан)".

Члан 2.

У Прилогу 2. (Попуњавање царинске декларације за извозне царинске поступке) тачка 1. за поље 2 (Пошиљалац/Извозник) мијења се и гласи:

"1. Попуњава се тако што се уписује:

- у први ред, поред ознаке И.Б.: И.Б. извозника робе,
- уписивањем И.Б. извозника робе у први ред овог поља, царински информациони подсистем аутоматски:
- из Јединственог регистра обвезника индиректних пореза, уписује податке о извознику робе (пуно име, адреса),
- уписује врсту одобрења АЕО (АЕОС, АЕОС или АЕОФ), ако извозник има неко од одобрења АЕО,
- уписује шифру "RA", ако је извозник регистрован као обвезник за акцизу у Јединственом регистру обвезника индиректних пореза."

У Прилогу 2. тачка 1. за поље 14 (Декларант/Заступник) мијења се и гласи:

"1. Попуњава се тако што се уписује:

- у први ред, испред ознаке И.Б.: одговарајућа шифра за одређивање декларанта или статуса заступника из Прилога 5., зависно од конкретног случаја,
- у први ред, послје ознаке И.Б.: И.Б. декларанта/заступника,
- у други ред: пуно име декларанта/заступника,
- у трећи ред: адреса декларанта/заступника,

- уписивањем И.Б. декларанта/заступника у први ред поља 14, царински информациони подсистем аутоматски;
- из Јединственог регистра обвезника индиректних пореза, у поље 14 уписује пуно име и адресу декларанта/заступника,
- уписује врсту одобрења АЕО (АЕОС, АЕОС или АЕОФ), ако декларант/заступник има неко од одобрења АЕО."

У Прилогу 2. у тачки 1. за поље 17 (Држава одредишта/шифра) додаје се нова реченица која гласи:

"Ако се у државе чланице Европске уније извози роба коју, приликом извозног царинења, прати доказ о поријеклу, држава одредишта мора бити једна од држава чланица Европске уније."

У Прилогу 2. текст за поље 40 (Скраћена декларација/Претходни документ) мијења се и гласи:

"Поље 40: Скраћена декларација/Претходни документ

1. Поље 40 попуњава се само ако постоји претходни документ или је поступку захтијеваном по предметној извозној царинској декларацији претходно други царински поступак.
2. Користећи одговарајуће шифре из Прилога 5., у поље 40 уписују се референтни подаци о документу који се односи на поступак прије захтијевањем предметног извозног поступка (претходни документ), према структури тих података наведеној у тачки 3. овог поља.
3. Код извозне царинске декларације, која се попуњава коришћењем царинског информационог подсистема, поље 40 попуњава се тако што се уписују алфанумеричке шифре о претходном документу, које се састоје из три дијела (подјеле), или четири дијела према потреби, и то:

- 40/1:	шифра категорије претходног документа (X, Y или Z, зависно од категорије претходног документа),
- 40/2:	шифра (скраћеница) за врсту претходног документа (на примјер, N380, N955, IM, EX или CLE или друга шифра (скраћеница) прописана Прилогом 5. (Шифарник 16.), зависно који претходни документ је у питању,
- 40/3:	уписује се референтни број претходног документа (податак потребан за препознавање документа). Зависно који претходни документ је у питању, то може бити: - његов идентификациони број (MRN број, на примјер, 24ВА09401300108015) или - други препознатљив референтни податак претходног документа, који податак, без размака, треба садржавати: посљедње двије цифре године прихватања (n2), шифру царинске канцеларије прихватања (an8) и број под којим је прихваћен претходни документ по којем је роба била пријављена (n6) којем претходе нуле ако није шестоцифрен (на примјер, "24ВА094013000105"),
- 40/4:	редни број наименовања (или ставке) из претходног документа којим је предметна роба обухваћена и то само у случају када се сва роба из претходног документа не раздужује предметном извозном царинском декларацијом, или, према потреби, редни број увозног или извозног купона из карнета АТА."

Примјер:	Потпуни референтни податак о претходном документу уписан у поље 40 извозне царинске декларације (поступак "3153") гласи, на примјер: "Z-IM-24ВА09401300108015-3" (види члан 4. овог упутства, примјери за Шифарник 16.).
Напомена:	Цртица (-) у референтном податку о претходном документу користи се за међусобно одвајање дијелова тог податка када се, у писаној форми (на примјер, у рјешењу или другом акту), наводи или се врши позивање на референтни податак претходног документа који је у питању. Цртица (-) се не користи код попуњавања извозне царинске декларације коришћењем царинског информационог подсистема пошто се референтни податак, према његовим дијеловима, уписује у поделе (три или, према потреби четири) поља 40 декларације.

4. Ако је потребно уписати више претходних докумената:

- у трећу подјелу поља 40: уписује се "Разно документа-99211", а
- уз предметну извозну царинску декларацију прилаже се "спецификација претходних докумената" која садржи: референтне податке спецификације, све релевантне податке о свим претходним документима како је прописано у тачки 3. за ово поље и податак уз свако наименовање о бруто маси која се раздужује, зависно од конкретног случаја. Референтни подаци спецификације уписују се у поље 44 под одговарајућом шифром врсте документа из Прилога 5.

5. Ако је претходни документ састављен на обрасцу ЈЦИ (а то су, сходно члану 10. овог упутства, царинске декларације за увозне и извозне царинске поступке до увођења у примјену електронске декларације са електронским потписом у тим поступцима), шифра (скраћеница) за врсту претходног документа састоји се од:

- шифре која се примјењује за прву подјелу поља 1 (IM или EX).
- 6. Ако је претходни царински поступак спроведен на основу усмене царинске декларације коју није пратио "приложени документ" (на примјер, "попис робе" или друго) (види члан 355. став (4) и члан 357. став (3) Одлуке), или је поступак спроведен на основу царинске декларације поднијете другом радњом (члан 164. Одлуке):
- у трећу подјелу поља 40: уписује се одговарајућа шифра из Прилога 5.
- 7. Ако не постоји претходни поступак поље 40 се не попуњава.
- 8. У Прилогу 5., у Шифарнику "16. (16. Шифре за документа о претходном поступку - поље 40)", наведен је опис структуре шифри, шифре и објашњења за попуњавање поља 40."

Члан 3.

У Прилогу 3. (Попуњавање царинске декларације за увозне царинске поступке) тачка 1. за поље 8 (Прималац) мијења се и гласи:

- "1. Попуњава се тако што се уписује:
 - у први ред, поред ознаке И.Б.: И.Б. примаоца робе, уписивањем И.Б. примаоца робе у први ред овог поља, царински информациони подсистем аутоматски;
 - из Јединственог регистра обвезника индиректних пореза, уписује податке о примаоцу робе (пуно име, адреса),
 - уписује врсту одобрења АЕО (АЕОС, АЕОС или АЕОФ), ако прималац има неко од одобрења АЕО,
 - уписује шифру "RA", ако је прималац регистрован као обвезник за акцизу у Јединственом регистру обвезника индиректних пореза."

У Прилогу 3. тачка 1. за поље 14 (Декларант/Заступник) мијења се и гласи:

- "1. Попуњава се тако што се уписује:
 - у први ред, испред ознаке И.Б.: одговарајућа шифра за одређивање декларанта или статуса заступника из Прилога 5., зависно од конкретног случаја,
 - у први ред, послје ознаке И.Б.: И.Б. декларанта/заступника,
 - у други ред: пуно име декларанта/заступника,
 - у трећи ред: адреса декларанта/заступника,

- уписивањем И.Б. декларанта/заступника у први ред поља 14, царински информациони подсистем аутоматски;
- из Јединственог регистра обвезника индиректних пореза, у поље 14 уписује пуно име и адресу декларанта/заступника,
- уписује врсту одобрења АЕО (АЕОС, АЕОС или АЕОФ), ако декларант/заступник има неко од одобрења АЕО."

У Прилогу 3. текст за поље 40 (Скраћена декларација/Претходни документ) мијења се и гласи:

" Поље 40: Скраћена декларација/Претходни документ

1. Поље 40 попуњава се само ако постоји претходни документ или је поступку захтијеваном по предметној увозној царинској декларацији претходио други царински поступак.
2. Користећи одговарајуће шифре из Прилога 5., у поље 40 уписују се референтни подаци о документу који се односи на поступак прије захтијеваног предметног увозног поступка (претходни документ), према структури тих података наведеној у тачки 3. овог поља.
3. Код увозне царинске декларације која се попуњава коришћењем царинског информационог подсистема, поље 40 попуњава се тако што се уписују алфанумеричке шифре о претходном документу, које се састоје из три дијела (подјеле), или четири дијела према потреби, и то:

40/1:	шифра категорије претходног документа (X, Y или Z, зависно од категорије претходног документа),
40/2:	шифра (скраћеница) за врсту претходног документа (на примјер, N380, N337, N821, N952, N955, IM, EX или CLE или друга шифра (скраћеница) прописана Прилогом 5. (Шифарник 16.), зависно који претходни документ је у питању,
40/3:	уписује се референтни број претходног документа (податак потребан за препознавање документа). Зависно који претходни документ је у питању, то може бити: - његов идентификациони број (MRN број, на примјер 24BA09401300009517), или - други препознатљив референтни податак претходног документа, који податак, без размака, треба садржавати: посљедње двије цифре године прихватања (n2), шифру царинске канцеларије прихватања (an8) и број под којим је прихваћен претходни документ по којем је роба била пријављена (n6) којем претходе нуле ако није шестозифрен, на примјер, "24BA094013000120").
40/4:	редни број наименовања (или ставке) робе из претходног документа којим је предметна роба обухваћена и то само у случају када се сва роба из претходног документа не раздужује предметном увозном царинском декларацијом, или према потреби редни број увозног, провозног или извозног купона из карнета АТА."

Примјер:	Потпуно референтни податак о претходном документу уписан у поље 40 увозне царинске декларације (поступак "4000") гласи: "Z-N821-24BA094161002131J5-4" (види члан 4. овог упутства, примјери за Шифарник 16.).
Напомена:	Цртица (-) у референтном податку о претходном документу користи се за међусобно одвајање дијелова тог податка када се, у писаној форми (на примјер, у рјешењу или другом акту), наводи или се врши позивање на референтни податак претходног документа који је у питању. Цртица (-) се не користи код попуњавања увозне царинске декларације коришћењем царинског информационог подсистема пошто се референтни податак, према његовим дијеловима, уписује у пољеле (три или, према потреби четири) поља 40 декларације.

4. Ако је потребно уписати више претходних докумената:
 - у трећу пољелу поља 40: уписује се "Разно документа-99211", а
 - уз предметну увозну царинску декларацију прилаже се "спецификација претходних докумената" која садржи: референтне податке спецификације, све релевантне податке о свим претходним доку-

ментима како је прописано у тачки 3. за ово поље и податак уз свако наименовање о бруто маси која се раздужује, зависно од конкретне случаја. Референтни подаци спецификације уписују се у поље 44 под одговарајућом шифром врсте документа из Прилога 5.

5. Ако је претходни документ састављен на обрасцу ЈЦИ (а то су, сходно члану 10. овог упутства, царинске декларације за увозне и извозне царинске поступке до увођења у примјену електронске декларације са електронским потписом у тим поступцима, те царинска декларација за национални поступак провоза сачињена у писаној (папирној) форми употребом резервног поступка), шифра (скраћеница) за врсту претходног документа састоји се од:
 - шифра која се примјењује за прву пољелу поља 1 (IM или EX), или
 - шифра врсте провозне декларације за национални поступак провоза (T1), само у случају спровођења поступка провоза употребом резервног поступка.
6. Ако је претходни царински поступак спроведен на основу усмене царинске декларације коју није пратио "приложени документ" (на примјер, "попис робе" или друго) (види члан 355. став (4) и члан 357. став (3) Одлуке), или је поступак спроведен на основу царинске декларације поднијете другом радњом (члан 164. Одлуке):
 - у трећу пољелу поља 40: уписује се одговарајућа шифра из Прилога 5.
7. Ако не постоји претходни поступак поље 40 се не попуњава.
8. У Прилогу 5., у Шифарнику "16. (16. Шифре за документа о претходном поступку - поље 40)", наведен је опис структуре шифри, шифре и објашњења за попуњавање поља 40."

Члан 4.

У Прилогу 5. (Шифре за попуњавање царинске декларације и декларације за привремени смјештај) врше се сљедеће измјене и допуне:

1. Шифарник 6. (6. Шифре у вези услова испоруке у складу са Incoterms - поље 20) мијења се и гласи:

"6. Шифре у вези услова испоруке у складу са Incoterms - поље 20

Шифре и изјаве које се, у вези услова испоруке у складу са Incoterms, према потреби, уписују у поље 20 (прве двије пољеле) су сљедеће (a3):

Прва пољела поља 20	Значење	Друга пољела поља 20
Шифре Incoterms	Incoterms – ICC/ECE	Мјесто паритета испоруке које се наводи
Шифре које се примјењују за друмски и жељезнички превоз		
DAF Incoterms 2000	Испоручено на граници	Назив мјеста
Шифре које се примјењују за све начине превоза		
EXW Incoterms 2020	Франко фабрика	Назив мјеста испоруке
FCA Incoterms 2020	Франко превозник	Назив мјеста испоруке
CPT Incoterms 2020	Возарина плаћена до	Назив мјеста одредишта
CIP Incoterms 2020	Возарина и осигурање плаћени до	Назив мјеста одредишта
DAT Incoterms 2010	Испоручено на терминалу	Назив терминала у луци или именованом мјесту одредишта
DAP Incoterms 2020	Испоручено у мјесту	Назив мјеста испоруке
DPU Incoterms 2020	Испоручено у мјесту истоварено	Назив мјеста одредишта

DDU	Incoterms 2000	Испоручено - дажбине нису плаћене	Назив мјеста одређишта
DDP	Incoterms 2020	Испоручено са плаћеним дажбинама	Назив мјеста одређишта
Шифре које се примјењују за превоз морем и унутрашњим пловним путем			
FAS	Incoterms 2020	Франко уз бок брода	Назив луке отпреме
FOB	Incoterms 2020	Франко брод	Назив луке отпреме
CFR	Incoterms 2020	Цијена и возарина	Назив луке одређишта
CIF	Incoterms 2020	Цијена, осигурање и возарина	Назив луке одређишта
DES	Incoterms 2000	Испоручено на броду	Назив луке одређишта
DEQ	Incoterms 2000	Испоручено на обали	Назив луке одређишта
Остало			
XXX	Услов испоруке различит од наведених Incoterms		Детаљан опис услова испоруке наведеног у уговору

2. Шифарник 7. (7. Шифре за врсте посла (транзакције) - поље 24), мијења се и гласи:

"7. Шифре за врсте посла (транзакције) - поље 24

За попуњавање поља 24 користе се шифре (н2) из ниже табеле, на начин да се шифра из колоне А уписује на лијевој страни овог поља, а на десну страну овог поља уписује се шифра из колоне Б.

Колона А		Колона Б		Шифра у пољу 24
Шифра	Опис	Шифра	Опис	
1	Послови који обухватају стварни или намјерани пренос власништва са плаћањем или другом накнадом (осим послова наведених под шифром 2, 7 и 8 ⁽¹⁾⁽²⁾ ⁽³⁾)	1	Коначна куповина/продаја ⁽²⁾	11
		2	Пошљке послате на тестирање, ради излагања, пробни узорци, пошљке са правом враћања и роба послата за консигнациону и комисиону продају	12
		3	Послови који укључују плаћање у натура	13
		4	Продаја робе страним путницима за њихове личне потребе	14
		5	Финансијски лизинг ⁽³⁾	15
		9	Други послови	19
2	Враћање робе, која је претходно била евидентирана под шифром 1 ⁽⁴⁾ ; бесплатна замјена робе ⁽⁴⁾	1	Враћање робе	21
		2	Замјена за враћену робу	22
		3	Замјена за робу која није враћена (на примјер, у гаранцијском року)	23
		4	Други послови	24
3	Послови (који нису привременог карактера) који обухватају пренос власништва, али без финансијске или неке друге накнаде	1	Пошљке робе испоручене у оквиру пројеката које у потпуности или дјелимично финансира Европска унија	31
		2	Друге пошљке владине помоћи	32
		3	Друге пошљке помоћи (појединачна или невладиних организација)	33
		4	Други послови	34
4	Послови ради обраде на основу уговора ⁽⁵⁾ или послови поправке ⁽⁶⁾ (осим послова наведених под шифром 7)	1.	Обрада	41
		2.	Поправка и одржавање уз плаћање	42
		3.	Бесплатна поправка и одржавање	43
5	Послови након обраде на основу уговора ⁽⁵⁾ или након уговорене поправке ⁽⁶⁾ (осим послова наведених под шифром 7)	1	Обрада	51
		2	Поправка и одржавање уз плаћање	52
		3	Бесплатна поправка и одржавање	53
6	Послови који не укључују пренос	1	Закуп, зајам, оперативни лизинг (закуп) до 24	61

		мјесеца		
	власништва, на примјер зајам, закуп, оперативни лизинг ⁽⁷⁾ и други облици привременог коришћења ⁽⁸⁾ , осим обраде на основу уговора или поправке (испорука и враћање)	2	Друга привремена коришћења	62
7	Послови у оквиру заједничких програма одбране или других међувладиних производних програма			70
8	Набавке грађевинског материјала и опреме у вези са изградњом или нискоградњом која је дио општег уговора ⁽⁹⁾			80
9	Други послови (на примјер, улог страног лица, други облици спољнотрговинског посла)	1	Улог страног лица	91
		2	Закуп, зајам, оперативни лизинг (закуп) дужи од 24 мјесеца (послови који не укључују пренос власништва) ⁽¹⁰⁾	92
		3	Промет робе у слободну зону и из слободне зоне	93
		9	Други облици спољнотрговинског посла	99

Напомене под ознакама ⁽¹⁾ до ⁽¹⁰⁾:

⁽¹⁾	Послови под овом ознаком односе се на највећи дио извоза и увоза, то јест на послове (транзакције) код којих: - се власништво преноси са резидента на нерезидента или обрнуто, а - плаћање или друга накнада (на примјер плаћање робом) је извршено или ће бити извршено. Ово се примјењује на робу послату између јединица истог предузећа или исте групе предузећа, као и на робу која се шаље у централно дистрибутивно складиште или из таквог складишта, осим ако се у вези са тим пословима не врши никакво плаћање или друга накнада (у том случају такви послови наводе се под шифром 3 у колони А).
⁽²⁾	Послови под овом ознаком односе се и на резервне дијелове и на другу робу чија се замјена плаћа.
⁽³⁾	Послови под овом ознаком односе се и на финансијски лизинг: рате за лизинг обрачунавају се на начин да обухвате цијелу или готово цијелу вриједност те робе. Користи и ризици повезани са власништвом преносе се на корисника лизинга. По истеку уговора, корисник лизинга постаје законски власник.
⁽⁴⁾	У случају враћања и замјене робе, под овом ознаком, а која је била претходно оцарињена под шифром 3 до 9 из колоне А, треба користити њима припадајуће одговарајуће шифре.
⁽⁵⁾	У случају послова обраде (без обзира обављају ли се под царинским надзором), под овом ознаком, а за рачун страног власника, користе се шифре 4 и 5 из колоне А. Обрада за свој рачун није обухваћена овом ознаком, те се за њу користи шифра 1 из колоне А.
⁽⁶⁾	Послови под овом ознаком односе се на поправке под којима се подразумева враћање роби њене првобитне функције; то може укључивати одређене структурне промјене или побољшања.
⁽⁷⁾	Оперативни закуп (лизинг): Послови под овом ознаком односе се на све уговоре о закупу (лизингу), осим закупа дужи од 24 мјесеца ⁽¹⁰⁾ и финансијског лизинга из напомене ⁽³⁾ .
⁽⁸⁾	Послови под овом ознаком односе се на робу која се извози или увози са намјером да се касније поновно увезе или извезе без промјене власништва.
⁽⁹⁾	Послови под овом ознаком односе се на послове евидентиране под шифром 8 из колоне А, који укључују робу за коју се не издаје посебна фактура, већ се за комплетну пошљку издаје јединствена фактура која покрива укупну заједничку вриједност. Ако није ријеч о томе, користи се шифра 1 из колоне А.
⁽¹⁰⁾	Оперативни закуп (лизинг): Послови под овом ознаком односе се на све уговоре о закупу (лизингу), дужи од 24 мјесеца, осим финансијског закупа из напомене ⁽³⁾ . (На примјер, ако је закуп дужи од 24 мјесеца не може се одобрити поступак привременог увоза; може се одобрити поступак пуштања у слободан промет без преноса власништва, уз плаћање увозних и других примјењивих дажбина у цјелости, у ком случају се у поље 24 уписује шифра "92").

3. У шифарнику 9. (9. Шифре за царинске канцеларије - поље 29, 53 и друго) врше се следеће измјене:

- у тачки 3.3. ријечи и заграда "Ужљебић (Рипач)" замјењује се ријечју "Рипач",
- у тачки 3.4. ријечи и заграда "(Босанско Грахово)" бришу се,
- у тачки 5.3. ријеч "Зубци" замјењује се ријечју "Зупци",
- у тачки 6.1. ријечи и заграда "Павловића Мост (Попови)" замјењују се ријечју "Попови".

4. Шифарник 12. (12. Шифре за повластице (тарифно - преференцијалне) - поље 36) мијења се и гласи:

"12. Шифре за повластице (тарифно - преференцијалне) - поље 36

Шифре које се користе у пољу 36 су следеће (ан. 6):

Шифра	Опис тарифно - преференцијалне повластице
CEFTAAT	Повластица за робу по Споразуму CEFTA 2006 - Транзициона (прелазна) правила
CEFTAP	Повластица за робу по Споразуму CEFTA 2006 - PEM Конвенција
EFTA1	Повластица за робу са поријеклом из Швајцарске Конфедерације и Кнежевине Лихтенштајн
EFTA1T	Повластица за робу поријеклом из Швајцарске Конфедерације и Кнежевине Лихтенштајн - Транзициона (прелазна) правила
EFTA2	Повластица за робу поријеклом из Исланда
EFTA2T	Повластица за робу поријеклом из Исланда - Транзициона (прелазна) правила
EFTA3	Повластица за робу поријеклом из Краљевине Норвешке
EFTA3T	Повластица за робу поријеклом из Краљевине Норвешке - Транзициона (прелазна) правила
EUP	Повластица за робу поријеклом из Европске заједнице
EUPT	Повластица за робу поријеклом из Европске заједнице - Транзициона (прелазна) правила
IRP	Повластица за робу поријеклом из Исламске Републике Иран
TRP	Повластица за робу поријеклом из Турске."

5. Бришу се:

- Шифарник 14.2. (14.2. Шифра за ослобађање од плаћања за донирану опрему, лијекове, санитарска возила и средства намијењена искључиво за превенцију, сузбијање и отклањање пандемије вируса корона (COVID 19) - поље 37/друга подјела) и
- Шифарник 14.3. (14.3. Шифра за ослобађање од плаћања на увоз медицинских противмјера за спречавање и сузбијање ширења заразне болести COVID 19 - поље 37/друга подјела).

6. У шифарнику 14.5. (14.5. Шифре за ослобађање од плаћања увозних дажбина за враћену робу на основу чл. 209. до 212. Закона и члана 499. ст. (2) и (3) Одлуке - поље 37/друга подјела) иза шифре "01F" додаје се нова шифра "02F" која гласи:

"02F"	Члан 209. Закона	Ослобађање од плаћања увозних дажбина, пореза на додату вриједност и акције на домаћу робу која се, након извоза, враћа у непромијењеном стању (чл. 209. и 210. Закона), када робу враћа исто лице које ју је и извезло (извозник) и на исту се, по захтјеву тог лица, може примјенити члан 30. став (1) тачка г) Закона о акцизама у Босни и Херцеговини. Објашњење: - Шифра "02F" користи се у поступку "6310" само у случају када домаћа роба коју, након извоза, враћа у непромијењеном стању (чл. 209. и 210. Закона) исто лице које ју је и извезло (извозник), испуњава услове и за примјену члана 30. став (1) тачка г) Закона о акцизама у Босни и Херцеговини и члана 45. Правилника о примјени Закона о акцизама у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 50/09, 80/11, 48/12, 74/14, 85/17, 4/18, 3/21, 62/21 и 82/22), ако примјену тих одредаби тражи декларант (уписивањем шифре "02F" у другу подјелу поља 37). - Шифра "02F" везана је за шифру поступка "6310" (поље 37/1) и за шифру врсте документа "IUA" из Шифарника 18.1."
-------	------------------	--

7. Шифарник 16. (16. Шифре за документа о претходном поступку - поље 40) мијења се и гласи:

"16. Шифре за документа о претходном поступку - поље 40

У поље 40 уписују се алфанумеричке шифре о претходном документу, које се састоје из три дијела (подјеле), или четири дијела према потреби, и то:

40/1:	шифра категорије претходног документа (а1),
40/2:	шифра (скраћеница) за врсту претходног документа (ан. 4),
40/3:	број (идентификациони број или други препознатљив референтни податак) претходног документа (ан. 26),
40/4:	редни број наименовања (или ставке) робе из претходног документа којим је предметна роба обухваћена (н3).

1. Први дио (а1):

Први дио користи се за означавање одговарајуће од три наведене категорије :

- скраћена декларација, коју представља знак:	"X"
- прва декларација, код поједностављених поступака, коју представља знак:	"Y"
- претходни документ, којег представља знак:	"Z".

2. Други дио (ан. 4):

Изабрати шифру (скраћеницу) за предметни претходни документ из "Пописа шифри (скраћеница) за документа" у наставку.

Попис шифри (скраћеница) за документа:

Шифра	Врста документа
N235	Попис контејнера
N270	Обавјештење о пријему пошиљке
N271	Отпремница (попис пакета)
N325	Фактура проформа
N337	Декларација за привремени смјештај
N380	Фактура комерцијална
N703	Интерни товарни лист
N704	Главна теретница (коносман)
N705	Теретница
N714	Интерна теретница
N720	Товарни лист CIM (жељезница)
N722	Товарни лист SMGS (пратећи товарни лист у жељезничком саобраћају)
N730	Све врсте товарних листова за друмски превоз
N740	Ваздухопловни товарни лист
N741	Ваздухопловни товарни лист - главни
N750	Отпремница (поштански пакети)
N760	Транспортни документ за мултиmodalни/комбиновани превоз (општи)
N785	Робни манифест
N787	Бордеро (листа пописа пошиљке уз фактуру)
N821	Електронска провозна декларација за национални поступак провоза уз употребу новог компјутеризованог провозног система (NCTS) - Објашњење: Шифра "N821" користи се као шифра (скраћеница) за врсту претходног документа када је провозна декларација (која је претходни документ) поднијета за национални поступак провоза уз употребу новог компјутеризованог провозног система (NCTS).
N830	Царинска декларација за поступак извоза
N952	Карнет TIR
N955	Карнет ATA
CLE	Датум/референтни број уписа у евиденцију декларанта (књиговодствени упис)
MNS	Теретни манифест - поједностављени поступак
MRN	Декларација / обавјест о MRN-у
INF3	Информативни образац ИНФ 3
INF8	Информативни образац ИНФ 8
ZZZ	Остало
IM или EX или T1	Ако је претходни документ састављен на образцу ЛЦИ, шифра (скраћеница) за врсту претходног документа је: - "IM" или "EX" - шифре које се примјењују за прву подјелу поља 1 код увозних и извозних царинских поступака, за које поступке се царинска декларација подноси у писаној (папирној) форми, или - шифра "T1", која се користи као шифра (скраћеница) за врсту претходног документа само у случају ако је провозна декларација за национални поступак провоза (која је претходни документ) била поднијета у писаној (папирној) форми употребом резервног поступка.

Ако је претходни царински поступак спроведен на основу усмене царинске декларације коју није пратио "приложени документ" (на примјер, "попис робе" или друго) или је спроведен на основу царинске декларације поднијете другом

радњом (члан 164. Одлуке), у том случају у пољу 40 уписује се, зависно од ситуације, једна од сљедећих шифри:	
340	Усмена царинска декларација коју није пратио "приложени документ" (на примјер, "попис робе" или друго)
350	Царинска декларација поднијета другом радњом из члана 164. Одлуке.
Скраћеница "CLE", из Пописа скраћеница за документа, означава: "датум и референтни број уписа робе у евиденцију - књиговодствени упис декларанта" (члан 88. став (1) тачка ц) Закона). Датум се уписује у облику: гтгтммдд.	

3. Трећи дио (ан.26):

Уписује се број (идентификациони број или други препознатљив референтни податак) предметног претходног документа (податак потребан за препознавање документа). Зависно који претходни документ је у питању, то може бити:

- његов идентификациони број (MRN број, на примјер 24BA094013000095J7), или
- други препознатљив референтни податак претходног документа, који податак, без размака, треба садржавати: посљедње двије цифре године прихватања (н2), шифру царинске канцеларије прихватања (ан8) и број под којим је прихваћен претходни документ по којем је роба била пријављена (н6) којем претходе нуле ако није шестоцифрен, на примјер, "24BA094013000120").

4. Четврти дио, према потреби (н.3)

Уписује се редни број наименовања (или ставке) предметне робе из скраћене декларације или претходног документа на који се упућује, само у случају када се сва роба из претходног документа не раздужује предметном царинском декларацијом, или, према потреби, редни број увозног, провозног или извозног купона из карнета АТА.

Примјери попуњавања поља 40 (Скраћена декларација/Претходни документ):

- 1) Претходни документ је електронска провозна декларација у систему NCTS, MRN број "24BA094161002131J5", прихваћена у 2024. години, у којој је предметна роба обухваћена наименовањем редног броја 5.
У царинској декларацији којом се роба из наименовања 5 предметне провозне декларације, након завршетка поступка провоза, пријављује за ново (сљедеће) царински одобрено поступање или употребу, у поље 40 уписује се: "Z-N821-24BA094161002131J5-5".

Напомена:	Цртица (-) у референтном податку о претходном документу користи се за међусобно одвајање дијелова тог податка када се, у писаној форми (на примјер, у рјешењу или другом акту), наводи или се врши позивање на референтни податак претходног документа који је у питању. Цртица (-) се не користи код попуњавања царинске декларације коришћењем царинског информационог подсистема пошто се референтни податак, према његовим дијеловима, уписује у појеле (три или, према потреби четири) поља 40 декларације.
-----------	---

Опис:		
40/1	Z	ознака за претходни документ (први дио, а1),
40/2	N821	шифра (скраћеница) за електронску провозну декларацију за национални поступак провоза у систему NCTS (други дио, ан4),
40/3	24BA094161002131J5	MRN број предметне провозне декларације у систему NCTS (трећи дио, ан.26),
40/4	5	редни број наименовања робе из предметне провозне декларације (четврти дио, н.3).

- 2) Као скраћена декларација коришћена је "декларација за привремени смјештај". Та скраћена декларација, као претходни документ, која има двије ставке робе, уписана је у Контролник декларација за привремени смјештај у 2024. години, под редним бројем 156, код царинске канцеларије са шифром BA094013.

У царинској декларацији којом се роба из друге ставке наведене декларације за привремени смјештај пријављује за ново (сљедеће) царински одобрено поступање или употребу, у поље 40 уписује се: "X-N337-24BA094013000156-2".

Опис:		
40/1	X	ознака за скраћену декларацију,
40/2	N337	шифра (скраћеница) за декларацију за привремени смјештај,
40/3	24BA094013000156	референтни податак који идентификује предметну декларацију за привремени смјештај, којег чине: - "24" - година уписа те декларације у Контролник декларација за привремени смјештај (н2), - "BA094013" - шифра царинске канцеларије (ан8), - "000156" - редни број уписа у Контролнику декларација за привремени смјештај (н6), којем претходе нуле ако није шестоцифрен,
40/4	2	редни број ставке робе из предметне декларације за привремени смјештај.

- 3) Робни манифест, са 50 ставки робе, коришћен је за привремени смјештај робе као скраћена декларација, а уписан је у Контролник декларација за привремени смјештај у 2024. години, под редним бројем 480 код царинске канцеларије са шифром BA010902.

У царинској декларацији којом се роба из 25 ставке предметног манифеста, након привременог смјештаја, пријављује за ново (сљедеће) царински одобрено поступање или употребу, у поље 40 уписује се: "X-N785-24BA010902000480-25".

Опис:		
40/1	X	ознака за скраћену декларацију,
40/2	N785	шифра (скраћеница) за робни манифест,
40/3	24BA010902000480	референтни податак који идентификује предметни робни манифест, којег чине: - "24" - година уписа робног манифеста у Контролник декларација за привремени смјештај, - "BA010902" - шифра царинске канцеларије (ан8), - "000480" - редни број уписа у Контролнику декларација за привремени смјештај, којем претходе нуле ако није шестоцифрен,
40/4	25	редни број ставке робе из предметног робног манифеста.

- 4) Роба је, дана 29. маја 2024. године, била уписана под редним бројем 250 у евиденцији (књиговодствени упис) имаоца одобрења за кућно увозно царинење - за поступак пуштање робе у слободан промет након поступка царинског складиштења у царинском складишту типа Д. Упис у евиденцију (књиговодствени упис) представља првобитну декларацију код поједностављеног поступка.
У допунској царинској декларацији за наведени поступак "4071", у поље 40 уписује се: "Y-CLE-20240529-000250".

Опис:		
40/1	Y	ознака за првобитну декларацију код поједностављених поступака,
40/2	CLE	означава "књиговодствени упис",
40/3	20240529-000250	референтни број предметног књиговодственог уписа, којег чине: - "20240529" - датум књиговодственог уписа (гтгтммдд), - цртица (".") и - "000250" - редни број књиговодственог уписа из евиденције имаоца одобрења, којем претходе нуле ако није шестоцифрен.

Напомена:	Када је имаоцу одобрења одобрено више мјеста/локација за вођење евиденције (књиговодственог уписа) наведених у одобрењу, у том случају прва ознака у редном броју књиговодственог уписа је индикатор мјеста гдје се води евиденција предметног књиговодственог уписа. Та ознака се наводи у облику шифре тог мјеста наведене у одобрењу (на примјер, ако су одобрена три мјеста за вођење књиговодственог уписа, а претходни документ су књиговодствени упис са мјеста евиденције које носи шифру "1" и мјеста које носи шифру "3", редни број тих књиговодствених уписа гласи, на примјер: "100350" и "300252").
-----------	--

5) Роба је, дана 03.05.2024. године, пријављена за поступак извоза по поједностављеном царинском поступку на основу фактуре. Фактура као првобитна декларација евидентирана је у Контролник фактура код царинске канцеларије са шифром ВА010810 под редним бројем 540.

У допунској царинској декларацији за наведени царински поступак (1000) у поље 40 уписује се: "Y- N380-24ВА010810-000540".

Опис:		
40/1	Y	ознака за првобитну декларацију код поједностављених поступака,
40/2	N380	шифра за комерцијалну фактуру (као претходни документ) која представља поједностављену декларацију у предметном поједностављеном поступку,
40/3	24ВА010810000540	референтни податак претходног документа - фактуре као поједностављене декларације, којег чине: - "24" - година уписа у Контролнику фактура, - "ВА010810" - шифра царинске канцеларије код које је поднијета фактура као поједностављена декларација, - "000540" - редни број уписа из Контролника фактура (н6), којем претходе нуле ако није шестоцифрен.

6) Ако је претходни документ састављен на обрасцу ЈЦИ, као шифра за врсту тог претходног документа користи се шифра "IM" или "EX" (шифре које се примјењују за прву подјелу поља 1 код увозних и извозних царинских поступака, за које поступке се царинска декларација подноси у писаној форми).

Шифра "Г1" користи се као шифра (скраћеница) за врсту претходног документа само у случају ако је провозна декларација за национални поступак провоза (која је претходни документ) била поднијета у писаној (папирној) форми употребом резервног поступка.

Примјер 6.1.:

Роба је пријављена за поступак привременог увоза у потпуно ослобађање од плаћања увозних дажбина код царинске канцеларије са шифром ВА010301 по царинској декларацији (састављена на обрасцу ЈЦИ) за тај поступак MRN број 24ВА01030100104512, године 2024.

У царинској декларацији за поновни извоз (поступак "3153") робе из редног броја три наименовања царинске декларације за поступак привременог увоза, у поље 40 уписује се:

"Z-IM-24ВА01030100104512-3".

Опис:		
40/1	Z	ознака за претходни документ,
40/2	IM	шифра из прве подјеле поља 1 увозне царинске декларације за поступак "53", као претходног документа,
40/3	24ВА01030100104512	MRN број (као идентификациони податак) увозне царинске декларације за поступак "53", као претходног документа,
40/4	3	редни број наименовања предметне робе из увозне царинске декларације за поступак "53",

		као претходног документа.
--	--	---------------------------

Примјер 6.2.:

Роба је пријављена за привремени извоз у оквиру поступка спољне обраде (поступак "21") код царинске канцеларије са шифром ВА010402, по царинској декларацији (састављена на обрасцу ЈЦИ) за тај поступак MRN број 24ВА010402003270Е8, године 2024. У царинској декларацији за поновни увоз након поступка спољне обраде (поступак "6121"), у поље 40 уписује се: "Z-EX-24ВА010402003270Е8".

Опис:		
40/1	Z	ознака за претходни документ,
40/2	EX	шифра из прве подјеле поља 1 извозне царинске декларације за поступак "21", као претходног документа,
40/3	24ВА010402003270Е8	MRN број (као идентификациони податак) извозне царинске декларације за поступак "21", као претходног документа.

7) Претходни документ је карнет TIR број MX51000003, који је у 2024. години под бројем 650 евидентиран у Контролнику карнета TIR код полазне царинске канцеларије шифре "ВА098060".

У царинској декларацији којом се роба обухваћена предметним карнетом TIR, након завршетка поступка провоза по карнету TIR, пријављује за ново (слједеће) царински одобрено поступање или употребу, у поље 40 уписује се: "Z-N952-24ВА098060000650".

Опис:		
40/1	Z	ознака за претходни документ,
40/2	N952	шифра (скраћеница) за карнет TIR, као претходног документа,
40/3	24ВА098060000650	идентификациони податак предметног карнета TIR, као претходног документа, којег чине: - "24" - година уписа у Контролнику карнета TIR код полазне царинске канцеларије, - "ВА098060" - шифра полазне царинске канцеларије, - "000650" - број под којим је у Контролнику карнета TIR код полазне царинске канцеларије евидентиран предметни карнет TIR (н6), којем претходе нуле ако није шестоцифрен.

8) Претходни документ је карнет АТА за привремени увоз, који је у 2024. години, под бројем 125 евидентиран у Контролнику карнета АТА код царинске канцеларије шифре "ВА093078".

У случају ако се роба привремено увезена по предметном карнету АТА, на примјер, пушта у слободан промет, у царинској декларацији за пуштање у слободан промет (поступак "4053") претходни документ је увозни купон број два по којем је роба која се раздужује том декларацијом била стављена у привремени увоз по карнету АТА, те се у поље 40 уписује: "Z-N955-24ВА093078000125-2".

Опис:		
40/1	Z	ознака за претходни документ,
40/2	N955	шифра (скраћеница) за карнет АТА, као претходног документа,
40/3	24ВА093078000125	идентификациони податак предметног карнета АТА, као претходног документа, којег чине: - "24" - година уписа у Контролник карнета АТА, - "ВА093078" - шифра царинске канцеларије, - "000125" - број под којим је у Контролнику карнета АТА евидентиран предметни увозни купон (н6), којем претходе нуле ако није шестоцифрен,
40/4	2	редни број предметног увозног купона из карнета АТА.

8. У шифарнику 18.1. (18.1. Шифре за додатне информације/Приложене документе/Потврде и одобрења, осим за документа за царинске повластице - поље 44) врши се следећа измјена и допуне:

- текст редног броја 12. мијења се и гласи:

"12.	Електронска провозна декларација за национални поступак провоза уз употребу новог компјутеризованог провозног система (NCTS) - Објашњење: Страна роба која се ставља у поступак (спољног) провоза у Босни и Херцеговини у складу са чланом 105. Закона, на основу царинске декларације за поступак провоза уз употребу новог компјутеризованог провозног система (NCTS)."	N821
------	--	------

- редни бројеви 45., 46., 100. и 101. бришу се,
- иза редног броја 159. додају се нови редни бројеви 160., 161. и 162. који гласе:

"160.	Доказ о преференцијалном поријеклу робе из Швајцарске Конфедерације, Кнежевине Лихтенштајн, Исланда и Краљевине Норвешке - Транзициона (прелазна) правила Напомене: - Шифра "EFTAT" користи се у пољу 44 царинске декларације под којом се уписују референтни подаци о наведеном доказу о преференцијалном поријеклу робе када је исти приложен уз царинску декларацију. - Шифра "EFTAT" везана је за шифру "EFTA1T", "EFTA2T" и "EFTA3T" у пољу 36.	EFTAT
-------	---	-------

161.	Доказ о преференцијалном поријеклу робе из Европске уније - Транзициона (прелазна) правила Напомене: - Шифра "EUPT" користи се у пољу 44 царинске декларације под којом се уписују референтни подаци о наведеном доказу о преференцијалном поријеклу робе када је исти приложен уз царинску декларацију. - Шифра "EUPT" везана је за шифру "EUPT" у пољу 36.	EUPT
------	---	------

162.	Изјава да ће се увезени алкохол користити као репроматеријал за производњу алкохолних пића ⁽¹²⁾	IUA ⁽¹²⁾
------	--	---------------------

- у табели "Легенда" брише се текст за фус ноту⁽⁵⁾ и⁽⁸⁾,

- у табели "Легенда" додаје се текст за фус ноту⁽¹²⁾, који гласи:

"12)	Шифра "IUA": Користи се у пољу 44 царинске декларације за пуштање у слободан промет пријављеног алкохола који ће се користити као репроматеријал за производњу алкохолних пића, лицу регистровано за производњу у складу са чланом 13. Закона о акцизама у Босни и Херцеговини, када се, у сврху примјене члана 35. став (1) тачка г) тог закона и, уз ту декларацију, прилаже Изјава да ће се увезени алкохол користити као репроматеријал за производњу алкохолних пића која је прописана чланом 45. став (2) тачка б) Правилника о примјени Закона о акцизама у Босни и Херцеговини. Напомене: - Шифра "IUA" везана је за шифру "034" у пољу 47/1, код поступка "40". - Шифра "IUA" везана је за шифру "02F" у пољу 37/2 и за шифру "034" у пољу 47/1, код поступка "6310" (види објашњење уз шифру "02F" у Шифарнику 14.5)."	
------	---	--

9. У шифарнику 18.3. (18.3. Шифре за приложене документе за царинске повластице - поље 44) текст редног броја 2., 3. и 31. мијења се и гласи:

"2.	APPENDIX C (за увоз робе по међународном споразуму за службене потребе НАТО/ЕУФОР)	12CP	58C
3.	APPENDIX P (за увоз робе за личне потребе припадника НАТО/ЕУФОР по међународном споразуму)	13CP	57C
31.	Потврда о запослењу у ЕУФОР/НАТО за припадника НАТО/ЕУФОР-а (не и држављани Босне и Херцеговине радно ангажовани код НАТО/ЕУФОР-а).	41CP	57C

Члан 5.

Ово упутство ступа на снагу 01. јула 2024. године и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-02-2-1269-4/24

17. јуна 2024. године

Бања Лука

Директор
Др Зоран Тегелтија

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BOSNE I HERCEGOVINE

459

На основу члана 18. Пословника Централне изборне комисије Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 32/23, Преčiшчен текст), а у вези члана 2.19 став (1) тачка 19. Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 и 24/24), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 29. сједници, одржаној дана 06.06.2024. године, утврдила

ODLUKU

O NAKNADI ZA RAD U BIRAČKIM ODBORIMA NA PROVOĐENJU LOKALNIH IZBORA 2024. GODINE (PREČIŠČENI TEKST)

Члан 1.

(Предмет)

Овом одлуком утврђује се висина накнада за рад у бирачким одборима овлашћеним испред Централне изборне комисије Босне и Херцеговине на провођењу Локалних избора 2024. године.

Члан 2.

(Висина накнаде)

- Висина накнаде за рад у бирачким одборима на редовним бирачким мјестима се одређује како сlijеди:
 - Предсједник бирачког одбора - 400,00 КМ
 - Замјеник предсједника бирачког одбора - 200,00 КМ
 - Члан бирачког одбора - 110,00 КМ
 - Замјеник члана бирачког одбора - 60,00 КМ.
- Висина накнаде за рад у мобилним тимовима и на бирачким мјестима за гласање у одсуству/непотврђена бирачка мјеста се одређује како сlijеди:
 - Предсједник бирачког одбора - 200,00 КМ
 - Члан бирачког одбора - 100,00 КМ."

Члан 3.

(Финансирање)

Средства за накнаде из члана 2. ове одлуке осигуравају се у буџету општине, града и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Propisi obuhvaćeni Odlukom)

Ова Одлука обухвата Одлуку о висини накнаде за рад чланова у бирачким одборима на провођењу Локалних избора 2024. године број 07-2-50-4-624-1/24 од 09.05.2024. године и Одлуку о измјенама и допунатам Одлуке о висини накнаде за рад чланова у бирачким одборима на провођењу Локалних избора 2024. године број 07-2-50-4-624-2/24 од 06.06.2024. године.

Члан 5.

(Објава)

Ова Одлука објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ", у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и веб страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број 07-2-50-4-624-4/24

06. јуна 2024. године

Сарајево

Предсједница

Др. Irena Hadžabić, s. r.

На основу члана 18. Пословника Сређњег изборног повјеренства Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 32/23, Преčiшчен текст), а у вези члана 2.19 став (1) тачка 19. Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14,

31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 29. sjednici, održanoj dana 06.06.2024. godine, utvrdilo

**ODLUKU
O NAKNADI ZA RAD U BIRAČKIM ODBORIMA NA
PROVEDBI LOKALNIH IZBORA 2024. GODINE
(PREČIŠĆENI TEKST)**

Članak 1.
(Predmet)

Ovom odlukom utvrđuje se visina naknada za rad u biračkim odborima ovlaštenim ispred Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine na provedbi Lokalnih izbora 2024. godine.

Članak 2.
(Visina naknade)

- (1) Visina naknade za rad u biračkim odborima na redovitim biračkim mjestima se određuje kako slijedi:
 - a) Predsjednik biračkog odbora - 400,00 KM
 - b) Zamjenik predsjednika biračkog odbora - 200,00 KM
 - c) Član biračkog odbora - 110,00 KM
 - d) Zamjenik člana biračkog odbora - 60,00 KM.
- (2) Visina naknade za rad u mobilnim timovima i na biračkim mjestima za glasovanje u odsustvu/nepotvrđena biračka mjesta se određuje kako slijedi:
 - a) Predsjednik biračkog odbora - 200,00 KM
 - b) Član biračkog odbora - 100,00 KM."

Članak 3.
(Finansiranje)

Sredstva za naknade iz članka 2. ove odluke osiguravaju se u budžetu općine, grada i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Članak 4.
(Propisi obuhvaćeni Odlukom)

Ova Odluka obuhvata Odluku o visini naknade za rad članova u biračkim odborima na provedbi Lokalnih izbora 2024. godine broj 07-2-50-4-624-1/24 od 09.05.2024. godine i Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o visini naknade za rad članova u biračkim odborima na provedbi Lokalnih izbora 2024. godine broj 07-2-50-4-624-2/24 od 06.06.2024. godine.

Članak 5.
(Objava)

Ova Odluka objavit će se u "Službenom glasniku BiH", u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i web stranici Središnjeg izbornog povjerenstva BiH www.izbori.ba.

Broj 07-2-50-4-624-4/24
06. lipnja 2024. godine
Sarajevo

Predsjednica
Dr. **Irena Hadžiabdić**, v. r.

Na osnovu člana 18. Poslovnika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/23, Prečišćen tekst), a u vezi člana 2.19 stav (1) tачка 19. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 29. sjednici, održanoj dana 06.06.2024. godine, utvrdila

ODLUKU

**O NAKNADI ZA RAD U BIRAČKIM ODBORIMA NA
PROVOĐENJU LOKALNIH IZBORA 2024. GODINE
(PREČIŠĆENI TEKST)**

Члан 1.
(Предмет)

Овом одлуком утврђује се висина накнада за рад у бирачким одборима овлашћеним испред Централне изборне комисије Босне и Херцеговине на провођењу Локалних избора 2024. године.

Члан 2.
(Висина накнаде)

- (1) Висина накнаде за рад у бирачким одборима на редовним бирачким мјестима се одређује како сlijеди:
 - a) Предсједник бирачког одбора - 400,00 КМ
 - b) Замјеник предсједника бирачког одбора - 200,00 КМ
 - c) Члан бирачког одбора - 110,00 КМ
 - d) Замјеник члана бирачког одбора - 60,00 КМ.
- (2) Висина накнаде за рад у мобилним тимовима и на бирачким мјестима за гласање у одсуству/непотврђена бирачка мјеста се одређује како сlijеди:
 - a) Предсједник бирачког одбора - 200,00 КМ
 - b) Члан бирачког одбора - 100,00 КМ."

Члан 3.
(Финансирање)

Средства за накнаде из члана 2. ове одлуке осигуравају се у буџету опћине, града и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 4.
(Прописи обухваћени Одлуком)

Ова Одлука обухвата Одлуку о висини накнаде за рад чланова у бирачким одборима на провођењу Локалних избора 2024. године број 07-2-50-4-624-1/24 од 09.05.2024. године и Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о висини накнаде за рад чланова у бирачким одборима на провођењу Локалних избора 2024. године број 07-2-50-4-624-2/24 од 06.06.2024. године.

Члан 5.
(Објава)

Ова Одлука објавиће се у "Службеном гласнику БиХ", у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и веб страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број 07-2-50-4-624-4/24
06. јуна 2024. године
Сарајево

Предсједница
Др **Ирена Хаџиабдић**, с. р.

460

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačke 2. i 7, a u vezi s članom 1.5, 5.3 stav (1), 5.4, 5.6 stav (2), 5.7 stav (1) 5.10, 5.21, 5.22 stav (1), 5.26 stav (1), 5.27 stav (1), 5.29 i 5.32 stav (2) i Poglavlja 14. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 32. sjednici, održanoj 13.06.2024. godine, donijela

PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O PROVOĐENJU
IZBORA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1.

U članu 30. stav (9) Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br: 31/24) riječi: "iz stava (6) tačka c) ovog člana" zamjenjuju se riječima: "**iz stava (7) tačka 3) ovog člana**".

Član 2.

U članu 60 stav (7) riječi: "Za navedena biračka mjesta kontrolor izbornih rezultata izbornoj komisiji dostavlja aplikacijski generisane Zahtjeve za otvaranje vreće i pravilno objedinjavanja utvrđenih rezultata, na daljnje postupanje. Izborna komisija ove Zahtjeve, ovjerene pečatom i potpisom, upućuje putem službenog e-mail-a Centralnoj izbornoj komisiji BiH na odobrenje. Na osnovu zaprimljenih Zahtjeva Centralna izborna komisija BiH donosi Naredbe za otvaranje vreća i pravilno objedinjavanja utvrđenih rezultata, koje istim putem upućuje izbornoj komisiji." se brišu.

Član 3.

(Stupanje na snagu i objava)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj 05-1-02-2-605-2/24

13. juna 2024. godine

Sarajevo

Predsjednica

Dr. Irena Hadžabić, s. r.

Na temelju članka 2.9 stavak (1) točke 2. i 7, a u vezi s člankom 1.5, 5.3 stavak (1), 5.4, 5.6 stavak (2), 5.7 stavak (1) 5.10, 5.21, 5.22 stavak (1), 5.26 stavak (1), 5.27 stavak (1), 5.29 i 5.32 stavak (2) i Poglavlja 14. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 32. sjednici, održanoj 13.06.2024. godine, donijelo

PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O PROVEDBI IZBORA U
BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

U članku 30. stavak (9) Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br: 31/24) riječi: "iz stavka (6) tačka c) ovog članka" zamjenjuju se riječima: "**iz stavka (7) tačka 3) ovog članka**".

Članak 2.

U članku 60 stavak (7) riječi: "Za navedena biračka mjesta kontrolor izbornih rezultata izbornom povjerenstvu dostavlja aplikacijski generirane Zahtjeve za otvaranje vreće i pravilno objedinjavanja utvrđenih rezultata, na daljnje postupanje. Izbornom povjerenstvo ove Zahtjeve, ovjerene pečatom i potpisom, upućuje putem službenog e-mail-a Središnjem izbornom povjerenstvu BiH na odobrenje. Na temelju zaprimljenih Zahtjeva Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi Naredbe za otvaranje vreća i pravilno objedinjavanja utvrđenih rezultata, koje istim putem upućuje izbornom povjerenstvu." se brišu.

Članak 3.

(Stupanje na snagu i objava)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj 05-1-02-2-605-2/24

13. lipnja 2024. godine

Sarajevo

Predsjednica

Dr. Irena Hadžabić, v. r.

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačke 2. i 7, a u vezi s članom 1.5, 5.3 stav (1), 5.4, 5.6 stav (2), 5.7 stav (1) 5.10, 5.21, 5.22 stav (1), 5.26 stav (1), 5.27 stav (1), 5.29 i 5.32 stav (2) i Poglavlja 14. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 32. sjednici, održanoj 13.06.2024. godine, donijela

PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O PROVOĐENJU
IZBORA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1.

U članu 30. stav (9) Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br: 31/24) riječi: "iz stava (6) tačka c) ovog člana" zamjenjuju se riječima: "**iz stava (7) tačka 3) ovog člana**".

Član 2.

U članu 60 stav (7) riječi: "Za navedena biračka mjesta kontrolor izbornih rezultata izbornoj komisiji dostavlja aplikacijski generisane Zahtjeve za otvaranje vreće i pravilno objedinjavanja utvrđenih rezultata, na daljnje postupanje. Izborna komisija ove Zahtjeve, ovjerene pečatom i potpisom, upućuje putem službenog e-mail-a Centralnoj izbornoj komisiji BiH na odobrenje. Na osnovu zaprimljenih Zahtjeva Centralna izborna komisija BiH donosi Naredbe za otvaranje vreća i pravilno objedinjavanja utvrđenih rezultata, koje istim putem upućuje izbornoj komisiji." se brišu.

Član 3.

(Stupanje na snagu i objava)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj 05-1-02-2-605-2/24

13. juna 2024. godine

Sarajevo

Predsjednica

Dr. Irena Habić, s. r.

CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE

461

Na osnovu člana 7. tačka b) i n), člana 64. stava 1. tačke c. i stava 3., člana 68. stava 1. i 3. i člana 70. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07), Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine, na 8. sjednici održanoj dana 22.05.2024. godine, donosi

ODLUKU
O PRIKUPLJANJU PODATAKA I DISEMINACIJI
KOMPILIRANIH STATISTIKA ZA MONETARNI I
FINANSIJSKI SEKTOR, VANJSKI SEKTOR, VLADINE
FINANSIJE I FINANSIJSKE RAČUNE I JAVNI/VLADIN
DUG BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI - UVODNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet odluke)

Ovom odlukom propisuju se podaci o ekonomskim i finansijskim kretanjima (u daljem tekstu: podaci) koje su nadležne institucije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH), Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: FBiH), Republike Srpske (u daljem tekstu: RS), Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko distrikt) i kantona, komercijalne banke, društva za osiguranje i reosiguranje, mikrokreditne organizacije, društva za lizing, investicioni fondovi, brokerske kuće, berze i ostale nebankarske finansijske institucije, preduzeća, strane ambasade i međunarodne organizacije locirane u BiH, obavezne dostavljati Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Centralna banka), za izradu statistika monetarnog i finansijskog sektora, statistika vanjskog sektora i statistika vladinih finansijskih računa i javnog/vladinog duga.

DIO DRUGI - PODACI ZA STATISTIKU MONETARNOG I FINANSIJSKOG SEKTORA

Član 2.

(Sadržaj podataka za statistiku monetarnog i finansijskog sektora)

- (1) Podaci za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, u smislu ove odluke, obuhvataju podatke iz oblasti statistike:
 - a) monetarnog/bankarskog sektora,
 - b) ostalog nebankarskog finansijskog sektora (u daljem tekstu: OFI sektor),
 - c) prosječnih aktivnih i pasivnih ponderisanih kamatnih stopa za nove i postojeće poslove sa pratećim iznosima.
- (2) Podaci za kompilaciju monetarnog/bankarskog i OFI sektora predstavljaju stanje i strukturu finansijskih sredstava i obaveza monetarnog/bankarskog sektora i OFI sektora za određeni period.
- (3) Podaci o kamatnim stopama na kredite i depozite sektora privatnih preduzeća i stanovništva i njima pripadajući iznosi predstavljaju kamatne stope i iznose za novougovorene poslove kao i za stanja određenih kategorija kredita i depozita za određeni period.

Član 3.

(Dostavljanje podataka za statistiku monetarnog/bankarskog sektora)

- (1) Podatke za statistiku monetarnog/bankarskog sektora Centralnoj banci dostavljaju sve banke iz BiH, u formi bilansa stanja po šemi Međunarodnog monetarnog fonda (u daljem tekstu: MMF), analitičke podatke za svaki kredit pojedinačno o potraživanjima od svih nivoa vlada i fondova u BiH, podatke o depozitima sektora vlade u BiH, deviznoj poziciji banaka, kreditima stanovništvu po namjeni, depozitima stanovništva po ročnosti, kreditima sa valutnom klauzulom, escrow računima, pasivnom podbilansu.
- (2) Određeni broj banaka izabranih na bazi uzorka po veličini aktive i plasiranih kredita učestvuje u kvartalnom anketnom istraživanju o kreditnim aktivnostima banaka u BiH.

Član 4.

(Dostavljanje podataka za statistiku OFI sektora)

- (1) Podatke za statistiku OFI sektora Centralnoj banci u formi bilansa stanja, po šemi MMF-a, dostavljaju sljedeće institucije iz BiH: društva za osiguranje i reosiguranje,

mikrokreditne organizacije, društva za lizing, investicioni fondovi, brokerske kuće, berze i po potrebi ostale institucije iz sektora OFI.

- (2) Institucije iz stava (1) ovog člana Centralnoj banci dostavljaju i bilanse stanja i uspjeha izrađene u skladu sa domaćom zakonskom regulativom.

Član 5.

(Dostavljanje podataka za statistiku kamatnih stopa)

- (1) Podatke za statistiku kamatnih stopa Centralnoj banci dostavljaju sve banke iz BiH, a odnose se na prosječne ponderisane nominalne kamatne stope na novougovorene i postojeće poslove odnosno kredite i depozite za sektor preduzeća i stanovništva na godišnjoj osnovi klasifikovane po valutnoj strukturi, namjeni, obimu kredita.
- (2) Uz kamatne stope banke dostavljaju i njima pripadajuće iznose.

Član 6.

(Dostavljanje podataka za statistiku monetarnog i finansijskog sektora)

- (1) Podatke za potrebe obavljanja poslova iz nadležnosti organizacionog oblika za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, interno dostavljaju organizacioni oblici Centralne banke, kako slijedi:
 - a) organizacioni oblik nadležan za monitoring i analize dostavlja podatke o kupovini i prodaji KM, podatke o obaveznoj rezervi, kursnoj listi, deviznim rezervama na dnevnoj osnovi,
 - b) organizacioni oblik nadležan za platne sisteme dostavlja podatke o transakcijama u platnom prometu i podatke o broju i iznosu kreditnih partija po sektorima,
 - c) organizacioni oblik nadležan za računovodstvo i finansijske dostavlja bilans stanja Centralne banke, izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke, monetarnom zlatu, valutnoj strukturi deviznih rezervi Centralne banke,
 - d) organizacioni oblik nadležan za servisiranje vanjskog duga i odnose BiH sa međunarodnim finansijskim institucijama IMF dostavlja IMF račune na neto osnovi.
- (2) Organizacioni oblik nadležan za statistiku monetarnog i finansijskog sektora Centralne banke, sa berzi u BiH preuzima i objavljuje podatke o prometu vrijednosnih papira, podatke o tržišnoj kapitalizaciji i indeksima na berzama.

Član 7.

(Dostavljanje podataka iz agencija za bankarstvo)

Na zahtjev Centralne banke, agencije za bankarstvo entiteta dostavljaju podatke iz bilansa stanja i bilansa uspjeha komercijalnih banaka radi usaglašavanja sa podacima, sa kojima raspolaže Centralna banka.

DIO TREĆI - PODACI ZA STATISTIKU VANJSKOG SEKTORA

Član 8.

(Sadržaj podataka za statistiku vanjskog sektora)

- (1) Podaci za statistiku vanjskog sektora, u smislu ove odluke, obuhvataju podatke iz oblasti statistike platnog bilansa (BoP), statistike međunarodne investicijske pozicije (IIP), statistike ukupnog vanjskog duga (EDS), statistike direktnih investicija (DI), statistike portfolio investicija, statistike međunarodne trgovine uslugama (ITSS), statistike realnog i nominalnog efektivnog kursa valute (REER i NEER), statistike BiH podružnica u inostranstvu (Outward FATS - OFATS), te ostale statistike iz vanjskog sektora u skladu s

usvojenim međunarodnim metodologijama, regulativama i smjernicama.

- (2) Podaci za kompilacije spomenutih statistika su iz kategorija transakcija i stanja roba, usluga, primarnog i sekundarnog dohotka, kapitalnih i ostalih transakcija te finansijskih transakcija i stanja iz oblasti direktnih, portfolio i ostalih investicija, finansijskih derivata i rezervne aktive.

Član 9.

(Dostavljanje podataka za statistiku vanjskog sektora)

Podatke za izradu statistika vanjskog sektora Centralnoj banci dostavljaju:

- a) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH - podaci prikupljeni od Registra poslovnih subjekata Federacije Bosne i Hercegovine, Agencije za posredničke informatičke i finansijske usluge (APIF) i Registra poslovnih subjekata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o registraciji preduzeća u FBiH, RS i BD sa vlasničkim udjelom nerezidenata u osnovnom kapitalu - direktne strane investicije u BiH, podaci o preduzećima koja su zatražila dozvolu za iznos sredstava iz BiH u inostranstvo u svrhu osnivanja preduzeća - direktna strana investicija prema vani;
- b) Ministarstvo finansija i trezora BiH - podaci o povlačenju kreditnih i grant sredstava;
- c) Ministarstvo inostranih poslova BiH - podaci o troškovima bh. ambasada u inostranstvu, plate i naknade nerezidentnom osoblju;
- d) Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine - podaci o godišnjim CEMT dozvolama;
- e) Ministarstvo sigurnosti BiH - Služba za poslove sa strancima - podaci o odobrenom privremenom boravku stranaca u BiH po osnovu obrazovanja;
- f) Uprava za indirektno oporezivanje BiH - podaci o nemonetarnom zlatu, o uvozu i izvozu robe za okvir istraživanja za trgovinske kredite, o iznošenju i iznošenju gotovine fizičkih i pravnih lica;
- g) Agencija za statistiku BiH - indeks potrošačkih cijena, podaci o turizmu - svrha dolazaka turista, broj noćenja ukupno i po zemljama, podaci o međunarodnom saobraćaju, podaci o građevinskim radovima u inostranstvu, podaci o robnoj razmjeni, podaci o nacionalnim zdravstvenim računima, indeks proizvođačkih cijena industrije, BDP, indeks prometa industrije;
- h) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice - podaci o broju emigranata i državi odredišta, izdate radne dozvole strancima;
- i) Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDEEA) - evidencija i razmjena podataka BiH (broj proizvedenih putnih isprava);
- j) Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA) - podaci o prometu bh. aerodroma - međunarodni letovi;
- k) Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (BHANSA) - podaci o preletima, terminalnim uslugama, radarska slika;
- l) Nezavisni Operator Sistema u BiH (NOS) - podaci o transmisiji električne energije;
- m) Federalno ministarstvo financija - podaci o registrovanom vanjskom zaduženju/odobrenju fizičkih i pravnih lica iz Federacije BiH;
- n) Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH - podaci o finansijskom poslovanju osiguravajućih društava;
- o) Zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje Federacije BiH - podaci o isplaćenim penzijama u inostranstvu;

- p) Zavod za statistiku Federacije BiH - podaci o željezničkom saobraćaju, podatak o visokom obrazovanju, podaci o turizmu (svrha dolazaka turista, broj noćenja), podaci o građevinskim radovima u inostranstvu;
- r) Finansijsko-informatička agencija FBiH (FIA) - godišnji pokazatelji poslovanja za privredna društva u FBiH, podaci iz godišnjih finansijskih izvještaja privrednih društava u FBiH (stavke ukupnog kapitala, obaveze prema inostranstvu i potraživanja iz inostranstva, podaci o poslovnom rezultatu, podaci o isplatama vlasničkih prihoda (dividende) i druge povezane stavke iz bilansa stanja i bilansa uspjeha);
- s) Registar vrijednosnih papira FBiH - podaci o vlasničkim udjelima nerezidenata u vlasničkoj strukturi pojedinačnih dioničkih društava, informacije o vlasničkim preuzimanjima;
- t) Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine - podaci o željezničkom saobraćaju;
- u) Ministarstvo financija Republike Srpske - podaci o registriranim kreditnim poslovima sa inostranstvom;
- v) Zavod za statistiku Republike Srpske - podaci o visokom obrazovanju, podaci o turizmu (svrha dolazaka turista, broj noćenja);
- z) Agencija za posredničke, finansijske i informatičke usluge RS (APIF) - podaci iz godišnjih finansijskih izvještaja privrednih društava u RS (stavke ukupnog kapitala, obaveze prema inostranstvu i potraživanja iz inostranstva, podaci o poslovnom rezultatu privrednih društava, isplatama vlasničkih prihoda i druge povezane stavke iz bilansa stanja i bilansa uspjeha);
- aa) Agencija za osiguranje Republike Srpske - podaci o finansijskom poslovanju osiguravajućih društava u RS-u;
- bb) Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske - podaci o isplaćenim penzijama u inostranstvu;
- cc) Centralni registar vrijednosnih papira RS - podaci o vlasničkim udjelima nerezidenata u vlasničkoj strukturi pojedinačnih akcionarskih društava, informacije o vlasničkim preuzimanjima;
- dd) Željeznice Republike Srpske - podaci o željezničkom saobraćaju;
- ee) Rezydentne komercijalne banke - podaci o plaćanju/naplati u/iz inostranstva, podaci o direktnim investicijama, podaci o osnovnom i ukupnom kapitalu, obavezama prema inostranstvu i potraživanjima iz inostranstva, podaci o rezultatu poslovanja i isplatama vlasničkih prihoda;
- ff) Ostale finansijske institucije (sve finansijske institucije osim banaka) - podaci o direktnim investicijama, podaci o osnovnom i ukupnom kapitalu, obavezama prema inostranstvu i potraživanjima iz inostranstva, podaci o rezultatu poslovanja i isplatama vlasničkih prihoda,
- gg) Pravna lica čija djelatnost je u domeni usluga međunarodnog transporta, obavljanja telekomunikacijskih i poštanskih usluga, međunarodnih usluge osiguranja, usluga procesuiranja robe u stranom vlasništvu (lohn poslovi), vanjsko-trgovinskih odnosa, direktnih investicija - dostavljaju podatke o navedenim uslugama, o osnovnom i ukupnom kapitalu, obavezama prema inostranstvu, potraživanjima iz inostranstva, o rezultatu poslovanja i isplatama vlasničkih prihoda;
- hh) Međunarodne organizacije i strane ambasade na teritoriju BiH - prosječan broj stranog osoblja u BiH;

- ii) Sarajevska berza - podaci o trgovanju dionicama i tržišnoj cijeni dionica dioničkih društava sa direktnim ulaganjem iz inostranstva, informacije o vlasničkim preuzimanjima i informacije o isplati dividende dioničarima;
- jj) Banjalučka berza - podaci o trgovanju akcijama i tržišnoj cijeni akcija akcionarskih društava sa direktnim ulaganjem iz inostranstva, informacije o vlasničkim preuzimanjima i informacije o isplati dividende akcionarima;
- kk) Međunarodni aerodrom Sarajevo - podaci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja aviona;
- ll) Međunarodni Aerodrom Banja Luka - podaci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja aviona;
- mm) Aerodrom Mostar - podaci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja aviona;
- nn) Međunarodni aerodrom Tuzla - podaci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja aviona.

DIO ČETVRTI - PODACI ZA STATISTIKU VLADINIH FINANSIJA I FINANSIJSKIH RAČUNA I STATISTIKU JAVNOG/VLADINOG DUGA

Član 10.

(Sadržaj podataka za statistiku vladinih finansija i finansijskih računa i statistiku javnog/vladinog duga)

Podaci za izradu statistike vladinih finansija i finansijskih računa, u smislu ove Odluke, obuhvataju podatke iz oblasti statistike vladinih finansija (GFS), podatke iz oblasti finansijskih računa (FA) i podatke iz oblasti statistika javnog/vladinog duga, kako slijedi:

- a) Podaci o izvršenju budžeta, računu prihoda i rashoda, godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta, bilansu stanja, novčanim tokovima, kapitalnim izdacima i finansiranju i tekstualni dio izvještaja (godišnji nivo),
- b) Podaci o izvršenju budžeta za sve budžetske izvještajne jedinice centralne vlade i fondova socijalnog osiguranja (kvartalni nivo),
- c) Bruto bilans za izvještajne jedinice budžetske centralne vlade (kvartalni i godišnji nivo),
- d) Podaci o stanju vanjskog duga BiH, angažovanim sredstvima i servisiranju vanjskog duga,
- e) Podaci o HOV,
- f) Podaci o depozitima vlada kod domaćih banaka,
- g) Podaci o kreditima vlada i fondova socijalnog osiguranja kod domaćih banaka (potraživanja komercijalnih banaka),
- h) Podaci o vlasničkim udjelima vlada,
- i) Podaci o prikupljenim prihodima na Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje, kao i raspodjelu sredstava sa Jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje korisnicima prihoda,
- j) Podaci o uplatama krajnjih korisnika kredita u budžet FBiH za servis VD.

Član 11.

(Dostavljanje podataka za statistiku vladinih finansija i finansijskih računa i statistiku javnog/vladinog duga)

- (1) Podatke za kompilaciju statistike vladinih finansija i finansijskih računa i statistiku javnog/vladinog duga Centralnoj banci dostavljaju:
 - a) Ministarstvo finansija i trezora BiH,
 - b) Uprava za indirektno oporezivanje BiH,
 - c) Federalno ministarstvo finansija FBiH,

- d) Ministarstvo finansija RS,
- e) Odjeljenje za budžet i finansije Brčko distrikta,
- f) Kantonalna ministarstva finansija,
- g) Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH,
- h) Federalni zavod za zapošljavanje FBiH,
- i) Fond zdravstvenog osiguranja RS,
- j) Zavod za zapošljavanje RS,
- k) Zavod za zapošljavanje BD,
- l) Fond zdravstvenog osiguranja BD,
- m) Javni fond za dječiju zaštitu RS,
- n) Fond solidarnosti i liječenje oboljenja stanja i povreda djece u inostranstvu RS,
- o) Kantonalni zavodi za zdravstveno osiguranje i kantonalni zavodi za zapošljavanje,
- p) Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH,
- r) Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS,
- s) JP Autoceste FBiH,
- t) JP Ceste FBiH,
- u) JP Autoputevi RS,
- v) JP Putevi RS,
- z) JP Putevi Brčko BD,
- aa) Sarajevska berza vrijednosnih papira SASE,
- bb) Banjalučka Berza,
- cc) Analitički pregled kredita komercijalnih banaka,
- dd) Valutna struktura kredita vladi za GFS,
- ee) Izvještaj o ulaganjima Raiffeisen OIF,
- ff) Depoziti vlada i fondova socijalnog osiguranja.

- (2) Podaci za kompilaciju statistike vladinih finansija i finansijskih računa se dostavljaju u formi finansijskih izvještaja institucija iz stava (1) ovog člana, na obrascima koje su utvrdila nadležna ministarstva finansija.
- (3) Podaci iz stava (2) ove odluke se koriste u svrhu kompilacije statistike, u skladu sa MMF GFSM 2014 i ESA 2010 metodologijama.

DIO PETI - PRIKUPLJANJE PODATAKA

Član 12.

- (1) Podatke iz drugog, trećeg i četvrtog dijela ove odluke Centralna banka prikuplja u skladu sa osnovama metodologije za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih finansija i javnog/vladinog duga BiH i Propisa koji uređuje način i rokove prikupljanja podataka i diseminacije statističkih izvještaja za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih finansija i javnog/vladinog duga BiH koju donosi Centralna Banka.
- (2) Obrascе za prikupljanje podataka iz stava (1) ovog člana Centralna banka dostavlja u elektronskoj formi ili pisanom obliku izvorima statističkih podataka navedenim u tekstu ove odluke.

DIO ŠESTI - KOMPILIRANJE I DISEMINACIJA STATISTIČKIH IZVJEŠTAJA

Član 13.

(Diseminacija kompiliranih statističkih izvještaja)

Centralna banka, u skladu sa ovom odlukom, prikuplja podatke i vrši diseminaciju kompiliranih statističkih izvještaja u oblastima:

- a) statistike monetarnog i finansijskog sektora,
- b) statistike vanjskog sektora,
- c) statistike vladinih finansija i finansijskih računa i javnog/vladinog duga.

Član 14.

(Diseminacija kompiliranih statističkih izvještaja u oblasti statistike monetarnog i finansijskog sektora)

(1) U oblasti statistike monetarnog i finansijskog sektora Centralna banka kompilira i vrši diseminaciju sljedećih statističkih izvještaja:

- a) Tabele statistike monetarnog/bankarskog sektora su:
 1. Monetarni agregati,
 2. Monetarni pregled,
 3. Bilans stanja Centralne banke BiH,
 4. Devizne rezerve Centralne banke BiH,
 5. Kupovina i prodaja konvertibilne marke,
 6. Prosječne obavezne rezerve,
 7. Obavezne rezerve po obračunskim periodima,
 8. Konsolidovani bilansi komercijalnih banaka BiH, FBiH i RS,
 9. Ukupni krediti i depoziti,
 10. Sektorska, ročna i valutna struktura kredita,
 11. Sektorska, ročna i valutna struktura depozita,
 12. Krediti stanovništvu po namjeni,
 13. Krediti sa valutnom klauzulom,
 14. Pregled prosječnih srednjih kurseva,
 15. Transakcije u platnom prometu,
 16. "Prilog 1SR - Bilans stanja Centralne banke BiH",
 17. "Prilog 2SR - Bilans stanja komercijalnih banaka u BiH",
 18. "Prilog 7a - Analitika kredita stanovništvu po namjeni sa tokovima",
 19. "Prilog 10a - Analitički pregled depozita komercijalnih banaka" i
 20. "Prilog 12a - Analitički pregled kredita komercijalnih banaka".
- b) Tabele statistike sektora OFI su:
 1. Bilans stanja ostalih finansijskih institucija u BiH,
 2. Bilans stanja osiguravajućih društava u BiH,
 3. Bilans stanja investicionih fondova u BiH
 4. Bilans stanja lizing društava u BiH,
 5. Bilans stanja mikrokreditnih organizacija u BiH,
 6. Bilans stanja brokerskih kuća u BiH,
 7. Bilans stanja berzi u BiH,
 8. Promet vrijednosnih papira na berzama u BiH,
 9. Tržišna kapitalizacija i indeksi na berzama u BiH i
 10. "Prilog 4SR - Bilans stanja ostalih finansijskih institucija".
- c) Tabele statistike kamatnih stopa su:
 1. Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM,
 2. Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM sa valutnom klauzulom,
 3. Kamatne stope na revolving kredite i kreditne kartice stanovništvu,
 4. Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u KM,
 5. Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u KM sa valutnom klauzulom,
 6. Kamatne stope na revolving kredite i kreditne kartice nefinansijskim preduzećima,
 7. Kamatne stope na depozite stanovništva,
 8. Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća,
 9. Iznosi kredita stanovništvu u KM,
 10. Iznosi kredita stanovništva u KM sa valutnom klauzulom,

11. Iznosi revolving kredita i kreditnih kartica stanovništvu,
12. Iznosi kredita nefinansijskim preduzećima u KM,
13. Iznosi kredita nefinansijskim preduzećima u KM sa valutnom klauzulom,
14. Iznosi revolving kredita i kreditnih kartica nefinansijskih preduzeća,
15. Iznosi depozita stanovništva,
16. Iznosi depozita nefinansijskih preduzeća.

- (2) Izvještaj Financial Access Survey (FAS) za MMF o dostupnosti finansijskih usluga u zemlji,
- (3) Izvještaj Currency Composition of Foreign Exchange Reserves (COFER) za MMF o valutnoj kompoziciji deviznih rezervi Centralne banke,
- (4) Izvještaj Survey of Securities Held as Foreign Exchange Reserves (SEFER) o strukturi vrijednosnih papira koje su dio deviznih rezervi Centralne banke.

Član 15.

(Diseminacija kompiliranih statističkih izvještaja u oblasti statistike vanjskog sektora)

U oblasti statistike vanjskog sektora Centralna Banka kompilira sljedeće statističke izvještaje:

- a) Kvartalni statistički izvještaj o platnom bilansu BiH;
- b) Kvartalni statistički izvještaj o međunarodnoj investicijskoj poziciji BiH;
- c) Kvartalni statistički izvještaj o stanju ukupnog vanjskog duga BiH po sektorima kreditora, po sektorima dužnika, po instrumentima, po originalnoj ročnosti zaduženja, po valutama (strana valuta/domaća valuta - denominirani dug);
- d) Statistički izvještaj o stanju direktnih stranih investicija u BiH za prethodnu godinu uključujući i revizije historijskih podataka po zemljama, po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti, po zemljama i područjima djelatnosti u skladu sa NACE Rev2 klasifikacijom, po vrsti direktne investicije (green field/preuzimanje/...), direktne investicije po entitetskoj pripadnosti investiranog kapitala po zemljama i po djelatnostima
- e) Kvartalni statistički izvještaj o tokovima direktnih stranih investicija u BiH po zemljama, po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti, direktne investicije po entitetskoj pripadnosti investiranog kapitala po zemljama i po djelatnostima;
- f) Statistički izvještaj o stanju direktnih stranih investicija iz BiH za prethodnu godinu uključujući i revizije historijskih podataka po zemljama, po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti;
- g) Statistički izvještaj o tokovima direktnih stranih investicija iz BiH za prethodnu godinu uključujući i revizije historijskih podataka po zemljama i po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti;
- h) Statistički izvještaj za prethodnu godinu uključujući i revizije historijskih podataka za potrebe izvještavanja EU o međunarodnoj trgovini uslugama po zemljama i vrstama usluga u SDMX formatu;
- i) Statistički izvještaj za prethodnu godinu uključujući i revizije historijskih podataka za potrebe izvještavanja UNCTAD-a o međunarodnoj trgovini uslugama po zemljama i vrstama usluga;
- j) Statistički izvještaj za prethodnu godinu uključujući i revizije historijskih podataka o međunarodnoj trgovini uslugama i direktnim investicijama za potrebe izvještavanja CEFTA organizacije;
- k) Mjesečni statistički izvještaj o nominalnom i realnom efektivnom kursu valute;

- l) Mjesečni statistički sezonski prilagođen izvještaj o vanjskoj trgovini (za uvoz/izvoz robe);
- m) Ostali statistički izvještaji iz oblasti statistike vanjskog sektora propisani i definisani primijenjenim i usvojenim međunarodnim standardima i regulativama.

Član 16.

(Diseminacija kompiliranih statističkih izvještaja u oblasti statistike vladinih finansija i finansijskih računa i javnog/vladinog duga)

U oblasti statistike vladinih finansija i finansijskih računa i javnog/vladinog duga Centralna Banka kompilira sljedeće statističke izvještaje:

- a) Kvartalni konsolidovani izvještaj o operacijama centralne vlade BiH u skladu sa priručnikom MMF GFSM 2014;
- b) Godišnji konsolidovani izvještaj o operacijama opšte vlade BiH u skladu sa priručnikom MMF GFSM 2014;
- c) Kvartalni izvještaj o stanju vanjskog duga;
- d) Mjesečni izvještaj o servisiranju vanjskog duga;
- e) Kvartalna statistika o stanju javnog duga za potrebe Svjetske banke i MMF-a;
- f) Set tabela u skladu sa transmisijom programom Eurostata (ESA 2010 metodologija):
- 1) ESA Tabela 6 - Finansijski računi po sektorima - tokovi,
 - 2) ESA Tabela 7 - Bilans stanja za finansijsku aktivnu i pasivnu,
 - 3) ESA Tabela 27 - Kvartalni izvještaj finansijskih računa opšte vlade
 - 4) ESA Tabela 28 - Kvartalni dug opšte vlade u skladu sa Mastroškim kriterijem.
- g) Godišnji set tabela o proceduri prekomjernog deficita (EDP dio Aneksa 1, Aneks 3 i Aneks 4) u skladu sa transmisijom programom Eurostata.

Član 17.

(Dostavljanje kompiliranih statističkih izvještaja)

Centralna banka kompilirane statističke izvještaje, u skladu s ovom odlukom, redovno dostavlja na mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj osnovi:

- a) Međunarodnom monetarnom fondu (MMF),
- b) Eurostatu,
- c) Svjetskoj banci,
- d) Banci za međunarodna poravnanja (BiS),
- e) Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD),
- f) Konferenciji Ujedinjenih nacija o trgovini i razvoju (UNCTAD),
- g) Sekretarijatu Srednjoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA),
- h) Fiskalnom vijeću BiH,
- i) Web-stranica Centralne Banke BiH,
- j) Korisnicima unutar Centralne Banke,
- k) Ostalim internim i eksternim domaćim i inostranim korisnicima u skladu sa dostavljenim zahtjevima.

DIO SEDMI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 18.

(Provedbeni akti)

Ovlašćuje se guverner Centralne banke da donese Osnove metodologije za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih finansija i javnog/vladinog duga BiH i Uputstvo o načinu i rokovima prikupljanja podataka i o diseminaciji statističkih izvještaja za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih finansija i javnog/vladinog duga BiH.

Član 19.

(Primjena akata koji su na snazi)

Akti doneseni na osnovu odluke koja je važila do stupanja na snagu ove odluke primjenjivat će se do donošenja novih, u skladu sa ovom odlukom ukoliko nisu u suprotnosti sa njom.

Član 20.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o prikupljanju podataka za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku platnog bilansa, statistiku vladinih finansija i vanjskog duga Bosne i Hercegovine ("Službenom glasniku BiH", br. 101/06).

Član 21.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".
- (2) Ova Odluka će se objaviti i u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Predsjedavajuća
Upravnog vijeća
Centralne banke

Broj UV-122-02-1-1084-11/24

22. maja 2024. godine

Sarajevo

Bosne i Hercegovine
Guvernerka

Dr. Jasmina Selimović, s. r.

Temeljem članka 7. točka b) i n), članka 64. stavka 1. točke c. i stavka 3., članka 68. stavka 1. i 3. i članka 70. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 7/06 i 32/07), Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine, na 8. sjednici održanoj dana 22.05.2024. godine, donosi

ODLUKU

O PRIKUPLJANJU PODATAKA I DISEMINACIJI KOMPILIRANIH STATISTIČKI ZA MONETARNI I FINANCIJSKI SEKTOR, VANJSKI SEKTOR, VLADINE FINANCIJE I FINANCIJSKE RAČUNE I JAVNI/VLADINI DUG BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI - UVODNE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet odluke)

Ovom odlukom propisuju se podatci o ekonomskim i finansijskim kretanjima (u daljnjem tekstu: podatci) koje su mjerodavne institucije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH), Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH), Republike Srpske (u daljnjem tekstu: RS), Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko distrikt) i kantona, komercijalne banke, društva za osiguranje i reosiguranje, mikrokreditne organizacije, društva za lizing, investicioni fondovi, brokerske kuće, burze i ostale nebankarske finansijske institucije, poduzeća, strana veleposlanstva i međunarodne organizacije locirane u BiH, obvezne dostavljati Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Centralna banka), za izradu statistika monetarnog i finansijskog sektora, statistika vanjskog sektora i statistika vladinih finansija, finansijskih računa i javnog/vladinog duga.

DIO DRUGI - PODATCI ZA STATISTIKU MONETARNOG I FINANCIJSKOG SEKTORA

Članak 2.

(Sadržaj podataka za statistiku monetarnog i finansijskog sektora)

- (1) Podatci za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, u smislu ove odluke, obuhvaćaju podatke iz oblasti statistike:

- a) monetarnog/bankarskog sektora,
 - b) ostalog nebankarskog finansijskog sektora (u daljnjem tekstu: OFI sektor),
 - c) prosječnih aktivnih i pasivnih ponderiranih kamatnih stopa za nove i postojeće poslove sa pratećim iznosima.
- (2) Podatci za kompilaciju monetarnog/bankarskog i OFI sektora predstavljaju stanje i strukturu finansijskih sredstava i obveza monetarnog/bankarskog sektora i OFI sektora za određeno razdoblje.
- (3) Podatci o kamatnim stopama na kredite i depozite sektora privatnih poduzeća i stanovništva i njima pripadajući iznosi predstavljaju kamatne stope i iznose za novougovorene poslove kao i za stanja određenih kategorija kredita i depozita za određeno razdoblje.

Članak 3.

(Dostavljanje podataka za statistiku monetarnog/bankarskog sektora)

- (1) Podatke za statistiku monetarnog/bankarskog sektora Centralnoj banci dostavljaju sve banke iz BiH, u formi bilance stanja po shemi Međunarodnog monetarnog fonda (u daljnjem tekstu: MMF), analitičke podatke za svaki kredit pojedinačno o potraživanjima od svih razina vlada i fondova u BiH, podatke o depozitima sektora vlade u BiH, deviznoj poziciji banaka, kreditima stanovništvu po namjeni, depozitima stanovništva po ročnosti, kreditima sa valutnom klauzulom, escrow računima, pasivnom podbilance.
- (2) Određeni broj banaka izabranih na bazi uzorka po veličini aktive i plasiranih kredita sudjeluje u tromjesečnom anketnom istraživanju o kreditnim aktivnostima banaka u BiH.

Članak 4.

(Dostavljanje podataka za statistiku OFI sektora)

- (1) Podatke za statistiku OFI sektora Centralnoj banci u formi bilance stanja, po shemi MMF-a, dostavljaju slijedeće institucije iz BiH: društva za osiguranje i reosiguranje, mikrokreditne organizacije, društva za lizing, investicioni fondovi, brokerske kuće, burze i po potrebi ostale institucije iz sektora OFI.
- (2) Institucije iz stavka (1) ovog članka Centralnoj banci dostavljaju i bilance stanja i uspjeha izrađene sukladno domaćoj zakonskoj regulativi.

Članak 5.

(Dostavljanje podataka za statistiku kamatnih stopa)

- (1) Podatke za statistiku kamatnih stopa Centralnoj banci dostavljaju sve banke iz BiH, a odnose se na prosječne ponderirane nominalne kamatne stope na novougovorene i postojeće poslove odnosno kredite i depozite za sektor poduzeća i stanovništva na godišnjoj osnovi klasificirane po valutnoj strukturi, namjeni, obimu kredita.
- (2) Uz kamatne stope banke dostavljaju i njima pripadajuće iznose.

Članak 6.

(Dostavljanje podataka za statistiku monetarnog i finansijskog sektora)

- (1) Podatke za potrebe obavljanja poslova iz mjerodavnosti organizacijskog oblika za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, interno dostavljaju organizacijski oblici Centralne banke, kako slijedi:
- a) organizacijski oblik mjerodavan za monitoring i analize dostavlja podatke o kupovini i prodaji KM, podatke o obveznoj rezervi, tečajnoj listi, deviznim rezervama na dnevnoj osnovi,

- b) organizacijski oblik mjerodavan za platne sisteme dostavlja podatke o transakcijama u platnom prometu i podatke o broju i iznosu kreditnih partija po sektorima,
 - c) organizacijski oblik mjerodavan za računovodstvo i financije dostavlja bilancu stanja Centralne banke, izvješće o finansijskom položaju Centralne banke, monetarnom zlatu, valutnoj strukturi deviznih rezervi Centralne banke,
 - d) organizacijski oblik mjerodavan za servisiranje vanjskog duga i odnose BiH sa međunarodnim finansijskim institucijama IMF dostavlja IMF račune na neto osnovi.
- (2) Organizacijski oblik mjerodavan za statistiku monetarnog i finansijskog sektora Centralne banke, sa burzi u BiH preuzima i objavljuje podatke o prometu vrijednosnih papira, podatke o tržišnoj kapitalizaciji i indeksima na burzama.

Članak 7.

(Dostavljanje podataka iz agencija za bankarstvo)

Na zahtjev Centralne banke, agencije za bankarstvo entiteta dostavljaju podatke iz bilance stanja i bilance uspjeha komercijalnih banaka radi usuglašavanja sa podacima, sa kojima raspolaže Centralna banka.

DIO TREĆI - PODATCI ZA STATISTIKU VANJSKOG SEKTORA

Članak 8.

(Sadržaj podataka za statistiku vanjskog sektora)

- (1) Podatci za statistiku vanjskog sektora, u smislu ove odluke, obuhvaćaju podatke iz oblasti statistike platne bilance (BoP), statistike međunarodne investicijske pozicije (IIP), statistike ukupnog vanjskog duga (EDS), statistike izravnih investicija (DI), statistike portfolio investicija, statistike međunarodne trgovine uslugama (ITSS), statistike realnog i nominalnog efektivnog tečaja valute (REER i NEER), statistike BiH podružnica u inozemstvu (Outward FATS - OFATS), te ostale statistike iz vanjskog sektora sukladno usvojenim međunarodnim metodologijama, regulativama i smjernicama.
- (2) Podatci za kompilacije spomenutih statistika su iz kategorija transakcija i stanja roba, usluga, primarnog i sekundarnog dohotka, kapitalnih i ostalih transakcija te finansijskih transakcija i stanja iz oblasti izravnih, portfolio i ostalih investicija, finansijskih derivata i rezervne aktive.

Članak 9.

(Dostavljanje podataka za statistiku vanjskog sektora)

Podatke za izradu statistika vanjskog sektora Centralnoj banci dostavljaju:

- a) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH - podatci prikupljeni od Registra poslovnih subjekata Federacije Bosne i Hercegovine, Agencije za posredničke informatičke i finansijske usluge (APIF) i Registra poslovnih subjekata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o registraciji poduzeća u FBiH, RS i BD sa vlasničkim udjelom nerezidenata u osnovnom kapitalu - izravne strane investicije u BiH, podatci o poduzećima koja su zatražila dozvolu za iznos sredstava iz BiH u inozemstvo u svrhu osnivanja poduzeća - izravna strana investicija prema vani;
- b) Ministarstvo financija i trezora BiH - podatci o povlačenju kreditnih i grant sredstava;
- c) Ministarstvo inozemnih poslova BiH - podatci o troškovima bh. veleposlanstava u inozemstvu, plaće i naknade nerezidentnom osoblju;
- d) Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine - podatci o godišnjim CEMT dozvolama;

- e) Ministarstvo sigurnosti BiH - Služba za poslove sa strancima - podatci o odobrenom privremenom boravku stranaca u BiH temeljem obrazovanja;
- f) Uprava za neizravno oporezivanje BiH - podatci o nemonetarnom zlatu, o uvozu i izvozu robe za okvir istraživanja za trgovinske kredite, o iznošenju i iznošenju gotovine fizičkih i pravnih osoba;
- g) Agencija za statistiku BiH - indeks potrošačkih cijena, podatci o turizmu - svrha dolazaka turista, broj noćenja ukupno i po zemljama, podatci o međunarodnom prometu, podatci o građevinskim radovima u inozemstvu, podatci o robnoj razmjeni, podatci o nacionalnim zdravstvenim računima, indeks proizvođačkih cijena industrije, BDP, indeks prometa industrije;
- h) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice - podatci o broju emigranata i državi odredišta, izdate radne dozvole strancima;
- i) Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDEEA) - evidencija i razmjena podataka BiH (broj proizvedenih putnih isprava);
Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA) - podatci o prometu bh. zračne luke - međunarodni letovi;
- j) Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (BHANSA) - podatci o preletima, terminalnim uslugama, radarska slika;
- k) Nezavisni Operator Sistema u BiH (NOS) - podatci o transmisiji električne energije;
- l) Federalno ministarstvo financija - podatci o registriranom vanjskom zaduženju/odobrenju fizičkih i pravnih osoba iz Federacije BiH;
- m) Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH - podatci o financijskom poslovanju osiguravajućih društava;
- n) Zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje Federacije BiH - podatci o isplaćenim mirovinama u inozemstvu;
- o) Zavod za statistiku Federacije BiH - podatci o željezničkom prometu, podatak o visokoj naobrazbi, podatci o turizmu (svrha dolazaka turista, broj noćenja), podatci o građevinskim radovima u inozemstvu;
- r) Financijsko-informatička agencija FBiH (FIA) - godišnji pokazatelji poslovanja za gospodarstvena društva u FBiH, podatci iz godišnjih financijskih izvješća gospodarstvenih društava u FBiH (stavke ukupnog kapitala, obveze prema inozemstvu i potraživanja iz inozemstva, podatci o poslovnom rezultatu, podatci o isplatama vlasničkih prihoda (dividende) i druge povezane stavke iz bilance stanja i bilance uspjeha);
- s) Registar vrijednosnih papira FBiH - podatci o vlasničkim udjelima nerezidenata u vlasničkoj strukturi pojedinačnih dioničkih društava, informacije o vlasničkim preuzimanjima;
- t) Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine - podatci o željezničkom prometu;
- u) Ministarstvo financija Republike Srpske - podatci o registriranim kreditnim poslovima sa inozemstvom;
- v) Zavod za statistiku Republike Srpske - podatci o visokoj naobrazbi, podatci o turizmu (svrha dolazaka turista, broj noćenja);
- z) Agencija za posredničke, financijske i informatičke usluge RS (APIF) - podatci iz godišnjih financijskih izvješća gospodarstvenih društava u RS (stavke ukupnog kapitala, obveze prema inozemstvu i potraživanja iz inozemstva, podatci o poslovnom rezultatu gospodarstvenih društava, isplatama vlasničkih prihoda i druge povezane stavke iz bilance stanja i bilance uspjeha);
- aa) Agencija za osiguranje Republike Srpske - podatci o financijskom poslovanju osiguravajućih društava u RS-u;
- bb) Fond za mirovinsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske - podatci o isplaćenim mirovinama u inozemstvu;
- cc) Centralni registar vrijednosnih papira RS - podatci o vlasničkim udjelima nerezidenata u vlasničkoj strukturi pojedinačnih akcionarskih društava, informacije o vlasničkim preuzimanjima;
- dd) Željeznice Republike Srpske - podatci o željezničkom prometu;
- ee) Rezydentne komercijalne banke - podatci o plaćanju/naplati u/iz inozemstva, podatci o izravnim investicijama, podatci o osnovnom i ukupnom kapitalu, obvezama prema inozemstvu i potraživanjima iz inozemstva, podatci o rezultatu poslovanja i isplatama vlasničkih prihoda;
- ff) Ostale financijske institucije (sve financijske institucije osim banaka) - podatci o izravnim investicijama, podatci o osnovnom i ukupnom kapitalu, obvezama prema inozemstvu i potraživanjima iz inozemstva, podatci o rezultatu poslovanja i isplatama vlasničkih prihoda,
- gg) Pravne osobe čija djelatnost je u domeni usluga međunarodnog transporta, obavljanja telekomunikacijskih i poštanskih usluga, međunarodnih usluge osiguranja, usluga procesuiranja robe u stranom vlasništvu (lohn poslovi), vanjsko-trgovinskih odnosa, izravnih investicija - dostavljaju podatke o navedenim uslugama, o osnovnom i ukupnom kapitalu, obvezama prema inozemstvu, potraživanjima iz inozemstva, o rezultatu poslovanja i isplatama vlasničkih prihoda;
- hh) Međunarodne organizacije i strana veleposlanstva na teritoriju BiH - prosječan broj stranog osoblja u BiH;
- ii) Sarajevska burza - podatci o trgovanju dionicama i tržišnoj cijeni dionica dioničkih društava sa izravnim ulaganjem iz inozemstva, informacije o vlasničkim preuzimanjima i informacije o isplati dividende dioničarima;
- jj) Banjalučka burza - podatci o trgovanju akcijama i tržišnoj cijeni akcija akcionarskih društava sa izravnim ulaganjem iz inozemstva, informacije o vlasničkim preuzimanjima i informacije o isplati dividende akcionarima;
- kk) Međunarodni aerodrom Sarajevo - podatci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja zrakoplova;
- ll) Međunarodni Aerodrom Banja Luka - podatci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja zrakoplova,
- mm) Zračna luka Mostar - podatci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja zrakoplova);
- nn) Međunarodni aerodrom Tuzla - podatci o prihodima od prodaje učinaka na stranom tržištu i usluga čišćenja i održavanja zrakoplova.

DIO ČETVRTI - PODATCI ZA STATISTIKU VLADINIH FINACIJA I FINACIJSKIH RAČUNA I STATISTIKU JAVNOG/VLADINOG DUGA

Članak 10.

(Sadržaj podataka za statistiku vladinih financija i financijskih računa i statistiku javnog/vladinog duga)

Podatci za izradu statistike vladinih financija i financijskih računa, u smislu ove Odluke, obuhvaćaju podatke iz oblasti statistike vladinih financija (GFS), podatke iz oblasti financijskih računa (FA) i podatke iz oblasti statistika javnog/vladinog duga, kako slijedi:

- a) Podatci o izvršenju proračuna, računu prihoda i rashoda, godišnjem izvješću o izvršenju proračuna, bilance stanja, novčanim tijekovima, kapitalnim izdatcima i financiranju i tekstualni dio izvješća (godišnja razina),
- b) Podatci o izvršenju proračuna za sve proračunske izviještene jedinice centralne vlade i fondova socijalnog osiguranja (tromjesečna razina),
- c) Bruto bilanca za izvještajne jedinice proračunske centralne vlade (tromjesečna i godišnja razina),
- d) Podatci o stanju vanjskog duga BiH, angažiranim sredstvima i servisiranju vanjskog duga,
- e) Podatci o HOV,
- f) Podatci o depozitima vlada kod domaćih banaka,
- g) Podatci o kreditima vlada i fondova socijalnog osiguranja kod domaćih banaka (potraživanja komercijalnih banaka),
- h) Podatci o vlasničkim udjelima vlada,
- i) Podatci o prikupljenim prihodima na Jedinstveni račun Uprave za neizravno oporezivanje, kao i raspodjelu sredstava sa Jedinstvenog računa Uprave za neizravno oporezivanje korisnicima prihoda,
- j) Podatci o uplatama krajnjih korisnika kredita u proračun FBiH za servis VD.

Članak 11.

(Dostavljanje podataka za statistiku vladinih financija i financijskih računa i statistiku javnog/vladinog duga)

- (1) Podatke za kompilaciju statistike vladinih financija i financijskih računa i statistiku javnog/vladinog duga Centralnoj banci dostavljaju:
 - a) Ministarstvo financija i trezora BiH,
 - b) Uprava za neizravno oporezivanje BiH,
 - c) Federalno ministarstvo financija FBiH,
 - d) Ministarstvo financija RS,
 - e) Odjel za proračun i financije Brčko distrikta,
 - f) Kantonalna ministarstva financija,
 - g) Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH,
 - h) Federalni zavod za zapošljavanje FBiH,
 - i) Fond zdravstvenog osiguranja RS,
 - j) Zavod za zapošljavanje RS,
 - k) Zavod za zapošljavanje BD,
 - l) Fond zdravstvenog osiguranja BD,
 - m) Javni fond za dječju zaštitu RS,
 - n) Fond solidarnosti i liječenje oboljenja stanja i povreda djece u inozemstvu RS,
 - o) Kantonalni zavodi za zdravstveno osiguranje i kantonalni zavodi za zapošljavanje,
 - p) Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH,
 - r) Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida RS,
 - s) JP Autoceste FBiH,
 - t) JP Ceste FBiH,
 - u) JP Autoputevi RS,

- v) JP Putevi RS,
- z) JP Putevi Brčko BD,
- aa) Sarajevska burza vrijednosnih papira SASE,
- bb) Banjalučka Berza,
- cc) Analitički pregled kredita komercijalnih banaka,
- dd) Valutna struktura kredita vladi za GFS,
- ee) Izvješće o ulaganjima Raiffeisen OIF,
- ff) Depoziti vlada i fondova socijalnog osiguranja.
- (2) Podatci za kompilaciju statistike vladinih financija i financijskih računa se dostavljaju u formi financijskih izvješća institucija iz stavka (1) ovog članka, na obrascima koje su utvrdila mjerodavna ministarstva financija.
- (3) Podatci iz stavka (2) ove odluke se koriste u svrhu kompilacije statistike, sukladno MMF GFSM 2014 i ESA 2010 metodologijama.

DIO PETI - PRIKUPLJANJE PODATAKA

Članak 12.

- (1) Podatke iz drugog, trećeg i četvrtog dijela ove odluke Centralna banka prikuplja sukladno osnovama metodologije za statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih financija i javnog/vladinog duga BiH i Propisa koji uređuje način i rokove prikupljanja podataka i diseminacije statističkih izvješća za statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih financija i javnog/vladinog duga BiH koju donosi Centralna Banka.
- (2) Obrazac za prikupljanje podataka u elektronskoj formi ili pisanom obliku izvorima statističkih podataka navedenim u tekstu ove odluke.

DIO ŠESTI - KOMPILIRANJE I DISEMINACIJA STATISTIČKIH IZVJEŠĆA

Članak 13.

(Diseminacija kompiliranih statističkih izvješća)

Centralna banka, sukladno ovoj odluci, prikuplja podatke i vrši diseminaciju kompiliranih statističkih izvješća u oblastima:

- a) statistike monetarnog i financijskog sektora,
- b) statistike vanjskog sektora,
- c) statistike vladinih financija i financijskih računa i javnog/vladinog duga.

Član 14.

(Diseminacija kompiliranih statističkih izvješća u oblasti statistike monetarnog i financijskog sektora)

- (1) U oblasti statistike monetarnog i financijskog sektora Centralna banka kompilira i vrši diseminaciju sljedećih statističkih izvješća:
 - a) Tablice statistike monetarnog/bankarskog sektora su:
 1. Monetarni agregati,
 2. Monetarni pregled,
 3. Bilanca stanja Centralne banke BiH,
 4. Devizne rezerve Centralne banke BiH,
 5. Kupovina i prodaja konvertibilne marke,
 6. Prosječne obvezne rezerve,
 7. Obvezne rezerve po obračunskim razdobljima,
 8. Konsolidirani bilanci komercijalnih banaka BiH, FBiH i RS,
 9. Ukupni krediti i depoziti,
 10. Sektorska, ročna i valutna struktura kredita,
 11. Sektorska, ročna i valutna struktura depozita,
 12. Krediti stanovništvu po namjeni,
 13. Krediti sa valutnom klauzulom,
 14. Pregled prosječnih srednjih tečajeva,
 15. Transakcije u platnom prometu,

16. "Prilog 1SR - Bilanca stanja Centralne banke BiH",
17. "Prilog 2SR - Bilanca stanja komercijalnih banaka u BiH",
18. "Prilog 7a - Analitika kredita stanovništvu po namjeni sa tijekovima",
19. "Prilog 10a - Analitički pregled depozita komercijalnih banaka" i
20. "Prilog 12a - Analitički pregled kredita komercijalnih banaka".
- b) Tablice statistike sektora OFI su:
1. Bilanca stanja ostalih finansijskih institucija u BiH,
 2. Bilanca stanja osiguravajućih društava u BiH,
 3. Bilanca stanja investicijskih fondova u BiH
 4. Bilanca stanja lizing društava u BiH,
 5. Bilanca stanja mikrokreditnih organizacija u BiH,
 6. Bilanca stanja brokerskih kuća u BiH,
 7. Bilanca stanja burzi u BiH,
 8. Promet vrijednosnih papira na burzama u BiH,
 9. Tržišna kapitalizacija i indeksi na burzama u BiH i
 10. "Prilog 4SR - Bilanca stanja ostalih finansijskih institucija".
- c) Tablice statistike kamatnih stopa su:
1. Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM,
 2. Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM sa valutnom klauzulom,
 3. Kamatne stope na revolving kredite i kreditne kartice stanovništvu,
 4. Kamatne stope na kredite nefinansijskim poduzećima u KM,
 5. Kamatne stope na kredite nefinansijskim poduzećima u KM sa valutnom klauzulom,
 6. Kamatne stope na revolving kredite i kreditne kartice nefinansijskim poduzećima,
 7. Kamatne stope na depozite stanovništva,
 8. Kamatne stope na depozite nefinansijskih poduzeća,
 9. Iznosi kredita stanovništvu u KM,
 10. Iznosi kredita stanovništva u KM sa valutnom klauzulom,
 11. Iznosi revolving kredita i kreditnih kartica stanovništvu,
 12. Iznosi kredita nefinansijskim poduzećima u KM,
 13. Iznosi kredita nefinansijskim poduzećima u KM sa valutnom klauzulom,
 14. Iznosi revolving kredita i kreditnih kartica nefinansijskih poduzeća,
 15. Iznosi depozita stanovništva,
 16. Iznosi depozita nefinansijskih poduzeća.
- (2) Izvješće Financial Access Survey (FAS) za MMF o dostupnosti finansijskih usluga u zemlji,
- (3) Izvješće Currency Composition of Foreign Exchange Reserves (COFER) za MMF o valutnoj kompoziciji deviznih rezervi Centralne banke,
- (4) Izvješće Survey of Securities Held as Foreign Exchange Reserves (SEFER) o strukturi vrijednosnih papira koje su dio deviznih rezervi Centralne banke.
- Članak 15.
- (Diseminacija kompiliranih statističkih izvješća u oblasti statistike vanjskog sektora)
- U oblasti statistike vanjskog sektora Centralna Banka kompilira sljedeća statistička izvješća:
- a) Tromjesečno statističko izvješće o platnoj bilanci u BiH;
 - b) Tromjesečno statističko izvješće o međunarodnoj investicijskoj poziciji BiH;
 - c) Tromjesečno statističko izvješće o stanju ukupnog vanjskog duga BiH po sektorima kreditora, po sektorima dužnika, po instrumentima, po originalnoj ročnosti zaduženja, po valutama (strana valuta/domaća valuta - denominirani dug);
 - d) Statističko izvješće o stanju izravnih stranih investicija u BiH za prethodnu godinu uključujući i revizije povijesnih podataka po zemljama, po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti, po zemljama i područjima djelatnosti sukladno NACE Rev2 klasifikacijom, po vrsti izravne investicije (green field/preuzimanje/...), izravne investicije po entitetskoj pripadnosti investiranog kapitala po zemljama i po djelatnostima
 - e) Tromjesečno statističko izvješće o tijekovima izravnih stranih investicija u BiH po zemljama, po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti, izravne investicije po entitetskoj pripadnosti investiranog kapitala po zemljama i po djelatnostima;
 - f) Statističko izvješće o stanju izravnih stranih investicija iz BiH za prethodnu godinu uključujući i revizije povijesnih podataka po zemljama, po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti;
 - g) Statističko izvješće o tijekovima izravnih stranih investicija iz BiH za prethodnu godinu uključujući i revizije povijesnih podataka po zemljama i po NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti;
 - h) Statističko izvješće za prethodnu godinu uključujući i revizije povijesnih podataka za potrebe izvješćivanja EU o međunarodnoj trgovini uslugama po zemljama i vrstama usluga u SDMX formatu;
 - i) Statističko izvješće za prethodnu godinu uključujući i revizije povijesnih podataka za potrebe izvješćivanja UNCTAD-a o međunarodnoj trgovini uslugama po zemljama i vrstama usluga;
 - j) Statističko izvješće za prethodnu godinu uključujući i revizije povijesnih podataka o međunarodnoj trgovini uslugama i izravnim investicijama za potrebe izvješćivanja CEFTA organizacije;
 - k) Mjesečno statističko izvješće o nominalnom i realnom efektivnom tečaju valute;
 - l) Mjesečno statističko sezonski prilagođeno izvješće o vanjskoj trgovini (za uvoz/izvoz robe);
 - m) Ostala statistička izvješća iz oblasti statistike vanjskog sektora propisani i definirani primijenjenim i usvojenim međunarodnim standardima i regulativama.
- Članak 16.
- (Diseminacija kompiliranih statističkih izvješća u oblasti statistike vladinih financija i finansijskih računa i javnog/vladinog duga)
- U oblasti statistike vladinih financija i finansijskih računa i javnog/vladinog duga Centralna Banka kompilira sljedeća statistička izvješća:
- a) Tromjesečno konsolidirano izvješće o operacijama centralne vlade BiH sukladno priručniku MMF GFSM 2014;
 - b) Godišnje konsolidirano izvješće o operacijama opće vlade BiH sukladno priručniku MMF GFSM 2014;
 - c) Tromjesečno izvješće o stanju vanjskog duga;
 - d) Mjesečno izvješće o servisiranju vanjskog duga;
 - e) Tromjesečna statistika o stanju javnog duga za potrebe Svjetske banke i MMF-a;
 - f) Set tablica sukladno transmisijskim programom Eurostata (ESA 2010 metodologija):

- 1) ESA Tablica 6 - Financijski računi po sektorima - tijekovi,
 - 2) ESA Tablica 7 - Bilanca stanja za financijsku aktivnu i pasivu,
 - 3) ESA Tablica 27 - Tromjesečno izvješće financijskih računa opće vlade
 - 4) ESA Tablica 28 - Tromjesečni dug opće vlade sukladno Mastroškom kriteriju.
- g) Godišnji set tablica o proceduri prekomjernog deficita (EDP dio Aneksa 1, Aneks 3 i Aneks 4) sukladno transmisijskom programu Eurostata.

Članak 17.

(Dostavljanje kompiliranih statističkih izvješća)

Centralna banka kompilirana statistička izvješća, sukladno ovoj odluci, redovito dostavlja na mjesečnoj, tromjesečnoj i godišnjoj osnovi:

- a) Međunarodnom monetarnom fondu (MMF),
- b) Eurostatu,
- c) Svjetskoj banci,
- d) Banci za međunarodna poravnanja (BiS),
- e) Europskoj banci za obnovu i razvitak (EBRD),
- f) Konferenciji Ujedinjenih nacija o trgovini i razvitku (UNCTAD),
- g) Tajništvu Srednjoeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA),
- h) Fiskalnom vijeću BiH,
- i) Web-stranica Centralne Banke BiH,
- j) Korisnicima unutar Centralne Banke,
- k) Ostalim internim i eksternim domaćim i inozemnim korisnicima sukladno dostavljenim zahtjevima.

DIO SEDMI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 18.

(Provedbeni spisi)

Ovlašćuje se guverner Centralne banke da donese Osnove metodologije za statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih financija i javnog/vladinog duga BiH i Uputu o načinu i rokovima prikupljanja podataka i o diseminaciji statističkih izvješća za statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, statistiku vladinih financija i javnog/vladinog duga BiH.

Članak 19.

(Primjena spisa koji su na snazi)

Spisi doneseni temeljem odluke koja je važila do stupanja na snagu ove odluke primjenjivat će se do donošenja novih, sukladno ovoj odluci ukoliko nisu u suprotnosti sa njom.

Članak 20.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje važiti Odluka o prikupljanju podataka za statistiku monetarnog i financijskog sektora, statistiku platne bilance, statistiku vladinih financija i vanjskog duga Bosne i Hercegovine ("Službenom glasniku BiH", br. 101/06).

Članak 21.

(Stupanje na snagu)

- (1) Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

- (2) Ova Odluka će se objaviti i u "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Predsjedateljica
Upravnog vijeća
Centralne banke

Broj UV-122-02-1-1084-11/24
22. svibnja 2024. godine
Sarajevo

Bosne i Hercegovine
Guvernerka

Dr. **Jasmina Selimović**, v. r.

Na osnovu člana 7. tачака б) и н), člana 64. става 1. тачке ц. и става 3., člana 68. става 1. и 3. и člana 70. Закона о Централној банци Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број: 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07), Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине, на 8. сједници одржаној дана 22.05.2024. године, доноси

ОДЛУКУ

О ПРИКУПЉАЊУ ПОДАТАКА И ДИСЕМИНАЦИЈИ КОМПИЛИРАНИХ СТАТИСТИКА ЗА МОНЕТАРНИ И ФИНАНСИЈСКИ СЕКТОР, СПОЉНИ СЕКТОР, ВЛАДИНЕ ФИНАНСИЈЕ И ФИНАНСИЈСКЕ РАЧУНЕ И ЈАВНИ/ВЛАДИН ДУГ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ДИО ПРВИ - УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Овом одлуком прописују се подаци о економским и финансијским кретањима (у даљем тексту: подаци) које су надлежне институције Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ), Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ФБиХ), Републике Српске (у даљем тексту: РС), Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Брчко дистрикт) и кантона, комерцијалне банке, друштва за осигурање и реосигурање, микрокредитне организације, друштва за лизинг, инвестициони фондови, брокерске куће, берзе и остале небанкарске финансијске институције, предузећа, стране амбасаде и међународне организације лоциране у БиХ, обавезне достављати Централној банци Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна банка), за израду статистика монетарног и финансијског сектора, статистика спољног сектора и статистика владиних финансија, финансијских рачуна и јавног/vладиног дуга.

ДИО ДРУГИ - ПОДАЦИ ЗА СТАТИСТИКУ МОНЕТАРНОГ И ФИНАНСИЈСКОГ СЕКТОРА

Члан 2.

(Садржај података за статистику монетарног и финансијског сектора)

- (1) Подаци за статистику монетарног и финансијског сектора, у смислу ове одлуке, обухватају податке из области статистике:
 - а) монетарног/банкарског сектора,
 - б) осталог небанкарског финансијског сектора (у даљем тексту: OFI сектор),
 - ц) просјечних активних и пасивних пондерисаних каматних стопа за нове и постојеће послове са пратећим износима.
- (2) Подаци за компилацију монетарног/банкарског и OFI сектора представљају стање и структуру финансијских средстава и обавеза монетарног/банкарског сектора и OFI сектора за одређени период.
- (3) Подаци о каматним стопама на кредите и депозите сектора приватних предузећа и становништва и њима припадајући износи представљају каматне стопе и износе за новоуговорене послове као и за стања

одређених категорија кредита и депозита за одређени период.

Члан 3.

(Достављање података за статистику монетарног/банкарског сектора)

- (1) Податке за статистику монетарног/банкарског сектора Централној банци достављају све банке из БиХ, у форми биланса стања по шеми Међународног монетарног фонда (у даљем тексту: ММФ), аналитичке податке за сваки кредит појединачно о потраживањима од свих нивоа влада и фондова у БиХ, податке о депозитима сектора владе у БиХ, девизној позицији банака, кредитима становништву по намјени, депозитима становништва по рочности, кредитима са валутном клаузулом, есцроу рачунима, пасивном подбилансу.
- (2) Одређени број банака изабраних на бази узорка по величини активе и пласираних кредита учествује у кварталном анкетном истраживању о кредитним активностима банака у БиХ.

Члан 4.

(Достављање података за статистику OFI сектора)

- (1) Податке за статистику OFI сектора Централној банци у форми биланса стања, по шеми ММФ-а, достављају следеће институције из БиХ: друштва за осигурање и реосигурање, микрокредитне организације, друштва за лизинг, инвестициони фондови, брокерске куће, берзе и по потреби остале институције из сектора OFI.
- (2) Институције из става (1) овог члана Централној банци достављају и билансе стања и успјеха израђене у складу са домаћом законском регулативом.

Члан 5.

(Достављање података за статистику каматних стопа)

- (1) Податке за статистику каматних стопа Централној банци достављају све банке из БиХ, а односе се на просјечне пондерисане номиналне каматне стопе на новоуговорене и постојеће послове односно кредите и депозите за сектор предузећа и становништва на годишњој основи класификоване по валутној структури, намјени, обиму кредита.
- (2) Уз каматне стопе банке достављају и њима припадајуће износе.

Члан 6.

(Достављање података за статистику монетарног и финансијског сектора)

- (1) Податке за потребе обављања послова из надлежности организационог облика за статистику монетарног и финансијског сектора, интерно достављају организациони облици Централне банке, како слиједи:
 - а) организациони облик надлежан за мониторинг и анализе доставља податке о куповини и продаји КМ, податке о обавезној резерви, курсној листи, девизним резервама на дневној основи,
 - б) организациони облик надлежан за платне системе доставља податке о трансакцијама у платном промету и податке о броју и износу кредитних партија по секторима,
 - ц) организациони облик надлежан за рачуноводство и финансије доставља биланс стања Централне банке, извјештај о финансијском положају Централне банке, монетарном злату, валутној структури девизних резерви Централне банке,
 - д) организациони облик надлежан за сервисирање спољног дуга и односе БиХ са међународним финансијским институцијама IMF доставља IMF рачуне на нето основи.

- (2) Организациони облик надлежан за статистику монетарног и финансијског сектора Централне банке, са берзи у БиХ преузима и објављује податке о промету вриједносних папира, податке о тржишној капитализацији и индексима на берзама.

Члан 7.

(Достављање података из агенција за банкарство)

- (1) На захтјев Централне банке, агенције за банкарство ентитета достављају податке из биланса стања и биланса успјеха комерцијалних банака ради усаглашавања са подацима, са којима располаже Централна банка.

ДИО ТРЕЋИ - ПОДАЦИ ЗА СТАТИСТИКУ СПОЉНОГ СЕКТОРА

Члан 8.

(Садржај података за статистику спољног сектора)

- (1) Подаци за статистике спољног сектора, у смислу ове одлуке, обухватају податке из области статистике платног биланса (BoP), статистике међународне инвестицијске позиције (IIP), статистике укупног спољног дуга (EDS), статистике директних инвестиција (DI), статистике портфолио инвестиција, статистике међународне трговине услугама (ITSS), статистике реалног и номиналног ефективног курса валуте (REER и NEER), статистике БиХ подружница у иностранству (Outward FATS - OFATS), те остале статистике из спољног сектора у складу с усвојеним међународним методологијама, регулативама и смјерницама.
- (2) Подаци за компилације споменутих статистика су из категорија трансакција и стања роба, услуга, примарног и секундарног дохотка, капиталних и осталих трансакција те финансијских трансакција и стања из области директних, портфолио и осталих инвестиција, финансијских деривата и резервне активе.

Члан 9.

(Достављање података за статистику спољног сектора)

- (1) Податке за израду статистика спољног сектора Централној банци достављају:

- а) Министарство спољне трговине и економских односа БиХ - подаци прикупљени од Регистра пословних субјеката Федерације Босне и Херцеговине, Агенције за посредничке информатичке и финансијске услуге (АПИФ) и Регистра пословних субјеката Брчко дистрикта Босне и Херцеговине о регистрацији предузећа у ФБиХ, РС и БД са власничким удјелом нерезидената у основном капиталу - директне стране инвестиције у БиХ, подаци о предузећима која су затражила дозволу за износ средстава из БиХ у иностранство у сврху оснивања предузећа - директна страна инвестиција према вани;
- б) Министарство финансија и трезора БиХ - подаци о повлачењу кредитних и грант средстава;
- ц) Министарство иностраних послова БиХ - подаци о трошковима бх. амбасада у иностранству, плате и накнаде нерезидентном особљу;
- д) Министарство комуникација и промета Босне и Херцеговине - подаци о годишњим СЕМТ дозволама;
- е) Министарство сигурности БиХ - Служба за послове са странцима - подаци о одобреном привременом боравку странаца у БиХ по основу образовања;
- ф) Управа за индиректно опорезивање БиХ - подаци о немонетарном злату, о увозу и извозу робе за оквир истраживања за трговинске кредите, о

- изношењу и изношењу готовине физичких и правних лица;
- г) Агенција за статистику БиХ - индекс потрошачких цијена, подаци о туризму - сврха долазака туриста, број ноћења укупно и по земљама, подаци о међународном саобраћају, подаци о грађевинским радовима у иностранству, подаци о робној размјени, подаци о националним здравственим рачунима, индекс произвођачких цијена индустрије, БДП, индекс промета индустрије;
- х) Министарство за људска права и избјеглице - подаци о броју емиграната и држави одредишта, издате радне дозволе странцима;
- и) Агенција за идентификацијске исправе, евиденцију и размјену података БиХ (ИДЕЕА) - евиденција и размјена података БиХ (број произведених путних исправа);
- ј) Дирекција за цивилно зракопловство БиХ (БХДЦА) - подаци о промету бх. аеродрома - међународни летови;
- к) Агенција за пружање услуга у зрачној пловидби (БХАНСА) - подаци о прелетима, терминалним услугама, радарска слика;
- л) Независни Оператор Система у БиХ (НОС) - подаци о трансмисији електричне енергије;
- м) Федерално министарство финансија - подаци о регистрованом спољном задужењу/одобрењу физичких и правних лица из Федерације БиХ;
- н) Агенција за надзор осигурања Федерације БиХ - подаци о финансијском пословању осигуравајућих друштава;
- о) Завод за мировинско и инвалидско осигурање Федерације БиХ - подаци о исплаћеним пензијама у иностранству;
- п) Завод за статистику Федерације БиХ - подаци о жељезничком саобраћају, податак о високом образовању, подаци о туризму (сврха долазака туриста, број ноћења), подаци о грађевинским радовима у иностранству;
- р) Финансијско-информатичка агенција ФБиХ (ФИА) - годишњи показатељи пословања за привредна друштва у ФБиХ, подаци из годишњих финансијских извјештаја привредних друштава у ФБиХ (ставке укупног капитала, обавезе према иностранству и потраживања из иностранства, подаци о пословном резултату, подаци о исплатама власничких прихода (дивиденде) и друге повезане ставке из биланса стања и биланса успјеха);
- с) Регистар хартија од вриједности ФБиХ - подаци о власничким удјелима нерезидената у власничкој структури појединачних дионичких друштава, информације о власничким преузимањима;
- т) Жељезнице Федерације Босне и Херцеговине - подаци о жељезничком саобраћају;
- у) Министарство финансија Републике Српске - подаци о регистраним кредитним пословима са иностранством;
- в) Завод за статистику Републике Српске - подаци о високом образовању, подаци о туризму (сврха долазака туриста, број ноћења);
- з) Агенција за посредничке, финансијске и информатичке услуге РС (АПИФ) - подаци из годишњих финансијских извјештаја привредних друштава у РС (ставке укупног капитала, обавезе према иностранству и потраживања из иностранства, подаци о пословном резултату привредних друштава, исплатама власничких прихода и друге повезане ставке из биланса стања и биланса успјеха);
- аа) Агенција за осигурање Републике Српске - подаци о финансијском пословању осигуравајућих друштава у РС-у;
- бб) Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске - подаци о исплаћеним пензијама у иностранству;
- цц) Централни регистар хартија од вриједности РС - подаци о власничким удјелима нерезидената у власничкој структури појединачних акционарских друштава, информације о власничким преузимањима;
- дд) Жељезнице Републике Српске - подаци о жељезничком саобраћају;
- ее) Резидентне комерцијалне банке - подаци о плаћању/наплати у/из иностранства, подаци о директним инвестицијама, подаци о основном и укупном капиталу, обавезама према иностранству и потраживањима из иностранства, подаци о резултату пословања и исплатама власничких прихода;
- фф) Остале финансијске институције (све финансијске институције осим банака) - подаци о директним инвестицијама, подаци о основном и укупном капиталу, обавезама према иностранству и потраживањима из иностранства, подаци о резултату пословања и исплатама власничких прихода;
- гг) Правна лица чија дјелатност је у домени услуга међународног транспорта, обављања телекомуникацијских и поштанских услуга, међународних услуге осигурања, услуга процесуирања робе у страном власништву (лохн послови), спољно-трговинских односа, директних инвестиција - достављају податке о наведеним услугама, о основном и укупном капиталу, обавезама према иностранству, потраживањима из иностранства, о резултату пословања и исплатама власничких прихода;
- хх) Међународне организације и стране амбасаре на територију БиХ - просјечан број страног особља у БиХ;
- ии) Сарајевска берза - подаци о трговању дионицама и тржишној цијени дионица дионичких друштава са директним улагањем из иностранства, информације о власничким преузимањима и информације о исплати дивиденде дионичарима;
- јј) Бањалучка берза - подаци о трговању акцијама и тржишној цијени акција акционарских друштава са директним улагањем из иностранства, информације о власничким преузимањима и информације о исплати дивиденде акционарима;
- кк) Међународни аеродром Сарајево - подаци о приходима од продаје учинака на страном тржишту и услуга чишћења и одржавања авиона;
- лл) Међународни Аеродром Бања Лука - подаци о приходима од продаје учинака на страном тржишту и услуга чишћења и одржавања авиона;
- мм) Аеродром Мостар - подаци о приходима од продаје учинака на страном тржишту и услуга чишћења и одржавања авиона;
- нн) Међународни аеродром Тузла - подаци о приходима од продаје учинака на страном тржишту и услуга чишћења и одржавања авиона.

ДИО ЧЕТВРТИ - ПОДАЦИ ЗА СТАТИСТИКУ ВЛАДИНИХ ФИНАНСИЈА И ФИНАНСИЈСКИХ РАЧУНА И СТАТИСТИКУ ЈАВНОГ/ВЛАДИНОГ ДУГА

Члан 10.

(Садржај података за статистику владиних финансија и финансијских рачуна и статистику јавног/владиног дуга)

Подаци за израду статистике владиних финансија и финансијских рачуна, у смислу ове Одлуке, обухватају податке из области статистике владиних финансија (GFS), податке из области финансијских рачуна (FA) и податке из области статистика јавног/владиног дуга, како слиједи:

- а) Подаци о извршењу буџета, рачуну прихода и расхода, годишњем извјештају о извршењу буџета, билансу стања, новчаним токовима, капиталним издацима и финансирању и текстуални дио извјештаја (годишњи ниво),
- б) Подаци о извршењу буџета за све буџетске извјештајне јединице централне владе и фондова социјалног осигурања (квартални ниво),
- ц) Бруто биланс за извјештајне јединице буџетске централне владе (квартални и годишњи ниво),
- д) Подаци о стању спољног дуга БиХ, ангажованим средствима и сервисирању спољног дуга,
- е) Подаци о NOV,
- ф) Подаци о депозитима влада код домаћих банака,
- г) Подаци о кредитима влада и фондова социјалног осигурања код домаћих банака (потраживања комерцијалних банака),
- х) Подаци о власничким удјелима влада,
- и) Подаци о прикупљеним приходима на Јединствени рачун Управе за индиректно опорезивање, као и расподјелу средстава са Јединственог рачуна Управе за индиректно опорезивање корисницима прихода,
- ј) Подаци о уплатама крајњих корисника кредита у буџет ФБиХ за сервис VD.

Члан 11.

(Достављање података за статистику владиних финансија и финансијских рачуна и статистику јавног/владиног дуга)

- (1) Податке за компилацију статистике владиних финансија и финансијских рачуна и статистику јавног/владиног дуга Централној банци достављају:
 - а) Министарство финансија и трезора БиХ,
 - б) Управа за индиректно опорезивање БиХ,
 - ц) Федерално министарство финансија ФБиХ,
 - д) Министарство финансија РС,
 - е) Одјељење за буџет и финансије Брчко дистрикта,
 - ф) Кантонална министарства финансија,
 - г) Завод здравственог осигурања и реосигурања ФБиХ,
 - х) Федерални завод за запошљавање ФБиХ,
 - и) Фонд здравственог осигурања РС,
 - ј) Завод за запошљавање РС,
 - к) Завод за запошљавање БД,
 - л) Фонд здравственог осигурања БД,
 - м) Јавни фонд за дјечију заштиту РС,
 - н) Фонд солидарности и лијечење обољења стања и повреда дјете у иностранству РС,
 - о) Кантонални заводи за здравствено осигурање и кантонални заводи за запошљавање,
 - п) Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом ФБиХ,
 - р) Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида РС,
 - с) ЈП Аутоцесте ФБиХ,

- т) ЈП Цесте ФБиХ,
- у) ЈП Аутопутеви РС,
- в) ЈП ПUTEVI РС,
- з) ЈП ПUTEVI Брчко БД,
- аа) Сарајевска берза вриједносних папира CACE,
- бб) Бањалучка Берза,
- цц) Аналитички преглед кредита комерцијалних банака,
- дд) Валутна структура кредита влади за GFS,
- ее) Извјештај о улагањима Рајфајзен IOF,
- фф) Депозити влада и фондова социјалног осигурања.

- (2) Подаци за компилацију статистике владиних финансија и финансијских рачуна се достављају у форми финансијских извјештаја институција из става (1) овог члана, на обрасцима које су утврдила надлежна министарства финансија.
- (3) Подаци из става (2) ове одлуке се користе у сврху компилације статистике, у складу са ММФ GFSM 2014 и ESA 2010 методологијама.

ДИО ПЕТИ - ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА

Члан 12.

- (1) Податке из другог, трећег и четвртог дијела ове одлуке Централна банка прикупља у складу са основама методологије за статистику монетарног и финансијског сектора, статистику спољног сектора, статистику владиних финансија и јавног/владиног дуга БиХ и Прописа који уређује начин и рокове прикупљања података и дисеминације статистичких извјештаја за статистику монетарног и финансијског сектора, статистику спољног сектора, статистику владиних финансија и јавног/владиног дуга БиХ коју доноси Централна Банка.
- (2) Обрасце за прикупљање података из става (1) овог члана Централна банка доставља у електронској форми или писаном облику изворима статистичких података наведеним у тексту ове одлуке.

ДИО ШЕСТИ - КОПИРАЊЕ И ДИСЕМИНАЦИЈА СТАТИСТИЧКИХ ИЗВЈЕШТАЈА

Члан 13.

- (Дисеминација компилираних статистичких извјештаја)
Централна банка, у складу са овом одлуком, прикупља податке и врши дисеминацију компилираних статистичких извјештаја у областима:
- а) статистике монетарног и финансијског сектора,
 - б) статистике спољног сектора,
 - ц) статистике владиних финансија и финансијских рачуна и јавног/владиног дуга.

Члан 14.

- (Дисеминација компилираних статистичких извјештаја у области статистике монетарног и финансијског сектора)
- (1) У области статистике монетарног и финансијског сектора Централна банка компилира и врши дисеминацију следећих статистичких извјештаја:
 - а) Табеле статистике монетарног/банкарског сектора су:
 1. Монетарни агрегати,
 2. Монетарни преглед,
 3. Биланс стања Централне банке БиХ,
 4. Девизне резерве Централне банке БиХ,
 5. Куповина и продаја конвертибилне марке,
 6. Просјечне обавезне резерве,
 7. Обавезне резерве по обрачунским периодима,
 8. Консолидовани биланси комерцијалних банака БиХ, ФБиХ и РС,
 9. Укупни кредити и депозити,

10. Секторска, рочна и валутна структура кредита,
 11. Секторска, рочна и валутна структура депозита,
 12. Кредити становништву по намјени,
 13. Кредити са валутном клаузулом,
 14. Преглед просјечних средњих курсева,
 15. Трансакције у платном промету,
 16. "Прилог 1CP - Биланс стања Централне банке БиХ",
 17. "Прилог 2CP - Биланс стања комерцијалних банака у БиХ",
 18. "Прилог 7а - Аналитика кредита становништву по намјени са токовима",
 19. "Прилог 10а - Аналитички преглед депозита комерцијалних банака" и
 20. "Прилог 12а - Аналитички преглед кредита комерцијалних банака".
- б) Табеле статистике сектора OFI су:
1. Биланс стања осталих финансијских институција у БиХ,
 2. Биланс стања осигуравајућих друштава у БиХ,
 3. Биланс стања инвестиционих фондова у БиХ
 4. Биланс стања лизинг друштава у БиХ,
 5. Биланс стања микрокредитних организација у БиХ,
 6. Биланс стања брокерских кућа у БиХ,
 7. Биланс стања берзи у БиХ,
 8. Промет вриједносних папира на берзама у БиХ,
 9. Тржишна капитализација и индекси на берзама у БиХ и
 10. "Прилог 4CP - Биланс стања осталих финансијских институција".
- ц) Табеле статистике каматних стопа су:
1. Каматне стопе на кредите становништву у КМ,
 2. Каматне стопе на кредите становништву у КМ са валутном клаузулом,
 3. Каматне стопе на револвинг кредите и кредитне картице становништву,
 4. Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима у КМ,
 5. Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима у КМ са валутном клаузулом,
 6. Каматне стопе на револвинг кредите и кредитне картице нефинансијским предузећима,
 7. Каматне стопе на депозите становништва,
 8. Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа,
 9. Износи кредита становништву у КМ,
 10. Износи кредита становништва у КМ са валутном клаузулом,
 11. Износи револвинг кредита и кредитних картица становништву,
 12. Износи кредита нефинансијским предузећима у КМ,
 13. Износи кредита нефинансијским предузећима у КМ са валутном клаузулом,
 14. Износи револвинг кредита и кредитних картица нефинансијских предузећа,
 15. Износи депозита становништва,
 16. Износи депозита нефинансијских предузећа.
- (2) Извјештај Financial Access Survey (FAS) за ММФ о доступности финансијских услуга у земљи,
 - (3) Извјештај Currency Composition of Foreign Exchange Reserves (COFER) за ММФ о валутној композицији девизних резерви Централне банке,
 - (4) Извјештај Survey of Securities Held as Foreign Exchange Reserves (SEFER) о структури вриједносних папира које су дио девизних резерви Централне банке.
- Члан 15.
(Дисеминација компилираних статистичких извјештаја у области статистике спољног сектора)
У области статистике спољног сектора Централна Банка компилира сљедеће статистичке извјештаје:
- а) Квартални статистички извјештај о платном билансу БиХ;
 - б) Квартални статистички извјештај о међународној инвестицијској позицији БиХ;
 - ц) Квартални статистички извјештај о стању укупног спољног дуга БиХ по секторима д) кредитора, по секторима дужника, по инструментима, по оригиналној рочности задужења, по валутама (страна валута/домаћа валута - деноминирани дуг);
 - е) Статистички извјештај о стању директних страних инвестиција у БиХ за претходну годину укључујући и ревизије историјских података по земљама, по NACE Rev2 класификацији дјелатности, по земљама и подручјима дјелатности у складу са NACE Rev2 класификацијом, по врсти директне инвестиције (греен фиелд/преузимање/...), директне инвестиције по ентитетској припадности инвестираног капитала по земљама и по дјелатностима
 - е) Квартални статистички извјештај о токовима директних страних инвестиција у БиХ по земљама, по NACE Rev2 класификацији дјелатности, директне инвестиције по ентитетској припадности инвестираног капитала по земљама и по дјелатностима;
 - ф) Статистички извјештај о стању директних страних инвестиција из БиХ за претходну годину укључујући и ревизије историјских података по земљама, по NACE Rev2 класификацији дјелатности;
 - г) Статистички извјештај о токовима директних страних инвестиција из БиХ за претходну годину укључујући и ревизије историјских података по земљама и по NACE Rev2 класификацији дјелатности;
 - х) Статистички извјештај за претходну годину укључујући и ревизије историјских података за потребе извјештавања ЕУ о међународној трговини услугама по земљама и врстама услуга у SDMX формату;
 - и) Статистички извјештај за претходну годину укључујући и ревизије историјских података за потребе извјештавања UNCTAD-а о међународној трговини услугама по земљама и врстама услуга;
 - ј) Статистички извјештај за претходну годину укључујући и ревизије историјских података о међународној трговини услугама и директним инвестицијама за потребе извјештавања CEFTA организације;
 - к) Мјесечни статистички извјештај о номиналном и реалном ефективном курсу валуте;
 - л) Мјесечни статистички сезонски прилагођен извјештај о спољној трговини (за увоз/извоз робе);

- м) Остали статистички извјештаји из области статистике спољног сектора прописани и дефинисани примјењеним и усвојеним међународним стандардима и регулативама.

Члан 16.

(Дисеминација компилираних статистичких извјештаја у области статистике владиних финансија и финансијских рачуна и јавног/владиног дуга)

У области статистике владиних финансија и финансијских рачуна и јавног/владиног дуга Централна Банка компилира следеће статистичке извјештаје:

- а) Квартални консолидовани извјештај о операцијама централне владе БиХ у складу са приручником ММФ GFSM 2014;
- б) Годишњи консолидовани извјештај о операцијама опште владе БиХ у складу са приручником ММФ GFSM 2014;
- ц) Квартални извјештај о стању спољног дуга;
- д) Мјесечни извјештај о сервисирању спољног дуга;
- е) Квартална статистика о стању јавног дуга за потребе Свјетске банке и ММФ-а;
- ф) Сет табела у складу са трансмисијским програмом Еуростата (ЕСА 2010 методологија):
 - 1) ЕСА Табела 6 - Финансијски рачуни по секторима - токови,
 - 2) ЕСА Табела 7 - Биланс стања за финансијску активу и пасиву,
 - 3) ЕСА Табела 27 - Квартални извјештај финансијских рачуна опште владе
 - 4) ЕСА Табела 28 - Квартални дуг опште владе у складу са Матришким критеријем.
- г) Годишњи сет табела о процедури прекомјерног дефицита (ЕДР дио Анекса 1, Анекс 3 и Анекс 4) у складу са трансмисијским програмом Еуростата.

Члан 17.

(Достављање компилираних статистичких извјештаја)

Централна банка компилиране статистичке извјештаје, у складу с овом одлуком, редовно доставља на мјесечној, кварталној и годишњој основи:

- а) Међународном монетарном фонду (ММФ),
- б) Еуростату,
- ц) Свјетској банци,
- д) Банци за међународна поравнања (BiS),
- е) Европској банци за обнову и развој (ЕБРД),
- ф) Конференцији Уједињених нација о трговини и развоју (UNCTAD),
- г) Секретаријату Средњоевропског споразума о слободној трговини (CEFTA),
- х) Фискалном вијећу БиХ,
- и) Веб страница Централне Банке БиХ,
- ј) Корисницима унутар Централне Банке,
- к) Осталим интерним и екстерним домаћим и иностраним корисницима у складу са достављеним захтјевима.

ДИО СЕДМИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 18.

(Проведбени акти)

Овлашћује се гувернер Централне банке да донесе Основе методологије за статистику монетарног и финансијског сектора, статистику спољног сектора, статистику владиних финансија и јавног/владиног дуга БиХ и Упутство о начину и роковима прикупљања података и о дисеминацији статистичких извјештаја за статистику монетарног и финансијског сектора, статистику спољног

сектора, статистику владиних финансија и јавног/владиног дуга БиХ.

Члан 19.

(Примјена аката који су на снази)

Акти донесени на основу одлуке која је важила до ступања на снагу ове одлуке примјењиваће се до доношења нових, у складу са овом одлуком уколико нису у супротности са њом.

Члан 20.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о прикупљању података за статистику монетарног и финансијског сектора, статистику платног биланса, статистику владиних финансија и спољног дуга Босне и Херцеговине ("Службеном гласнику БиХ", бр. 101/06).

Члан 21.

(Ступање на снагу)

- (1) Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".
- (2) Ова Одлука ће се објавити и у "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ".

Председавајућа
Управног одбора
Централне банке
Босне и Херцеговине
Гувернерка
Др **Јасмина Селимовић**, с. р.

Број УВ-122-02-1-1084-
11/24
22. маја 2024. године
Сарајево

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

462

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenomom sazivu, u predmetu broj **AP-2756/23**, rješavajući apelaciju **Dražena Šinikovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
na sjednici održanoj 30. maja 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Dražena Šinikovića** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 044836 23 Kž od 5. aprila 2023. godine.

Odluku objavit u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Dražen Šiniković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Trebinja, kojeg zastupa Tatjana Savić, advokat iz Bijeljine, podnio je 9. juna 2023. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 044836 23 Kž od 5. aprila 2023. godine i S1 2 K 044836 23 K od 21. marta 2023. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je da dostave odgovor na apelaciju. Pozvani su dostavili odgovor, koji je radi eventualnog izjašnjenja proslijeđen apelantu. Apelant se nije izjasnio.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

4. Rješenjem broj S1 2 K 044836 23 K od 21. marta 2023. godine Sud BiH je utvrdio da i dalje postoje okolnosti koje ukazuju na opravdanost trajanja mjere pritvora prema apelantu i drugim optuženim zbog postojanja osnova iz člana 132. stav 1. tač. a) i c) Zakona o krivičnom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKP), odnosno opasnosti od bjekstva i ponavljanja krivičnog djela. U rješenju je navedeno da je protiv apelanata i ostalih lica (u daljnjem tekstu: drugi optuženi) podignuta optužnica zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili krivično djelo organiziranog kriminala u vezi s krivičnom djelom neovlaštenog prometa opojnim drogama i u vezi s krivičnim djelom pranja novca i krivotvorenja isprave. Nakon potvrđivanja optužnice sud je optuženim odredio pritvor, koji može trajati dvije godine ili do nove odluke suda, u postupku sudske kontrole opravdanosti pritvora.

5. U odnosu na razloge za postojanje osnovane sumnje, sud je u obrazloženju naveo da je sudija za prethodno saslušanje detaljno proučio dokaze dostavljene uz optužnicu, te da je utvrdio postojanje osnovane sumnje. Sud je ukazao na niži stepen sumnje, koji je potreban u ovoj fazi postupka. Također je naveo da prigovori koje je iznijela apelantova odbrana u vezi sa zakonitošću dokaza dobivenih putem aplikacije "Anom" ne dovode u pitanje zaključak o postojanju osnovane sumnje. U vezi s postojanjem posebnih pritvorskih razloga, konkretno u odnosu na opasnost od bjekstva, sud je utvrdio da ta opasnost i dalje postoji. U vezi s tim je navedeno da zakon ne propisuje taksativno koje okolnosti se cijene u pogledu opasnosti od bjekstva, ali da je sudska praksa ukazala na određene okolnosti i činjenice koje se trebaju cijeliti. U konkretnom predmetu, sud je uzeo u obzir težinu inkriminacija za koje se optuženi terete, snagu dokaza u svijest o procesnom položaju. Također, sud je cijenio da je glavni pretres počeo, zbog čega bi optuženi boravak na slobodi mogli iskoristiti za bjekstvo. Uz navedeno, kao značajnu okolnost sud je cijenio i mrežu međunarodnih kontakata optuženih koja je, kako se osnovano sumnja, uspostavljena činjenjem krivičnog djela čiji se *modus operandi* dovodi u vezu s djelovanjem u više zemalja. Također, sud je naveo da način izvršenja djela ukazuje na poznavanje ilegalnih prelaza međunarodne granice, te izbjegavanja graničnih kontrola. Također, sud je cijenio i činjenicu da su pojedini optuženi osnovano sumnjivi da su nabavljali krivotvorene dokumente te koristili krivotvorene dokumente radi prelaska granice. Sud je ukazao na dvojna državljanstva pojedinih optuženih, te nije zanemario mogućnost skrivanja unutar BiH. Sve navedene okolnosti, a naročito lična svojstva optuženih, prema ocjeni suda, ukazuju na opasnost od bjekstva ukoliko bi optuženi bili pušteni na slobodu.

6. Što se tiče okolnosti koje opravdavaju bojazan da će apelant i ostali optuženi ponoviti krivično djelo, sud je naveo da treba razmotriti sve okolnosti konkretnog slučaja. U vezi s tim, ukazano je na prirodu i način izvršenja krivičnog djela koje je počinjeno u sastavu dobro organizirane i hijerarhijski ustrojene kriminalne grupe međunarodnog karaktera. Sud je naveo da određeni članovi grupe još nisu locirani i identificirani. Također, sud je ukazao na kontinuiranu aktivnost optuženih, te činjenicu da su pojedini optuženi, uključujući i apelanta, ranije osuđivani za

istovrsna krivična djela. Što se tiče apelantovih navoda o njegovom zdravstvenom stanju, kao i o zdravstvenom stanju njegovog oca, sud je zaključio da se ipak nisu ispunile pretpostavke za primjenu blažih mjera, te da se nesmetano vođenje postupka može ostvariti jedino mjerom pritvora.

7. Sud je ispitao apelantove navode da su mu zdravlje i život ugroženi zbog neadekvatnog liječenja u pritvoru. Izvršen je uvid u kompletan spis te je sud utvrdio da se zavodski ljekar obratio sudu 7. marta 2023. godine. U skladu s njegovom preporukom sud je odobrio da se apelant uputi u bolnicu radi preoperativnih priprema i operativnog zahvata. Sud je obaviješten da se apelant nije mogao operirati i da je potrebna dodatna dijagnostička obrada. Ukazao je da apelant u pritvoru ima pristup zavodskom ljekaru, te da mu je sud više puta, po obrazloženom zahtjevu, dozvolio preglede i intervencije u zdravstvenim institucijama. Sud je naglasio da ukoliko postoji potreba za ozbiljnom ljekarskom intervencijom, apelant, kao i zavodski ljekar, mogu se obratiti sudu sa zahtjevom, koji će sud razmotriti, kao što je urađeno i do sada.

8. Apelaciono vijeće je Rješenjem broj S1 2 K 044836 23 Kž od 5. aprila 2023. godine odbilo apelantovu i žalbe ostalih optuženih i potvrdilo prvostepeno rješenje. Analizirajući žalbene navode vijeće je utvrdilo da apelant osporava postojanje osnovane sumnje da je počinio krivična djela za koja se tereti. Ukazano je da je postojanje osnovane sumnje utvrđeno razmatranjem dokaza i cjelokupnog spisa, nakon čega je optužnica potvrđena. Apelaciono vijeće je ocijenilo neosnovanim prigovor odbrane da dokazi na kojima je zasnovana optužnica nisu na uvjerljiv način doveli apelanta u vezu s djelima koja mu se stavljaju na teret. Kako je ukazao sud, krivični postupak je u toku, glavni pretres je na samom početku nakon potvrđivanja optužnice, te nije vrijeme da se daje konačna ocjena izvedenih dokaza koja će biti predmet analize nakon zaključenja glavnog pretresa. Sud je istakao da se dokazi ispituju s ciljem utvrđivanja općeg uvjeta za pritvor, te da postojanje osnovane sumnje nije dovedeno u pitanje. U odnosu na prigovor apelantove odbrane o zakonitosti presretnutih razgovora kao dokaza pribavljenih putem aplikacije "Anom", vijeće je ukazalo na ranije zauzeti stav da se u ovom trenutku neće upuštati u ocjenu zakonitosti tih dokaza, te da će konačnu odluku o zakonitosti dokaza donijeti pretresno vijeće.

9. Apelaciono vijeće je naveo da je prvostepeni sud pravilno cijenio sve relevantne činjenice koje ukazuju na postojanje opasnosti od bjekstva. Odbrana je ukazivala na činjenicu dobrovoljne predaje optuženih, uključujući i apelanta, odnosno da su znali za istragu, a da nisu pobjegli. Međutim, vijeće je smatralo da se iz navedenog ne može zaključiti da opasnost od bjekstva ne postoji. Isto se odnosi na činjenicu da apelant i još neki od optuženih imaju samo državljanstvo BiH i nemaju imovinu van BiH. Sud je sumirao okolnosti na koje se pozvao prvostepeni sud i zaključio da su pravilno ocijenjene i da ukazuju na opasnost od bjekstva. U odnosu na postojanje osnova iz člana 132. stav 1. tačka c) ZKP-a, vijeće je ukazalo da je utvrđen opći uvjet koji se odnosi na visinu zapriječene kazne. Također, navedeno je da je prvostepeni sud cijenio sve okolnosti konkretnog slučaja, i to prirodu i način izvršenja krivičnog djela, raniju osuđivanost nekih od optuženih, uključujući i apelanta, te karakteristike ličnosti svih optuženih, a pozvalo se i na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u predmetima umiješanosti u organizirani kriminal. Apelaciono vijeće je ukazalo da je izvjesnost o počinjenju krivičnog djela utvrđena u vezi s fazom optuženja i da je ocijenjena u okviru iteracijske opasnosti na nivou osnovane sumnje te da nije povrijeđena presumpcija nevinosti. I prema stavu drugostepenog suda, pravilno je utvrđeno da se svrha može postići samo mjerom pritvora te da niti jedna druga blaža mjera ne bi bila svrsishodna.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant ukazuje na povredu prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, povrede prava iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije i povredu prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Apelant najprije problematizira način na koji je utvrđena osnovana sumnja, te ukazuje da osnovana sumnja protekom vremena nije dovoljna. Navodi da se vijeće koje je odlučilo o pritvoru oslonilo na odluku sudije za prethodno saslušanje, koju apelant problematizira. Naime, apelant navodi da pretresno vijeće nije funkcionalno nadležno za određivanje pritvora, te da je trebalo da odluči vanpretresno vijeće koje može izvršiti uvid u sve dokaze. Apelant osporava i postojanje posebnih pritvorskih razloga. U odnosu na postojanje opasnosti od bjekstva, apelant ponovo ukazuje na ličnu situaciju i činjenicu da se dobrovoljno predao. Smatra da sud nije ni konkretizirao niti individualizirao okolnosti u odnosu na njega. Ukazuje da je nejasno koje je dokaze vijeće cijeno "kada vijeću koje odlučuje o pritvoru dokazi nisu dostupni". Također, navodi da se opasnost od ponavljanja krivičnog djela pretpostavlja i paušalno utvrđuje i da se pogrešno citira sudska praksa. Apelant smatra da nisu ispitani njegovi žalbeni navodi, već da se formalno odlučilo o pritvoru.

11. Nadalje, apelant navodi da sadržaj osporenih rješenja krši pretpostavku nevinosti, te ukazuje na dijelove iz rješenja koji "imaju dejstvo jasne sudske objave" da je on izvršio krivično djelo. Naravno smatra spornim sljedeći sadržaj: "[...] sud prihvata da iskustvo optuženih koje su stekli vršeci inkriminirane radnje, koje im se potvrđenom optužnicom stavljaju na teret, ukazuje na opasnost da bi se isti mogli sakriti" ili "[s]ud je prilikom odlučivanja imao u vidu i činjenicu da određeni članovi grupe još nisu locirani i identificirani, da su se optuženi ovom aktivnošću bavili kontinuirano, uz visok stepen upornosti pri izvršenju ovih krivičnih djela [...]". Također, apelant navodi da sud nije razmotrio primjenu blažih mjera.

12. Apelant navodi i povredu prava na nehumano postupanje iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 3. Evropske konvencije. Smatra da mu je uskraćena pravovremena i odgovarajuća zaštita tokom boravka u pritvoru. Navodi da je operiran i otpušten iz bolnice. Međutim, zbog odlaganja operacije, nemara u Pritvorskoj jedinici i odlaganja, rutinska operacija je prerasla u ozbiljnu operaciju, a apelant je trpio bolove. Apelant također navodi da se drugostepeni sud nije izjasnio na njegove žalbene navode o zdravstvenom stanju. Apelant je dostavio zahtjev svog advokata upućen sudu 26. januara 2023. godine da mu se zakaže hitan pregled kod ljekara i otpusno pismo bolnice u Istočnom Sarajevu s dijagnozom, nalazima, terapijom i navedenim kontrolnim pregledom za deset dana, po potrebi i ranije.

b) Odgovori na apelaciju

13. U odgovoru na apelaciju Sud BiH navodi da je apelacija neosnovana. U odnosu na postojanje osnovane sumnje, odnosno da je obrazloženje isto kao što je bilo u ranijim rješenjima, Sud BiH je naveo da se okolnosti nisu naknadno promijenile, pa se ne može očekivati ni sadržajno drugačiji stav vijeća. Nadalje, Sud BiH je cijeno da i dalje egzistiraju posebni pritvorski razlozi, o čemu je dao razloge u osporenim odlukama, te ostaje pri datoj argumentaciji. Što se tiče apelantovog prigovora da odluku o pritvoru nije moglo donijeti pretresno vijeće, Sud BiH se poziva na zakonske odredbe čl. 131. stav 5. i 137. stav 1. ZKP-a. Također navodi da odredbe koje citira "logično ukazuju" na postupanje sudije odnosno vijeća kod kojeg se predmet nalazi, jer su taj sudija odnosno vijeće najadekvatnije upoznati sa stanjem spisa, odnosno okolnostima od kojih zavisi zadržavanje u pritvoru.

14. Tužilaštvo BiH je u odgovoru navelo da su u rješenjima Suda BiH dati razlozi zbog kojih je pritvor produžen i da nije došlo do povrede prava koje apelant navodi.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH, 65/18, 22/21 – odluka USBiH i 8/22 – rješenje USBiH)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi

Odjeljak 6 - Pritvor

Član 131. stav (5)

Opće odredbe

(5) U toku cijelog postupka pritvor će se ukinuti čim prestanu razlozi na osnovu kojih je određen, a pritvoreni će odmah biti pušteni na slobodu. Po prijedlogu optuženog ili branioca za ukidanje pritvora koji je zasnovan na novim činjenicama, Sud će održati ročište, odnosno sjednicu vijeća o čemu će obavijestiti stranke i branioca. Nedolazak stranaka i branioca koji su uredno obaviješteni ne sprečava održavanje ročišta, odnosno sjednice vijeća. Protiv rješenja o odbijanju prijedloga za ukidanje pritvora žalba je dozvoljena. Ako prijedlog nije zasnovan na novim činjenicama koje su značajne za ukidanje pritvora, Sud neće donijeti posebno rješenje.

Član 132. stav (1) tač. a) i c)

Razlozi za pritvor

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila krivično djelo, pritvor joj se može odrediti:

a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva,

c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijete, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna, [...]

Član 137. stav (1)

Pritvor nakon potvrđivanja optužnice

(1) Pritvor se može odrediti, produžiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

VI. Dopustivost i meritum

16. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

17. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

18. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.

19. Član 5. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

c) u slučaju zakonitog hapšenja ili pritvaranja osobe u svrhu njezinog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila krivično djelo, ili kada se to razumno smatra potrebnim kako bi se spriječilo počinjenje krivičnog djela ili bjekstvo nakon počinjenja krivičnog djela;

3. Svako ko je uhapšen ili pritvoren u skladu s odredbama iz stava 1. tačka c) ovog člana izvodi se bez odgađanja pred sudiju ili drugu službenu osobu ovlaštenu zakonom da vrši sudsku vlast, te ima pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvima da će se osoba pojaviti na suđenju.

20. Iz osporenih rješenja proizlazi da je apelantu produžen pritvor nakon potvrđivanja optužnice, i to zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio krivično djelo propisano krivičnim zakonom, zbog čega njegovo lišenje slobode potpada pod član II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i član 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije.

21. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), kompatibilnost pritvora sa članom 5. stav 1. Evropske konvencije je uvjetovana ispunjenjem tri uvjeta. Prvo, pritvor mora biti zasnovan na "osnovanoj sumnji" da je određeno lice počinilo krivično djelo, što pretpostavlja postojanje činjenica ili informacija koje bi objektivnog posmatrača uvjerile da je to lice moglo počiniti krivično djelo. Drugo, svrha pritvora mora biti da se određeno lice dovede pred "nadležnu zakonitu vlast" – što treba razmotriti nezavisno od toga da li je ta svrha postignuta. Treće, pritvor prema tački (c) mora, kao i svako lišenje slobode prema članu 5. stav 1. Evropske konvencije, biti "zakonit" i "u skladu s postupkom propisanim zakonom" (vidi Evropski sud (VV), *Merabishvili protiv Gruzije*, presuda od 28. novembra 2017. godine, predstavka broj 72508/13, tač. 181–186. s daljnjim referencama).

22. Nadalje, član 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijeva da je lice lišeno slobode u skladu sa članom 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije, tj. da je lišenje "zakonito" u smislu navedenog člana i da obuhvaća podjednako i proceduralnu i materijalnu zaštitu takvih lica. Poštovanje člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom. Osnovana sumnja da je lice lišeno slobode počinilo krivično djelo za koje se tereti predstavlja *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora, ali to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti da li za pritvor postoje relevantni i dovoljni razlozi (vidi Evropski sud, *Stevan Petrović protiv Srbije*, presuda od 20. aprila 2021. godine, predstavke br. 6097/16 i 28999/19, tačka 144. s daljnjim referencama). Produženje pritvora se može opravdati samo postojanjem specifičnih naznaka o stvarnom zahtjevu javnog interesa koji, bez obzira na presumpciju nevinosti, preteže nad pravilom poštovanja slobode pojedinca (vidi, između ostalih izvora, Evropski sud, *Bigović protiv Crne Gore*, presuda od 19. marta 2019. godine, predstavka broj 48343/16, tačka 203. s daljnjim referencama).

23. U vezi s osporavanjem postojanja osnovane sumnje, Ustavni sud ukazuje da je u konkretnom slučaju potvrđena optužnica i da je ovaj postupak u fazi glavnog pretresa. Potvrđivanje optužnice znači da je sudija za prethodno saslušanje utvrdio postojanje dovoljno dokaza koji ukazuju da postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni učinio krivično djelo za koje se optužuje. Stoga činjenica da se pretresno vijeće pozvalo na zaključak sudije za prethodno saslušanje koji je utvrdio postojanje osnovane sumnje i osnovanost optužbe ne dovodi u pitanje samo postojanje osnovane sumnje, jer se u datom trenutku nije dogodilo ništa što bi promijenilo taj zaključak, kako je to naveo i Sud BiH (vidi tač. 5. i 8). Ustavni sud u takvom postupanju ne vidi ništa sporno što bi ukazivalo da nije ispunjen opći uvjet za određivanje

pritvora. Stoga, Ustavni sud smatra da je u konkretnom predmetu zadovoljen uvjet postojanja osnovane sumnje.

24. Apelant problematizira i to što je pritvor odredilo pretresno vijeće, te tvrdi da to vijeće "nije funkcionalno nadležno" da donese odluku o pritvoru. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da odredba člana 131. stav 2. ZKP-a propisuje da "pritvor određuje ili produžava rješenjem sud", a odredba člana 137. regulira pritvor nakon potvrđivanja optužnice. Dakle, nužno je da o pritvoru odluči sud pune jurisdikcije, ali i da u odluci o pritvoru budu izneseni samo razlozi koji se tiču pritvora, a ne i merituma predmeta. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da pitanje da li je pritvor odredilo vanraspravno ili raspravno vijeće ne može *per se* utjecati na zakonitost pritvora ako su ispunjeni navedeni uvjeti.

25. Apelant ukazuje i da sud nije obrazložio postojanje posebnih pritvorskih razloga u odnosu na njega, odnosno da te razloge nije konkretizirao i individualizirao ili da ih je pogrešno cijenio. Prema praksi Evropskog suda, opasnost od bjekstva optuženog ne može se cijiniti samo na osnovu zapriječene kazne. Ta opasnost se mora cijiniti u svjetlu niza drugih relevantnih faktora koji mogu potvrditi postojanje opasnosti od bjekstva. Mora se uzeti u obzir karakter dotičnog lica, njegov moral, dom, zanimanje, imovina, porodične veze i druge veze sa zemljom u kojoj se krivično goni, kao i međunarodni kontakti tog lica (vidi, između ostalog, *Hovhannisyan protiv Armenije*, presuda od 20. jula 2017. godine, broj predstavke 50520/08, tač. 39. i 40. s daljnjim referencama). Osim toga, Ustavni sud podsjeća da opasnost od ponovnog počinjenja djela, ako je uvjerljivo utvrđena, može navesti sudske vlasti da stave i ostave osumnjičenog/optuženog u pritvoru kako bi spriječile sve pokušaje da počinu daljnja krivična djela. Međutim, potrebno je, između ostalih uvjeta, da opasnost bude vjerovatna, a mjera odgovarajuća u svjetlu okolnosti predmeta, posebno prošlosti i ličnosti dotičnog lica (vidi Evropski sud, *Kurt protiv Austrije*, presuda od 15. juna 2021. godine, predstavka broj 62903/15, tačka 187).

26. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da iz obrazloženja osporenih rješenja proizlazi da su sudovi prilikom produženja pritvora imali u vidu kako uvjete propisane zakonom tako i postojanje naročitih okolnosti. Sudovi su detaljno obrazložili koje su sve okolnosti cijenili, a naročito da se apelantu i ostalim optuženim na teret stavlja krivično djelo organiziranog kriminala, kao i činjenicu da još nisu identificirana sva lica za koja se sumnja da pripadaju kriminalnoj grupi (vidi tač. 5, 6. i 9. ove odluke). Okolnosti koje su navedene u osporenim odlukama, prema ocjeni Ustavnog suda, predstavljaju naročite okolnosti koje predstavljaju visok stepen iteracijske opasnosti i opasnosti od bjekstva u slučaju boravka apelanta i drugih optuženih na slobodi. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud, suprotno navodima iz apelacije, smatra da su redovni sudovi u osporenim rješenjima, pri ocjeni opravdanosti produženja mjere pritvora, imali u vidu, s jedne strane, značaj osnovnog prava na slobodu i sigurnost i, s druge strane, naročite okolnosti koje su ispitane u svjetlu razloga "za" i "protiv" i ocijenjene u vezi s konkretnim okolnostima. Stoga su neosnovani apelantovi navodi o proizvoljnom produženju mjere pritvora, bez individualizacije i konkretizacije.

27. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da je pritvor produžen u skladu s garancijama člana 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije. Suprotno apelantovim navodima, redovni sudovi u konkretnom slučaju, u smislu osiguranja garancija obuhvaćenih članom 5. stav 3. Evropske konvencije, nisu propustili razmotriti može li se svrha pritvora ostvariti nekom drugom blažom mjerom za osiguranje apelantovog prisustva suđenju i uspješno vođenje krivičnog postupka, o čemu su također dali relevantne razloge.

28. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenim rješenjima nisu povrijeđena apelantova prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

Pravo na zabranu mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja

29. Apelant navodi da je zbog neadekvatnog tretmana u Pritvorskoj jedinici trpio intenzivne bolove, da je operiran tri mjeseca nakon što je preporučena operacija, pa je rutinska operacija prerasla u znatno ozbiljniju. Ustavni sud primjećuje da se apelant obraćao sudu u vezi sa svojim zdravstvenim stanjem i da se prvostepeni sud izjasnio (vidi tačku 7. odluke). Iz dokumentacije koju je dostavio apelant, medicinskog nalaza od 8. marta 2023. godine, proizlazi da se radilo o pripremama za operaciju bruha, ali bez hitnosti u postupanju, predložene su dodatne pretrage, te je u medicinskom nalazu konstatirano da apelant uzima svoju terapiju (vidi tačku 12. odluke). Apelant i sam navodi da je nakon toga operiran, odnosno "nakon donošenja drugostepenog rješenja", dakle u aprilu. Čini se da apelant smatra, a to je isticao i u redovnom postupku, da zbog zdravstvenog stanja ne bi trebao biti u pritvoru, odnosno da bi mu trebala biti izrečena blaža mjera. Međutim, pritvor se može odrediti licima sa zdravstvenim problemima, s obavezom da se tokom trajanja pritvora vodi računa o njihovom zdravlju. Iz apelantovih navoda i priložene dokumentacije Ustavni sud nije mogao zaključiti da postupanje prema apelantu doseže nivo nehumanog i nečovječnog postupanja, odnosno mučenja, te Ustavni sud ne nalazi za potrebno dodatno ispitati te navode.

Pretpostavka nevinosti

30. Apelant ukazuje na sadržaj osporenih rješenja (vidi tačku 12. odluke) za koja smatra da "imaju dejstvo jasne sudske objave". Ustavni sud primjećuje da se radi o dijelu rješenja u kojem su razmotreni posebni pritvorski razlozi. Prije toga sud je razmotrio postojanje osnovane sumnje, te apelanta i druge osumnjičene tretira kao "osumnjičene", ukazujući na tok i fazu postupka. Stoga, kada se rješenje pročita u cjelini, bez izvlačenja pojedinih dijelova iz konteksta, jasno je da sud nije prejudicirao apelantovu krivicu, već, polazeći od onoga za šta su apelant i ostali optuženi, ukazuje na opasnost od ponavljanja krivičnog djela i opasnost od bjekstva. Stoga, u okolnostima konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da su neosnovani apelantovi navodi o kršenju presumpcije nevinosti iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

VII. Zaključak

31. Ustavni sud zaključuje da ne postoji povreda prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. st. 1. tačka c) i 3. Evropske konvencije kada su redovni sudovi dali jasne i argumentirane razloge za postojanje osnovane sumnje i posebnih pritvorskih razloga zbog kojih je apelantu produžen pritvor.

32. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na presumpciju nevinosti iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije, odnosno da u osporenim rješenjima nije donijet zaključak o apelantovoj krivici.

33. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

34. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Šinikovića, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Ćeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 30. svibnja 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odluka se kao neutemeljena apelacija **Dražena Šinikovića** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 044836 23 Kž od 5. travnja 2023. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Dražen Šiniković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Trebinja, kojeg zastupa Tatjana Savić, odvjetnica iz Bijeljine, podnio je 9. lipnja 2023. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine br. S1 2 K 044836 23 Kž od 5. travnja 2023. godine i S1 2 K 044836 23 K od 21. ožujka 2023. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je da dostave odgovor na apelaciju. Pozvani su dostavili odgovor, koji je radi eventualnog izjašnjenja prosljeđen apelantu. Apelant se nije izjasnio.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

4. Rješenjem broj S1 2 K 044836 23 K od 21. ožujka 2023. godine Sud BiH je utvrdio da i dalje postoje okolnosti koje ukazuju na opravdanost trajanja mjere pritvora prema apelantu i drugim optuženim zbog postojanja osnove iz članka 132. stavak 1. toč. a) i c) Zakona o kaznenom postupku BiH (u daljnjem tekstu: ZKP), odnosno opasnosti od bjekstva i ponavljanja kaznenog djela. U rješenju je navedeno da je protiv apelanata i ostalih osoba (u daljnjem tekstu: drugi optuženi) podignuta optužnica zbog postojanja utemeljene sumnje da su počinili kazneno djelo organiziranog kriminala u svezi s kaznenim djelom neovlaštenog prometa opojnim drogama i u svezi s kaznenim djelom pranja novca i krivotvorenja isprave. Nakon potvrđivanja optužnice sud je optuženim odredio pritvor, koji može trajati dvije godine ili do nove odluke suda, u postupku sudske kontrole opravdanosti pritvora.

5. U odnosu na razloge za postojanje utemeljene sumnje, sud je u obrazloženju naveo da je sudac za prethodno saslušanje detaljno proučio dokaze dostavljene uz optužnicu, te da je utvrdio postojanje utemeljene sumnje. Sud je ukazao na niži stupanj sumnje, koji je potreban u ovoj fazi postupka. Također je naveo da prigovori koje je iznijela apelantova obrana u svezi sa zakonitošću dokaza dobivenih putem aplikacije "Anom" ne dovode u pitanje zaključak o postojanju utemeljene sumnje. U svezi s postojanjem posebnih pritvorskih razloga, konkretno u odnosu na opasnost od bjekstva, sud je utvrdio da ta opasnost i dalje postoji. U svezi s tim je navedeno da zakon ne propisuje taksativno koje okolnosti se

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-2756/23**, rješavajući apelaciju **Dražena**

cijene glede opasnosti od bjekstva, ali da je sudska praksa ukazala na određene okolnosti i činjenice koje se trebaju cijeliti. U konkretnom predmetu, sud je uzeo u obzir težinu inkriminacija za koje se optuženi terete, snagu dokaza i svijest o procesnom položaju. Također, sud je cijelio da je glavni pretres počeo, zbog čega bi optuženi boravak na slobodi mogli iskoristiti za bjekstvo. Uz navedeno, kao značajnu okolnost sud je cijelio i mrežu međunarodnih kontakata optuženih koja je, kako se utemeljeno sumnja, uspostavljena činjenjem kaznenog djela čiji se *modus operandi* dovodi u vezu s djelovanjem u više zemalja. Također, sud je naveo da način izvršenja djela ukazuje na poznavanje ilegalnih prijelaza međunarodne granice, te izbjegavanja graničnih kontrola. Također, sud je cijelio i činjenicu da su pojedini optuženi utemeljeno sumnjivi da su nabavljali krivotvorene dokumente te koristili krivotvorene dokumente radi prelaska granice. Sud je ukazao na dvojna državljanstava pojedinih optuženih, te nije zanemario mogućnost skrivanja unutar BiH. Sve navedene okolnosti, a naročito osobna svojstva optuženih, prema ocjeni suda, ukazuju na opasnost od bjekstva ako bi optuženi bili pušteni na slobodu.

6. Što se tiče okolnosti koje opravdavaju bojazan da će apelant i ostali optuženi ponoviti kazneno djelo, sud je naveo da treba razmotriti sve okolnosti konkretnog slučaja. U svezi s tim, ukazano je na prirodu i način izvršenja kaznenog djela koje je počinjeno u sastavu dobro organizirane i hijerarhijski ustrojene kriminalne grupe međunarodnog karaktera. Sud je naveo da određeni članovi grupe još nisu locirani i identificirani. Također, sud je ukazao na kontinuiranu aktivnost optuženih, te činjenicu da su pojedini optuženi, uključujući i apelanta, ranije osuđivani za istovrsna kaznena djela. Što se tiče apelantovih navoda o njegovom zdravstvenom stanju, kao i o zdravstvenom stanju njegova oca, sud je zaključio da se ipak nisu ispunile pretpostavke za primjenu blažih mjera, te da se nesmetano vođenje postupka može ostvariti jedino mjerom pritvora.

7. Sud je ispitao apelantove navode da su mu zdravlje i život ugroženi zbog neadekvatnog liječenja u pritvoru. Izvršen je uvid u kompletan spis te je sud utvrdio da se zavodski liječnik obratio sudu 7. ožujka 2023. godine. U skladu s njegovom preporukom sud je odobrio da se apelant uputi u bolnicu radi preoperativnih priprema i operativnog zahvata. Sud je obaviješten da se apelant nije mogao operirati i da je potrebna dodatna dijagnostička obrada. Ukazao je da apelant u pritvoru ima pristup zavodskom liječniku, te da mu je sud više puta, po obrazloženom zahtjevu, dozvolio preglede i intervencije u zdravstvenim institucijama. Sud je naglasio da ako postoji potreba za ozbiljnom liječničkom intervencijom, apelant, kao i zavodski liječnik, mogu se obratiti sudu sa zahtjevom, koji će sud razmotriti, kao što je urađeno i do sada.

8. Apelacijsko vijeće je Rješenjem broj S1 2 K 044836 23 Kž od 5. travnja 2023. godine odbilo apelantovu i žalbe ostalih optuženih i potvrdilo prvostupanjnsko rješenje. Analizirajući žalbene navode vijeće je utvrdilo da apelant osporava postojanje utemeljene sumnje da je počinio kaznena djela za koja se tereti. Ukazano je da je postojanje utemeljene sumnje utvrđeno razmatranjem dokaza i cjelokupnog spisa, nakon čega je optužnica potvrđena. Apelacijsko vijeće je ocijenilo neutemeljenim prigovor obrane da dokazi na kojima je utemeljena optužnica nisu na uvjerljiv način doveli apelanta u vezu s djelima koja mu se stavljaju na teret. Kako je ukazao sud, kazneni postupak je u tijeku, glavni pretres je na samom početku nakon potvrđivanja optužnice, te nije vrijeme da se daje konačna ocjena izvedenih dokaza koja će biti predmet analize nakon zaključenja glavnog pretresa. Sud je istaknuo da se dokazi ispituju s ciljem utvrđivanja općeg uvjeta za pritvor, te da postojanje utemeljene sumnje nije dovedeno u pitanje. U odnosu na prigovor apelantove obrane o zakonitosti presretnutih razgovora kao dokaza pribavljenih putem

aplikacije "Anom", vijeće je ukazalo na ranije zauzeto stajalište da se u ovom trenutku neće upuštati u ocjenu zakonitosti tih dokaza, te da će konačnu odluku o zakonitosti dokaza donijeti pretresno vijeće.

9. Apelacijsko vijeće je navelo da je prvostupanjnski sud pravilno cijelio sve relevantne činjenice koje ukazuju na postojanje opasnosti od bjekstva. Obrana je ukazivala na činjenicu dobrovoljne predaje optuženih, uključujući i apelanta, odnosno da su znali za istragu, a da nisu pobjegli. Međutim, vijeće je smatralo da se iz navedenog ne može zaključiti da opasnost od bjekstva ne postoji. Isto se odnosi na činjenicu da apelant i još neki od optuženih imaju samo državljanstvo BiH i nemaju imovinu izvan BiH. Sud je sumirao okolnosti na koje se pozvao prvostupanjnski sud i zaključio da su pravilno ocijenjene i da ukazuju na opasnost od bjekstva. U odnosu na postojanje osnove iz članka 132. stavak 1. točka c) ZKP-a, vijeće je ukazalo da je utvrđen opći uvjet koji se odnosi na visinu zapriječene kazne. Također, navedeno je da je prvostupanjnski sud cijelio sve okolnosti konkretnog slučaja, i to prirodu i način izvršenja kaznenog djela, raniju osuđivanost nekih od optuženih, uključujući i apelanta, te karakteristike ličnosti svih optuženih, a pozvalo se i na praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u predmetima umiješanosti u organizirani kriminal. Apelacijsko vijeće je ukazalo da je izvjesnost o počinjenju kaznenog djela utvrđena u svezi s fazom optuženja i da je ocijenjena u okviru iteracijske opasnosti na razini utemeljene sumnje te da nije povrijeđena presumpcija nevinosti. I prema stajalištu drugostupanjnskog suda, pravilno je utvrđeno da se svrha može postići samo mjerom pritvora te da niti jedna druga blaža mjera ne bi bila svrsishodna.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant ukazuje na povredu prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, povredu prava iz članka II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije i povredu prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 2. Europske konvencije. Apelant najprije problematizira način na koji je utvrđena utemeljena sumnja, te ukazuje da utemeljena sumnja protekom vremena nije dovoljna. Navodi da se vijeće koje je odlučilo o pritvoru oslonilo na odluku suca za prethodno saslušanje, koju apelant problematizira. Naime, apelant navodi da pretresno vijeće nije funkcionalno nadležno za određivanje pritvora, te da je trebalo da odluči vanpretresno vijeće koje može izvršiti uvid u sve dokaze. Apelant osporava i postojanje posebnih pritvorskih razloga. U odnosu na postojanje opasnosti od bjekstva, apelant ponovo ukazuje na osobnu situaciju i činjenicu da se dobrovoljno predao. Smatra da sud nije ni konkretizirao niti individualizirao okolnosti u odnosu na njega. Ukazuje da je nejasno koje je dokaze vijeće cijelilo "kada vijeću koje odlučuje o pritvoru dokazi nisu dostupni". Također, navodi da se opasnost od ponavljanja kaznenog djela pretpostavlja i pauzalno utvrđuje i da se pogrešno citira sudska praksa. Apelant smatra da nisu ispitani njegovi žalbeni navodi, već da se formalno odlučilo o pritvoru.

11. Nadalje, apelant navodi da sadržaj osporenih rješenja krši pretpostavku nevinosti, te ukazuje na dijelove iz rješenja koji "imaju dejstvo jasne sudske objave" da je on izvršio kazneno djelo. Naročito smatra spornim sljedeći sadržaj: "[...] sud prihvaća da iskustvo optuženih koje su stekli vršeci inkriminirane radnje, koje im se potvrđenom optužnicom stavljaju na teret, ukazuje na opasnost da bi se isti mogli sakriti" ili "[s]ud je prilikom odlučivanja imao u vidu i činjenicu da određeni članovi grupe još nisu locirani i identificirani, da su se optuženi ovom aktivnošću bavili kontinuirano, uz visok stupanj upornosti pri izvršenju ovih

kaznenih djela [...]". Također, apelant navodi da sud nije razmotrio primjenu blažih mjera.

12. Apelant navodi i povredu prava na nehumano postupanje iz članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije. Smatra da mu je uskraćena pravovremena i odgovarajuća zaštita tijekom boravka u pritvoru. Navodi da je operiran i otpušten iz bolnice. Međutim, zbog odlaganja operacije, nemara u Pritvorskoj jedinici i odlaganja rutinske operacije je prerasla u ozbiljnu operaciju, a apelant je trpio bolove. Apelant također navodi da se drugostupanjski sud nije izjasnio na njegove žalbene navode o zdravstvenom stanju. Apelant je dostavio zahtjev svog odvjetnika upućen sudu 26. siječnja 2023. godine da mu se zakaže žuran pregled kod liječnika i otpusno pismo bolnice u Istočnom Sarajevu s dijagnozom, nalazima, terapijom i navedenim kontrolnim pregledom za deset dana, po potrebi i ranije.

b) Odgovori na apelaciju

13. U odgovoru na apelaciju Sud BiH navodi da je apelacija neutemeljena. U odnosu na postojanje utemeljene sumnje, odnosno da je obrazloženje isto kao što je bilo u ranijim rješenjima, Sud BiH je naveo da se okolnosti nisu naknadno promijenile, pa se ne može očekivati ni sadržajno drugačije stajalište vijeća. Nadalje, Sud BiH je cijenio da i dalje egzistiraju posebni pritvorski razlozi, o čemu je dao razloge u osporenim odlukama, te ostaje pri danoj argumentaciji. Što se tiče apelantova prigovora da odluku o pritvoru nije moglo donijeti pretresno vijeće, Sud BiH se poziva na zakonske odredbe čl. 131. stavak 5. i 137. stavak 1. ZKP-a. Također navodi da odredbe koje citira "logično ukazuju" na postupanje suca odnosno vijeća kod kojeg se predmet nalazi, jer su taj sudac odnosno vijeće najadekvatnije upoznati sa stanjem spisa, odnosno okolnostima o kojima ovisi zadržavanje u pritvoru.

14. Tužiteljstvo BiH je u odgovoru navelo da su u rješenjima Suda BiH dani razlozi zbog kojih je pritvor produljen i da nije došlo do povrede prava koje apelant navodi.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka USBiH, 42/18 – rješenje USBiH, 65/18, 22/21 – odluka USBiH i 8/22 – rješenje USBiH)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi

Odjeljak 6 - Pritvor

Članak 131. stavak (5)

Opće odredbe

(5) Tijekom cijeloga postupka pritvor će biti ukinut čim prestanu razlozi na temelju kojih je određen, a pritvorenik će odmah biti pušten na slobodu. Po prijedlogu optuženika ili branitelja za ukidanje pritvora koji je zasnovan na novim činjenicama, Sud će održati ročište odnosno sjednicu vijeća, o čemu će obavijestiti stranke i branitelja. Nedolazak stranaka i branitelja koji su uredno obaviješteni ne sprečava održavanje ročišta odnosno sjednice vijeća. Protiv rješenja o odbijanju prijedloga za ukidanje pritvora dopuštena je žalba. Ukoliko prijedlog nije zasnovan na novim činjenicama bitnim za ukidanje pritvora, Sud neće donijeti posebno rješenje.

Članak 132. stavak (1) toč. a) i c)

Razlozi za pritvor

(1) Kada postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, pritvor joj se može odrediti:

a) ako se krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bijega,

c) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti kazneno djelo ili da će dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će počiniti kazneno djelo kojim prijeti, a za ta se kaznena djela može izreći kazna zatvora tri godina ili teža kazna, [...]

Članak 137. stavak (1)

Pritvor nakon potvrđivanja optužnice

(1) Pritvor se može odrediti, produljiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

VI. Dopustivost i meritum

16. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

17. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije.

18. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

d) Pravo na slobodu i sigurnost osobe.

19. Članak 5. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Nitko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i sukladno postupku propisanom zakonom:

c) u slučaju zakonitog uhićenja ili pritvaranja osobe u svrhu njezinog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila kazneno djelo, ili kada se to razumno smatra potrebnim kako bi se spriječilo počinjenje kaznenog djela ili bjekstvo nakon počinjenja kaznenog djela;

3. Svatko tko je uhićen ili pritvoren sukladno odredbama iz stavka 1. točka c) ovog članka izvodi se bez odgađanja pred suca ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudsku vlast, te ima pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvima da će se osoba pojaviti na suđenju.

20. Iz osporenih rješenja proizlazi da je apelantu produljen pritvor nakon potvrđivanja optužnice, i to zbog postojanja utemeljene sumnje da je počinio kazneno djelo propisano kaznenim zakonom, zbog čega njegovo lišenje slobode potpada pod članak II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 5. stavak 1. točka c) Europske konvencije.

21. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), kompatibilnost pritvora sa člankom 5. stavak 1. Europske konvencije je uvjetovana ispunjenjem tri uvjeta. Prvo, pritvor mora biti zasnovan na "utemeljenoj sumnji" da je određena osoba počinila kazneno djelo, što pretpostavlja postojanje činjenica ili informacija koje bi objektivnog promatrača uvjerile da je ta osoba mogla počiniti kazneno djelo. Drugo, svrha pritvora mora biti da se određena osoba dovede pred "nadležnu zakonitu vlast" – što treba razmotriti neovisno o tome je li ta svrha postignuta. Treće, pritvor prema točki (c) mora, kao i svako lišenje slobode prema članku 5. stavak 1. Europske konvencije, biti "zakonit" i "u skladu s postupkom propisanim zakonom" (vidi Europski sud (VV), *Merabishvili protiv Gruzije*, presuda od 28. studenog 2017. godine, predstavka broj 72508/13, toč. 181.–186. s daljnjim referencama).

22. Nadalje, članak 5. stavak 3. Europske konvencije zahtijeva da je osoba lišena slobode u skladu sa člankom 5. stavak 1. točka c) Europske konvencije, tj. da je lišenje "zakonito" u smislu navedenog članka i da obuhvaća podjednako i proceduralnu i materijalnu zaštitu takvih osoba. Poštovanje članka 5. stavak 3. Europske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u svezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom. Utemeljena sumnja da je osoba lišena slobode počinila kazneno djelo za koje se tereti predstavlja *conditio sine qua non* za određivanje ili produljenje pritvora, ali to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti postoje li za pritvor relevantni i dovoljni razlozi (vidi Europski sud, *Stevan Petrović protiv Srbije*, presuda od 20. travnja 2021. godine, predstavke br. 6097/16 i 28999/19, točka 144. s daljnjim referencama). Produljenje pritvora se može opravdati samo postojanjem specifičnih naznaka o stvarnom zahtjevu javnog interesa koji, bez obzira na presumpciju nevinosti, preteže nad pravilom poštovanja slobode pojedinca (vidi, između ostalih izvora, Europski sud *Bigović protiv Crne Gore*, presuda od 19. ožujka 2019. godine, predstavka broj 48343/16, točka 203. s daljnjim referencama).

23. U svezi s osporavanjem postojanja utemeljene sumnje, Ustavni sud ukazuje da je u konkretnom slučaju potvrđena optužnica i da je ovaj postupak u fazi glavnog pretresa. Potvrđivanje optužnice znači da je sudac za prethodno saslušanje utvrdio postojanje dovoljno dokaza koji ukazuju da postoji utemeljena sumnja da je osumnjičeni učinio kazneno djelo za koje se optužuje. Stoga činjenica da se pretresno vijeće pozvalo na zaključak suca za prethodno saslušanje koji je utvrdio postojanje utemeljene sumnje i utemeljenost optužbe ne dovodi u pitanje samo postojanje utemeljene sumnje, jer se u danom trenutku nije dogodilo ništa što bi promijenilo taj zaključak, kako je to naveo i Sud BiH (vidi toč. 5. i 8.). Ustavni sud u takvom postupanju ne vidi ništa sporno što bi ukazivalo da nije ispunjen opći uvjet za određivanje pritvora. Stoga, Ustavni sud smatra da je u konkretnom predmetu zadovoljen uvjet postojanja utemeljene sumnje.

24. Apelant problematizira i to što je pritvor odredilo pretresno vijeće, te tvrdi da to vijeće "nije funkcionalno nadležno" da donese odluku o pritvoru. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da odredba članka 131. stavak 2. ZKP-a propisuje da "pritvor određuje ili produljuje rješenjem sud", a odredba članka 137. regulira pritvor nakon potvrđivanja optužnice. Dakle, nužno je da o pritvoru odluči sud pune jurisdikcije, ali i da u odluci o pritvoru budu izneseni samo razlozi koji se tiču pritvora, a ne i merituma predmeta. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da pitanje je li pritvor odredilo izvanraspravno ili raspravno vijeće ne može *per se* utjecati na zakonitost pritvora ako su ispunjeni navedeni uvjeti.

25. Apelant ukazuje i da sud nije obrazložio postojanje posebnih pritvorskih razloga u odnosu na njega, odnosno da te razloge nije konkretizirao i individualizirao ili da ih je pogrešno cijenio. Prema praksi Europskog suda, opasnost od bjekstva optuženog ne može se cijeliti samo na temelju zapriječene kazne. Ta opasnost se mora cijeliti u svjetlu niza drugih relevantnih čimbenika koji mogu potvrditi postojanje opasnosti od bjekstva. Mora se uzeti u obzir karakter dotične osobe, njezin moral, dom, zanimanje, imovina, obiteljske veze i druge veze sa zemljom u kojoj se kazneno goni, kao i međunarodni kontakti te osobe (vidi, između ostalog, *Hovhannisyan protiv Armenije*, presuda od 20. srpnja 2017. godine, broj predstavke 50520/08, toč. 39. i 40. s daljnjim referencama). Osim toga, Ustavni sud podsjeća da opasnost od ponovnog počinjenja djela, ako je uvjerljivo utvrđena, može navesti sudbene vlasti da stave i ostave osumnjičenog/optuženog u pritvoru kako bi spriječile sve pokušaje da počinu daljnja kaznena djela. Međutim, potrebno je,

između ostalih uvjeta, da opasnost bude vjerojatna, a mjera odgovarajuća u svjetlu okolnosti predmeta, posebno prošlosti i ličnosti dotične osobe (vidi Europski sud, *Kurt protiv Austrije*, presuda od 15. lipnja 2021. godine, predstavka broj 62903/15, točka 187.).

26. U konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da iz obrazloženja osporenih rješenja proizlazi da su sudovi prilikom produljenja pritvora imali u vidu kako uvjete propisane zakonom tako i postojanje naročitih okolnosti. Sudovi su detaljno obrazložili koje su sve okolnosti cijenili, a naročito da se apelantu i ostalim optuženim na teret stavlja kazneno djelo organiziranog kriminala, kao i činjenicu da još nisu identificirane sve osobe za koje se sumnja da pripadaju kriminalnoj grupi (vidi toč. 5., 6. i 9. ove odluke). Okolnosti koje su navedene u osporenim odlukama, prema ocjeni Ustavnog suda, predstavljaju naročite okolnosti koje predstavljaju visok stupanj iteracijske opasnosti i opasnosti od bjekstva u slučaju boravka apelanta i drugih optuženih na slobodi. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud, suprotno navodima iz apelacije, smatra da su redovni sudovi u osporenim rješenjima, pri ocjeni opravdanosti produljenja mjere pritvora, imali u vidu, s jedne strane, značaj temeljnog prava na slobodu i sigurnost i, s druge strane, naročite okolnosti koje su ispitane u svjetlu razloga "za" i "protiv" i ocijenjene u svezi s konkretnim okolnostima. Stoga su neutemeljeni apelantovi navodi o proizvoljnom produljenju mjere pritvora, bez individualizacije i konkretizacije.

27. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da je pritvor produljen u skladu s garancijama članka 5. stavak 1. točka c) Europske konvencije. Suprotno apelantovim navodima, redovni sudovi u konkretnom slučaju, u smislu osiguranja garancija obuhvaćenih člankom 5. stavak 3. Europske konvencije, nisu propustili razmotriti može li se svrha pritvora ostvariti nekom drugom blažom mjerom za osiguranje apelantova prisustva suđenju i uspješno vođenje kaznenog postupka, o čemu su također dali relevantne razloge.

28. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenim rješenjima nisu povrijeđena apelantova prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije.

Pravo na zabranu mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja

29. Apelant navodi da je zbog neadekvatnog tretmana u Pritvorskoj jedinici trpio intenzivne bolove, da je operiran tri mjeseca nakon što je preporučena operacija, pa je rutinska operacija prerasla u znatno ozbiljniju. Ustavni sud primjećuje da se apelant obraćao sudu u svezi sa svojim zdravstvenim stanjem i da se prvostupanjski sud izjasnio (vidi točku 7. odluke). Iz dokumentacije koju je dostavio apelant, medicinskog nalaza od 8. ožujka 2023. godine, proizlazi da se radilo o pripremama za operaciju bruha, ali bez žurnosti u postupanju, predložene su dodatne pretrage, te je u medicinskom nalazu konstatirano da apelant uzima svoju terapiju (vidi točku 12. odluke). Apelant i sam navodi da je nakon toga operiran, odnosno "nakon donošenja drugostupanjskog rješenja", dakle u travnju. Čini se da apelant smatra, a to je isticao i u redovnom postupku, da zbog zdravstvenog stanja ne bi trebao biti u pritvoru, odnosno da bi mu trebala biti izrečena blaža mjera. Međutim, pritvor se može odrediti osobama sa zdravstvenim problemima, s obvezom da se tijekom trajanja pritvora vodi računa o njihovom zdravlju. Iz apelantovih navoda i priložene dokumentacije Ustavni sud nije mogao zaključiti da postupanje prema apelantu doseže razinu nehumanog i nečovječnog postupanja, odnosno mučenja, te Ustavni sud ne nalazi za potrebno dodatno ispitati te navode.

Pretpostavka nevinosti

30. Apelant ukazuje na sadržaj osporenih rješenja (vidi točku 12. odluke) za koja smatra da "imaju dejstvo jasne sudske objave".

Уставни суд примјећује да се ради о дијелу рјешења у којем су размотрени посебни притворски разлози. Прије тога суд је размотрио постојање утемељене сумње, те апеланта и друге оsumнјичене третира као "осумнјичене", указујући на тјек и фазу поступка. Стога, када се рјешење прочита у cjелини, без извлачења појединих дијелова из контекста, јасно је да суд није прејудичирао апелантову кривњу, већ, полазећи од онога за што су апелант и остали оптужени, указује на опасност од понављања казненог дјела и опасност од бјекства. Стога, у околностима конкретног предмета, Уставни суд сматра да су неутемељени апелантови наводи о кршењу пресумпције невиности из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 2. Европске конвенције.

VII. Закључак

31. Уставни суд закључује да не постоји повреда права из чланка II/3.(d) Устава Босне и Херцеговине и чланка 5. ст. 1. тоčka c) и 3. Европске конвенције када су редовни судови дали јасне и аргументиране разлоге за постојање утемељене сумње и посебних притворских разлога због којих је апеланту продужен притвор.

32. Уставни суд закључује да нема повреде права на пресумпцију невиности из чланка II/3.(e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 2. Европске конвенције, односно да у оспореним рјешенима није донјет закључак о апелантовој кривњи.

33. На основу чланка 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

34. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП-2756/23**, рјешавајући апелацију **Дражена Шиниковића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Мирсад Ђеман, потпредсједник
Helen Keller, потпредсједница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија
на сједници одржаној 30. маја 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Дражена Шиниковића** поднесена против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број С1 2 К 044836 23 Кж од 5. априла 2023. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Дражен Шиниковић (у даљњем тексту: апелант) из Требиња, којег заступа Татјана Савић, адвокат из Бијељине, поднио је 9. јуна 2023. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против рјешења Суда Босне и Херцеговине бр. С1 2 К 044836 23 Кж

од 5. априла 2023. године и С1 2 К 044836 23 К од 21. марта 2023. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Суда БиХ и Тужилаштва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је да доставе одговор на апелацију. Позвани су доставили одговор, који је ради евентуалног изјашњења прослијеђен апеланту. Апелант се није изјаснио.

III. Чињенично стање

3. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

4. Рјешењем број С1 2 К 044836 23 К од 21. марта 2023. године Суд БиХ је утврдио да и даље постоје околности које указују на оправданост трајања мјере притвора према апеланту и другим оптуженим због постојања основа из члана 132 став 1 тач. а) и ц) Закона о кривичном поступку БиХ (у даљњем тексту: ЗКП), односно опасности од бјекства и понављања кривичног дјела. У рјешењу је наведено да је против апеланата и осталих лица (у даљњем тексту: други оптужени) подигнута оптужница због постојања основане сумње да су починили кривично дјело организованог криминала у вези с кривичном дјелом неовлашћеног промета опојним дрогама и у вези с кривичним дјелом прања новца и кривотворења исправе. Након потврђивања оптужнице суд је оптуженим одредио притвор, који може трајати двије године или до нове одлуке суда, у поступку судске контроле оправданости притвора.

5. У односу на разлоге за постојање основане сумње, суд је у образложењу навео да је судија за претходно саслушање детаљно проучио доказе достављене уз оптужницу, те да је утврдио постојање основане сумње. Суд је указао на нижи степен сумње, који је потребан у овој фази поступка. Такође је навео да приговори које је изнијела апелантова одбрана у вези са законитошћу доказа добијених путем апликације "Аном" не доводе у питање закључак о постојању основане сумње. У вези с постојањем посебних притворских разлога, конкретно у односу на опасност од бјекства, суд је утврдио да та опасност и даље постоји. У вези с тим је наведено да закон не прописује таксативно које околности се цијене у погледу опасности од бјекства, али да је судска пракса указала на одређене околности и чињенице које се требају цијенити. У конкретном предмету, суд је узео у обзир тежину инкриминација за које се оптужени терете, снагу доказа и свијест о процесном положају. Такође, суд је цијенио да је главни претрес почео, због чега би оптужени боравак на слободи могли искористити за бјекство. Уз наведено, као значајну околност суд је цијенио и мрежу међународних контаката оптужених која је, како се основано сумња, успостављена чињењем кривичног дјела чији се *modus operandi* доводи у везу с дјеловањем у више земаља. Такође, суд је навео да начин извршења дјела указује на познавање илегалних прелаза међународне границе, те избјегавања граничних контрола. Такође, суд је цијенио и чињеницу да су поједини оптужени основано сумњиви да су набављали кривотворене документе те користили кривотворене документе ради преласка границе. Суд је указао на двојна држављанства појединих оптужених, те није занемарио могућност скривања унутар БиХ. Све наведене околности, а нарочито лична својства оптужених, према оцјени суда, указују на опасност од бјекства уколико би оптужени били пуштени на слободу.

6. Што се тиче околности које оправдавају бојазан да ће апелант и остали оптужени поновити кривично дјело, суд је навео да треба размотрити све околности конкретног случаја.

У вези с тим, указано је на природу и начин извршења кривичног дјела које почињено у саставу добро организоване и хијерархијски устројене криминалне групе међународног карактера. Суд је навео да одређени чланови групе још нису лоцирани и идентификовани. Такође, суд је указао на континуирану активност оптужених, те чињеницу да су поједини оптужени, укључујући и апеланта, раније осуђивани за истоврсна кривична дјела. Што се тиче апелантових навода о његовом здравственом стању, као и о здравственом стању његовог оца, суд је закључио да се ипак нису испуниле претпоставке за примјену блажих мјера, те да се несметано вођење поступка може остварити једино мјером притвора.

7. Суд је испитао апелантове наводе да су му здравље и живот угрожени због неадекватног лијечења у притвору. Извршен је увид у комплетан спис те је суд утврдио да се заводски љекар обратио суду 7. марта 2023. године. У складу с његовом препоруком суд је одобрио да се апелант упути у болницу ради преоперативних припрема и оперативног захвата. Суд је обавијештен да се апелант није могао оперисати и да је потребна додатна дијагностичка обрада. Указао је да апелант у притвору има приступ заводском љекару, те да му је суд више пута, по образложеном захтјеву, дозволио прегледе и интервенције у здравственим институцијама. Суд је нагласио да уколико постоји потреба за озбиљном љекарском интервенцијом, апелант, као и заводски љекар, могу се обратити суду са захтјевом, који ће суд размотрити, као што је урађено и до сада.

8. Апелационо вијеће је Рјешењем број С1 2 К 044836 23 Кж од 5. априла 2023. године одбило апелантову и жалбе осталих оптужених и потврдило првостепено рјешење. Анализирајући жалбене наводе вијеће је утврдило да апелант оспорава постојање основане сумње да је починио кривична дјела за која се терети. Указано је да је постојање основане сумње утврђено разматрањем доказа и cjелокупног списка, након чега је оптужница потврђена. Апелационо вијеће је оцијенило неоснованим приговор одбране да докази на којима је заснована оптужница нису на увјерљив начин довели апеланта у везу с дјелима која му се стављају на терет. Како је указао суд, кривични поступак је у току, главни претрес је на самом почетку након потврђивања оптужнице, те није вријеме да се даје коначна оцјена изведених доказа која ће бити предмет анализе након закључења главног претреса. Суд је истакао да се докази испитују с циљем утврђивања општег услова за притвор, те да постојање основане сумње није доведено у питање. У односу на приговор апелантове одбране о законитости пресретнутих разговора као доказа прибављених путем апликације "Аном", вијеће је указало на раније заузети став да се у овом тренутку неће упуштати у оцјену законитости тих доказа, те да ће коначну одлуку о законитости доказа донијети претресно вијеће.

9. Апелационо вијеће је навело да је првостепени суд правилно цијенио све релевантне чињенице које указују на постојање опасности од бјекства. Одбрана је указивала на чињеницу добровољне предаје оптужених, укључујући и апеланта, односно да су знали за истрагу, а да нису побјегли. Међутим, вијеће је сматрало да се из наведеног не може закључити да опасност од бјекства не постоји. Исто се односи на чињеницу да апелант и још неки од оптужених имају само држављанство БиХ и немају имовину ван БиХ. Суд је сумирао околности на које се позвао првостепени суд и закључио да су правилно оцијењене и да указују на опасност од бјекства. У односу на постојање основа из члана 132 став 1 тачка ц) ЗКП-а, вијеће је указало да је утврђен општи услов који се односи на висину запријеђене казне. Такође, наведено

је да је првостепени суд цијенио све околности конкретног случаја, и то природу и начин извршења кривичног дјела, ранију осуђиваност неких од оптужених, укључујући и апеланта, те карактеристике личности свих оптужених, а позвало се и на праксу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) у предметима умјешаности у организовани криминал. Апелационо вијеће је указало да је извјесност о почињењу кривичног дјела утврђена у вези с фазом оптужења и да је оцијењена у оквиру итерацијске опасности на нивоу основане сумње те да није повријеђена пресумпција невиности. И према ставу другостепеног суда, правилно је утврђено да се сврха може постићи само мјером притвора те да нити једна друга блажа мјера не би била сврсиходна.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апелант указује на повреду права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, повреде права из члана II/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције и повреду права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције. Апелант најприје проблематизује начин на који је утврђена основана сумња, те указује да основана сумња протеком времена није довољна. Наводи да се вијеће које је одлучило о притвору ослонило на одлуку судије за претходно саслушање, коју апелант проблематизује. Наиме, апелант наводи да претресно вијеће није функционално надлежно за одређивање притвора, те да је требало да одлучи ванпретресно вијеће које може извршити увид у све доказе. Апелант оспорава и постојање посебних притворских разлога. У односу на постојање опасности од бјекства, апелант поново указује на личну ситуацију и чињеницу да се добровољно предао. Сматра да суд није ни конкретизовао нити индивидуализовао околности у односу на њега. Указује да је нејасно које је доказе вијеће цијенило "када вијећу које одлучује о притвору докази нису доступни". Такође, наводи да се опасност од понављања кривичног дјела претпоставља и паушално утврђује и да се погрешно цитира судска пракса. Апелант сматра да нису испитани његови жалбени наводи, већ да се формално одлучило о притвору.

11. Надаље, апелант наводи да садржај оспорених рјешења крши претпоставку невиности, те указује на дијелове из рјешења који "имају дејство јасне судске објаве" да је он извршио кривично дјело. Нарочито сматра спорним следећи садржај: "[...] суд прихвата да искуство оптужених које су стекли вршећи инкриминисане радње, које им се потврђеном оптужницом стављају на терет, указује на опасност да би се исти могли сакрити" или "[с]уд је приликом одлучивања имао у виду и чињеницу да одређени чланови групе још нису лоцирани и идентификовани, да су се оптужени овом активношћу бавили континуирано, уз висок степен упорности при извршењу ових кривичних дјела [...]". Такође, апелант наводи да суд није размотрио примјену блажих мјера.

12. Апелант наводи и повреду права на нехумано поступање из члана II/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 3 Европске конвенције. Сматра да му је ускраћена правремена и одговарајућа заштита током боровка у притвору. Наводи да је оперисан и отпуштен из болнице. Међутим, због одлагања операције, немара у Притворској јединици и одлагања, рутинска операција је прерасла у озбиљну операцију, а апелант је трпио болове. Апелант такође наводи да се другостепени суд није изјаснио на његове жалбене наводе о здравственом стању. Апелант је доставио захтјев свог адвоката упућен суду 26. јануара 2023. године да

му се закаже хитан преглед код љекара и отпусно писмо болнице у Источном Сарајеву с дијагнозом, налазима, терапијом и наведеним контролним прегледом за десет дана, по потреби и раније.

б) Одговори на апелацију

13. У одговору на апелацију Суд БиХ наводи да је апелација неоснована. У односу на постојање основане сумње, односно да је образложење исто као што је било у ранијим рјешењима, Суд БиХ је навео да се околности нису накнадно промијениле, па се не може очекивати ни садржајно другачији став вијећа. Надаље, Суд БиХ је цијенио да и даље егзистирају посебни притворски разлози, о чему је дао разлоге у оспореним одлукама, те остаје при датој аргументацији. Што се тиче апелантовог приговора да одлуку о притвору није могло донијети претресно вијеће, Суд БиХ се позива на законске одредбе чл. 131 став 5 и 137 став 1 ЗКП-а. Такође наводи да одредбе које цитира "логично указују" на поступање судије односно вијећа код којег се предмет налази, јер су тај судија односно вијеће најадекватније упознати са стањем списка, односно околностима од којих зависи задржавање у притвору.

14. Тужилаштво БиХ је у одговору навело да су у рјешењима Суда БиХ дати разлози због којих је притвор продужен и да није дошло до повреде права које апелант наводи.

В. Релевантни прописи

15. **Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – одлука УСБиХ, 42/18 – рјешење УСБиХ, 65/18, 22/21 – одлука УСБиХ и 8/22 – рјешење УСБиХ)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи

Одјељак 6 - Притвор

Члан 131. став (5)

Опште одредбе

(5) У току цијелог поступка притвор ће се укинути чим престану разлози на основу којих је одређен, а притворени ће одмах бити пуштени на слободу. На предлог оптуженог или браниоца за укидање притвора који је заснован на новим чињеницама, Суд ће одржати рочиште односно сједницу вијећа о чему ће обавијестити странке и браниоца. Недолазак странака и браниоца који су уредно обавијештени не спречава одржавање рочишта, односно сједнице вијећа. Против рјешења о одбијању предлога за укидање притвора жалба је дозвољена. Ако предлог није заснован на новим чињеницама које су значајне за укидање притвора, Суд неће донијети посебно рјешење.

Члан 132. став (1) тач. а) и ц)

Разлози за притвор

(1) Ако постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, притвор му се може одредити:

а) ако се крије или ако постоје друге околности које указују на опасност од бјекства,

ц) ако нарочите околности оправдавају бојазан да ће поновити кривично дјело или да ће довршити покушано кривично дјело или да ће учинити кривично дјело којим пријети, а за та кривична дјела може се изрећи казна затвора три године или тежа казна, [...]

Члан 137. став (1)

Притвор након потврђивања оптужнице

(1) Притвор се може одредити, продужити или укинути и након потврђивања оптужнице. Контрола

оправданости притвора се врши по истеку свака два мјесеца од дана доношења посљедњег рјешења о притвору. Жалба против овог рјешења не задржава његово извршење.

VI. Допустивост и меритум

16. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, као и да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

17. Апелант побија наведена рјешења тврдећи да су тим рјешењима повријеђена његова права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције.

18. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

д) Право на личну слободу и безбједност.

19. Члан 5 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у сљедећим случајевима и у складу са поступком прописаним законом:

ц) у случају законитог хапшења или притварања лица у сврху његовог довођења пред надлежну закониту власт због разумне сумње да је починило кривично дјело, или када се то разумно сматра потребним како би се спрјечило почињење кривичног дјела или бјекство након почињења кривичног дјела;

3. Свако ко је ухапшен или притворен у складу с одредбама из става 1 тачка ц) овог члана изводи се без одлагања пред судију или друго службено лице овлашћено законом да врши судску власт, те има право да му се суди у разумном року или да буде пуштен на слободу до суђења. Пуштање на слободу може бити условљено јемствима да ће се лице појавити на суђењу.

20. Из оспорених рјешења произлази да је апеланту продужен притвор након потврђивања оптужнице, и то због постојања основане сумње да је починило кривично дјело прописано кривичним законом, због чега његово лишење слободе потпада под члан II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члан 5 став 1 тачка ц) Европске конвенције.

21. Према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), компатибилност притвора са чланом 5 став 1 Европске конвенције је условљена испуњењем три услова. Прво, притвор мора бити заснован на "основаној сумњи" да је одређено лице починило кривично дјело, што претпоставља постојање чињеница или информација које би објективног посматрача увјериле да је то лице могло починити кривично дјело. Друго, сврха притвора мора бити да се одређено лице доведе пред "надлежну закониту власт" – што треба размотрити независно од тога да ли је та сврха постигнута. Треће, притвор према тачки (ц) мора, као и свако лишење слободе према члану 5 став 1 Европске конвенције, бити "законит" и "у складу с поступком прописаним законом" (види Европски суд (ВВ), *Merabishvili против Грузије*, пресуда од 28. новембра 2017. године, представка број 72508/13, тач. 181–186 с даљњим референцама).

22. Надаље, члан 5 став 3 Европске конвенције захтијева да је лице лишено слободе у складу са чланом 5 став 1 тачка ц) Европске конвенције, тј. да је лишење "законито" у смислу наведеног члана и да обухвата подједнако и процедуралну и

материјалну заштиту таквих лица. Поштовање члана 5 став 3 Европске конвенције захтијева да судска власт преиспита сва питања у вези с притвором, те да одлуку о притвору донесе позивајући се на објективне критеријуме предвиђене законом. Основана сумња да је лице лишено слободе починило кривично дјело за које се терети представља *conditio sine qua non* за одређивање или продужење притвора, али то након одређеног времена није довољно, већ се мора процијенити да ли за притвор постоје релевантни и довољни разлози (види Европски суд, *Стеван Петровић против Србије*, пресуда од 20. априла 2021. године, представке бр. 6097/16 и 28999/19, тачка 144 с даљњим референцама). Продужење притвора се може оправдати само постојањем специфичних назнака о стварном захтјеву јавног интереса који, без обзира на пресумпцију невиности, претеже над правилом поштовања слободе појединца (види, између осталих извора, Европски суд, *Биговић против Црне Горе*, пресуда од 19. марта 2019. године, представка број 48343/16, тачка 203 с даљњим референцама).

23. У вези с оспоравањем постојања основане сумње, Уставни суд указује да је у конкретном случају потврђена оптужница и да је овај поступак у фази главног претреса. Потврђивање оптужнице значи да је судија за претходно саслушање утврдио постојање довољно доказа који указују да постоји основана сумња да је осумњичени учинио кривично дјело за које се оптужује. Стога чињеница да се претресно вијеће позвало на закључак судије за претходно саслушање који је утврдио постојање основане сумње и основаност оптужбе не доводи у питање само постојање основане сумње, јер се у датом тренутку није догодило ништа што би промијенило тај закључак, како је то навео и Суд БиХ (види тач. 5 и 8). Уставни суд у таквом поступању не види ништа спорно што би указивало да није испуњен општи услов за одређивање притвора. Стога, Уставни суд сматра да је у конкретном предмету задовољен услов постојања основане сумње.

24. Апелант проблематизује и то што је притвор одредило претресно вијеће, те тврди да то вијеће "није функционално надлежно" да донесе одлуку о притвору. У вези с тим, Уставни суд запажа да одредба члана 131 став 2 ЗКП-а прописује да "притвор одређује или продужава рјешењем суд", а одредба члана 137 регулише притвор након потврђивања оптужнице. Дакле, нужно је да о притвору одлучи суд пуне јурисдикције, али и да у одлуци о притвору буду изнесени само разлози који се тичу притвора, а не и меритума предмета. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да питање да ли је притвор одредило ванрасправно или расправно вијеће не може *per se* утицати на законитост притвора ако су испуњени наведени услови.

25. Апелант указује и да суд није образложио постојање посебних притворских разлога у односу на њега, односно да те разлоге није конкретизовао и индивидуализовао или да их је погрешно цијенио. Према пракси Европског суда, опасност од бјекства оптуженог не може се цијенити само на основу запијећене казне. Та опасност се мора цијенити у свјетлу низа других релевантних фактора који могу потврдити постојање опасности од бјекства. Мора се узети у обзир карактер дотичног лица, његов морал, дом, занимање, имовина, породичне везе и друге везе са земљом у којој се кривично гони, као и међународни контакти тог лица (види, између осталог, *Hovhannisyán против Арменије*, пресуда од 20. јула 2017. године, број представке 50520/08, тач. 39 и 40 с даљњим референцама). Осим тога, Уставни суд подсјећа да опасност од поновног почињања дјела, ако је увјерљиво утврђена, може навести судске власти да ставе и оставе осумњиченог/оптуженог у притвору како би спријечиле све

покушаје да почини даљња кривична дјела. Међутим, потребно је, између осталих услова, да опасност буде вјероватна, а мјера одговарајућа у свјетлу околности предмета, посебно прошлости и личности дотичног лица (види Европски суд, *Курт против Аустрије*, пресуда од 15. јуна 2021. године, представка број 62903/15, тачка 187).

26. У конкретном случају, Уставни суд сматра да из образложења оспорених рјешења произлази да су судови приликом продужења притвора имали у виду како услове прописане законом тако и постојање нарочитих околности. Судови су детаљно образложили које су све околности цијенили, а нарочито да се апеланту и осталим оптуженим на терет ставља кривично дјело организованог криминала, као и чињеницу да још нису идентификована сва лица за која се сумња да припадају криминалној групи (види тач. 5, 6 и 9 ове одлуке). Околности које су наведене у оспореним одлукама, према оцјени Уставног суда, представљају нарочите околности које представљају висок степен итерацијске опасности и опасности од бјекства у случају боравка апеланта и других оптужених на слободи. Имајући у виду наведено, Уставни суд, супротно наводима из апелације, сматра да су редовни судови у оспореним рјешењима, при оцјени оправданости продужења мјере притвора, имали у виду, с једне стране, значај основног права на слободу и безбједност и, с друге стране, нарочите околности које су испитане у свјетлу разлога "за" и "против" и оцијењене у вези с конкретним околностима. Стога су неосновани апелантови наводи о произвољном продужењу мјере притвора, без индивидуализације и конкретизације.

27. С обзиром на све наведено, Уставни суд закључује да је притвор продужен у складу с гаранцијама члана 5 став 1 тачка ц) Европске конвенције. Супротно апелантовим наводима, редовни судови у конкретном случају, у смислу обезбјеђења гаранција обухваћених чланом 5 став 3 Европске конвенције, нису пропустили размотрити да ли се сврха притвора може остварити неком другом блажом мјером за обезбјеђење апелантовог присуства суђењу и успјешно вођење кривичног поступка, о чему су такође дали релевантне разлоге.

28. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да оспореним рјешењима нису повријеђена апелантова права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције.

Право на забрану мучења, нехуманог и понижавајућег поступања

29. Апелант наводи да је због неадекватног третмана у Притворској јединици трпио интензивне болове, да је оперисан три мјесеца након што је препоручена операција, па је рутинска операција прерасла у знатно озбиљнију. Уставни суд примјећује да се апелант обраћао суду у вези са својим здравственим стањем и да се првостепени суд изјаснио (види тачку 7 одлуке). Из документације коју је доставио апелант, медицинског налаза од 8. марта 2023. године, произлази да се радило о припремама за операцију бруха, али без хитности у поступању, предложене су додатне претраге, те је у медицинском налазу констатовано да апелант узима своју терапију (види тачку 12 одлуке). Апелант и сам наводи да је након тога оперисан, односно "након доношења другостепеног рјешења", дакле у априлу. Чини се да апелант сматра, а то је истицао и у редовном поступку, да због здравственог стања не би требао бити у притвору, односно да би му требала бити изречена блажа мјера. Међутим, притвор се може одредити лицима са здравственим проблемима, с обавезом да се током трајања притвора води рачуна о њиховом здрављу. Из апелантових навода и приложене

документације Уставни суд није могао закључити да поступање према апеланту досеже ниво нехуманог и нечовјечног поступања, односно мучења, те Уставни суд не налази за потребно да додатно испита те наводе.

Претпоставка невиности

30. Апелант указује на садржај оспорених рјешења (види тачку 12 одлуке) за која сматра да "имају дејство јасне судске објаве". Уставни суд примјећује да се ради о дијелу рјешења у којем су размотрени посебни притворски разлози. Прије тога суд је размотрио постојање основане сумње, те апеланта и друге оsumњичене третира као "осумњичене", указујући на ток и фазу поступка. Стога, када се рјешење прочита у цјелини, без извлачења појединих дијелова из контекста, јасно је да суд није прејудуцирао апелантову кривицу, већ, полазећи од онога за шта су апелант и остали оптужени, указује на опасност од понављања кривичног дјела и опасност од бјекства. Стога, у околностима конкретног предмета, Уставни суд сматра да су неосновани апелантови наводи о кршењу пресумпције невиности из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције.

VII. Закључак

31. Уставни суд закључује да не постоји повреда права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 ст. 1 тачка ц) и 3 Европске конвенције када су редовни судови дали јасне и аргументоване разлоге за постојање основане сумње и посебних притворских разлога због којих је апеланту продужен притвор.

32. Уставни суд закључује да нема повреде права на пресумпцију невиности из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције, односно да у оспореним рјешењима није донијет закључак о апелантовој кривици.

33. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

34. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница

Уставног суда Босне и Херцеговине

Валерија Галић, с. р.

463

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **AP-3561/23**, рјешавајући апелацију **Srdana Stupara**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" br. 94/14 и 47/23), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Helen Keller, potpredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Angelika Nußberger, sutkinja

Ledi Bianku, sudija

на сједници одржаној 30. маја 2024. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Srdana Stupara** podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj 14 0 K 005906 23 Kž 2 od 27. jula 2023. godine.

Odluku objaviti u "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Srđan Stupar (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupaju Nina Kisić i Goran Dragović, advokati iz Sarajeva, podnio je 4. augusta 2023. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) br. 14 0 K 005906 23 Kž 2 od 27. jula 2023. godine i 14 0 K 005906 23 Kv 3 od 10. jula 2023. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Okružnog javnog tužilaštva u Istočnom Sarajevu (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je da dostave odgovor na apelaciju. Vrhovni sud je dostavio odgovor u ostavljenom roku. Tužilaštvo nije dostavilo odgovor u ostavljenom roku. Odgovor Vrhovnog suda je dostavljen apelantu radi eventualnog izjašnjenja. Apelant se nije izjasnio.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

4. Rješenjem Vrhovnog suda broj 14 0 K 005906 23 Kv 3 od 10. jula 2023. godine apelantu je produžen pritvor u trajanju od dva mjeseca zbog opasnosti da bi mogao dovršiti započeto krivično djelo po osnovu člana 197. stav 1. tačka v) Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZKP). Vrhovni sud je u obrazloženju odluke naveo da je Tužilaštvo podnijelo prijedlog sudu da se apelantu produži pritvor za tri mjeseca jer je osnovano sumnjiv da je počinio krivično djelo ubistva u pokušaju. Dalje, u obrazloženju je navedeno da je Okružni sud kao prvostepeni sud povodom prijedloga za produženje pritvora održao ročište za izjašnjenje. Na tom ročištu tužilac je ostao pri navodima iz prijedloga, a odbrana se tome protivila. Nakon razmatranja cjelokupne dokumentacije u spisu predmeta, Vrhovni sud je zaključio da postoji osnovana sumnja da je apelant počinio krivično djelo. To, kako je navedeno, proizlazi iz dokaza, između ostalog, iz iskaza oštećenog i svjedoka koji su dovedeni u vezu s materijalnim dokazima i sudskomedicinskim vještačenjem povreda. Što se tiče posebnih pritvorskih razloga iz člana 197. stav 1. tačka v) ZKP-a, Vrhovni sud je ukazao na to da razlozi za produženje pritvora postoje u nepromijenjenom obliku i obimu u odnosu na taj uvjet za pritvor. Vrhovni sud je ukazao na ranije postojanje sukoba između apelanta i osumnjičenog, te na "nesmanjeni intenzitet tenzija i netrpeljivosti". Naime, kako je navedeno, apelant je, nakon počinjenog krivičnog djela, u prostoriji za zadržavanje policijskom službeniku N. G. rekao da će "pasti mrtva glava". Vrhovni sud je također ukazao na složenost postupka istrage, potrebu za provođenjem DNK vještačenja, koje nije završeno iz opravdanih razloga, te je zaključio da su to sve okolnosti koje opravdavaju produženje pritvora u skladu sa članom 200. stav 3. ZKP-a.

5. Rješenjem broj 14 0 K 005906 23 Kž 2 od 27. jula 2023. godine Vrhovni sud je odbio apelantovu žalbu protiv prvostepenog rješenja. Vrhovni sud je naveo da, suprotno prigovorima odbrane, obrazloženje prvostepenog suda ispravno ukazuje na postojanje osnovane sumnje, što proizlazi iz dokaza koji su analizirani pojedinačno i u međusobnoj povezanosti. Također, kako je zaključio Vrhovni sud, postojanje iteracijske opasnosti se zasniva na konkretnim razlozima – prethodni sukobi i prijetnje upućene oštećenom i nakon izvršenog djela u prisustvu policijskog službenika. Vrhovni sud je ukazao da način i okolnosti pod kojima je krivično djelo izvršeno daju osnova sudu da vjeruje da će apelant, ukoliko se nađe na slobodi, dovršiti ili ponovo učiniti isto ili drugo krivično djelo s elementima nasilja. Kako se

radi o krivičnom djelu čije izvršenje ili dovršenje podrazumijeva stvaranje opasnosti za život oštećenog, smisao produženja pritvora je da se otkloni takva opasnost.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

6. Apelant ukazuje na povredu prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Apelant navodi da postupak produženja pritvora, koji je proveden prema članu 200. stav 4. ZKP-a, ne ispunjava standarde iz člana 5. stav 3. Evropske konvencije. Suština apelantovih navoda jest da je odluku donio Vrhovni sud koji apelanta nije neposredno saslušao. Naime, apelant je izveden pred Okružni sud, koji je održao ročište povodom prijedloga Tužilaštva, a odluku o produženju pritvora je donio Vrhovni sud na osnovu transkripta koji je sačinjen u Okružnom sudu. Na taj način, kako smatra apelant, nije poštovan princip neposrednosti. Također navodi da je Vrhovni sud ostao "uskraćen za određene činjenice koje je mogao zapaziti samo neposrednim opažanjem", što bi utjecalo na zaključak o postojanju osnovane sumnje, kao što je "veličina oštećenog i apelanta". Također, apelant ukazuje da se sud uopće nije izjasnio o tim navodima koje je on iznio u žalbi.

b) Odgovor na apelaciju

7. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud je naveo da je, u skladu sa članom 200. stav 4. ZKP-a, apelant saslušan pred Okružnim sudom, o čemu je sačinjen zapisnik. Vrhovni sud je donio odluku o pritvoru uvidom u sadržaj zapisnika, te smatra da se samo na osnovu činjenice da apelant nije saslušan pred Vrhovnim već pred Okružnim sudom ne može govoriti o povredi njegovih prava. O pritvoru je, u skladu sa članom 5. stav 3. Evropske konvencije, odlučio nadležni sud nakon što je apelantu data prilika da se pred sudijom izjasni o razlozima zbog kojih se traži produženje. Na osnovu toga, Vrhovni sud je predložio da se apelacija odbije.

V. Relevantni propisi

8. **Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Razlozi za pritvor

Član 197. stav (1) tačka v) i stav (2)

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo, pritvor se protiv tog lica može odrediti:

v) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna i

(2) U slučaju iz stava 1. tačka b) ovog člana, pritvor će se ukinuti čim se obezbijede dokazi zbog kojih je pritvor određen.

Trajanje pritvora u istrazi

Član 200.

(1) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudija za prethodni postupak će preispitati osnovanost zahtjeva za određivanje pritvora. Po rješenju sudije za prethodni postupak, pritvor može trajati najduže mjesec dana od dana lišenja slobode. Poslije tog roka osumnjičeni se može zadržati u pritvoru samo na osnovu rješenja o produženju pritvora.

(2) Pritvor se po odluci vijeća iz člana 24. stav 5. ovog zakona, na obrazložen prijedlog tužioca, može produžiti najviše za dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dopuštena je žalba koja ne zadržava izvršenje.

(3) Ako se postupak vodi za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna i ako postoje

naročito važni razlozi, pritvor se može, odlukom Vrhovnog suda Republike Srpske, produžiti, na obrazloženi prijedlog tužioca, za najviše još tri mjeseca. Protiv ovog rješenja dopuštena je žalba koja ne zadržava izvršenje rješenja. O žalbi odlučuje vijeće Vrhovnog suda u drugom sastavu.

(4) Prijedlog za produženje pritvora iz stava 3. ovog člana podnosi se posredstvom prvostepenog suda, koji će prije dostavljanja spisa sa prijedlogom Vrhovnom sudu Republike Srpske osumnjičenog saslušati o razlozima zbog kojih se produženje pritvora predlaže.

(5) Ako se do isteka rokova iz st. 1. do 3. ovog člana ne potvrdi optužnica, osumnjičeni će se pustiti na slobodu.

VI. Dopustivost i meritum

9. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

10. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su mu tim rješenjima povrijeđena prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

11. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.

12. Član 5. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

c) u slučaju zakonitog hapšenja ili pritvaranja osobe u svrhu njezinog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila krivično djelo, ili kada se to razumno smatra potrebnim kako bi se spriječilo počinjenje krivičnog djela ili bjekstvo nakon počinjenja krivičnog djela;

3. Svako ko je uhapšen ili pritvoren u skladu s odredbama iz stava 1. tačka c) ovog člana izvodi se bez odgađanja pred sudiju ili drugu službenu osobu ovlaštenu zakonom da vrši sudsku vlast, te ima pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvom da će se osoba pojaviti na suđenju.

4. Svako ko je lišen slobode hapšenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti postupak u kome će sud brzo odlučiti o zakonitosti njegovog pritvaranja i naložiti puštanje na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.

13. Ustavni sud podsjeća na to da pravo na slobodu i sigurnost iz člana 5. Evropske konvencije garantira da niko ne smije biti proizvoljno lišen slobode. Proizvoljnost pri lišavanju pojedinca slobode ocjenjuje se kako u odnosu na poštovanje proceduralnih zahtjeva prema domaćem zakonu tako i u odnosu na standarde Evropske konvencije s kojom domaći zakon mora biti usklađen. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), da bi pritvor bio kompatibilan sa članom 5. stav 1. Evropske konvencije mora ispunjavati tri uvjeta. Prvo, mora biti zasnovan na "osnovanoj sumnji" da je određeno lice počinilo krivično djelo, što pretpostavlja postojanje činjenica ili informacija koje bi objektivnog posmatrača uvjerile da je to lice moglo počiniti krivično djelo. Drugo, svrha pritvora mora biti da se određeno lice dovede pred "nadležnu zakonitu vlast", što treba razmotriti nezavisno od toga da li je ta svrha postignuta. Treće, pritvor prema tački (c) mora, kao i svako lišavanje slobode prema članu 5. stav 1. Evropske konvencije, biti "zakonit" i "u skladu s postupkom propisanim zakonom" (vidi Evropski sud,

Merabishvili protiv Gruzije [VV], presuda od 28. novembra 2017. godine, predstavka broj 72508/13, tač. 181–186. s daljnjim referencama).

14. Apelant osporava proceduru, odnosno postupak donošenja osporenih rješenja. Ustavni sud podsjeća da je članom 200. stav 3. ZKP-a propisana mogućnost produženja pritvora u istrazi za još tri mjeseca, i to na prijedlog Tužilaštva, o čemu će odluku donijeti Vrhovni sud. Prijedlog za produženje pritvora podnosi se posredstvom prvostepenog suda koji će osumnjičenog saslušati o razlozima zbog kojih se predlaže produženje pritvora, prije dostavljanja spisa Vrhovnom sudu (stav 4). Apelant ističe da se navedenim zakonskim rješenjem gubi element neposrednosti te da bi sudska vlast, odnosno sud koji odlučuje o pritvoru trebao lično saslušati apelanta.

15. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud održao ročište o prijedlogu Tužilaštva za produženje pritvora te da je sačinjen zapisnik s ročišta. Apelant je bio prisutan, kao i njegovi branioci, te se protivio prijedlogu Tužilaštva. Vrhovni sud je prilikom donošenja odluke o pritvoru imao u vidu prijedlog tužioca, izjašnjenje stranaka i branilaca i cio spis predmeta koji mu je dostavljen na odlučivanje, u skladu sa članom 200. stav 4. ZKP-a (vidi tačku 4. ove odluke). Dakle, Ustavni sud najprije konstatira da su Tužilaštvo i odbrana pod istim uvjetima učestvovali u postupku. Međutim, apelant ukazuje da nije saslušan pred sudom koji je donio odluku.

16. Ustavni sud podsjeća da je prva i osnovna garancija koja prirodno proizlazi iz člana 5. stav 4. Evropske konvencije pravo na djelotvorno saslušanje pred sudom pri ocjeni zakonitosti pritvora. S druge strane, ta odredba podjednako garantira brzu odluku vlasti o neophodnosti kontinuiranog pritvora. Uzimajući u obzir ta dva principa, Evropski sud je zaključio da član 5. stav 4. ne zahtijeva da se pritvoreno lice sasluša svaki put kada podnese žalbu na odluku o produženju pritvora. Ipak, prema stavu Evropskog suda, trebalo bi biti moguće ostvariti, u razumnim intervalima, pravo da bude saslušan pred sudom koji odlučuje o žalbi na pritvor. Stoga slijedi da bi odsustvo pojavljivanja pred sudom radi osporavanja zakonitosti pritvora rezultiralo kršenjem člana 5. stav 4. Konvencije nakon određenog proteka vremena, bez obzira na pitanje jednakosti stranaka (vidi *Kocamiš i Kurt protiv Turske*, presuda od 25. januara 2022. godine, predstavka broj 227/13, tačka 26. s daljnjim referencama).

17. U konkretnom predmetu pritvor je određen u fazi istrage, a odredbama ZKP-a je propisano trajanje pritvora u istrazi (vidi tačku 10. ove odluke). Pritvor u maksimalnom trajanju od šest mjeseci u fazi istrage se određuje, odnosno produžava na mjesec dana, zatim dva, pa najviše još tri mjeseca. U prva tri mjeseca apelant je neposredno saslušan pred sudom koji mu je određivao pritvor. Prilikom donošenja rješenja kojim je apelantu produžen pritvor u trajanju od dva mjeseca Okružni sud je održao ročište i saslušao apelanta, a Vrhovni sud je odlučio o pritvoru na osnovu prijedloga Tužilaštva i stanja spisa. Stoga je, u skladu s praksom Evropskog suda, na Ustavnom sudu da ispita da li period od dva mjeseca, na koliko je pritvor određen, bez neposrednog saslušanja i pred Vrhovnim sudom koji je odlučio o pritvoru, zadovoljava potrebne garancije člana 5. stav 4. Evropske konvencije.

18. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na stav Evropskog suda u predmetu *Baş protiv Turske* (vidi Evropski sud, presuda od 3. marta 2020. godine, predstavka broj 66448/17, tač. 215. i 216. s daljnjim referencama), u kojem je utvrdio da se određivanje pritvora na osnovu stanja iz spisa, bez saslušanja pred sudom u periodu od jedne godine i dva mjeseca, ne može smatrati razumnim intervalom, te je ukazao na praksu sa sličnim efektom u periodu od četiri, šest i devet mjeseci. Dakle, očigledno je da se o tome šta predstavlja "razuman interval" odlučuje u svakom pojedinačnom slučaju i u okolnostima svakog pojedinačnog predmeta, ali i da praksa pokazuje da period od tri do četiri

mjeseca predstavlja maksimalni period, odnosno "razumni interval" u kojem je dozvoljeno da ne bude neposrednog saslušanja.

19. U konkretnom slučaju u kojem je nesporno da je apelant saslušan na okolnosti produženja pritvora pred Okružnim sudom, a odluku je na osnovu spisa donio Vrhovni sud, Ustavni sud ne može zaključiti da je apelantu onemogućeno da ga sud lično sasluša. Naime, apelant i ne spori da je na saslušanju pred Okružnim sudom imao mogućnost da se suprotstavi prijedlogu Tužilaštva i da u tom postupku iznese sve što je smatrao da je potrebno da iznese u svoju korist. Sama činjenica da je apelanta saslušao Okružni a ne Vrhovni sud ne dovodi u pitanje pravo iz člana 5. stav 4. Evropske konvencije koji zahtijeva da lice koje je pritvoreno "ima pravo pokrenuti postupak u kojem će sud brzo odlučiti o zakonitosti njegovog pritvaranja". To znači da se ne mogu prihvatiti apelantovi navodi da mu je pritvor produžen a da u razumnom intervalu nije izveden pred "sud" u smislu člana 5. stav 4. Evropske konvencije.

20. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenim rješenjima nisu povrijeđena apelantova prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 4. Evropske konvencije.

VII. Zaključak

21. Ustavni sud zaključuje da je zadovoljen princip "razumnosti" iz člana 5. stav 4. Evropske konvencije u situaciji kada je apelantu određen pritvor u trajanju od dva mjeseca iako nije neposredno saslušan pred sudom koji je odlučio o pritvoru jer se radi o kontinuiranom pritvoru u fazi istrage, koji je prthodno u dva navrata neposrednim apelantovim saslušanjem određen i produžen.

22. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

23. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-3561/23**, rješavajući apelaciju **Srdana Stupara**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Leđi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 30. svibnja 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Srdana Stupara** podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj 14 0 K 005906 23 Kž 2 od 27. srpnja 2023. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Srdan Stupar (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupaju Nina Kisić i Goran Dragović, odvjetnici iz

Sarajeva, podnio je 4. kolovoza 2023. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) br. 14 0 K 005906 23 Kž 2 od 27. srpnja 2023. godine i 14 0 K 005906 23 Kv 3 od 10. srpnja 2023. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Okružnog javnog tužiteljstva u Istočnom Sarajevu (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je da dostave odgovor na apelaciju. Vrhovni sud je dostavio odgovor u ostavljenom roku. Tužiteljstvo nije dostavilo odgovor u ostavljenom roku. Odgovor Vrhovnog suda je dostavljen apelantu radi eventualnog izjašnjenja. Apelant se nije izjasnio.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

4. Rješenjem Vrhovnog suda broj 14 0 K 005906 23 Kv 3 od 10. srpnja 2023. godine apelantu je produljen pritvor u trajanju od dva mjeseca zbog opasnosti da bi mogao dovršiti započeto kazneno djelo po osnovi članka 197. stavak 1. točka v) Zakona o kaznenom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZKP). Vrhovni sud je u obrazloženju odluke naveo da je Tužiteljstvo podnijelo prijedlog sudu da se apelantu produlji pritvor za tri mjeseca jer je osnovano sumnjivo da je počinio kazneno djelo ubojstva u pokušaju. Dalje, u obrazloženju je navedeno da je Okružni sud kao prvostupanjski sud povodom prijedloga za produljenje pritvora održao ročište za izjašnjenje. Na tom ročištu tužitelj je ostao pri navodima iz prijedloga, a obrana se tome protivila. Nakon razmatranja cjelokupne dokumentacije u spisu predmeta, Vrhovni sud je zaključio da postoji osnovana sumnja da je apelant počinio kazneno djelo. To, kako je navedeno, proizlazi iz dokaza, između ostalog, iz iskaza oštećenog i svjedoka koji su dovedeni u svezu s materijalnim dokazima i sudskomedicinskim vještačenjem povreda. Što se tiče posebnih pritvorskih razloga iz članka 197. stavak 1. točka v) ZKP-a, Vrhovni sud je ukazao na to da razlozi za produljenje pritvora postoje u nepromijenjenom obliku i opsegu u odnosu na taj uvjet za pritvor. Vrhovni sud je ukazao na ranije postojanje sukoba između apelanta i osumnjičenog, te na "nesmanjeni intenzitet tenzija i netrpeljivosti". Naime, kako je navedeno, apelant je, nakon počinjenog kaznenog djela, u prostoriji za zadržavanje policijskom službeniku N. G. rekao da će "pasti mrtva glava". Vrhovni sud je također ukazao na složenost postupka istrage, potrebu za provođenjem DNK vještačenja, koje nije završeno iz opravdanih razloga, te je zaključio da su to sve okolnosti koje opravdavaju produljenje pritvora u skladu sa člankom 200. stavak 3. ZKP-a.

5. Rješenjem broj 14 0 K 005906 23 Kž 2 od 27. srpnja 2023. godine Vrhovni sud je odbio apelantovu žalbu protiv prvostupanjskog rješenja. Vrhovni sud je naveo da, suprotno prigovorima obrane, obrazloženje prvostupanjskog suda ispravno ukazuje na postojanje osnovane sumnje, što proizlazi iz dokaza koji su analizirani pojedinačno i u međusobnoj povezanosti. Također, kako je zaključio Vrhovni sud, postojanje iteracijske opasnosti se temelji na konkretnim razlozima – prethodni sukobi i prijetnje upućene oštećenom i nakon izvršenog djela u prisustvu policijskog službenika. Vrhovni sud je ukazao da način i okolnosti pod kojima je kazneno djelo izvršeno daju osnovu sudu da vjeruje da će apelant, ukoliko se nađe na slobodi, dovršiti ili ponovno učiniti isto ili drugo kazneno djelo s elementima nasilja. Kako se radi o kaznenom djelu čije izvršenje ili dovršenje podrazumijeva stvaranje opasnosti za život oštećenog, smisao produljenja pritvora je da se odkloni takva opasnost.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

6. Apelant ukazuje na povredu prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Apelant navodi da postupak produljenja pritvora, koji je proveden prema članku 200. stavak 4. ZKP-a, ne ispunjava standarde iz članka 5. stavak 3. Europske konvencije. Suština apelantovih navoda jest da je odluku donio Vrhovni sud koji apelanta nije neposredno saslušao. Naime, apelant je izveden pred Okružni sud, koji je održao ročište povodom prijedloga Tužiteljstva, a odluku o produljenju pritvora je donio Vrhovni sud na temelju transkripta koji je sačinjen u Okružnom sudu. Na taj način, kako smatra apelant, nije poštovano načelo neposrednosti. Također navodi da je Vrhovni sud ostao "uskraćen za određene činjenice koje je mogao zapaziti samo neposrednim opažanjem", što bi utjecalo na zaključak o postojanju osnovane sumnje, kao što je "veličina oštećenog i apelanta". Također, apelant ukazuje da se sud uopće nije izjasnio o tim navodima koje je on iznio u žalbi.

b) Odgovor na apelaciju

7. U odgovoru na apelaciju Vrhovni sud je naveo da je, u skladu sa člankom 200. stavak 4. ZKP-a, apelant saslušan pred Okružnim sudom, o čemu je sačinjen zapisnik. Vrhovni sud je donio odluku o pritvoru uvidom u sadržaj zapisnika, te smatra da se samo na temelju činjenice da apelant nije saslušan pred Vrhovnim već pred Okružnim sudom ne može govoriti o povredi njegovih prava. O pritvoru je, u skladu sa člankom 5. stavak 3. Europske konvencije, odlučio nadležni sud nakon što je apelantu dana prilika da se pred sucem izjasni o razlozima zbog kojih se traži produljenje. Na temelju toga, Vrhovni sud je predložio da se apelacija odbije.

V. Relevantni propisi

8. **Zakon o kaznenom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Razlozi za pritvor

Članak 197. stavak (1) točka v) i stavak (2)

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila krivično djelo, pritvor se protiv te osobe može odrediti:

v) ako naročite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti, a za ta krivična djela može se izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna i

(2) U slučaju iz stavka 1. točka b) ovoga članka pritvor će se ukinuti čim se obezbijede dokazi zbog kojih je pritvor određen.

Trajanje pritvora u istrazi

Članak 200.

(1) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudac za prethodni postupak će preispitati osnovanost zahtjeva za određivanje pritvora. Po rješenju suca za prethodni postupak, pritvor može trajati najduže mjesec dana od dana lišenja slobode. Poslije tog roka osumnjičeni se može zadržati u pritvoru samo na temelju rješenja o produženju pritvora.

(2) Pritvor se po odluci vijeća iz članka 24. stavak 5. ovog zakona, na obrazložen prijedlog tužitelja, može produžiti najviše za dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dopušten je priziv koji ne zadržava izvršenje.

(3) Ako se postupak vodi za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna i ako postoje naročito važni razlozi, pritvor se može, odlukom Vrhovnog suda Republike Srpske, produžiti, na obrazloženi prijedlog tužitelja, za najviše još tri mjeseca. Protiv ovog rješenja dopušten je priziv koji

ne zadržava izvršenje rješenja. O prizivu odlučuje vijeće Vrhovnog suda u drugom sastavu.

(4) Prijedlog za produženje pritvora iz stavka 3. ovoga članka podnosi se posredstvom prvostupanjskog suda, koji će prije dostavljanja spisa sa prijedlogom Vrhovnom sudu Republike Srpske osumnjičenog saslušati o razlozima zbog kojih se produženje pritvora predlaže.

(5) Ako se do isteka rokova iz st. 1. do 3. ovoga članka ne potvrdi optužnica, osumnjičeni će se pustiti na slobodu.

VI. Dopustivost i meritum

9. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

10. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su mu tim rješenjima povrijeđena prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije.

11. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

d) Pravo na slobodu i sigurnost osobe.

12. Članak 5. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Nitko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i sukladno postupku propisanom zakonom:

c) u slučaju zakonitog uhićenja ili pritvaranja osobe u svrhu njezinog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila kazneno djelo, ili kada se to razumno smatra potrebnim kako bi se spriječilo počinjenje kaznenog djela ili bjekstvo nakon počinjenja kaznenog djela;

3. Svatko tko je uhićen ili pritvoren sukladno odredbama iz stavka 1. točka c) ovog članka izvodi se bez odgađanja pred suca ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudsku vlast, te ima pravo da mu se sudi u razumno roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvima da će se osoba pojaviti na suđenju.

4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti postupak u kojem će sud brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja i naložiti puštanje na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.

13. Ustavni sud podsjeća na to da pravo na slobodu i sigurnost iz članka 5. Europske konvencije garantira da nitko ne smije biti proizvoljno lišen slobode. Proizvoljnost pri lišavanju pojedinca slobode ocjenjuje se kako u odnosu na poštovanje proceduralnih zahtjeva prema domaćem zakonu tako i u odnosu na standarde Europske konvencije s kojom domaći zakon mora biti usklađen. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), da bi pritvor bio kompatibilan sa člankom 5. stavak 1. Europske konvencije mora ispunjavati tri uvjeta. Prvo, mora biti utemeljen na "osnovanoj sumnji" da je određena osoba počinila kazneno djelo, što pretpostavlja postojanje činjenica ili informacija koje bi objektivnog promatrača uvjerile da je ta osoba mogla počiniti kazneno djelo. Drugo, svrha pritvora mora biti da se određena osoba dovede pred "nadležnu zakonitu vlast", što treba razmotriti neovisno o tome je li ta svrha postignuta. Treće, pritvor prema točki (c) mora, kao i svako lišavanje slobode prema članku 5. stavak 1. Europske konvencije, biti "zakonit" i "u skladu s postupkom propisanim zakonom" (vidi Europski sud, *Merabishvili protiv Gruzije* [VV], presuda od 28.

studenog 2017. godine, predstavka broj 72508/13, toč. 181.–186. s daljnjim referencama).

14. Apelant osporava proceduru, odnosno postupak donošenja osporenih rješenja. Ustavni sud podsjeća da je člankom 200. stavak 3. ZKP-a propisana mogućnost produljenja pritvora u istrazi za još tri mjeseca, i to na prijedlog Tužiteljstva, o čemu će odluku donijeti Vrhovni sud. Prijedlog za produljenje pritvora podnosi se posredstvom prvostupanjskog suda koji će osumnjičenog saslušati o razlozima zbog kojih se predlaže produljenje pritvora, prije dostave spisa Vrhovnom sudu (stavak 4.). Apelant ističe da se navedenim zakonskim rješenjem gubi element neposrednosti te da bi sudska vlast, odnosno sud koji odlučuje o pritvoru trebao osobno saslušati apelanta.

15. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud održao ročište o prijedlogu Tužiteljstva za produljenje pritvora te da je sačinjen zapisnik s ročišta. Apelant je bio prisutan, kao i njegovi branitelji, te se protivio prijedlogu Tužiteljstva. Vrhovni sud je prilikom donošenja odluke o pritvoru imao u vidu prijedlog tužitelja, izjašnjenje stranaka i branitelja i cio spis predmeta koji mu je dostavljen na odlučivanje, u skladu sa člankom 200. stavak 4. ZKP-a (vidi točku 4. ove odluke). Dakle, Ustavni sud najprije konstatira da su Tužiteljstvo i obrana pod istim uvjetima sudjelovali u postupku. Međutim, apelant ukazuje da nije saslušan pred sudom koji je donio odluku.

16. Ustavni sud podsjeća da je prva i temeljna garancija koja prirodno proizlazi iz članka 5. stavak 4. Europske konvencije pravo na djelotvorno saslušanje pred sudom pri ocjeni zakonitosti pritvora. S druge strane, ta odredba podjednako garantira brzu odluku vlasti o neophodnosti kontinuiranog pritvora. Uzimajući u obzir ta dva načela, Europski sud je zaključio da članak 5. stavak 4. ne zahtijeva da se pritvorena osoba sasluša svaki put kada podnese žalbu na odluku o produljenju pritvora. Ipak, prema stavu Europskog suda, trebalo bi biti moguće ostvariti, u razumnim intervalima, pravo da bude saslušan pred sudom koji odlučuje o žalbi na pritvor. Stoga slijedi da bi odsustvo pojavljivanja pred sudom radi osporavanja zakonitosti pritvora rezultiralo kršenjem članka 5. stavak 4. Konvencije nakon određenog proteka vremena, bez obzira na pitanje jednakosti stranaka (vidi *Kocamiş i Kurt protiv Turske*, presuda od 25. siječnja 2022. godine, predstavka broj 227/13, točka 26. s daljnjim referencama).

17. U konkretnom predmetu pritvor je određen u fazi istrage, a odredbama ZKP-a je propisano trajanje pritvora u istrazi (vidi točku 10. ove odluke). Pritvor u maksimalnom trajanju od šest mjeseci u fazi istrage se određuje, odnosno produljuje na mjesec dana, zatim dva, pa najviše još tri mjeseca. U prva tri mjeseca apelant je neposredno saslušan pred sudom koji mu je određivao pritvor. Prilikom donošenja rješenja kojim je apelantu produljen pritvor u trajanju od dva mjeseca Okružni sud je održao ročište i saslušao apelanta, a Vrhovni sud je odlučio o pritvoru na temelju prijedloga Tužiteljstva i stanja spisa. Stoga je, u skladu s praksom Europskog suda, na Ustavnom sudu da ispita zadovoljava li razdoblje od dva mjeseca, na koliko je pritvor određen, bez neposrednog saslušanja i pred Vrhovnim sudom koji je odlučio o pritvoru, potrebne garancije članka 5. stavak 4. Europske konvencije.

18. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje na stav Europskog suda u predmetu *Baş protiv Turske* (vidi Europski sud, presuda od 3. ožujka 2020. godine, predstavka broj 66448/17, toč. 215. i 216. s daljnjim referencama), u kojem je utvrdio da se određivanje pritvora na temelju stanja iz spisa, bez saslušanja pred sudom u razdoblju od jedne godine i dva mjeseca, ne može smatrati razumnim intervalom, te je ukazao na praksu sa sličnim efektom u razdoblju od četiri, šest i devet mjeseci. Dakle, očigledno je da se o tome što predstavlja "razuman interval" odlučuje u svakom pojedinačnom slučaju i u okolnostima svakog pojedinačnog predmeta, ali i da praksa pokazuje da razdoblje od tri do četiri

mjeseca predstavlja maksimalno razdoblje, odnosno "razumni interval" u kojem je dozvoljeno da ne bude neposrednog saslušanja.

19. U konkretnom slučaju u kojem je nesporno da je apelant saslušan na okolnosti produljenja pritvora pred Okružnim sudom, a odluku je na temelju spisa donio Vrhovni sud, Ustavni sud ne može zaključiti da je apelantu onemogućeno da ga sud osobno sasluša. Naime, apelant i ne spori da je na saslušanju pred Okružnim sudom imao mogućnost suprotstaviti se prijedlogu Tužiteljstva i u tom postupku iznijeti sve što je smatrao da je potrebno da iznese u svoju korist. Sama činjenica da je apelanta saslušao Okružni a ne Vrhovni sud ne dovodi u pitanje pravo iz članka 5. stavak 4. Europske konvencije koji zahtijeva da osoba koja je pritvorena "ima pravo pokrenuti postupak u kojem će sud brzo odlučiti o zakonitosti njegovog pritvaranja". To znači da se ne mogu prihvatiti apelantovi navodi da mu je pritvor produljen a da u razumnom intervalu nije izveden pred "sud" u smislu članka 5. stavak 4. Europske konvencije.

20. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenim rješenjima nisu povrijeđena apelantova prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 4. Europske konvencije.

VII. Zaključak

21. Ustavni sud zaključuje da je zadovoljeno načelo "razumnosti" iz članka 5. stavak 4. Europske konvencije u situaciji kada je apelantu određen pritvor u trajanju od dva mjeseca iako nije neposredno saslušan pred sudom koji je odlučio o pritvoru jer se radi o kontinuiranom pritvoru u fazi istrage, koji je prethodno u dva navrata neposrednim apelantovim saslušanjem određen i produljen.

22. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

23. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **АП-3561/23**, rješavajući apelaciju **Срђана Ступара**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Галић, председница
Мирсад Ђеман, потпредседник
Helen Keller, потпредседница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија
на сједници одржаној 30. маја 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Срђана Ступара** поднесена против Рјешења Врховног суда Републике Српске број 14 0 К 005906 23 Кж 2 од 27. јула 2023. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Срђан Ступар (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, којег заступају Нина Кисић и Горан Драговић, адвокати из Сарајева, поднио је 4. августа 2023. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против рјешења Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) бр. 14 0 К 005906 23 Кж 2 од 27. јула 2023. године и 14 0 К 005906 23 Кв 3 од 10. јула 2023. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда и Окружног јавног тужилаштва у Источном Сарајеву (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је да доставе одговор на апелацију. Врховни суд је доставио одговор у остављеном року. Тужилаштво није доставило одговор у остављеном року. Одговор Врховног суда је достављен апеланту ради евентуалног изјашњења. Апелант се није изјаснио.

III. Чињенично стање

3. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

4. Рјешењем Врховног суда број 14 0 К 005906 23 Кв 3 од 10. јула 2023. године апеланту је продужен притвор у трајању од два мјесеца због опасности да би могао да доврши започето кривично дјело по основу члана 197 став 1 тачка в) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљњем тексту: ЗКП). Врховни суд је у образложењу одлуке навео да је Тужилаштво поднијело приједлог суду да се апеланту продужи притвор за три мјесеца јер је основано сумњив да је починио кривично дјело убиства у покушају. Даље, у образложењу је наведено да је Окружни суд као првостепени суд поводом приједлога за продужење притвора одржао рочиште за изјашњење. На том рочишту тужилац је остао при наводима из приједлога, а одбрана се томе противила. Након разматрања целокупне документације у спису предмета, Врховни суд је закључио да постоји основана сумња да је апелант починио кривично дјело. То, како је наведено, произлази из доказа, између осталог, из исказа оштећеног и свједока који су доведени у везу с материјалним доказима и судскомедицинским вјештачењем повреда. Што се тиче посебних притворских разлога из члана 197 став 1 тачка в) ЗКП-а, Врховни суд је указао на то да разлози за продужење притвора постоје у непромијењеном облику и обиму у односу на тај услов за притвор. Врховни суд је указао на раније постојање сукоба између апеланта и осумњиченог, те на "несмањени интензитет тензија и нетрпељивости". Наиме, како је наведено, апелант је, након почињеног кривичног дјела, у просторији за задржавање полицијском службенику Н. Г. рекао да ће "пасти мртва глава". Врховни суд је такође указао на сложеност поступка истраге, потребу за спровођењем ДНК вјештачења, које није завршено из оправданих разлога, те је закључио да су то све околности које оправдавају продужење притвора у складу са чланом 200 став 3 ЗКП-а.

5. Рјешењем број 14 0 К 005906 23 Кж 2 од 27. јула 2023. године Врховни суд је одбио апелантову жалбу против првостепеног рјешења. Врховни суд је навео да, супротно приговорима одбране, образложење првостепеног суда исправно указује на постојање основане сумње, што произлази из доказа који су анализирани појединачно и у међусобној повезаности. Такође, како је закључио Врховни суд, постојање итерацијске опасности се заснива на

конкретним разлозима – претходни сукоби и пријетње упућене оштећеном и након извршеног дјела у присуству полицијског службеника. Врховни суд је указао да начин и околности под којима је кривично дјело извршено дају основа суду да вјерује да ће апелант, уколико се нађе на слободи, довршити или поново учинити исто или друго кривично дјело с елементима насиља. Како се ради о кривичном дјелу чије извршење или довршење подразумијева стварање опасности за живот оштећеног, смисао продужења притвора је да се отклони таква опасност.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

6. Апелант указује на повреду права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Апелант наводи да поступак продужења притвора, који је спроведен према члану 200 став 4 ЗКП-а, не испуњава стандарде из члана 5 став 3 Европске конвенције. Суштина апелантових навода јест да је одлуку донио Врховни суд који апеланта није непосредно саслушао. Наиме, апелант је изведен пред Окружни суд, који је одржао рочиште поводом приједлога Тужилаштва, а одлуку о продужењу притвора је донио Врховни суд на основу транскрипта који је сачињен у Окружном суду. На тај начин, како сматра апелант, није поштован принцип непосредности. Такође наводи да је Врховни суд остао "ускраћен за одређене чињенице које је могао запазити само непосредним опажањем", што би утицало на закључак о постојању основане сумње, као што је "величина оштећеног и апеланта". Такође, апелант указује да се суд уопште није изјаснио о тим наводима које је он изнио у жалби.

б) Одговор на апелацију

7. У одговору на апелацију Врховни суд је навео да је, у складу са чланом 200 став 4 ЗКП-а, апелант саслушан пред Окружним судом, о чему је сачињен записник. Врховни суд је донио одлуку о притвору увидом у садржај записника, те сматра да се само на основу чињенице да апелант није саслушан пред Врховним већ пред Окружним судом не може говорити о повреди његових права. О притвору је, у складу са чланом 5 став 3 Европске конвенције, одлучио надлежни суд након што је апеланту дата прилика да се пред судијом изјасни о разлозима због којих се тражи продужење. На основу тога, Врховни суд је предложио да се апелација одбије.

V. Релевантни прописи

8. **Закон о кривичном поступку Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Разлози за притвор

Члан 197. став (1) тачка в) и став (2)

(1) *Ако постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, притвор се против тог лица може одредити:*

в) ако нарочите околности оправдавају бојазан да ће поновити кривично дјело или да ће довршити покушано кривично дјело или да ће учинити кривично дјело којим пријети, а за та кривична дјела може се изрећи казна затвора од три године или тежа казна и

(2) *У случају из става 1. тачка б) овог члана, притвор ће се укинути чим се обезбиде докази због којих је притвор одређен.*

Трајање притвора у истрази

Члан 200.

(1) *Прије доношења рјешења о одређивању притвора судија за претходни поступак ће преиспитати основаност захтјева за одређивање притвора. По рјешењу судије за претходни поступак, притвор може трајати најдуже мјесец дана од дана лишења слободe. Послије тог рока осумњичени се може задржати у притвору само на основу рјешења о продужењу притвора.*

(2) *Притвор се по одлуци вијећа из члана 24. став 5. овог закона, на образложен приједлог тужиоца, може продужити највише за два мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба која не задржава извршење.*

(3) *Ако се поступак води за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна и ако постоје нарочито важни разлози, притвор се може, одлуком Врховног суда Републике Српске, продужити, на образложени приједлог тужиоца, за највише још три мјесеца. Против овог рјешења допуштена је жалба која не задржава извршење рјешења. О жалби одлучује вијеће Врховног суда у другом саставу.*

(4) *Приједлог за продужење притвора из става 3. овог члана подноси се посредством првостепеног суда који ће прије достављања списа са приједлогом Врховном суду Републике Српске осумњиченог саслушати о разлозима због којих се продужење притвора предлаже.*

(5) *Ако се до истека рокова из ст. 1. до 3. овог члана не потврди оптужница, осумњичени ће се пустити на слободу.*

VI. Допустивост и меритум

9. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, као и да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда, те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

10. Апелант побија наведена рјешења тврдећи да су му тим рјешењима повријеђена права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције.

11. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

д) Право на личну слободу и безбједност.

12. Члан 5 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у сљедећим случајевима и у складу са поступком прописаним законом:

ц) у случају законитог хапшења или притварања лица у сврху његовог довођења пред надлежну закониту власт због разумне сумње да је починило кривично дјело, или када се то разумно сматра потребним како би се спријечило почињење кривичног дјела или бјекство након почињења кривичног дјела;

3. Свако ко је ухапшен или притворен у складу с одредбама из става 1 тачка ц) овог члана изводи се без одлагања пред судију или друго службено лице овлашћено законом да врши судску власт, те има право да му се суди у разумном року или да буде пуштен на слободу до суђења. Пуштање на слободу може бити условљено јемствима да ће се лице појавити на суђењу.

4. Свако ко је лишен слободе хапшењем или притварањем има право да покрене поступак у коме ће суд

брзо одлучити о законитости његовог притварања и наложити пуштање на слободу ако је притварање било незаконито.

13. Уставни суд подсјећа на то да право на слободу и безбједност из члана 5 Европске конвенције гарантује да нико не смије бити произвољно лишен слободе. Произвољност при лишавању појединца слободе оцјењује се како у односу на поштовање процедуралних захтјева према домаћем закону тако и у односу на стандарде Европске конвенције с којом домаћи закон мора бити усклађен. Према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), да би притвор био компатибилан са чланом 5 став 1 Европске конвенције мора испуњавати три услова. Прво, мора бити заснован на "основаној сумњи" да је одређено лице починило кривично дјело, што претпоставља постојање чињеница или информација које би објективног посматрача увјериле да је то лице могло да почини кривично дјело. Друго, сврха притвора мора бити да се одређено лице доведе пред "надлежну закониту власт", што треба разматрати независно од тога да ли је та сврха постигнута. Треће, притвор према тачки (ц) мора, као и свако лишавање слободе према члану 5 став 1 Европске конвенције, бити "законит" и "у складу с поступком прописаним законом" (види Европски суд, *Merabishvili против Грузије* [BB], пресуда од 28. новембра 2017. године, представка број 72508/13, тач. 181–186 с даљњим референцама).

14. Апелант оспорава процедуру, односно поступак доношења оспорених рјешења. Уставни суд подсјећа да је чланом 200 став 3 ЗКП-а прописана могућност продужења притвора у истрази за још три мјесеца, и то на приједлог Тужилаштва, о чему ће одлуку донијети Врховни суд. Приједлог за продужење притвора подноси се посредством првостепеног суда који ће осумњиченог саслушати о разлозима због којих се предлаже продужење притвора, прије достављања списка Врховном суду (став 4). Апелант истиче да се наведеним законским рјешењем губи елемент непосредности те да би судска власт, односно суд који одлучује о притвору требао лично да саслуша апеланта.

15. У вези с тим, Уставни суд запажа да је Окружни суд одржао рочиште о приједлогу Тужилаштва за продужење притвора те да је сачињен записник с рочишта. Апелант је био присутан, као и његови браниоци, те се противио приједлогу Тужилаштва. Врховни суд је приликом доношења одлуке о притвору имао у виду приједлог тужиоца, изјашњење странака и бранилаца и цио спис предмета који му је достављен на одлучивање, у складу са чланом 200 став 4 ЗКП-а (види тачку 4 ове одлуке). Дакле, Уставни суд најприје констатује да су Тужилаштво и одбрана под истим условима учествовали у поступку. Међутим, апелант указује да није саслушан пред судом који је донио одлуку.

16. Уставни суд подсјећа да је прва и основна гаранција која природно произлази из члана 5 став 4 Европске конвенције право на дјелотворно саслушање пред судом при оцјени законитости притвора. С друге стране, та одредба подједнако гарантује брзу одлуку власти о неопходности континуираног притвора. Узимајући у обзир та два принципа, Европски суд је закључио да члан 5 став 4 не захтијева да се притворено лице саслуша сваки пут када поднесе жалбу на одлуку о продужењу притвора. Ипак, према ставу Европског суда, требало би бити могуће остварити, у разумним интервалима, право да буде саслушан пред судом који одлучује о жалби на притвор. Стога слиједи да би одсуство појављивања пред судом ради оспоравања законитости притвора резултирало кршењем члана 5 став 4 Конвенције након одређеног протекла времена, без обзира на питање једнакости странака (види *Kocaciş и Kurt против Турске*,

пресуда од 25. јануара 2022. године, представка број 227/13, тачка 26 с даљњим референцама).

17. У конкретном предмету притвор је одређен у фази истраге, а одредбама ЗКП-а је прописано трајање притвора у истрази (види тачку 10 ове одлуке). Притвор у максималном трајању од шест мјесеци у фази истраге се одређује, односно продужава на мјесец дана, затим два, па највише још три мјесеца. У прва три мјесеца апелант је непосредно саслушан пред судом који му је одређивао притвор. Приликом доношења рјешења којим је апеланту продужен притвор у трајању од два мјесеца Окружни суд је одржао рочиште и саслушао апеланта, а Врховни суд је одлучио о притвору на основу приједлога Тужилаштва и стања списка. Стога је, у складу с праксом Европског суда, на Уставном суду да испита да ли период од два мјесеца, на колико је притвор одређен, без непосредног саслушања и пред Врховним судом који је одлучио о притвору, задовољава потребне гаранције члана 5 став 4 Европске конвенције.

18. У вези с тим, Уставни суд указује на став Европског суда у предмету *Баџ против Турске* (види Европски суд, пресуда од 3. марта 2020. године, представка број 66448/17, тач. 215 и 216 с даљњим референцама), у којем је утврдио да се одређивање притвора на основу стања из списка, без саслушања пред судом у периоду од једне године и два мјесеца, не може сматрати разумним интервалом, те је указао на праксу са сличним ефектом у периоду од четири, шест и девет мјесеци. Дакле, очигледно је да се о томе шта представља "разуман интервал" одлучује у сваком појединачном случају и у околностима сваког појединачног предмета, али и да пракса показује да период од три до четири мјесеца представља максимални период, односно "разумни интервал" у којем је дозвољено да не буде непосредног саслушања.

19. У конкретном случају у којем је неспорно да је апелант саслушан на околности продужења притвора пред Окружним судом, а одлуку је на основу списка донио Врховни суд, Уставни суд не може да закључи да је апеланту онемогућено да га суд лично саслуша. Наиме, апелант и не спори да је на саслушању пред Окружним судом имао могућност да се супротстави приједлогу Тужилаштва и да у том поступку изнесе све што је сматрао да је потребно да изнесе у своју корист. Сама чињеница да је апеланта саслушао Окружни а не Врховни суд не доводи у питање право из члана 5 став 4 Европске конвенције који захтијева да лице које је притворено "има право покренути поступак у којем ће суд брзо одлучити о законитости његовог притварања". То значи да се не могу прихватити апелантови наводи да му је притвор продужен а да у разумном интервалу није изведен пред "суд" у смислу члана 5 став 4 Европске конвенције.

20. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да оспореним рјешењима нису повријеђена апелантова права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 4 Европске конвенције.

VII. Закључак

21. Уставни суд закључује да је задовољен принцип "разумности" из члана 5 став 4 Европске конвенције у ситуацији када је апеланту одређен притвор у трајању од два мјесеца иако није непосредно саслушан пред судом који је одлучио о притвору јер се ради о континуираном притвору у фази истраге, који је претходно у два наврата непосредним апелантовим саслушањем одређен и продужен.

22. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

23. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

464

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **U-5/23**, рјешавајући захтјеве **Дениса Бећировића, члана Председништва Босне и Херцеговине, и других**, на основу члана VI/3.a) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) алинеја b), члана 59. ст. (1) и (2), члана 61. ст. (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Ćeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
na sjednici održanoj 30. maja 2024. godine

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усвајају се захтјеви **Дениса Бећировића, члана Председништва Босне и Херцеговине, Ђелјка Комшића, члана Председништва Босне и Херцеговине, 11 делегата Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и пет делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.**

Утврђује се да Република Српска нема уставну надлежност за регулирање правне материје која је предмет **Закона о непокретној имовини која се користи за функционирање јавне власти** ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23) јер је то, у складу са чланом I/1, чланом III/3.b) и чланом IV/4.e) Устава Босне и Херцеговине, надлежност Босне и Херцеговине.

У складу са чланом 61. став (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, ставља се ван правне снаге **Закон о непокретној имовини која се користи за функционирање јавне власти** ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23).

У складу са чланом 61. став (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, **Закон о непокретној имовини која се користи за функционирање јавне власти** ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23) престаје важити наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

Образложење

I. Увод

1. Денис Бећировић, члан Председништва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 22. фебруара 2023. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности Закона о непокретној имовини која се користи за функционирање јавне власти ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23; у даљњем тексту: оспорени закон). Такође, подносилац захтјева је 28. фебруара 2023. године, дакле на дан када је оспорени закон ступио на снагу, доставио поднесак у којем је навео да "опреза ради, а с циљем осигурања допустивости захтјева" обавјештава Уставни суд да у цијелости остаје при поднесеном захтјеву и приједлогу за доношење привремене мјере.

2. Осим тога, Уставни суд је 28. фебруара 2023. године примио још три захтјева за оцјену уставности истог закона у којима

су постављени и захтјеви за доношење привремене мјере. Захтјеви су подnijели Ђелјко Комшић, члан Председништва Босне и Херцеговине (заведен под бројем U-6/23), 11 посланика Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (заведен под бројем U-7/23) и пет делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (заведен под бројем U-8/23). Уставни суд ће у односу на све поднесене захтјеве из таč. 1. и 2. ове одлуке користити заједнички термин "подносиоци захтјева".

3. Подносиоци захтјева су, на основу члана 64. Правила Уставног суда, подnijели и захтјеве за доношење привремене мјере којом би Уставни суд привремено ставио ван правне снаге оспорени закон до доношења коначне одлуке Уставног суда.

II. Поступак пред Уставним судом

4. С обзиром на то да се наведени захтјеви заснивају на истим или сличним тврдњама о неуставности оспореног закона и да се тражи доношење исте привремене мјере, Уставни суд је, у складу са чланом 32. став (1) Правила Уставног суда, донио одлуку о спајању наведених захтјева у којима ће водити један поступак и донijети једну одлуку под бројем U-5/23.

5. Уставни суд је 2. марта 2023. године донио Одлуку о привременој мјери број U-5/23 (доступна на www.ustavnisud.ba) којом је усвојио захтјев за доношење привремене мјере, те оспорени закон привремено ставио ван правне снаге. Одлучено је да наведена одлука о привременој мјери ступа на снагу одмах и да производи правно дјеловање до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеним захтјевима.

6. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту: Народна скупштина RS) затражено је 9. марта 2023. године да достави одговоре за захтјеве.

7. Народна скупштина RS је три пута (10. априла, 16. маја и 7. јуна 2023. године) тражила од Уставног суда да продужи рок за достављање одговора на захтјеве. Међутим, и поред тога што је удовољено тим захтјевима, Народна скупштина RS није доставила одговоре на захтјеве у остављеним роковима. У веzi с тим, Уставни суд иштиче да је у последњем поднеску од 8. јуна 2023. године обавјестио Народну скупштину RS да ће, уколико у понову продуженом року не достави одговоре на захтјеве, поступити у складу с одредбама члана 23. став (4) Правила Уставног суда којима је прописано да "[н]едостављање одговора на захтјев/apелацију не утиче на ток поступка пред Уставним судом, који ће у том случају своју одлуку темељити на достављеним информацијама које нису оспорили други учесници у поступку".

III. Чињенице

8. Народна скупштина RS је на петој посебној сједници од 28. децембра 2022. године донijела оспорени закон.

9. Вijeće за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске је донijело Рješenje број UV-1/23 од 9. фебруара 2023. године којим је утврђено да није прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вijeћу народа Републике Српске за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у оспореном закону. Наведено рješenje је објављено у "Службеном гласнику Републике Српске" број 14/23 од 15. фебруара 2023. године.

10. Председник Републике Српске је 16. фебруара 2023. године донио Указ број 01-020-832/23 о проглашењу оспореног закона. Тај указ је 20. фебруара 2023. године објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" број 16/23.

IV. Захтјев

a) Наводи из захтјева

11. Подносиоци захтјева сматрају да је оспорени закон супротан одредбама чл. I/1, III/3.b), IV/4.a) и e) и VI/5. Устава Босне и Херцеговине и члана 2. Анекса II Устава Босне и

Hercegovine. Ukazuje se da je osporeni zakon formom i sadržajem istovjetan ranijem Zakonu o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti ("Službeni glasnik RS" broj 29/22), koji je Ustavni sud proglasio neustavnim Odlukom o dopustivosti i meritumu broj U-10/22 od 22. septembra 2022. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba). Ističu da su određene razlike u sadržaju teksta osporenog zakona i ranijeg zakona pod istim nazivom posljedica daljnjih neustavnih aktivnosti entiteta Republika Srpska. U vezi s tim, između ostalog, navode da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za uređenje pravne materije koja je predmet osporenog zakona. Dalje se navodi da se prema članu 2. osporenog zakona samo *pro forme* propisuje da se on ne odnosi na vlasništvo na nepokretnoj imovini koja je 31. decembra 1991. godine bila upisana kao imovina s pravom raspolaganja ili upravljanja bivše SRBiH. Ovakvo zakonsko određenje, prema ocjeni podnosioca zahtjeva, ne umanjuje njegovu neustavnost, jer je ovdje izuzet od reguliranja samo jedan dio ukupne državne imovine koji je propisan Zakonom o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine.

12. Dalje je navedeno da se odredbama osporenog zakona državna imovina stavlja pod upravljanje i raspolaganje svih javnih vlasti, odnosno pod faktičku upravu Republike Srpske. Na taj način, kako je istaknuto, osporenim zakonom se kao titular nad cjelokupnom nepokretnom državnom imovinom koja je predmet njegovog reguliranja proglašava Republika Srpska, odnosno Vlada Republike Srpske kao konačni titular prava državnog vlasništva. Navedeno je da članom 4. osporenog zakona označena nepokretna državna imovina po sili zakona postaje vlasništvo organa javne vlasti Republike Srpske, što je neustavno i nezakonito. Pri tome, podnosioci zahtjeva ističu da je nesporno da entiteti posjeduju svoju imovinu neophodnu za funkcioniranje vlastitih institucija i da se ta pitanja mogu uređivati isključivo u okvirima njihove nadležnosti. Podnosioci zahtjeva ističu da se osporenim zakonom uspostavlja jedinstvena evidencija o nekretninama i pravima na nekretninama, čime je suštinski obuhvaćena sva nepokretna imovina SRBiH i Bosne i Hercegovine, bez izuzetaka, koja se nalazi na području entiteta Republika Srpska od 1991. godine, a ne samo od potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

13. Navedeno je i da je netačna tvrdnja pojedinih nosilaca vlasti u entitetu Republika Srpska da teritorija ili teritorijalni obuhvat tog entiteta od 49% ukupne teritorije BiH automatski daje vlasnička prava nad državnom imovinom tom entitetu, jer se stvarne nadležnosti, koje se tiču prava vlasništva nad državnom imovinom, mogu jedino urediti odgovarajućim državnim zakonom. Konačno je ukazano da osporenim zakonom (član 5) Republika Srpska najavljuje donošenje drugih posebnih zakona kojima će subjekti javne vlasti urediti pitanja upravljanja i raspolaganja nepokretnom imovinom na koju se odnosi osporeni zakon. To, prema ocjeni podnosioca zahtjeva, pretpostavlja daljnje kršenje odredbi Ustava Bosne i Hercegovine, Sporazuma o sukcesiji, Zakona o zabrani raspolaganja državnom imovinom, te niza odluka Ustavnog suda (U-1/11, U-8/19, U-9/19, U-16/20, U-4/21 i U-10/22), kao i povredu prava Bosne i Hercegovine da pitanje državne imovine uredi državnim zakonom. Zbog toga se, između ostalog, navodi i da je donošenjem osporenog zakona povrijeđeno i pravo na imovinu države Bosne i Hercegovine.

14. S obzirom na navedeno, podnosioci zahtjeva traže da Ustavni sud usvoji zahtjeve i utvrdi da osporeni zakon nije u saglasnosti s navedenim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za uređenje pravne materije koja je predmet osporenog zakona. Nadalje, oni zahtijevaju da Ustavni sud, na osnovu odredbi člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, osporeni zakon stavi van snage i odredi da on prestaje važiti narednog dana od dana

objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

V. Relevantni propisi

15. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Član I/1.

Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada "Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama. [...]

Član III/3.a) i b)

3. Pravni poredak i nadležnosti institucija

a) Sve vladine funkcije i ovlaštenja koja nisu ovim Ustavom izričito povjerena institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima.

b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

Član IV/4.e)

Parlamentarna skupština

4. Ovlaštenja

Parlamentarna skupština je nadležna za:

e) Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njene dužnosti, ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta.

16. Zakon o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 16/23) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom regulira se svojina na nepokretnoj imovini koja služi kao sredstvo vršenja i provođenja javne vlasti i koju koriste subjekti koji vrše tu vlast od potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, a upisana je u javnim evidencijama o nepokretnostima, za čije vođenje i održavanje je nadležna Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove (u daljem tekstu: Uprava) kao svojina tih subjekata.

Član 2.

Ovaj zakon se ne odnosi na svojinu na nepokretnoj imovini koja je u javnim evidencijama o nepokretnostima, za čije vođenje i održavanje je nadležna Uprava, do 31. decembra 1991. godine bila upisana kao imovina sa pravom raspolaganja ili upravljanja bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

Član 3.

Subjekti javne vlasti su Republika Srpska, jedinice lokalne samouprave, javna preduzeća, javne ustanove i druge javne službe čiji je osnivač Republika Srpska, odnosno jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: subjekti javne vlasti).

Član 4.

Nepokretna imovina upisana u javnim evidencijama o nepokretnostima za čije vođenje i održavanje je nadležna Uprava, kao svojina subjekata javne vlasti iz člana 3. ovog zakona, koju ti subjekti koriste za obavljanje njihove djelatnosti i funkcioniranje, po sili zakona, svojina je tih subjekata.

Član 5.

Nepokretna imovina iz člana 4. ovog zakona, kao i upravljanje i raspolaganje tom imovinom od strane subjekata javne vlasti, utvrđuje se posebnim zakonima.

Član 6.

(1) Upisi nepokretne imovine iz člana 2. ovog zakona u javnim evidencijama o nepokretnostima, za čije vođenje i održavanje je nadležna Uprava, neće se mijenjati do donošenja zakona kojim će se regulirati svojina na toj nepokretnoj imovini.

(2) Nepokretnom imovinom iz stava 1. ovog člana upravlja Republika Srpska ili drugi subjekat javne vlasti kojeg određuje Vlada Republike Srpske.

Član 7.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

17. Zakon o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 29/22, koji je proglašen protivustavnim Odlukom o dopustivosti i meritumu broj U-10/22 od 22. septembra 2022. godine "Službeni glasnik BiH" broj 68/22) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim zakonom regulira se svojina na nepokretnoj imovini koja služi kao sredstvo vršenja i provođenja javne vlasti, a koju koriste subjekti koji vrše tu vlast od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Član 2.

Subjekti javne vlasti su Republika Srpska, jedinice lokalne samouprave, javna preduzeća, javne ustanove i druge javne službe čiji je osnivač Republika Srpska, odnosno jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: subjekti javne vlasti).

Član 3.

Nepokretna imovina koja se smatra vlasništvom subjekata javne vlasti iz člana 2. ovog zakona, koju ti subjekti koriste za obavljanje njihove djelatnosti i funkcioniranje, po sili zakona svojina je tih subjekata.

Član 4.

Nepokretna imovina iz člana 3. ovog zakona, kao i upravljanje i raspolaganje tom imovinom od subjekata javne vlasti, utvrđuje se u skladu sa posebnim zakonom.

Član 5.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

VI. Dopustivost

18. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva, Ustavni sud je pošao od odredbi čl. IV/1, IV/2. i VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

19. Član IV/1. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Dom naroda se sastoji od 15 delegata [...].

20. Član IV/2. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Predstavnički dom se sastoji od 42 člana, od kojih se dvije trećine biraju sa teritorije Federacije, a jedna trećina sa teritorije Republike Srpske.

21. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

22. Imajući u vidu odredbe čl. IV/1, IV/2. i VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je utvrdio da su zahtjevi dopustivi zato što su ih podnijeli ovlašteni subjekti i da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjevi nisu dopustivi.

VII. Meritum

23. Podnosioci zahtjeva smatraju da je predmet osporenog zakona državna imovina, čije je pravno reguliranje, prema čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 2. Aneksa II Ustava Bosne i Hercegovine, u isključivoj nadležnosti države Bosne i Hercegovine a ne entiteta.

24. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi više puta raspravljao o pitanju ovlaštenja entiteta, odnosno države Bosne i Hercegovine da raspolazu državnom imovinom u kontekstu ustavne raspodjele nadležnosti (vidi odluke o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda u predmetima br. U-1/11 od 13. jula 2012. godine, U-8/19 od 6. februara 2020. godine, U-9/19 od 6. februara 2020. godine, U-4/21 od 27. septembra 2021. godine i U-10/22 od 22. septembra 2022. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba).

25. Tako je Ustavni sud u Odluci broj U-1/11 ispitivao da li je Republika Srpska imala ustavnu nadležnost da donese Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriji Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja. U toj odluci Ustavni sud je objasnio šta se podrazumijeva pod pojmom državna imovina na sljedeći način: "Državna imovina, iako je to oblik vlasništva koji je po svojoj strukturi sličan građanskopravnom privatnom vlasništvu, predstavlja poseban pravni koncept, te, iz tog razloga, uživa poseban status. Državna imovina je karakteristična po javnopravnoj prirodi odnosa subjekata i korištenja te imovine, kao i njenog titulara. Ona obuhvaća, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti i koje joj služe radi vršenja te vlasti, s druge strane, ona može obuhvatiti 'javno dobro' (morska voda i morsko dno, riječna voda i riječna korita, jezera, planine i druga prirodna bogatstva, javna saobraćajna mreža, saobraćajna infrastruktura itd.). Ono, po svojoj prirodi, prioritetno služi svim ljudima u državi. Kao takvo, 'javno dobro' može biti izuzeto iz pravnog prometa (*res extra commercium*) zbog svoga značaja, jer je to jedini način da bude sačuvano i zaštićeno" (tačka 62. navedene odluke). Osim toga, Ustavni sud je naglasio da je predmet reguliranja u tom predmetu bila "nepokretna imovina koja je pripala Bosni i Hercegovini na osnovu međunarodnog Sporazuma o pitanjima sukcesije i nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša SRBiH" (*idem*, tačka 77). U nastavku obrazloženja Ustavni sud je dodatno pojasnio da se pojam državna imovina ne odnosi samo na nekretnine u smislu zgrada i ostalog, te je naglasio: "Ustavni sud ponavlja kako državna imovina ima poseban status. Ona obuhvaća, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti i koje joj služe radi vršenja te vlasti. S druge strane, 'državna imovina' može obuhvatiti javno dobro, koje po svojoj prirodi prioritetno služi svim ljudima u državi (tekuća voda, zaštita klimatskih uvjeta života, zaštita drugih prirodnih resursa, kao što su šume, nužna državna infrastrukturna mreža u smislu Aneksa 9 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini itd.). Takva imovina predstavlja odraz državnosti, njenog suvereniteta i teritorijalnog integriteta BiH. Također, ne može se zanemariti interes Bosne i Hercegovine da zadrži 'javno dobro' kao dio 'državne imovine' koje služi svim građanima Bosne i Hercegovine,

koje nije nužno da bi se djelotvorno izvršavala specifična nadležnost određenog administrativno-teritorijalnog nivoa u državi. Osim toga, ova imovina može služiti i kao 'drugi način finansiranja troškova potrebnih za izvršavanje nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine' u smislu člana IV/4.b) u vezi sa članom VIII/3. Ustava Bosne i Hercegovine" (*idem*, tačka 82).

26. Ustavni sud dalje podsjeća da je u Odluci broj U-10/22 raspravljao o ustavnosti Zakona o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti (vidi tačku 16. ove odluke; u daljnjem tekstu: raniji zakon), te zaključio da Republika Srpska nema nadležnost za reguliranje pravne materije koja je predmet tog zakona jer je to nadležnost Bosne i Hercegovine u skladu sa čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine. U toj odluci je, između ostalog, zaključeno da se spornim zakonom implicitno reguliralo pitanje vlasništva na nekretninama koje su državno vlasništvo bivše SFRJ ili SRBiH. Dalje je navedeno da je članom 3. ranijeg zakona bilo propisano da je "[n]epokretna imovina koja se smatra vlasništvom subjekata javne vlasti iz člana 2. ovog zakona, koju ti subjekti koriste za obavljanje njihove djelatnosti i funkcioniranje, po sili zakona svojina [...] tih subjekata" (vidi tačku 17. ove odluke). Ranijim zakonom je bio uspostavljen pravni osnov da se sva nepokretna državna imovina pravno evidentira kao imovina Republike Srpske, kao i da se pravo vlasništva na nekretninama koje su državno vlasništvo bivših SFRJ i SRBiH prenese na Republiku Srpsku i ostale subjekte javnih vlasti navedene u članu 2. tog zakona. Međutim, Ustavni sud je zaključio da je to suprotno ranijoj praksi Ustavnog suda, prvenstveno Odluci broj U-1/11. S obzirom na navedeno, Ustavni sud je u Odluci broj U-10/22 zaključio da je Narodna skupština RS donijela raniji zakon protivno članu I/1. Ustava Bosne i Hercegovine i članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članu IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine, koji Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine dodjeljuje nadležnost u ostalim pitanjima koja su potrebna za provođenje dužnosti države, jer se radi o isključivoj nadležnosti Bosne i Hercegovine da regulira pitanja imovine iz spornog zakona. Slijedom toga, raniji zakon je proglašen protivustavnim, te je određeno da ne može ostati na pravnoj snazi (vidi U-10/22, tač. 32. i 33).

27. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da je naziv osporenog zakona u ovom predmetu nesporno identičan nazivu ranijeg zakona koji je Odlukom Ustavnog suda broj U-10/22 stavljen van snage. Međutim, istovjetnost naziva dva osporena pravna akta predstavlja samo polaznu tačku, zbog čega je neophodno analizirati sadržaj odredbi osporenog zakona u konkretnom slučaju kako bi se odgovorilo na pitanje njegove usklađenosti s Ustavom Bosne i Hercegovine. Shodno tome, Ustavni sud primjećuje da je predmet i ranijeg zakona i zakona koji je osporen u ovom predmetu reguliranje vlasništva na nepokretnoj imovini koja služi kao sredstvo vršenja i provođenja javne vlasti i koju koriste subjekti koji vrše tu vlast od potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Članom 1. osporenog zakona je dodatno propisano da se to odnosi na imovinu koja je upisana u javnim evidencijama o nekretninama i za čije vođenje i održavanje je nadležna Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove (u daljnjem tekstu: Uprava) kao vlasništvo tih subjekata. Ustavni sud smatra da ovakvo dodatno preciziranje člana 1. osporenog zakona ne mijenja suštinu predmeta reguliranja u odnosu na član 1. ranijeg zakona.

28. Zatim, Ustavni sud zapaža da je, u odnosu na raniji zakon, osporenim zakonom u članu 2. propisano da se odnosi na nepokretnu imovinu koja je u javnim evidencijama o nekretninama do 31. decembra 1991. godine bila upisana kao imovina s pravom raspolaganja ili upravljanja bivše SRBiH. U vezi s tom nepokretnom imovinom dodata je i zakonska odredba u članu 6. osporenog zakona, kojom je u stavu (1) propisano da se u

odnosu na tu imovinu upisi nepokretne imovine neće mijenjati do donošenja zakona kojim će se "regulirati svojina na toj nepokretnoj imovini". Pri tome je u stavu (2) navedene zakonske odredbe propisano da tom nepokretnom imovinom upravlja Republika Srpska ili drugi subjekt javne vlasti koji odredi Republika Srpska. Iz navedenog slijedi da se osporeni zakon, kao i raniji zakon, odnosi isključivo na postojeću nepokretnu državnu imovinu koja se trenutno koristi za obavljanje djelatnosti i funkcioniranje navedenih subjekata javne vlasti Republike Srpske. Pri tome, osporeni zakon, kao i raniji zakon, propisuje i da se takva nepokretna imovina po sili zakona smatra vlasništvom navedenih subjekata javne vlasti Republike Srpske (član 4. osporenog zakona). Dakle, osporeni zakon se kao i raniji zakon implicitno odnosi na nekretnine koje su državna imovina bivše SFRJ ili SRBiH, čije je pravno reguliranje isključivo u nadležnosti Bosne i Hercegovine a ne entiteta.

29. Na navedeni zaključak Ustavnog suda nije od suštinskog utjecaja to što je članom 2. osporenog zakona od njegove primjene izuzeta određena državna imovina čiji status ostaje neizmijenjen do donošenja novog zakona kojim će se regulirati vlasništvo nad tom nepokretnom imovinom (član 6. stav (1) osporenog zakona). Iako je za takvu izuzetu nepokretnu imovinu u vlasničkopravnom smislu određen privremeni *status quo*, Ustavni sud smatra da Republika Srpska nema nadležnost za reguliranje pravne materije koja je predmet osporenog zakona u cjelini jer je nesporno da je predmet spornog zakona državna imovina za koju je Ustavni sud, kako je to već detaljno navedeno, utvrdio da može biti predmet reguliranja od strane zakonodavnog tijela na nivou države Bosne i Hercegovine.

30. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je Narodna skupština RS donijela osporeni zakon protivno članu I/1. Ustava Bosne i Hercegovine i članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članu IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine, koji Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine dodjeljuje nadležnost u ostalim pitanjima koja su potrebna za provođenje dužnosti države, jer se radi o isključivoj nadležnosti Bosne i Hercegovine da regulira pitanja imovine iz osporenog zakona. Iz ovih razloga, osporeni zakon je protivustavan. Stoga osporeni zakon ne može ostati na pravnoj snazi.

31. Na kraju, Ustavni sud također podsjeća da je u svojim odlukama u kojima je odlučivao o pitanju državne imovine naglasio sljedeće: "[...] Ustavni sud je svjestan činjenice da je ovo pitanje država pokušala riješiti Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine iz decembra 2004. godine o formiranju Komisije za državnu imovinu, koja bi trebala izraditi kriterije za utvrđivanje pitanja koja imovina je u vlasništvu države, koja u vlasništvu entiteta i Brčko distrikta, te koja je trebala pripremiti put ka zakonodavstvu na državnom i nižem administrativno-teritorijalnom nivou o pravima vlasništva, upravljanja i drugim pitanjima povezanim s državnom imovinom. Visoki predstavnik je donio adekvatne zakone o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom kako bi potpomogao taj proces. Ovo je pozitivan korak jer se instalira stručno tijelo države, u kojem i entiteti i Brčko distrikt mogu artikulirati svoj očigledan interes. Međutim, ovo pitanje nije riješeno, ne od dana formiranja navedene komisije, već još od dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, tj. 14. decembra 1995. godine. Stoga, postoji istinska nužnost, a i pozitivna obaveza da Bosna i Hercegovina ovo pitanje riješi što je prije moguće" (*op. cit.*, U-1/11, tačka 84, i U-4/21, tačka 46).

Ostali navodi

32. Budući da je utvrdio da osporeni zakon nije donesen u skladu sa čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati navod

iz zahtjeva o kršenju člana 2. Aneksa II Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje kako je Republika Srpska donijela osporeni zakon protivno čl. I/1, III/3.b) i IV/4.e) Ustava Bosne i Hercegovine jer se radi o isključivoj nadležnosti Bosne i Hercegovine u reguliranju pitanja nepokretne državne imovine iz osporenog zakona. Iz ovih razloga, osporeni zakon je u cijelosti protivustavan.

34. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-5/23**, rješavajući zahtjeve **Denisa Bećirovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, i drugih**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) alineja b), članka 59. st. (1) i (2), članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Ćeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
na sjednici održanoj 30. svibnja 2024. godine

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvajaju se zahtjevi **Denisa Bećirovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Željka Komšića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, 11 delegata Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i pet delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.**

Utvrđuje se da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za reguliranje pravne materije koja je predmet **Zakona o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 16/23) jer je to, u skladu sa člankom I/1., člankom III/3.(b) i člankom IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, nadležnost Bosne i Hercegovine.

U skladu sa člankom 61. stavak (2) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, stavlja se izvan pravne snage **Zakon o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 16/23).

U skladu sa člankom 61. stavak (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, **Zakon o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 16/23) prestaje važiti narednog dana od dana objave odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

Obrazloženje

I. Uvod

1. Denis Bećirović, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 22. veljače

2023. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 16/23; u daljnjem tekstu: osporeni Zakon). Također, podnositelj zahtjeva je 28. veljače 2023. godine, dakle na dan kada je osporeni Zakon stupio na snagu, dostavio podnesak u kojem je naveo da "opreza radi, a s ciljem osiguranja dopustivosti zahtjeva" obavještava Ustavni sud da u cijelosti ostaje pri podnesenom zahtjevu i prijedlogu za donošenje privremene mjere.

2. Osim toga, Ustavni sud je 28. veljače 2023. godine primio još tri zahtjeva za ocjenu ustavnosti istog zakona u kojima su postavljeni i zahtjevi za donošenje privremene mjere. Zahtjeve su podnijeli Željko Komšić, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (zaveden pod brojem U-6/23), 11 poslanika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (zaveden pod brojem U-7/23) i pet delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (zaveden pod brojem U-8/23). Ustavni sud će u odnosu na sve podnesene zahtjeve iz toč. 1. i 2. ove odluke koristiti zajednički termin "podnositelji zahtjeva".

3. Podnositelji zahtjeva su, na temelju članka 64. Pravila Ustavnog suda, podnijeli i zahtjeve za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud privremeno stavio izvan pravne snage osporeni Zakon do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

4. S obzirom na to da se navedeni zahtjevi temelje na istim ili sličnim tvrdnjama o neustavnosti osporenog Zakona i da se traži donošenje iste privremene mjere, Ustavni sud je, u skladu sa člankom 32. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju navedenih zahtjeva u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem U-5/23.

5. Ustavni sud je 2. ožujka 2023. godine donio Odluku o privremenoj mjeri broj U-5/23 (dostupna na www.ustavnisud.ba) kojom je usvojio zahtjev za donošenje privremene mjere, te osporeni Zakon privremeno stavio izvan pravne snage. Odlučeno je da navedena odluka o privremenoj mjeri stupa na snagu odmah i da proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenim zahtjevima.

6. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština RS) zatraženo je 9. ožujka 2023. godine da dostavi odgovore za zahtjeve.

7. Narodna skupština RS je tri puta (10. travnja, 16. svibnja i 7. lipnja 2023. godine) tražila od Ustavnog suda da produži rok za dostavu odgovora na zahtjeve. Međutim, i pored toga što je udovoljeno tim zahtjevima, Narodna skupština RS nije dostavila odgovore na zahtjeve u ostavljenim rokovima. U svezi s tim, Ustavni sud ističe da je u posljednjem podnesku od 8. lipnja 2023. godine obavijestio Narodnu skupštinu RS da će, ako u ponovno produženom roku ne dostavi odgovore na zahtjeve, postupiti u skladu s odredbama članka 23. stavak (4) Pravila Ustavnog suda kojima je propisano da "[n]edostavljanje odgovora na zahtjev/apelaciju ne utječe na tijek postupka pred Ustavnim sudom, koji će u tome slučaju svoju odluku temeljiti na dostavljenim informacijama koje nisu pobili drugi sudionici u postupku".

III. Činjenice

8. Narodna skupština RS je na petoj posebnoj sjednici od 28. prosinca 2022. godine donijela osporeni Zakon.

9. Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske je donijelo Rješenje broj UV-1/23 od 9. veljače 2023. godine kojim je utvrđeno da nije prihvatljiv zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za utvrđivanje povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u osporenom Zakonu. Navedeno rješenje je objavljeno u

"Službenom glasniku Republike Srpske" broj 14/23 od 15. veljače 2023. godine.

10. Predsjednik Republike Srpske je 16. veljače 2023. godine donio Ukaz broj 01-020-832/23 o proglašenju osporenog Zakona. Taj Ukaz je 20. veljače 2023. godine objavljen u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 16/23.

IV. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

11. Podnositelji zahtjeva smatraju da je osporeni Zakon suprotan odredbama čl. I/1., III/3.(b), IV/4.(a) i e) i VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Aneksa II. Ustava Bosne i Hercegovine. Ukazuje se da je osporeni Zakon formom i sadržajem istovjetan ranijem Zakonu o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti ("Službeni glasnik RS" broj 29/22), koji je Ustavni sud proglasio neustavnim Odlukom o dopustivosti i meritumu broj U-10/22 od 22. rujna 2022. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba). Ističu da su određene razlike u sadržaju teksta osporenog Zakona i ranijeg Zakona pod istim nazivom posljedica daljnjih neustavnih aktivnosti entiteta Republika Srpska. U svezi s tim, između ostalog, navode da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za uređenje pravne materije koja je predmet osporenog Zakona. Dalje se navodi da se prema članku 2. osporenog Zakona samo *pro forme* propisuje da se on ne odnosi na vlasništvo na nepokretnoj imovini koja je 31. prosinca 1991. godine bila upisana kao imovina s pravom raspolaganja ili upravljanja bivše SRBiH. Ovakvo zakonsko određenje, prema ocjeni podnositelja zahtjeva, ne umanjuje njegovu neustavnost, jer je ovdje izuzet od reguliranja samo jedan dio ukupne državne imovine koji je propisan Zakonom o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine.

12. Dalje je navedeno da se odredbama osporenog Zakona državna imovina stavlja pod upravljanje i raspolaganje svih javnih vlasti, odnosno pod faktičku upravu Republike Srpske. Na taj način, kako je istaknuto, osporenim Zakonom se kao titular nad cjelokupnom nepokretnom državnom imovinom koja je predmet njegova reguliranja proglašava Republika Srpska, odnosno Vlada Republike Srpske kao konačni titular prava državnog vlasništva. Navedeno je da člankom 4. osporenog Zakona označena nepokretna državna imovina po sili zakona postaje vlasništvo organa javne vlasti Republike Srpske, što je neustavno i nezakonito. Pri tome, podnositelji zahtjeva ističu da je nesporno da entiteti posjeduju svoju imovinu neophodnu za funkcioniranje vlastitih institucija i da se ta pitanja mogu uređivati isključivo u okvirima njihove nadležnosti. Podnositelji zahtjeva ističu da se osporenim Zakonom uspostavlja jedinstvena evidencija o nekretninama i pravima na nekretninama, čime je suštinski obuhvaćena sva nepokretna imovina SRBiH i Bosne i Hercegovine, bez iznimki, koja se nalazi na području entiteta Republika Srpska od 1991. godine, a ne samo od potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

13. Navedeno je i da je netočna tvrdnja pojedinih nositelja vlasti u entitetu Republika Srpska da teritorij ili teritorijalni obuhvat tog entiteta od 49 % ukupnog teritorija BiH automatski daje vlasnička prava nad državnom imovinom tom entitetu, jer se stvarne nadležnosti, koje se tiču prava vlasništva nad državnom imovinom, mogu jedino urediti odgovarajućim državnim zakonom. Konačno je ukazano da osporenim Zakonom (članak 5.) Republika Srpska najavljuje donošenje drugih posebnih zakona kojima će subjekti javne vlasti urediti pitanja upravljanja i raspolaganja nepokretnom imovinom na koju se odnosi osporeni Zakon. To, prema ocjeni podnositelja zahtjeva, pretpostavlja daljnje kršenje odredbi Ustava Bosne i Hercegovine, Sporazuma o sukcesiji, Zakona o zabrani raspolaganja državnom imovinom, te niza odluka Ustavnog suda (U-1/11, U-8/19, U-9/19, U-16/20, U-

4/21 i U-10/22), kao i povredu prava Bosne i Hercegovine da pitanje državne imovine uredi državnim zakonom. Zbog toga se, između ostalog, navodi i da je donošenjem osporenog Zakona povrijeđeno i pravo na imovinu države Bosne i Hercegovine.

14. S obzirom na navedeno, podnositelji zahtjeva traže da Ustavni sud usvoji zahtjeve i utvrdi da osporeni Zakon nije u suglasnosti s navedenim odredbama Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno da Republika Srpska nema ustavnu nadležnost za uređenje pravne materije koja je predmet osporenog Zakona. Nadalje, oni zahtijevaju da Ustavni sud, na temelju odredbi članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, osporeni Zakon stavi izvan snage i odredi da on prestaje važiti narednog dana od dana objave odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

V. Relevantni propisi

15. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Članak I/1.

Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čiji je oficijelni naslov od sada "Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa svojim unutarnjim ustrojem izmijenjenim kako je to predviđeno ovim Ustavom, sa svojim sadašnjim međunarodno priznatim granicama. [...]

Članak III/3.(a) i (b)

3. Pravni sustav i nadležnosti entiteta i institucija

a) Sve vladine funkcije i ovlasti, koje po ovom Ustavu nisu izričito dodijeljene institucijama Bosne i Hercegovine, pripadaju entitetima.

b) Entiteti i sve njihove niže jedinice u potpunosti će se pokoravati ome Ustavu, koji dokida one odredbe zakona Bosne i Hercegovine i ustava i zakona entiteta koje su protivne Ustavu, kao i odlukama institucija Bosne i Hercegovine. Opća načela među- narodnog prava su sastavni dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine i entiteta.

Članak IV/4.(e)

Parlamentarna skupština

4. Ovlasti

Parlamentarna skupština je nadležna za:

e) Ostale stvari potrebite za izvršavanje njezinih dužnosti ili one koje su joj dodijeljene uzajamnim sporazumom entiteta.

16. Zakon o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 16/23) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom regulira se svojina na nepokretnoj imovini koja služi kao sredstvo vršenja i provođenja javne vlasti i koju koriste subjekti koji vrše tu vlast od potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, a upisana je u javnim evidencijama o nepokretnostima, za čije vođenje i održavanje je nadležna Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove (u daljnjemu tekstu: Uprava) kao svojina tih subjekata.

Članak 2.

Ovaj zakon se ne odnosi na svojinu na nepokretnoj imovini koja je u javnim evidencijama o nepokretnostima, za čije vođenje i održavanje je nadležna Uprava, do 31. prosinca 1991. godine bila upisana kao imovina sa pravom raspolaganja ili upravljanja bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

Subjekti javne vlasti su Republika Srpska, jedinice lokalne samouprave, javna poduzeća, javne ustanove i druge javne službe čiji je osnivač Republika Srpska, odnosno jedinica lokalne samouprave (u daljnjemu tekstu: subjekti javne vlasti).

Članak 4.

Nepokretna imovina upisana u javnim evidencijama o nepokretnostima za čije vođenje i održavanje je nadležna Uprava, kao svojina subjekata javne vlasti iz članka 3. ovoga zakona, koju ti subjekti koriste za obavljanje njihove djelatnosti i funkcioniranje, po sili zakona, svojina je tih subjekata.

Članak 5.

Nepokretna imovina iz članka 4. ovoga zakona, kao i upravljanje i raspolaganje tom imovinom od strane subjekata javne vlasti, utvrđuje se posebnim zakonima.

Članak 6.

(1) Upisi nepokretne imovine iz članka 2. ovoga zakona u javnim evidencijama o nepokretnostima, za čije vođenje i održavanje je nadležna Uprava, neće se mijenjati do donošenja zakona kojim će se regulirati svojina na toj nepokretnoj imovini.

(2) Nepokretnom imovinom iz stavka 1. ovoga članka upravlja Republika Srpska ili drugi subjekat javne vlasti kojeg određuje Vlada Republike Srpske.

Članak 7.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

17. Zakon o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 29/22, koji je proglašen protuustavnim Odlukom o dopustivosti i meritumu broj U-10/22 od 22. rujna 2022. godine "Službeni glasnik BiH" broj 68/22) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ovim zakonom regulira se svojina na nepokretnoj imovini koja služi kao sredstvo vršenja i provođenja javne vlasti, a koju koriste subjekti koji vrše tu vlast od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Članak 2.

Subjekti javne vlasti su Republika Srpska, jedinice lokalne samouprave, javna preduzeća, javne ustanove i druge javne službe čiji je osnivač Republika Srpska, odnosno jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: subjekti javne vlasti).

Članak 3.

Nepokretna imovina koja se smatra vlasništvom subjekata javne vlasti iz članka 2. ovog zakona, koju ti subjekti koriste za obavljanje njihove djelatnosti i funkcioniranje, po sili zakona svojina je tih subjekata.

Članak 4.

Nepokretna imovina iz članka 3. ovog zakona, kao i upravljanje i raspolaganje tom imovinom od subjekata javne vlasti, utvrđuje se sukladno posebnom zakonu.

Članak 5.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

VI. Dopustivost

18. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva, Ustavni sud je pošao od odredbi čl. IV/1., IV/2. i VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine.

19. Članak IV/1. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Dom naroda se sastoji od 15 delegata [...].

20. Članak IV/2. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Zastupnički dom se sastoji od 42 člana, od kojih su dvije trećine izabrane s teritorija Federacije, a jedna trećina s teritorija Republike Srpske.

21. Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili

između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

22. Imajući u vidu odredbe čl. IV/1., IV/2. i VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je utvrdio da su zahtjevi dopustivi zato što su ih podnijeli ovlašteni subjekti i da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjevi nisu dopustivi.

VII. Meritum

23. Podnositelji zahtjeva smatraju da je predmet osporenog Zakona državna imovina, čije je pravno reguliranje, prema čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 2. Aneksa II. Ustava Bosne i Hercegovine, u isključivoj nadležnosti države Bosne i Hercegovine a ne entiteta.

24. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi više puta raspravljao o pitanju ovlaštenja entiteta, odnosno države Bosne i Hercegovine da raspolažu državnom imovinom u kontekstu ustavne raspodjele nadležnosti (vidi odluke o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda u predmetima br. U-1/11 od 13. srpnja 2012. godine, U-8/19 od 6. veljače 2020. godine, U-9/19 od 6. veljače 2020. godine, U-4/21 od 27. rujna 2021. godine i U-10/22 od 22. rujna 2022. godine, dostupne na www.ustavnisud.ba).

25. Tako je Ustavni sud u Odluci broj U-1/11 ispitivao je li Republika Srpska imala ustavnu nadležnost da donese Zakon o statusu državne imovine koja se nalazi na teritoriju Republike Srpske i pod zabranom je raspolaganja. U toj odluci Ustavni sud je objasnio što se podrazumijeva pod pojmom državna imovina na sljedeći način: "Državna imovina, iako je to oblik vlasništva koji je po svojoj strukturi sličan građansko-pravnom privatnom vlasništvu, predstavlja poseban pravni koncept, te, iz tog razloga, uživa poseban status. Državna imovina je karakteristična po javnopravnoj prirodi odnosa subjekata i korištenja te imovine, kao i njezina titulara. Ona obuhvaća, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti i koje joj služe radi vršenja te vlasti, s druge strane, ona može obuhvatiti 'javno dobro' (morska voda i morsko dno, riječna voda i riječna korita, jezera, planine i druga prirodna bogatstva, javna prometna mreža, prometna infrastruktura itd.). Ono, po svojoj prirodi, prioritarno služi svim ljudima u državi. Kao takvo, 'javno dobro' može biti izuzeto iz pravnog prometa (*res extra commercium*) zbog svoga značaja, jer je to jedini način da bude sačuvano i zaštićeno" (točka 62. navedene odluke). Osim toga, Ustavni sud je naglasio da je predmet reguliranja u tom predmetu bila "nepokretna imovina koja je pripala Bosni i Hercegovini na temelju međunarodnog Sporazuma o pitanjima sukcesije i nepokretna imovina na kojoj je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša SRBiH" (*idem*, točka 77.). U nastavku obrazloženja Ustavni sud je dodatno pojasnio da se pojam državna imovina ne odnosi samo na nekretnine u smislu zgrada i ostalog, te je naglasio: "Ustavni sud ponavlja kako državna imovina ima poseban status. Ona obuhvaća, s jedne strane, pokretne i nepokretne stvari koje su u rukama javne vlasti i koje joj služe radi vršenja te vlasti. S druge strane, 'državna

imovina' može obuhvatiti javno dobro, koje po svojoj prirodi prioritetno služi svim ljudima u državi (tekuća voda, zaštita klimatskih uvjeta života, zaštita drugih prirodnih resursa, kao što su šume, nužna državna infrastrukturna mreža u smislu Aneksa 9 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini itd.). Takva imovina predstavlja odraz državnosti, njezina suvereniteta i teritorijalnog integriteta BiH. Također, ne može se zanemariti interes Bosne i Hercegovine da zadrži 'javno dobro' kao dio 'državne imovine' koje služi svim građanima Bosne i Hercegovine, koje nije nužno da bi se učinkovito izvršavala specifična nadležnost određene administrativno-teritorijalne razine u državi. Osim toga, ova imovina može služiti i kao 'drugi način financiranja troškova potrebnih za izvršavanje nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine' u smislu članka IV/4.(b) u svezi sa člankom VIII/3. Ustava Bosne i Hercegovine" (*idem*, točka 82.).

26. Ustavni sud dalje podsjeća da je u Odluci broj U-10/22 raspravljao o ustavnosti Zakona o nepokretnoj imovini koja se koristi za funkcioniranje javne vlasti (vidi točku 16. ove odluke; u daljnjem tekstu: raniji Zakon), te zaključio da Republika Srpska nema nadležnost za reguliranje pravne materije koja je predmet tog Zakona jer je to nadležnost Bosne i Hercegovine u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine. U toj odluci je, između ostalog, zaključeno da se spomim Zakonom implicitno reguliralo pitanje vlasništva na nekretninama koje su državno vlasništvo bivše SFRJ ili SRBiH. Dalje je navedeno da je člankom 3. ranijeg Zakona bilo propisano da je "[n]epokretna imovina koja se smatra vlasništvom subjekata javne vlasti iz članka 2. ovog zakona, koju ti subjekti koriste za obavljanje njihove djelatnosti i funkcioniranje, po sili zakona svojina [...] tih subjekata" (vidi točku 17. ove odluke). Ranijim Zakonom je bila uspostavljena pravna osnova da se sva nepokretna državna imovina pravno evidentira kao imovina Republike Srpske, kao i da se pravo vlasništva na nekretninama koje su državno vlasništvo bivših SFRJ i SRBiH prenese na Republiku Srpsku i ostale subjekte javnih vlasti navedene u članku 2. tog Zakona. Međutim, Ustavni sud je zaključio da je to suprotno ranijoj praksi Ustavnog suda, prvenstveno Odluci broj U-1/11. S obzirom na navedeno, Ustavni sud je u Odluci broj U-10/22 zaključio da je Narodna skupština RS donijela raniji Zakon protivno članku I/1. Ustava Bosne i Hercegovine i članku III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članku IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, koji Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine dodjeljuje nadležnost u ostalim pitanjima koja su potrebna za provođenje dužnosti države, jer se radi o isključivoj nadležnosti Bosne i Hercegovine da regulira pitanja imovine iz spornog Zakona. Slijedom toga, raniji Zakon je proglašen protuustavnim, te je određeno da ne može ostati na pravnoj snazi (vidi U-10/22, toč. 32. i 33.).

27. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da je naziv osporenog Zakona u ovom predmetu nesporno identičan nazivu ranijeg Zakona koji je Odlukom Ustavnog suda broj U-10/22 stavljen izvan snage. Međutim, istovjetnost naziva dva osporena pravna akta predstavlja samo polaznu točku, zbog čega je neophodno analizirati sadržaj odredbi osporenog Zakona u konkretnom slučaju kako bi se odgovorilo na pitanje njegove usklađenosti s Ustavom Bosne i Hercegovine. Shodno tome, Ustavni sud primjećuje da je predmet i ranijeg Zakona i Zakona koji je osporen u ovom predmetu reguliranje vlasništva na nepokretnoj imovini koja služi kao sredstvo vršenja i provođenja javne vlasti i koju koriste subjekti koji vrše tu vlast od potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Člankom 1. osporenog Zakona je dodatno propisano da se to odnosi na imovinu koja je upisana u javnim evidencijama o nekretninama i za čije vođenje i održavanje je nadležna Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove (u

daljnjem tekstu: Uprava) kao vlasništvo tih subjekata. Ustavni sud smatra da ovakvo dodatno preciziranje članka 1. osporenog Zakona ne mijenja suštinu predmeta reguliranja u odnosu na članak 1. ranijeg Zakona.

28. Potom, Ustavni sud zapaža da je, u odnosu na raniji Zakon, osporenim Zakonom u članku 2. propisano da se odnosi na nepokretnu imovinu koja je u javnim evidencijama o nekretninama do 31. prosinca 1991. godine bila upisana kao imovina s pravom raspolaganja ili upravljanja bivše SRBiH. U svezi s tom nepokretnom imovinom dodana je i zakonska odredba u članku 6. osporenog Zakona, kojom je u stavku (1) propisano da se u odnosu na tu imovinu upisi nepokretnost imovine neće mijenjati do donošenja zakona kojim će se "regulirati svojina na toj nepokretnoj imovini". Pri tome je u stavku (2) navedene zakonske odredbe propisano da tom nepokretnom imovinom upravlja Republika Srpska ili drugi subjekt javne vlasti koji odredi Republika Srpska. Iz navedenog slijedi da se osporeni Zakon, kao i raniji Zakon, odnosi isključivo na postojeću nepokretnu državnu imovinu koja se trenutno koristi za obavljanje djelatnosti i funkcioniranje navedenih subjekata javne vlasti Republike Srpske. Pri tome, osporeni Zakon, kao i raniji Zakon, propisuje i da se takva nepokretna imovina po sili zakona smatra vlasništvom navedenih subjekata javne vlasti Republike Srpske (članak 4. osporenog Zakona). Dakle, osporeni Zakon se kao i raniji Zakon implicitno odnosi na nekretnine koje su državna imovina bivše SFRJ ili SRBiH, čije je pravno reguliranje isključivo u nadležnosti Bosne i Hercegovine a ne entiteta.

29. Na navedeni zaključak Ustavnog suda nije od suštinskog utjecaja to što je člankom 2. osporenog Zakona od njegove primjene izuzeta određena državna imovina čiji status ostaje neizmijenjen do donošenja novog Zakona kojim će se regulirati vlasništvo nad tom nepokretnom imovinom (članak 6. stavak (1) osporenog Zakona). Iako je za takvu izuzetu nepokretnu imovinu u vlasničkopravnom smislu određen privremeni *status quo*, Ustavni sud smatra da Republika Srpska nema nadležnost za reguliranje pravne materije koja je predmet osporenog Zakona u cjelini jer je nesporno da je predmet spornog Zakona državna imovina za koju je Ustavni sud, kako je to već detaljno navedeno, utvrdio da može biti predmet reguliranja od strane zakonodavnog tijela na razini države Bosne i Hercegovine.

30. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je Narodna skupština RS donijela osporeni Zakon protivno članku I/1. Ustava Bosne i Hercegovine i članku III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članku IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, koji Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine dodjeljuje nadležnost u ostalim pitanjima koja su potrebna za provođenje dužnosti države, jer se radi o isključivoj nadležnosti Bosne i Hercegovine da regulira pitanja imovine iz osporenog Zakona. Iz ovih razloga, osporeni Zakon je protuustavan. Stoga osporeni Zakon ne može ostati na pravnoj snazi.

31. Na kraju, Ustavni sud također podsjeća da je u svojim odlukama u kojima je odlučivao o pitanju državne imovine naglasio sljedeće: "[...] Ustavni sud je svjestan činjenice da je ovo pitanje država pokušala riješiti Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine iz prosinca 2004. godine o formiranju Povjerenstva za državnu imovinu, koje bi trebalo izraditi kriterije za utvrđivanje pitanja koja imovina je u vlasništvu države, koja u vlasništvu entiteta i Brčko distrikta, te koje je trebalo pripremiti put ka zakonodavstvu na državnoj i nižoj administrativno-teritorijalnoj razini o pravima vlasništva, upravljanja i drugim pitanjima povezanim s državnom imovinom. Visoki predstavnik je donio adekvatne zakone o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom kako bi potpomogao taj proces. Ovo je pozitivan korak jer se instalira stručno tijelo države, u kojem i entiteti i Brčko distrikt mogu artikulirati svoj očigledan interes. Međutim, ovo pitanje nije riješeno, ne od dana formiranja navedenog

povjerenstva, već još od dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, tj. 14. prosinca 1995. godine. Stoga, postoji istinska nužnost, a i pozitivna obveza da Bosna i Hercegovina ovo pitanje riješi što je prije moguće" (*op. cit.*, U-1/11, točka 84., i U-4/21, točka 46.).

Ostali navodi

32. Budući da je utvrdio da osporeni Zakon nije donesen u skladu sa čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati navod iz zahtjeva o kršenju članka 2. Aneksa II. Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje kako je Republika Srpska donijela osporeni Zakon protivno čl. I/1., III/3.(b) i IV/4.(e) Ustava Bosne i Hercegovine jer se radi o isključivoj nadležnosti Bosne i Hercegovine u reguliranju pitanja nepokretne državne imovine iz osporenog Zakona. Iz ovih razloga, osporeni Zakon je u cijelosti protuustavan.

34. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **У-5/23**, рјешавајући захтјеве **Дениса Бећировића, члана Председништва Босне и Херцеговине, и других**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) алинеја б), члана 59 ст. (1) и (2), члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Галић, председница
Мирсад Ђеман, потпредседник
Helen Keller, потпредседница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усвајају се захтјеви **Дениса Бећировића, члана Председништва Босне и Херцеговине, Жељка Комшића, члана Председништва Босне и Херцеговине, 11 делегата Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и пет делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.**

Утврђује се да Република Српска нема уставну надлежност за регулисање правне материје која је предмет **Закон о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти** ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23) јер је то, у складу са чланом I/1, чланом III/3б) и чланом IV/4е) Устава Босне и Херцеговине, надлежност Босне и Херцеговине.

У складу са чланом 61 став (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, ставља се ван правне снаге **Закон о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти** ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23).

У складу са чланом 61 став (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, **Закон о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти** ("Службени

гласник Републике Српске" број 16/23) престаје да важи наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

Образложење

I. Увод

1. Денис Бећировић, члан Председништва Босне и Херцеговине (у даљем тексту: подносилац захтјева), поднио је 22. фебруара 2023. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23; у даљем тексту: оспорени закон). Такође, подносилац захтјева је 28. фебруара 2023. године, дакле на дан када је оспорени закон ступио на снагу, доставио поднесак у којем је навео да "опреза ради, а с циљем осигурања допустивости захтјева" обавјештава Уставни суд да у цијелости остаје при поднесеном захтјеву и приједлогу за доношење привремене мјере.

2. Осим тога, Уставни суд је 28. фебруара 2023. године примио још три захтјева за оцјену уставности истог закона у којима су постављени и захтјеви за доношење привремене мјере. Захтјеви су поднијели Жељко Комшић, члан Председништва Босне и Херцеговине (заведен под бројем У-6/23), 11 посланика Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (заведен под бројем У-7/23) и пет делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (заведен под бројем У-8/23). Уставни суд ће у односу на све поднесене захтјеве из тач. 1 и 2 ове одлуке користити заједнички термин "подносиоци захтјева".

3. Подносиоци захтјева су, на основу члана 64 Правила Уставног суда, поднијели и захтјеви за доношење привремене мјере којом би Уставни суд привремено ставио ван правне снаге оспорени закон до доношења коначне одлуке Уставног суда.

II. Поступак пред Уставним судом

4. С обзиром на то да се наведени захтјеви заснивају на истим или сличним тврдњама о неуставности оспореног закона и да се тражи доношење исте привремене мјере, Уставни суд је, у складу са чланом 32 став (1) Правила Уставног суда, донио одлуку о спајању наведених захтјева у којима ће водити један поступак и донијети једну одлуку под бројем У-5/23.

5. Уставни суд је 2. марта 2023. године донио Одлуку о привременој мјери број У-5/23 (доступна на www.ustavnisud.ba) којом је усвојио захтјев за доношење привремене мјере, те оспорени закон привремено ставио ван правне снаге. Одлучено је да наведена одлука о привременој мјери ступа на снагу одмах и да производи правно дјеловање до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеним захтјевима.

6. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљем тексту: Народна скупштина РС) затражено је 9. марта 2023. године да достави одговоре за захтјеви.

7. Народна скупштина РС је три пута (10. априла, 16. маја и 7. јуна 2023. године) тражила од Уставног суда да продужи рок за достављање одговора на захтјеви. Међутим, и поред тога што је удовољено тим захтјевима, Народна скупштина РС није доставила одговоре на захтјеви у остављеним роковима. У вези с тим, Уставни суд истиче да је

у посљедњем поднеску од 8. јуна 2023. године обавијестио Народну скупштину РС да ће, уколико у поново продуженом року не достави одговоре на захтјеве, поступити у складу с одредбама члана 23 став (4) Правила Уставног суда којима је прописано да "[н]едостављање одговора на захтјев/апелацију не утиче на ток поступка пред Уставним судом, који ће у том случају своју одлуку заснивати на достављеним информацијама које нису оспорили други учесници у поступку".

III. Чињенице

8. Народна скупштина РС је на петој посебној сједници од 28. децембра 2022. године донијела оспорени закон.

9. Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске је донијело Рјешење број УВ-1/23 од 9. фебруара 2023. године којим је утврђено да није прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у оспореном закону. Наведено рјешење је објављено у "Службеном гласнику Републике Српске" број 14/23 од 15. фебруара 2023. године.

10. Предсједник Републике Српске је 16. фебруара 2023. године донио Указ број 01-020-832/23 о проглашењу оспореног закона. Тај указ је 20. фебруара 2023. године објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" број 16/23.

IV. Захтјев

а) Наводи из захтјева

11. Подносиоци захтјева сматрају да је оспорени закон супротан одредбама чл. I/1, III/3б), IV/4а) и е) и VI/5 Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Анекса II Устава Босне и Херцеговине. Указује се да је оспорени закон формом и садржајем истовјетан ранијем Закону о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник РС" број 29/22), који је Уставни суд прогласио неуставним Одлуком о допуствости и меритуму број У-10/22 од 22. септембра 2022. године (доступна на www.ustavnisud.ba). Истичу да су одређене разлике у садржају текста оспореног закона и ранијег закона под истим називом посљедица даљњих неуставних активности ентитета Република Српска. У вези с тим, између осталог, наводе да Република Српска нема уставну надлежност за уређење правне материје која је предмет оспореног закона. Даље се наводи да се према члану 2 оспореног закона само *pro forte* прописује да се он не односи на својину на непокретној имовини која је 31. децембра 1991. године била уписана као имовина с правом располагања или управљања бивше СРБиХ. Овакво законско одређење, према оцјени подносилаца захтјева, не умањује његову неуставност, јер је овдје изузет од регулисања само један дио укупне државне имовине који је прописан Законом о привременој забрани располагања државном имовином Босне и Херцеговине.

12. Даље је наведено да се одредбама оспореног закона државна имовина ставља под управљање и располагање свих јавних власти, односно под фактичку управу Републике Српске. На тај начин, како је истакнуто, оспореним законом се као титулар над цјелокупном непокретном државном имовином која је предмет његовог регулисања проглашава Република Српска, односно Влада Републике Српске као коначни титулар права државне својине. Наведено је да чланом 4 оспореног закона означена непокретна државна имовина по сили закона постаје својина органа јавне власти Републике Српске, што је неуставно и незаконито. При томе, подносиоци захтјева истичу да је неспорно да ентитети посједују своју имовину неопходну за функционисање

сопствених институција и да се та питања могу уређивати искључиво у оквирима њихове надлежности. Подносиоци захтјева истичу да се оспореним законом успоставља јединствена евиденција о непокретностима и правима на непокретностима, чиме је суштински обухваћена сва непокретна имовина СРБиХ и Босне и Херцеговине, без изузетака, која се налази на подручју ентитета Република Српска од 1991. године, а не само од потписивања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

13. Наведено је и да је нетачна тврдња појединих носилаца власти у ентитету Република Српска да територија или територијални обухват тог ентитета од 49% укупне територије БиХ аутоматски даје власничка права над државном имовином том ентитету, јер се стварне надлежности, које се тичу права својине над државном имовином, могу једино уредити одговарајућим државним законом. Коначно је указано да оспореним законом (члан 5) Република Српска најављује доношење других посебних закона којима ће субјекти јавне власти уредити питања управљања и располагања непокретном имовином на коју се односи оспорени закон. То, према оцјени подносилаца захтјева, претпоставља даље кршење одредби Устава Босне и Херцеговине, Споразума о сукцесији, Закона о забрани располагања државном имовином, те низа одлука Уставног суда (*У-1/11, У-8/19, У-9/19, У-16/20, У-4/21 и У-10/22*), као и повреду права Босне и Херцеговине да питање државне имовине уреди државним законом. Због тога се, између осталог, наводи и да је доношењем оспореног закона повријеђено и право на имовину државе Босне и Херцеговине.

14. С обзиром на наведено, подносиоци захтјева траже да Уставни суд усвоји захтјеве и утврди да оспорени закон није у сагласности с наведеним одредбама Устава Босне и Херцеговине, односно да Република Српска нема уставну надлежност за уређење правне материје која је предмет оспореног закона. Надаље, они захтијевају да Уставни суд, на основу одредби члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, оспорени закон стави ван снаге и одреди да он престаје да важи наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

V. Релевантни прописи

15. Устав Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Члан I/1

Босна и Херцеговина

1. Континуитет

Република Босна и Херцеговина, чије је званично име од сада "Босна и Херцеговина", наставља своје правно постојање по међународном праву као држава, са унутрашњом структуром модификованом овим Уставом и са постојећим међународно признатим границама. [...]

Члан III/3а) и б)

3. Правни поредак и надлежности институција

а) Све владине функције и овлашћења, која нису овим Уставом изричито дата институцијама Босне и Херцеговине, припадају ентитетима.

б) Ентитети и њихове ниже јединице у потпуности ће поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона Босне и Херцеговине и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција Босне и Херцеговине. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета.

Члан IV/4е)

Парламентарна скупштина

4. Овлашћења

Парламентарна скупштина је надлежна за:

е) Друга питања потребна за извршавање њезиних дужности или оних обавеза које су јој узајамним споразумом додијелили ентитети.

16. Закон о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник Републике Српске" број 16/23) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом регулише се својина на непокретној имовини која служи као средство вршења и спровођења јавне власти и коју користе субјекти који врше ту власт од потписивања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, а уписана је у јавним евиденцијама о непокретностима, за чије вођење и одржавање је надлежна Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове (у даљем тексту: *Управа*) као својина тих субјеката.

Члан 2.

Овај закон се не односи на својину на непокретној имовини која је у јавним евиденцијама о непокретностима, за чије вођење и одржавање је надлежна Управа, до 31. децембра 1991. године била уписана као имовина са правом располагања или управљања бивше Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине.

Члан 3.

Субјекти јавне власти су Република Српска, јединице локалне самоуправе, јавна предузећа, јавне установе и друге јавне службе чији је оснивач Република Српска, односно јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: субјекти јавне власти).

Члан 4.

Непокретна имовина уписана у јавним евиденцијама о непокретностима за чије вођење и одржавање је надлежна Управа, као својина субјеката јавне власти из члана 3. овог закона, коју ти субјекти користе за обављање њихове дјелатности и функционисање, по сили закона, својина је тих субјеката.

Члан 5.

Непокретна имовина из члана 4. овог закона, као и управљање и располагање том имовином од стране субјеката јавне власти, утврђује се посебним законима.

Члан 6.

(1) Уписи непокретне имовине из члана 2. овог закона у јавним евиденцијама о непокретностима, за чије вођење и одржавање је надлежна Управа, неће се мијењати до доношења закона којим ће се регулисати својина на тој непокретној имовини.

(2) Непокретном имовином из става 1. овог члана управља Република Српска или други субјекат јавне власти којег одређује Влада Републике Српске.

Члан 7.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

17. Закон о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти ("Службени гласник Републике Српске" број 29/22, који је проглашен противуставним Одлуком о допустивости и меритуму број У-10/22 од 22. септембра 2022. године "Службени гласник БиХ" број 68/22) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом регулише се својина на непокретној имовини која служи као средство вршења и спровођења јавне

власти, а коју користе субјекти који врше ту власт од потписивања Дејтонског мировног споразума.

Члан 2.

Субјекти јавне власти су Република Српска, јединице локалне самоуправе, јавна предузећа, јавне установе и друге јавне службе чији је оснивач Република Српска, односно јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: субјекти јавне власти).

Члан 3.

Непокретна имовина која се сматра власништвом субјеката јавне власти из члана 2. овог закона, коју ти субјекти користе за обављање њихове дјелатности и функционисање, по сили закона својина је тих субјеката.

Члан 4.

Непокретна имовина из члана 3. овог закона, као и управљање и располагање том имовином од субјеката јавне власти, утврђује се у складу са посебним законом.

Члан 5.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

VI. Допустивост

18. При испитивању допустивости захтјева, Уставни суд је пошao од одредби чл. IV/1, IV/2 и VI/3а) Устава Босне Херцеговине.

19. Члан IV/1 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Дом народа се састоји од 15 делегата [...].

20. Члан IV/2 Устава Босне и Херцеговине гласи:

Представнички дом има четрдесет два члана, од којих се двије трећине бирају са територије Федерације, а једна трећина са територије Републике Српске.

21. Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд ће штитити овај Устав.

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

22. Имајући у виду одредбе чл. IV/1, IV/2 и VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд је утврдио да су захтјеви допустиви зато што су их поднијели овлашћени субјекти и да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 став (1) Правила Уставног суда због којег захтјеви нису допустиви.

VII. Меритум

23. Подносиоци захтјева сматрају да је предмет оспореног закона државна имовина, чије је правно регулисање, према чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава Босне и Херцеговине и члану 2 Анекса II Устава Босне и Херцеговине, у искључивој надлежности државе Босне и Херцеговине а не ентитета.

24. Уставни суд подсјећа да је у својој досадашњој пракси више пута расправљао о питању овлашћења ентитета, односно државе Босне и Херцеговине да располажу државном имовином у контексту уставне расподеле надлежности (види одлуке о допустивости и меритуму Уставног суда у предметима бр. У-1/11 од 13. јула 2012. године, У-8/19 од 6. фебруара 2020. године, У-9/19 од 6. фебруара 2020. године, У-4/21 од 27. септембра 2021. године и У-10/22 од 22. септембра 2022. године, доступне на www.ustavnisud.ba).

25. Тако је Уставни суд у Одлуци број У-1/11 испитивао да ли је Република Српска имала уставну надлежност да донесе Закон о статусу државне имовине која се налази на територији Републике Српске и под забраном је располагања. У тој одлуци Уставни суд је објаснио шта се подразумева под појмом државна имовина на следећи начин: "Државна имовина, иако је то облик својине који је по својој структури сличан грађанскоправној приватној својини, представља посебан правни концепт, те, из тог разлога, ужива посебан статус. Државна имовина је карактеристична по јавноправној природи односа субјеката и коришћења те имовине, као и њеног титулара. Она обухвата, с једне стране, покретне и непокретне ствари које су у рукама јавне власти и које јој служе ради вршења те власти, с друге стране, она може обухватити 'јавно добро' (морска вода и морско дно, ријечна вода и ријечна корита, језера, планине и друга природна богатства, јавна саобраћајна мрежа, саобраћајна инфраструктура итд.). Оно, по својој природи, приоритетно служи свим људима у држави. Као такво, 'јавно добро' може бити изузето из правног предмета (*res extra commercium*) због свога значаја, јер је то једини начин да буде сачувано и заштићено" (тачка 62 наведене одлуке). Осим тога, Уставни суд је нагласио да је предмет регулисања у том предмету била "непокретна имовина која је припала Босни и Херцеговини на основу међународног Споразума о питањима сукцесије и непокретна имовина на којој је право располагања и управљања имала бивша СРБиХ" (*idem*, тачка 77). У наставку образложења Уставни суд је додатно појаснио да се појам државна имовина не односи само на непокретности у смислу зграда и осталог, те је нагласио: "Уставни суд понавља како државна имовина има посебан статус. Она обухвата, с једне стране, покретне и непокретне ствари које су у рукама јавне власти и које јој служе ради вршења те власти. С друге стране, 'државна имовина' може обухватити јавно добро, које по својој природи приоритетно служи свим људима у држави (текућа вода, заштита климатских услова живота, заштита других природних ресурса, као што су шуме, нужна државна инфраструктурна мрежа у смислу Анекса 9 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини итд.). Таква имовина представља одраз државности, њеног суверенитета и територијалног интегритета БиХ. Такође, не може се занемарити интерес Босне и Херцеговине да задржи 'јавно добро' као дио 'државне имовине' које служи свим грађанима Босне и Херцеговине, које није неопходно да би се дјелотворно извршавала специфична надлежност одређеног административно-територијалног нивоа у држави. Осим тога, ова имовина може служити и као 'други начин финансирања трошкова потребних за извршавање надлежности институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине' у смислу члана IV/4б) у вези са чланом VIII/3 Устава Босне и Херцеговине" (*idem*, тачка 82).

26. Уставни суд даље подсјећа да је у Одлуци број У-10/22 расправљао о уставности Закона о непокретној имовини која се користи за функционисање јавне власти (види тачку 16 ове одлуке; у даљњем тексту: ранији закон), те закључио да Република Српска нема надлежност за регулисање правне

материје која је предмет тог закона јер је то надлежност Босне и Херцеговине у складу са чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава Босне и Херцеговине. У тој одлуци је, између осталог, закључено да се спорним законом имплицитно регулисало питање својине на непокретностима које су државна својина бивше СФРЈ или СРБиХ. Даље је наведено да је чланом 3 ранијег закона било прописано да је "[н]епокретна имовина која се сматра власништвом субјеката јавне власти из члана 2. овог закона, коју ти субјекти користе за обављање њихове дјелатности и функционисање, по сили закона својина [...] тих субјеката" (види тачку 17 ове одлуке). Ранијим законом је био успостављен правни основ да се сва непокретна државна имовина правно евидентира као имовина Републике Српске, као и да се право својине на непокретностима које су државна својина бивших СФРЈ и СРБиХ пренесе на Републику Српску и остале субјекте јавних власти наведене у члану 2 тог закона. Међутим, Уставни суд је закључио да је то супротно ранијој пракси Уставног суда, првенствено Одлуци број У-1/11. С обзиром на наведено, Уставни суд је у Одлуци број У-10/22 закључио да је Народна скупштина РС донијела ранији закон противно члану I/1 Устава Босне и Херцеговине и члану III/3б) Устава Босне и Херцеговине, као и члану IV/4е) Устава Босне и Херцеговине, који Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине додјељује надлежност у осталим питањима која су потребна за спровођење дужности државе, јер се ради о искључивој надлежности Босне и Херцеговине да регулише питања имовине из спорног закона. Слиједом тога, ранији закон је проглашен противуставним, те је одређено да не може остати на правној снази (види У-10/22, тач. 32 и 33).

27. Имајући у виду наведено, Уставни суд запажа да је назив оспореног закона у овом предмету неспорно идентичан називу ранијег закона који је Одлуком Уставног суда број У-10/22 стављен ван снаге. Међутим, истовјетност назива два оспорена правна акта представља само полазну тачку, због чега је неопходно анализирати садржај одредби оспореног закона у конкретном случају како би се одговорило на питање његове усклађености с Уставом Босне и Херцеговине. Сходно томе, Уставни суд примјећује да је предмет и ранијег закона и закона који је оспорен у овом предмету регулисање својине на непокретној имовини која служи као средство вршења и спровођења јавне власти и коју користе субјекти који врше ту власт од потписивања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Чланом 1 оспореног закона је додатно прописано да се то односи на имовину која је уписана у јавним евиденцијама о непокретностима и за чије вођење и одржавање је надлежна Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове (у даљњем тексту: Управа) као својина тих субјеката. Уставни суд сматра да овакво додатно прецизирање члана 1 оспореног закона не мијења суштину предмета регулисања у односу на члан 1 ранијег закона.

28. Затим, Уставни суд запажа да је, у односу на ранији закон, оспореним законом у члану 2 прописано да се односи на непокретну имовину која је у јавним евиденцијама о непокретностима до 31. децембра 1991. године била уписана као имовина с правом располагања или управљања бивше СРБиХ. У вези с том непокретном имовином додата је и законска одредба у члану 6 оспореног закона, којом је у ставу (1) прописано да се у односу на ту имовину уписи непокретне имовине неће мијењати до доношења закона којим ће се "регулисати својина на тој непокретној имовини". При томе је у ставу (2) наведене законске одредбе прописано да том непокретном имовином управља Република Српска или други субјекат јавне власти који одреди Република Српска. Из наведеног слиједи да се оспорени закон, као и ранији закон, односи искључиво на постојећу непокретну државну имовину која се тренутно користи за обављање дјелатности и

функционисање наведених субјеката јавне власти Републике Српске. При томе, оспорени закон, као и ранији закон, прописује и да се таква непокретна имовина по сили закона сматра својином наведених субјеката јавне власти Републике Српске (члан 4 оспореног закона). Дакле, оспорени закон се као и ранији закон имплицитно односи на непокретности које су државна имовина бивше СФРЈ или СРБиХ, чије је правно регулисање искључиво у надлежности Босне и Херцеговине а не ентитета.

29. На наведени закључак Уставног суда није од суштинског утицаја то што је чланом 2 оспореног закона од његове примјене изузета одређена државна имовина чији статус остаје неизмијењен до доношења новог закона којим ће се регулисати својина над том непокретном имовином (члан 6 став (1) оспореног закона). Иако је за такву изузету непокретну имовину у својинскоправном смислу одређен привремени *status quo*, Уставни суд сматра да Република Српска нема надлежност за регулисање правне материје која је предмет оспореног закона у цјелини јер је неспорно да је предмет спорног закона државна имовина за коју је Уставни суд, како је то већ детаљно наведено, утврдио да може бити предмет регулисања од стране законодавног тијела на нивоу државе Босне и Херцеговине.

30. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је Народна скупштина РС донијела оспорени закон противно члану I/1 Устава Босне и Херцеговине и члану III/3б) Устава Босне и Херцеговине, као и члану IV/4е) Устава Босне и Херцеговине, који Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине додјељује надлежност у осталим питањима која су потребна за спровођење дужности државе, јер се ради о искључивој надлежности Босне и Херцеговине да регулише питања имовине из оспореног закона. Из ових разлога, оспорени закон је противустанован. Стога оспорени закон не може остати на правној снази.

31. На крају, Уставни суд такође подсећа да је у својим одлукама у којима је одлучивао о питању државне имовине нагласио сљедеће: "[...] Уставни суд је свјестан чињенице да је ово питање држава покушала ријешити Одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине из децембра 2004. године о формирању Комисије за државну имовину, која би требала израдити критеријуме за утврђивање питања која имовина је у својини државе, која у својини ентитета и Брчко дистрикта, те која је требала припремити пут ка законодавству на државном и нижем административно-територијалном нивоу о правима својине, управљања и другим питањима повезаним с државном имовином. Високи представник је донио адекватне законе о привременој забрани располагања државном имовином како би потпомогао тај процес. Ово је позитиван корак јер се инсталира стручно тијело државе, у којем и ентитети и Брчко дистрикт могу артикулисати свој очигледан интерес. Међутим, ово питање није ријешено, не од дана формирања наведене комисије, већ још од дана ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине, тј. 14. децембра 1995. године. Стога, постоји истинска нужност, а и позитивна обавеза да Босна и Херцеговина ово питање ријешити што је прије могуће" (*op. cit.*, V-1/11, тачка 84, и V-4/21, тачка 46).

Остали наводи

32. Будући да је утврдио да оспорени закон није донесен у складу са чл. I/1, III/3б) и IV/4е) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд сматра да није неопходно посебно разматрати навод из захтјева о кршењу члана 2 Анекса II Устава Босне и Херцеговине.

VIII. Закључак

33. Уставни суд закључује како је Република Српска донијела оспорени закон противно чл. I/1, III/3б) и IV/4е)

Устава Босне и Херцеговине јер се ради о искључивој надлежности Босне и Херцеговине у регулисању питања непокретне државне имовине из оспореног закона. Из ових разлога, оспорени закон је у цјелости противустанован.

34. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

35. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Председница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

465

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U-2/24, rješavajući zahtjev **Kemala Ademovića, predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nušberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija

na sjednici održanoj 30. maja 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu **Kemala Ademovića, predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, za ocjenu ustavnosti Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24),

utvrđuje se da član 10. stav (3), član 13. stav (5), član 15. tač. (2) i (3) stava (1), član 17. st. (2) i (3), član 19. stav (1), član 20. st. (1) i (3), član 21. st. (1) i (3), član 22. stav (2) i član 27. tačka (2) stava (1) Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24), nisu u skladu sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa članom 61. stav (2) Pravila Ustavnog suda, ukidaju se član 10. stav (3), član 13. stav (5), član 15. stav (1) tač. (2) i (3), član 17. st. (2) i (3), član 19. stav (1), član 20. st. (1) i (3), član 21. st. (1) i (3), član 22. stav (2) i član 27. tačka (2) stava (1) Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24).

U skladu sa članom 61. stav (3) Pravila Ustavnog suda, ukinute odredbe člana 10. stav (3), člana 13. stav (5), člana 15. tač. (2) i (3) stava (1), člana 17. st. (2) i (3), člana 19. stav (1), člana 20. st. (1) i (3), člana 21. st. (1) i (3), člana 22. stav (2) i člana 27. tačka (2) stava (1) Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24) prestaju važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Kemal Ademović, predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 4. marta 2024. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS" broj 1/24; u daljnjem tekstu: sporni zakon). Podnosilac zahtjeva smatra da sporni zakon nije u saglasnosti sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i protivi se odlukama institucija Bosne i Hercegovine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) zatraženo je 15. marta 2024. godine da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor na zahtjev.

III. Zahtjev**a) Navodi iz zahtjeva**

4. Podnosilac zahtjeva ukazuje na čl. 3, 4, 6, 7. i 11. Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH" br. 9/04 i 29/09; u daljnjem tekstu: Zakon BiH). Dalje navodi da je donošenjem spornog zakona Narodna skupština u potpunosti ignorirala odredbe Zakona BiH i zanemarila svoje obaveze koje ima prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH) u pogledu registracije, izdavanja dozvole i ostalih procedura u vezi s proizvodnjom naoružanja i vojne opreme (u daljnjem tekstu: NVO) koje su propisane Zakonom BiH. Ukazuje da je navedeno naročito vidljivo u Glavi IV čl. 15–22. i Glavi V čl. 23–24. spornog zakona, prema kojima poslove registracije, vođenja evidencije i davanja i ukidanja saglasnosti za proizvodnju NVO-a izdaje isključivo Vlada Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vlada RS). Nadalje, ukazuje da, prema spornom zakonu, Ministarstvo privrede i preduzetništva Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo privrede RS) vodi evidencije o proizvođačima NVO-a, priprema propise iz ove oblasti te obavlja nadzor i praćenje rada proizvođača NVO-a. Podnosilac zahtjeva ističe da niti jednim članom spornog zakona nije poštovana obaveza registracije proizvođača NVO-a iz Republike Srpske kod nadležnog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH koja je propisana članom 3. stav 1. Zakona BiH. Dalje, ističe da se u spornom zakonu uopće ne spominju institucije Bosne i Hercegovine i obaveza registracije, pribavljanja saglasnosti i vođenja evidencija subjekata koji se bave proizvodnjom NVO-a, prije početka proizvodnje. Ukazuje da je, u skladu sa članom III/1.b) Ustava Bosne i Hercegovine, reguliranje vanjskotrgovinske politike u nadležnosti Bosne i Hercegovine i njenih institucija. Slijedom navedenog, uspostavljeno je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH koje regulira kontrolu tržišta Bosne i Hercegovine. Naglašava se da je donošenjem spornog zakona izražena intencija Republike Srpske za "potpunim negiranjem institucija i propisa Bosne i Hercegovine".

5. Podnosilac zahtjeva ističe da nije sporno da entiteti imaju pravo regulirati rad privrednih subjekata koji posluju na njihovoj teritoriji, ali se pita jesu li takvi propisi u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine i propisima Bosne i Hercegovine. U vezi s tim, ukazuje da iz čl. 5. i 8. Zakona o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon FBiH) proizlazi da je Federacija Bosne i

Hercegovine, prilikom uredjenja iste materije, u potpunosti uvažila odredbe Zakona BiH. Dalje ukazuje da je Federacija Bosne i Hercegovine registraciju privrednih subjekata koji proizvode NVO u potpunosti uskladila s propisom institucija Bosne i Hercegovine. Posebno ističe da su se svi takvi pravni subjekti u Federaciji Bosne i Hercegovine registrirali kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i da pribavljaju potrebne saglasnosti od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, a ono vrši vanredni i redovni inspekcijski nadzor djelatnosti tih subjekata. Podnosilac zahtjeva tvrdi da, prema spornom zakonu, privredni subjekti – proizvođači NVO-a na teritoriji Republike Srpske, nemaju obavezu registracije kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i pribavljanja potrebnih dozvola. Shodno navedenom, smatra da se primjenom spornog zakona zanemaruje uloga državnih institucija u kontroli i nadzoru nad proizvodnjom NVO-a.

6. Također, podnosilac zahtjeva ukazuje da bi, potencijalno, moglo doći do "zloupotrebe, krijumčarenja oružja, specijalnih materija dvojne i posebne namjene, krađe tehnologija itd." Stoga smatra da je primjenom spornog zakona ugrožena pravna sigurnost u Bosni i Hercegovini, čime bi bilo povrijeđeno demokratsko načelo iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. Podnosilac zahtjeva ističe da je Ustavni sud u svojoj praksi zauzeo stav o ustavnoj obavezi poštovanja državnih zakona, te u vezi s tim ukazuje na odluke br. U-14/04 i U-2/11. Stoga smatra da je Republika Srpska donošenjem spornog zakona prekršila osnovno ustavno načelo poštovanja odluka institucija Bosne i Hercegovine i načelo odgovornosti entiteta iz člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine. Osim toga, podnosilac zahtjeva ukazuje i na stav Ustavnog suda iz Odluke broj U-2/21 u kojoj je Ustavni sud istakao da "funkcionalnost Bosne i Hercegovine kao države nije prosti zbir funkcionalnosti pojedinih teritorijalno-administrativnih nivoa vlasti i njihovih nadležnosti, već harmonija svih nivoa vlasti koja se, između ostalog, očituje i kroz normativnu hijerarhiju koju Ustav BiH nedvosmisleno utvrđuje u svom članu III/3.b), odnosno kroz harmonizaciju pravnih propisa u pravnom sistemu prema njihovoj hijerarhiji, u kojoj Ustav Bosne i Hercegovine zauzima najviše mjesto" (tačka 38). U vezi s tim ističe da je u konkretnom slučaju Zakonom BiH omogućeno načelo funkcionalnosti i harmonije na način da je entitetima, putem njihovih organa vlasti i ministarstava, omogućeno reguliranje navedene materije, ali u okviru procedure, odredbi i obaveza propisanih državnim zakonom koje entiteti moraju poštovati.

IV. Relevantni propisi

7. U Ustavu Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

*Član I
Bosna i Hercegovina*

[...]
2. *Demokratska načela*
Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

[...]

*Član III
Nadležnosti i odnosi između institucija
Bosne i Hercegovine i entiteta*

1. *Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine*

[...]

b) *Vanjskotrgovinska politika.*

[...]

3. *Pravni poredak i nadležnosti institucija*

[...]

b) *Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske*

odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

[...]

8. Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS" broj 1/24 od 4. januara 2024. godine) u relevantnom dijelu glasi:

GLAVA I.

OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se proizvodnja naoružanja i vojne opreme kao djelatnost od strateškog interesa, uvjeti za pribavljanje saglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, obaveze proizvođača, druga pitanja od značaja za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, kao i nadzor nad primjenom ovog zakona.

Član 2.

Cilj ovog zakona je unapređenje i razvoj u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme, kao i kontrola privrednih društava koja posluju u namjenskoj industriji.

Član 3.

(1) Na postupak pribavljanja saglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opći upravni postupak.

(2) Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog i ženskog roda podrazumijevaju oba pola.

GLAVA II.

PROIZVODNJA NAORUŽANJA I VOJNE OPREME

Član 4.

Naoružanje i vojna oprema, u smislu ovog zakona, obuhvaća oružana, ubojna i tehnička sredstva, kao i sredstva i sastavne dijelove namijenjene za opremanje, upotrebu, rukovanje, čuvanje, skladištenje, održavanje i nadzor oružanih, ubojnih i tehničkih sredstava, a koji su utvrđeni u Odluci o zajedničkoj listi oružja i vojne opreme.

Član 5.

(1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na proizvodnju "B" materije koja se odnosi na eksplozivne i pirotehničke materijale, koji su navedeni u Odluci o zajedničkoj listi oružja i vojne opreme.

(2) Eksplozivni su svako eksplozivno sredstvo koje uključuje eksplozivne visokorazorne moći, niskoeksplozivna goriva, raketne motore i pojačivače, detonatore, upaljače, inicijalne kapisle i pripaljivače, inicijalna sredstva, uključujući i barut, upaljače za granate i sve druge tipove projektila, mina i bombi.

(3) Pirotehnički materijali su mješavina hemikalija koje, kad se zapale, reaguju egzotermički i proizvode svjetlost, toplotu, zvuk ili plin, a budući da im je vrijeme sagorijevanja poznato, mogu se upotrijebiti i za usporavanje vatrenog lanca, pri čemu pogonska goriva i eksplozivi nisu pirotehnička sredstva.

Član 6.

(1) Proizvodnja naoružanja i vojne opreme je djelatnost od strateškog interesa za Republiku Srpsku (u daljem tekstu: Republika) koja obuhvaća dizajniranje novih sredstava i sistema naoružanja i vojne opreme, razvoj prototipova, projektiranje i konstruiranje, maloserijsku i serijsku proizvodnju, istraživanje, modernizaciju i razvoj naoružanja i tehnologije za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, vojnu standardizaciju, verifikaciju, sistem obezbjeđenja kvaliteta, kontrolu kvaliteta, izradu dijelova i remont naoružanja i vojne opreme.

(2) Remont naoružanja i vojne opreme obuhvaća planiranje, održavanje ispravnosti i otklanjanje neispravnosti, uključujući demilitarizaciju i utilizaciju, izradu, zamjenu i kompletiranje dijelova kroz srednji i generalni remont, reviziju i modifikaciju,

kao i kvalitativni prijem remontovanih sredstava naoružanja i vojne opreme.

(3) Demilitarizacija, u smislu ovog zakona, je posao kojim se naoružanje i vojna oprema onesposobljava za svrhu za koju je bila izvorno namijenjena radi daljeg njenog korištenja u civilne svrhe ili potpunog uništenja, a obuhvaća dekomponovanje naoružanja i vojne opreme, transport, skladištenje, prebrojavanje, postupke trajne deformacije i uništavanje naoružanja i vojne opreme i njenih komponenti.

(4) Utilizacija je radnja kojom se naoružanje i vojna oprema iz primarnog oblika delaboracijom i specijalnim tehnološkim postupkom prevodi u drugi oblik naoružanja i vojne opreme.

(5) Kapaciteti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme su objekti, laboratorije, posebno uređen prostor, specijalni alati i pribor, proizvodna, mjerna i druga oprema namijenjena za istraživanje, razvoj, ispitivanje, izradu, remont, čuvanje i skladištenje naoružanja i vojne opreme, a na koja se primjenjuju posebna pravila postupanja i raspolaganja u miru, vanrednoj situaciji, vanrednom ili ratnom stanju, odnosno stanju neposredne ratne opasnosti.

(6) Tehnička dokumentacija za proizvodnju naoružanja i vojne opreme su konstrukciona i tehnološka dokumentacija, dokumentacija za softver, konstrukciona dokumentacija za specijalne alate, tehnološke procedure i instrukcije, propisi o kvalitetu proizvoda, dokumentacija za ispitivanje naoružanja i vojne opreme, dokumentacija za upotrebu i održavanje sredstava, tehnički uvjeti za modifikaciju, remontna dokumentacija, tablice gađanja, standardi, dokumentacija za kodifikaciju, metrologiju, te druga dokumentacija za proizvodnju naoružanja i vojne opreme.

Član 7.

Ministarstvo privrede i preduzetništva (u daljem tekstu: Ministarstvo), u primjeni ovog zakona, obavlja sljedeće poslove:

1) preduzima propisane radnje u postupku davanja saglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme (u daljem tekstu: saglasnost),

2) priprema propise i strateške dokumente u oblasti namjenske industrije,

3) prati rad i saraduje sa privrednim društvima u oblasti namjenske industrije,

4) obavlja nadzor nad radom privrednih društva u oblasti namjenske industrije, kao i druge poslove iz ove oblasti.

GLAVA III.

PRAVA I OBAVEZE PROIZVOĐAČA NAORUŽANJA I VOJNE OPREME

Član 8.

(1) Proizvođač je akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Republici koje je registrovano za obavljanje djelatnosti iz oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(2) Ulog stranog pravnog ili fizičkog lica u osnovnom kapitalu proizvođača može biti najviše do 49% njegovog osnovnog kapitala.

(3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada) može donijeti odluku da procenat uloga stranog pravnog ili fizičkog lica u osnovnom kapitalu proizvođača bude viši od 49% osnovnog kapitala tog proizvođača.

(4) Proizvođač organizira kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme u sistem koji predstavlja proizvodno-tehnološku cjelinu za obavljanje djelatnosti za koju je data saglasnost.

(5) Proizvođač donosi planove izgradnje, korištenja, modernizacije i rekonstrukcije kapaciteta za proizvodnju naoružanja i vojne opreme u skladu sa potrebama tržišta i planovima razvoja i opremanja vojnih i policijskih snaga.

Član 9.

(1) Proizvođač obavlja djelatnost proizvodnje naoružanja i vojne opreme u skladu sa tehničkom dokumentacijom za proizvodnju određenog naoružanja i vojne opreme i standardima koji se primjenjuju u proizvodnji naoružanja i vojne opreme.

(2) Naoružanje i vojna oprema za potrebe izvoza može se proizvoditi prema tehničkoj dokumentaciji stranog kupca, kao i tehničkoj dokumentaciji i standardima usaglašenim sa stranim kupcem.

(3) Proizvođač nanosi oznake na naoružanje i vojnu opremu u skladu sa posebnim propisima kojima se uređuje označavanje naoružanja i vojne opreme.

Član 10.

(1) Proizvođač je dužan da na odgovarajući i pouzdan način obezbijedi čuvanje naoružanja i vojne opreme sa pratećom tehničkom dokumentacijom, kao i da preduzme mjere na sprečavanju njihovog nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja.

(2) Dužnosti iz stava 1. ovog člana odnose se i na kooperanta, a za njegovo postupanje odgovoran je i proizvođač.

(3) U slučaju nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja naoružanja i vojne opreme, proizvođač i kooperant u obavezi su da bez odgađanja o tome obavijeste ministarstvo nadležno za poslove unutrašnjih poslova i Ministarstvo.

Član 11.

Proizvođač je dužan propisati i provoditi kompletan sistem obezbjeđenja kvaliteta proizvodnje naoružanja i vojne opreme iz okvira proizvodnog programa.

Član 12.

(1) Proizvođač je dužan da obezbijedi zaštitu i bezbjednost sljedećih resursa, i to:

- 1) zaposlenih,
- 2) kapaciteta za proizvodnju naoružanja i vojne opreme,
- 3) poslovnih podataka, tehnoloških informacija i tehničke dokumentacije,
- 4) prometa, finansijskih transakcija i skladištenja,
- 5) istraživanja i razvoja naoružanja i vojne opreme,
- 6) poslovnih odnosa prema inozemstvu.

(2) Zaštitu i bezbjednost resursa iz stava 1. ovog člana proizvođač obezbjeđuje planiranjem, organiziranjem i provođenjem svih neophodnih aktivnosti koje obavezno obuhvaćaju izradu sljedećih dokumenata:

- 1) uputstava za provođenje propisanih mjera fizičko-tehničke zaštite i osiguranja zaposlenih, kapaciteta za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, kao i bezbjednosti i zaštite prometa i skladištenja naoružanja i vojne opreme,
- 2) akata iz oblasti zaštite na radu, zaštite životne sredine, zaštite od požara i protiveksplozivne zaštite,
- 3) planova organiziranja i provođenja mjera i postupaka osiguranja i zaštite tajnih podataka,
- 4) uputstava o vođenju evidencije o ugovorima sa kooperantima i kupcima u zemlji i inozemstvu,
- 5) elaborata o bezbjednom skladištenju "B" materije u kontrole njenog potpunog utroška,
- 6) uputstava o zaštiti poslovnih, finansijskih i drugih informacija u vezi sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme.

(3) Tajnim podacima u vezi sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme smatraju se:

- 1) planovi proizvodnje naoružanja i vojne opreme i njihova realizacija,
- 2) tehnička dokumentacija i tehnološki postupak proizvodnje naoružanja i vojne opreme,
- 3) kapaciteti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme,
- 4) programi istraživanja i razvoja naoružanja i vojne opreme,

5) uvoz i izvoz naoružanja i vojne opreme.

(4) Proizvođač i kooperant dužni su da čuvaju tajne podatke iz stava 3. ovog člana u skladu sa planom zaštite tajnih podataka.

(5) Kapaciteti iz stava 3. tačka 3) ovog člana koji se koriste i za civilni program proizvodnje ne smatraju se tajnim podacima.

Član 13.

(1) Proizvođač može na osnovu zaključenog ugovora o kooperaciji prenijeti dio svojih prava i obaveza za proizvodnju naoružanja i vojne opreme na kooperante.

(2) Kooperant proizvođača je pravno lice sa sjedištem u Republici koje, na osnovu ugovora o kooperaciji, za potrebe proizvođača vrši djelatnost proizvodnje podsklopova i dijelova naoružanja, odnosno vrši usluge u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme, koje po svom obimu i složenosti ne zahtijevaju pribavljanje saglasnosti.

(3) Ugovor o kooperaciji sadrži odredbe o zaštiti tajnosti podataka, ako se proizvodnja naoružanja i vojne opreme vrši za potrebe vojnih i policijskih snaga.

(4) Za vrijeme trajanja ugovora o kooperaciji, proizvođač je dužan da kontrolira kooperanta u izvršenju prenesenih obaveza u proizvodnji naoružanja i vojne opreme.

(5) Ministarstvo ima pravo da vrši nadzor nad radom kooperanta u vezi sa obavezama koje je proizvođač prenio na njega.

(6) Izuzetno od stava 2. ovog člana, kooperant proizvođača može biti i pravno lice sa sjedištem van teritorije Republike, ako proizvođač ne može angažirati odgovarajućeg kooperanta u Republici.

Član 14.

Proizvođač je dužan da vodi i trajno čuva evidenciju proizvedenog naoružanja i vojne opreme koja sadrži podatke o vrsti, količini, serijskim brojevima, oznakama serija, kupcima i datumima isporuka, kao i drugim podacima neophodnim za jednoznačnu identifikaciju.

GLAVA IV.**POSTUPAK DAVANJA I UKIDANJA SAGLASNOSTI ZA PROIZVODNJU NAORUŽANJA I VOJNE OPREME****Član 15.**

(1) Proizvodnju naoružanja i vojne opreme može obavljati proizvođač koji posjeduje:

- 1) rješenje o davanju saglasnosti, koje donosi Vlada,
 - 2) rješenje o upisu u Registar proizvođača naoružanja i vojne opreme (u daljem tekstu: Registar proizvođača), koje donosi ministar privrede i preduzetništva (u daljem tekstu: ministar),
 - 3) dozvolu za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, koja se pribavlja u skladu sa posebnim propisima.
- (2) Vlada daje saglasnost poslije registracije proizvođača kod nadležnog registarskog suda.

Član 16.

Za pribavljanje rješenja o davanju saglasnosti proizvođač je dužan da ispunjava sljedeće uvjete:

- 1) da je registriran kod nadležnog registarskog suda,
- 2) da ispunjava strukturu vlasništva iz člana 8. st. 2. i 3. ovog zakona,
- 3) da ima odgovarajuće kadrove i kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme iz člana 6. stav 5. ovog zakona,
- 4) da vlasnik sa najvećim učešćem u osnovnom kapitalu proizvođača i lice ovlašćeno za zastupanje proizvođača nisu pravosnažno osuđeni za krivično djelo i da se protiv njih ne vodi krivični postupak.

Član 17.

(1) Proizvođač putem Ministarstva podnosi Vladi zahtjev za saglasnost, uz koji dostavlja dokaze o ispunjenosti uvjeta iz člana 16. ovog zakona.

(2) Izuzeto od stava 1. ovog člana, za proizvođača koji je otpočeo sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme prije stupanja na snagu ovog zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, ne pribavljaju se dokazi o ispunjenosti uvjeta iz člana 16. ovog zakona.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju sadržaj zahtjeva za davanje saglasnosti, dokumenti kojima se potvrđuje ispunjenost uvjeta za pribavljanje saglasnosti, kao i ostale radnje u postupku pribavljanja saglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme.

Član 18.

(1) Nakon podnošenja zahtjeva Ministarstvo utvrđuje da li je zahtjev podnijelo ovlašteno lice, da li zahtjev sadrži sve propisane elemente, kao i da li su uz zahtjev priloženi svi propisani dokazi.

(2) Ministarstvo razmatra dostavljene dokaze o ispunjenosti uvjeta iz člana 16. ovog zakona, a u vezi sa njima može zatražiti i mišljenje drugih organa.

(3) Ukoliko je zahtjev nerazumljiv ili nepotpun, Ministarstvo poziva podnosioca zahtjeva da u ostavljenom roku dostavi potrebne dokumente ili podatke.

(4) Ako se u ostavljenom roku ne otklone nedostaci, takav zahtjev se zaključkom odbacuje kao neuređan.

(5) Ako se utvrdi da su ispunjeni uvjeti iz člana 16. ovog zakona, Ministarstvo dostavlja Vladi na razmatranje prijedlog rješenja o davanju saglasnosti.

(6) Rješenje iz stava 5. ovog člana obavezno sadrži vrstu i poslove iz oblasti naoružanja i vojne opreme za koje se daje saglasnost.

(7) Saglasnost za proizvodnju nije vremenski ograničena i vrijedi dok proizvođač ispunjava uvjete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme utvrđene ovim zakonom ili do prestanka obavljanja djelatnosti u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(8) Ako se utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti iz člana 16. ovog zakona, ministar donosi rješenje kojim se odbija zahtjev za davanje saglasnosti.

(9) Protiv akata iz st. 4, 5. i 8. ovog člana nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Član 19.

(1) Nakon donošenja rješenja o davanju saglasnosti, kao i u slučaju iz člana 17. stav 2. ovog zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim se uređuju sadržaj i način vođenja Registra proizvođača.

Član 20.

(1) Kada Vlada donese rješenje o davanju saglasnosti, proizvođač je dužan da pribavi dozvolu o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u skladu sa posebnim propisima.

(2) Nakon pribavljanja dozvole iz stava 1. ovog člana, proizvođač može otpočeti sa poslovanjem u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(3) Obaveza pribavljanja dozvole iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na proizvođače koji su tu dozvolu pribavili prije stupanja na snagu ovog zakona.

Član 21.

(1) U toku proizvodnje naoružanja i vojne opreme proizvođač je dužan da pribavi saglasnost Vlade prije donošenja poslovne odluke u sljedećim slučajevima:

1) promjene ili dopune poslova iz oblasti naoružanja i vojne opreme za koju je data saglasnost,

2) promjene oblika organiziranja,

3) statusne promjene,

4) prestanka obavljanja djelatnosti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(2) Za slučajeve iz stava 1. ovog člana provodi se postupak davanja saglasnosti i upisa u Registar proizvođača u skladu sa odredbama ovog zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata.

(3) U slučaju promjene poslovnog imena i sjedišta proizvođač je dužan da, najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja sudskog rješenja, o promjeni obavijesti Ministarstvo radi upisa novih podataka u Registar proizvođača.

Član 22.

(1) Vlada ukida datu saglasnost u slučajevima:

1) ako se naknadno utvrdi da je proizvođač dostavio netačne podatke ili lažne isprave u postupku pribavljanja saglasnosti,

2) ako se proizvođaču izrekne zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti,

3) ako proizvođač ne dopusti provođenje nadzora,

4) ako proizvođač prestane da ispunjava uvjete za obavljanje proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

5) ako proizvođač prestane sa obavljanjem djelatnosti u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

6) ako proizvođač ili njegov vlasnik sa najvećim učešćem u osnovnom kapitalu ili lice ovlašteno za zastupanje proizvođača bude pravosnažno osuđeno za krivično djelo.

(2) Na osnovu ukidanja saglasnosti iz stava 1. ovog člana, ministar donosi rješenje o brisanju proizvođača, koje se upisuje u Registar proizvođača.

GLAVA V.

NADZOR

Član 23.

(1) Ministarstvo vrši nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega.

(2) U toku nadzora provjerava se da li proizvođač i kooperant ispunjavaju obaveze koje se odnose na kadrove i kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme i kadrovsku osposobljenost zaposlenih, provođenje aktivnosti za obezbjeđenje kvaliteta proizvodnje naoružanja i vojne opreme, zaštite i bezbjednosti i druge uvjete i zahtjeve iz ovog zakona.

(3) Subjekt nadzora obavezan je da službeniku Ministarstva dozvoli i omogući nesmetano vršenje nadzora, da daje obavijesti i stavlja na uvid dokumente, odnosno podatke koji su potrebni za vršenje nadzora i obezbijedi uvjete neophodne za nesmetan rad i utvrđivanje činjeničnog stanja.

Član 24.

(1) U vršenju nadzora Ministarstvo preduzima sljedeće radnje:

1) predlaže preventivne mjere s ciljem sprečavanja povrede zakona i drugih propisa,

2) pregleda kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme,

3) pregleda opće i pojedinačne akte, evidencije, poslovnu i drugu dokumentaciju koja je od značaja za vršenje nadzora,

4) utvrđuje identitet lica, kao i druge činjenice i okolnosti koje su od interesa za vršenje nadzora,

5) uzima u postupak podneske građana, privrednih subjekata, institucija i drugih pravnih lica, kao i da o svom postupanju obavještava podnosioca podneska,

6) uzima izjave od odgovornih i drugih lica u postupku nadzora,

7) sačini zapisnik o rezultatima nadzora,

8) donese rješenje nakon izvršenog nadzora,

9) preduzima i druge radnje i mjere za koje je ovlašten ovim zakonom.

(2) Ako se prilikom vršenja nadzora utvrdi da su prekršene odredbe ovog zakona ili propisa donesenih na osnovu njega, Ministarstvo ima ovlaštenje da:

1) naredi preduzimanje odgovarajućih mjera i radnji radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti ili nedostataka u roku koji odredi,

2) naredi da se dostavi potrebna dokumentacija i podaci u roku koji odredi,

3) naredi prinudno otvaranje objekta radi vršenja nadzora,

4) naredi zabranu obavljanja djelatnosti proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

5) podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka,

6) podnese izvještaj nadležnom organu za učinjeno krivično djelo,

7) preduzme druge mjere i radnje za koje su ovim zakonom i drugim propisom ovlašćeni.

(3) Ministar donosi pravilnik kojim se uređuju postupak i način vršenja nadzora u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

GLAVA VI.

KAZNENE ODREDBE

[...]

GLAVA VII.

PRIJELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 27.

Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti sljedeće podzakonske akte:

1) Pravilnik o postupku pribavljanja saglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme (član 17. stav 4),

2) Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra proizvođača naoružanja i vojne opreme (član 19. stav 2),

3) Pravilnik o postupku nadzora nad proizvodnjom naoružanja i vojne opreme (član 24. stav 3).

Član 28.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

9. Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH" br. 9/04 i 25/09) Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu koji glasi:

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se proizvodnja i remont naoružanja i vojne opreme kao djelatnost od općeg interesa, kao i druga pitanja od značaja za proizvodnju i remont naoružanja i vojne opreme (u daljem tekstu: NVO).

Član 2.

U smislu ovog zakona, upotrijebljeni izrazi imaju sljedeća značenja:

- "Naoružanje i vojna oprema" - su oružana, ubojna i tehnička sredstva, te sredstva i sastavni dijelovi namijenjeni za opremanje, upotrebu, rukovanje, čuvanje, skladištenje, održavanje i nadzor oružanih, ubojnih i tehničkih sredstava, iz pozicije na najnovijoj "Zajedničkoj listi vojne opreme obuhvaćenoj Pravilima ponašanja Evropske unije o postupanju kod izvoza oružja", koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 9/03.

- "Proizvodnja NVO" - djelatnost je koja obuhvata dizajniranje novih sredstava i sistema NVO, razvoj prototipova, projektiranje i konstruiranje, maloserijsku i serijsku proizvodnju NVO, istraživanje i razvoj NVO i tehnologije za proizvodnju NVO, uključujući tehničku pomoć kao što su naredbe/uputstva, vještine, obuka, radno znanje i konsultantski servisi, odnosno tehničke podatke kao što su: detaljni planovi, dijagrami, modeli, formule, tablice, proizvodni nacrti i skice i specifikacije, priručnici i uputstva napisana ili zabilježena na drugim medijima i

napravama, vojnu standardizaciju, verifikaciju NVO, sistem osiguranja kvaliteta NVO, kontrolu kvaliteta NVO, opremanje kapaciteta za proizvodnju NVO, izradu NVO, proizvodnju dijelova NVO, modernizaciju NVO u miru.

- "Remont NVO" - je planiranje, održavanje ispravnosti i otklanjanje neispravnosti, uključujući delaboraciju/uništavanje municije, izradu, zamjenu i kompletiranje dijelova kroz srednji i generalni remont, reviziju i modifikaciju kao i kvalitativni prijem remontovanih sredstava naoružanja i vojne opreme.

Član 3.

Proizvodnjom i remontom NVO mogu se baviti pravna lica koja za to prethodno dobiju dozvolu od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, i to ona pravna lica koja imaju saglasnost entitetske vlade i koja su registrirana kao pravna lica za proizvodnju i remont NVO, a na osnovu njihove mogućnosti i sposobnosti proizvodnje sredstava NVO za potrebe oružanih snaga u Bosni i Hercegovini ili u izvozu.

Proizvodnjom, preradom i ugradnjom "B" materije, mogu se baviti samo pravna lica iz stava 1. ovog člana.

Pod "B" materijom podrazumijevaju se eksplozivi i pirotehnički materijali, gdje su:

Eksplozivi: svako eksplozivno sredstvo koje uključuje eksplozive visokorazorne moći, TNT, DNT i RDX, niskoeksplozivna goriva, raketni motori i pojačivači, detonatori, upaljači, inicijalne kاپisle i pripaljivači, inicijalna sredstva, uključujući i barut, upaljače za granate i sve druge tipove projektila, mina i bombi.

Pirotehnički materijali: mješavina hemikalija koje, kad se zapale, reagiraju egzotermički i proizvode svjetlost, toplotu, zvuk ili gas, a budući da mu je vrijeme sagorijevanja poznato, može se upotrijebiti i za usporavanje vatrenog lanca. Pogonska goriva i eksplozivi ne spadaju u pirotehnička sredstva.

Član 4.

Pravna lica iz stava 1. člana 3. ovog zakona (u daljem tekstu: finalisti) ovlašćeni su da, putem ugovora o kooperaciji, prenesu na kooperante dio svojih ovlaštenja o proizvodnji sredstava NVO o čemu su dužni obavijestiti Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, u roku od sedam dana od dana potpisivanja ugovora.

Za vrijeme trajanja ugovora o kooperaciji finalisti imaju pravo i obavezu kontrolirati primjenu ovog zakona kod kooperanata.

Član 5.

Proizvodnja sredstava NVO i remont zasnovani su na izvoznim, odnosno uvoznim ugovorima, ugovorima s odgovarajućim institucijama u Bosni i Hercegovini za potrebe oružanih snaga i međusobnim ugovorima pravnih lica iz člana 4. ovog zakona.

U izuzetnim slučajevima, proizvodnja sredstava NVO i remont mogu biti zasnovani i na osnovu odobrenja Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Pravna lica iz člana 4. stav 1. ovog zakona dužna su voditi evidenciju o utrošku "B" materija, utrošku po proizvodima i poluproizvodima, planovima proizvodnje NVO, isporukama i drugim evidencijama koje su bite za kontrolu proizvodnje NVO.

II - CENTRALNI REGISTAR

Član 6.

O pravnim licima kojima je prethodno izdata dozvola za proizvodnju NVO vodi se evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, uz čiju saglasnost pravno lice koje se bavi proizvodnjom NVO može izvršiti promjenu ili dopunu djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO.

Za dobivanje saglasnosti iz stava 1. ovog člana potrebno je da podnositelj zahtjeva prethodno pribavi saglasnost vlade entiteta.

Način vođenja evidencije propisat će se uputstvom koje izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.

Član 7.

Uz zahtjev za izdavanje dozvole za proizvodnju NVO pravno lice dužno je priložiti:

1. Saglasnost vlade entiteta;
2. Osnivački akt pravnog lica;
3. Statut pravnog lica.

Pravna lica koja su bila ovlaštena prema ranijim propisima za proizvodnju i remont NVO, dužna su stupanjem na snagu ovog zakona izvršiti registraciju u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, uz prezentaciju dokumenata iz stava 1. ovog člana, i izvod iz sudskog registra.

Član 8.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine dužno je, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, donijeti rješenje o izdavanju dozvole za proizvodnju NVO, odnosno rješenje o odbijanju zahtjeva.

Rješenje iz stava 1. ovog člana konačno je.

Član 9.

Pravno lice, koje se bavi proizvodnjom NVO ili učestvuje u proizvodnji i remontu NVO, dužno je da ga čuva i održava tako da se spriječi nestanak ili oštećenje NVO.

Pravno lice koje proizvodi NVO utvrđuje i donosi plan organiziranja i provođenja mjera sigurnosti i zaštite tajnih podataka koji se odnose na kapacitete za proizvodnju, planove proizvodnje, tehničku dokumentaciju za proizvodnju, objekte za proizvodnju, čuvanje i remont NVO.

III - SIGURNOSNA ZAŠTITA, NADZOR I INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 10.

Sigurnost i zaštita u oblasti proizvodnje i remonta NVO obuhvata mjere i postupke osiguranja i zaštite ljudstva, objekata, podataka i proizvodnih sredstava u oblasti proizvodnje NVO, specijalnih alata i postrojenja, dokumentacije kao i sigurnost i zaštitu unutrašnjeg transporta i skladištenja NVO, istraživanje i razvoj NVO, tehnološke informacije, poslovne, finansijske i odnose prema inozemstvu u oblasti proizvodnje NVO.

Sigurnosna zaštita iz prethodnog stava obuhvata sigurnosne mjere i postupke fizičke zaštite i osiguranja kao i provođenje posebnih sigurnosnih mjera zaštite povjerljivih podataka, razvojnih projekata, dokumentacije, tehnoloških informacija i dr. od eventualnih obavještajnih istraživanja, te provođenje mjera zaštite na radu, protupožarne i protueksplozivne zaštite.

Pravna lica, koja vrše razvoj, proizvodnju i remont NVO, obavezna su o svakom nestanku naoružanja i vojne opreme i njihovih dijelova odmah, a najkasnije u roku 3 dana, obavijestiti Ministarstvo sigurnosti i nadležno ministarstvo entiteta.

Sigurnost i zaštita u oblasti proizvodnje NVO planira se, organizira i provodi saglasno odredbama propisa koji reguliraju oblast odbrane i sigurnosti u Bosni i Hercegovini i entiteta.

Član 11.

Inspeksijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, a stalni nadzor ministarstvo industrije entiteta.

Nadzorom iz stava 1. ovog člana utvrđuje se da li se proizvodnja i remont NVO vrše u skladu s odredbama ovog zakona i propisa donesenih za izvršenje ovog zakona.

Ministarstvo industrije entiteta obavezno je kvartalno dostavljati izvještaj o izvršenom nadzoru Ministarstvu vanjske

trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Način vršenja nadzora i izvještavanja propisat će se uputstvom koje izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Posebnim uputstvom regulirat će se i način, procedure i periodičnost inspeksijskog nadzora.

Pravno lice koje se bavi proizvodnjom i remontom NVO dužno je ovlaštenom licu omogućiti vršenje nadzora.

IV - ODUZIMANJE DOZVOLE ZA PROIZVODNJU NVO

Član 12.

Do oduzimanja dozvole za proizvodnju NVO dolazi u sljedećim slučajevima, i to:

1. ako je dozvola izdata na osnovu lažnih podataka,
2. kada pravno lice ne posluje u skladu s odredbama ovog zakona i odredbama propisa donesenih za izvršenje ovog zakona, a u ostavljenom roku ne otkloni uočene nedostatke,
3. onemogućava vršenje inspekcije/nadzora.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, na osnovu izvještaja i prijedloga, donosi rješenje o oduzimanju dozvole iz stava 1. ovog člana.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH donosi rješenje o oduzimanju dozvole i ako nastanu okolnosti ili dođe do novih saznanja, koja bi, da su postojala ili da se znalo za njih u vrijeme razmatranja zahtjeva za izdavanje dozvole, dovela do toga da se zahtjev za izdavanje dozvole odbije.

Rješenja iz stava 2. i 3. ovog člana su konačna.

Član 12 a.

Pravno lice kojem je oduzeta dozvola za proizvodnju i remont NVO po osnovu člana 12. ovog zakona može podnijeti zahtjev za ponovno izdavanje dozvole na način i pod uslovima koji će biti propisani posebnim uputstvom koje izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

V - KAZNENE ODREDBE

[...]

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.

U slučaju proglašenja ratnog ili vanrednog stanja Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na prijedlog Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, donijet će posebne odluke o proizvodnji naoružanja.

Član 15.

Svi propisi potrebni za izvršenje ovog zakona donijet će se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Svi poslovi koji nisu obuhvaćeni čl. 6., 7., 8., 12. i 13. ovog zakona bit će regulirani entitetskim propisima.

Entiteti su dužni uskladiti svoje propise s odredbama ovog zakona, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 16.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, obavezno je izvršiti inspeksijski nadzor svih registriranih pravnih lica iz člana 4. ovog zakona.

Član 17.

Ovaj zakon stupa na snagu petnaestog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

V. Dopustivost

10. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

11. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između

institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

12. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je predsjedavajući Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, što znači da je zahtjev podnio ovlašteni subjekt u smislu člana VI/3.a) Ustava BiH. Stoga, imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava BiH i člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je zaključio da je podneseni zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt i odnosi se na pitanja iz nadležnosti Ustavnog suda. Također, ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg bi se zahtjev mogao proglasiti nedopustivim.

VI. Meritum

13. Podnosilac zahtjeva smatra da sporni zakon nije u saglasnosti sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine. Naime, podnosilac zahtjeva ukazuje da u odredbama spornog zakona Republika Srpska nije propisala nijednu obavezu koju ima prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH u pogledu registracije, izdavanja dozvole i ostalih procedura u vezi s proizvodnjom NVO-a, a koje su propisane Zakonom BiH.

14. Ustavni sud naglašava da načelo vladavine prava podrazumijeva da svi zakoni, drugi propisi i postupci moraju biti u skladu s Ustavom BiH. Osim toga, ovo načelo zahtijeva da entitetski ustavi, zakoni i drugi propisi koji se donose moraju biti usklađeni s načelima predviđenim u Ustavu BiH. Ovo dalje znači da pravni sistem počiva na hijerarhiji pravnih akata, počevši od ustava kao najvišeg pravnog akta pa do podzakonskih akata (vidi, između ostalih, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. U-21/16 od 1. juna 2017. godine, tačka 19. i U-6/06 od 29. marta 2008. godine, tačka 22).

15. Imajući u vidu navode iz zahtjeva, Ustavni sud ukazuje na svoju već ustaljenu praksu prema kojoj do povrede relevantnih odredbi Ustava Bosne i Hercegovine može doći ukoliko zakoni entiteta nisu usklađeni s državnim zakonom koji, u relevantnoj oblasti, zahtijeva od entitetskog zakona da odredbe entitetskog zakona budu u skladu s odredbama relevantnog državnog zakona.

16. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je, u prvoj odluci o ocjeni usklađenosti entitetskog zakona s državnim zakonom, razmatrao jesu li donošenjem Zakona o izvršenju budžeta Republike Srpske za 2011. godinu i Odluke o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2011. godinu prekršene relevantne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine. U navedenoj odluci Ustavni sud je istakao da se "zakoni Bosne i Hercegovine koje je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine smatraju [...] 'odlukama institucija Bosne i Hercegovine' iz člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te donošenje zakona od entiteta ili drugih administrativnih jedinica u Bosni i Hercegovini suprotno proceduri koju propisuju državni zakoni može dovesti u pitanje poštovanje odredbi člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine prema kojima su entiteti i druge administrativne jedinice u Bosni i Hercegovini dužni da se pridržavaju, između ostalog, (i) odluka institucija Bosne i Hercegovine. Kada bi se smatralo suprotno,

osim što bi se u potpunosti doveo u pitanje autoritet institucija Bosne i Hercegovine, dovelo bi se u pitanje i načelo iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine prema kojem će 'Bosna i Hercegovina biti demokratska država koja će funkcionirati prema slovu zakona...' U tom slučaju s pravom bi se moglo postaviti pitanje svrhe državnih zakona (npr., zakona u oblasti privatizacije, zatim, rada osiguravajućih društava, indirektnog oporezivanja i sl.) ako bi entiteti ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine mogli donositi akte kojima se krše ili izbjegavaju obaveze koje se entitetima ili drugim administrativnim jedinicama Bosne i Hercegovine nalažu odredbama državnih zakona, tj. zakona donesenih na nivou institucija Bosne i Hercegovine. Dakle, entiteti (ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine) moraju poštovati obaveze koje im se nalažu zakonima koje su donijele institucije Bosne i Hercegovine. Činjenica da te obaveze nisu ispoštovane može dovesti do kršenja odredbi Ustava Bosne i Hercegovine" (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-2/11 od 27. maja 2011. godine, tačka 52, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 99/11). Ustavni sud je slijedio navedenu praksu i u nizu drugih odluka (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. U-4/12 od 26. maja 2012. godine, U-26/13 od 26. marta 2015. godine, U-11/15 od 6. aprila 2016. godine, U-17/22 od 1. i 2. decembra 2022. godine, U-22/18 od 5. jula 2019. godine, U-10/21 od 2. decembra 2021. godine, U-9/22 od 26. maja 2022. godine i U-3/21 od 28. septembra 2023. godine, sve dostupne na www.ustavnisud.ba).

17. Primjenjujući navedenu praksu na konkretan slučaj, Ustavni sud primjećuje da Zakon BiH predstavlja odluku institucija Bosne i Hercegovine, u smislu člana III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, kojom se utvrđuju procedure, uvjeti i druga značajna pitanja za proizvodnju i remont NVO-a. Stoga Zakon BiH predstavlja obavezujući pravni okvir s kojim moraju biti usklađeni entitetski propisi koji reguliraju oblast proizvodnje NVO-a.

18. Ustavni sud napominje da iz zahtjeva za ocjenu ustavnosti proizlazi da podnosilac zahtjeva smatra da entitet nije bio nadležan da donese sporni zakon. Međutim, Ustavni sud smatra da je nesporno da entitet RS ima nadležnost da donese zakon kojim se detaljnije regulira proizvodnja i stavljanje u promet NVO-a. Na to upućuju i relevantne odredbe Zakona BiH o proizvodnji naoružanja i vojne opreme. Međutim, pri vršenju svojih nadležnosti u tom pogledu mora voditi računa o tome da odredbe entitetskog zakona budu usklađene s relevantnim odredbama Zakona BiH. Imajući to u vidu, Ustavni sud će ispitati ustavnost pojedinih odredbi spornog zakona za koje, prema mišljenju Ustavnog suda, postoji sumnja o tome jesu li u skladu s relevantnim odredbama Zakona BiH.

U odnosu na član 10. spornog zakona

Član 10.

(1) Proizvođač je dužan da na odgovarajući i pouzdan način obezbijedi čuvanje naoružanja i vojne opreme sa pratećom tehničkom dokumentacijom, kao i da preduzme mjere na sprečavanje njihovog nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja.

(2) Dužnosti iz stava 1. ovog člana odnose se i na kooperanta, a za njegovo postupanje odgovoran je i proizvođač.

(3) U slučaju nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja naoružanja i vojne opreme, proizvođač i kooperant u obavezi su da bez odgađanja o tome obavijeste ministarstvo nadležno za poslove unutrašnjih poslova i Ministarstvo.

19. Ustavni sud smatra da je u citiranom članu sporna usklađenost stava (3) člana 10. spornog zakona sa članom 10. stav (3) Zakona BiH. Naime, u članu 10. stav (3) Zakona BiH je propisano da su pravna lica koja vrše razvoj, proizvodnju i remont NVO-a obavezna o svakom nestanku naoružanja i vojne opreme i

njihovih dijelova odmah, a najkasnije u roku od tri dana, obavijestiti Ministarstvo sigurnosti BiH i nadležno ministarstvo entiteta. Međutim, uprkos takvoj odredbi, Ustavni sud primjećuje da članom 10. stav (3) spornog zakona nije propisana obaveza obavještanja Ministarstva sigurnosti u slučaju nestanka naoružanja i vojne opreme i njihovih dijelova, već samo ministarstava Republike Srpske. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da član 10. stav (3) spornog zakona, koji propisuje samo obavezu obavještanja Ministarstva za unutrašnje poslove RS i Ministarstva za privredu i preduzetništvo RS, ali ne i nadležnog ministarstva BiH, nije usklađen sa članom 10. stav (3) Zakona BiH. Iz toga proizlazi da ova odredba spornog zakona nije u skladu ni sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 13. spornog zakona

Član 13.

(1) *Proizvođač može na osnovu zaključenog ugovora o kooperaciji prenijeti dio svojih prava i obaveza za proizvodnju naoružanja i vojne opreme na kooperante.*

(2) *Kooperant proizvođača je pravno lice sa sjedištem u Republici koje, na osnovu ugovora o kooperaciji, za potrebe proizvođača vrši djelatnost proizvodnje podsklopova i dijelova naoružanja, odnosno vrši usluge u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme, koje po svom obimu i složenosti ne zahtijevaju pribavljanje saglasnosti.*

(3) *Ugovor o kooperaciji sadrži odredbe o zaštiti tajnosti podataka, ako se proizvodnja naoružanja i vojne opreme vrši za potrebe vojnih i policijskih snaga.*

(4) *Za vrijeme trajanja ugovora o kooperaciji, proizvođač je dužan da kontrolira kooperanta u izvršenju prenesenih obaveza u proizvodnji naoružanja i vojne opreme.*

(5) *Ministarstvo ima pravo da vrši nadzor nad radom kooperanta u vezi sa obavezama koje je proizvođač prenio na njega.*

(6) *Izuzetno od stava 2. ovog člana, kooperant proizvođača može biti i pravno lice sa sjedištem van teritorije Republike, ako proizvođač ne može angažirati odgovarajućeg kooperanta u Republici.*

20. Ustavni sud smatra da u navedenoj odredbi treba ispitati usklađenost stava (5) sa Zakonom BiH i Ustavom BiH. Ustavni sud primjećuje da je članom 13. spornog zakona detaljno propisano prenošenje prava i obaveza za proizvodnju NVO-a na kooperante. Međutim, u navedenom članu nije propisana obaveza za pravna lica koja se bave proizvodnjom i remontom NVO-a da o prijenosu svojih ovlaštenja na kooperante obavijeste Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH u smislu člana 4. stav (1) Zakona BiH. Naime, tom odredbom Zakona BiH je propisano da su pravna lica iz stava (1) člana 3. Zakona BiH ovlaštena da, putem ugovora o kooperaciji, prenesu na kooperante dio svojih ovlaštenja o proizvodnji sredstava NVO-a, o čemu su dužni obavijestiti Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH u roku od sedam dana od dana potpisivanja ugovora. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da član 13. stav (5) spornog zakona, koji propisuje samo pravo entitetskog Ministarstva za privredu i preduzetništvo RS da vrši nadzor, ali ne i obavezu obavještanja Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH o prijenosu ovlaštenja na kooperante, nije usklađen sa članom 4. stav (1) Zakona BiH. Iz toga slijedi da ova odredba spornog zakona nije u skladu ni sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 15. spornog zakona

Član 15.

(1) *Proizvodnju naoružanja i vojne opreme može obavljati proizvođač koji posjeduje:*

1) *rješenje o davanju saglasnosti, koje donosi Vlada,*

2) *rješenje o upisu u Registar proizvođača naoružanja i vojne opreme (u daljem tekstu: Registar proizvođača), koje donosi ministar privrede i preduzetništva (u daljem tekstu: ministar),*

3) *dozvolu za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, koja se pribavlja u skladu sa posebnim propisima.*

(2) *Vlada daje saglasnost poslije registracije proizvođača kod nadležnog registarskog suda.*

21. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati tač. (2) i (3) stava (1) člana 15. spornog zakona. Naime, Ustavni sud ukazuje da je u članu 3. stav (1) Zakona BiH propisano da se proizvodnjom i remontom NVO-a mogu baviti pravna lica koja za to prethodno dobiju dozvolu od nadležnog ministarstva BiH, i to ona pravna lica koja imaju saglasnost entitetske vlade i koja su registrirana kao pravna lica za proizvodnju i remont NVO-a. Dalje, članom 6. stav (1) Zakona BiH je, u relevantnom dijelu, propisano da se o pravnim licima kojima je prethodno izdata dozvola za proizvodnju NVO-a vodi evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Međutim, Ustavni sud primjećuje da u tački (2) stava (1) člana 15, niti bilo kojom drugom odredbom spornog zakona, nije propisana obaveza upisa pravnih lica koja se bave proizvodnjom NVO-a u Centralni registar kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Štaviše, obaveza upisa pravnih lica koja se bave proizvodnjom i remontom NVO-a u Centralni registar Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH uopće se ne spominje u spornom zakonu. Dalje, tačkom (3) stava (1) člana 15. spornog zakona nije propisan uvjet dobijanja dozvole od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, koje je izričito propisano članom 3. stav (1) Zakona BiH za sva pravna lica koja se bave proizvodnjom i remontom NVO-a. Stoga, Ustavni sud smatra da tačke (2) i (3) stava (1) člana 15. spornog zakona, zbog propusta da se propiše obaveza dobijanja dozvole Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, kao i uvjet upisa proizvođača u Centralni registar nadležnog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, nisu usklađene sa članom 3. stav (1) i članom 6. stav (1) Zakona BiH. Iz toga slijedi da ove odredbe nisu u skladu ni sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 17. spornog zakona

Član 17.

(1) *Proizvođač putem Ministarstva podnosi Vladi zahtjev za saglasnost, uz koji dostavlja dokaze o ispunjenosti uvjeta iz člana 16. ovog zakona.*

(2) *Izuzetno od stava 1. ovog člana, za proizvođača koji je otpočeo sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme prije stupanja na snagu ovog zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.*

(3) *U slučaju iz stava 2. ovog člana, ne pribavljaju se dokazi o ispunjenosti uvjeta iz člana 16. ovog zakona.*

(4) *Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju sadržaj zahtjeva za davanje saglasnosti, dokumenti kojima se potvrđuje ispunjenost uvjeta za pribavljanje saglasnosti, kao i ostale radnje u postupku pribavljanja saglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme.*

22. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost st. (2) i (3) sa Zakonom BiH i Ustavom BiH. Naime, Ustavni sud ukazuje da je u članu 3. stav (1) Zakona BiH propisano da se proizvodnjom i remontom NVO-a mogu baviti pravna lica koja za to prethodno dobiju dozvolu od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, i to ona pravna lica koja imaju saglasnost entitetske vlade i koja su registrirana kao pravna lica za proizvodnju i remont NVO-a. Članom 6. stav (1) Zakona BiH je, u relevantnom dijelu, propisano da se o pravnim licima kojima je prethodno izdata dozvola za proizvodnju NVO-a

vodi evidencija u Centralnom registru Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Ustavni sud je već obrazložio da je Zakonom BiH propisano da svi proizvođači NVO-a na teritoriji BiH moraju dobiti dozvolu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i imaju obavezu upisa u Centralni registar tog ministarstva (vidi tačku 22. ove odluke). Međutim, takve obaveze nisu propisane tačkama (2) i (3) člana 17. spornog zakona za proizvođače koji su počeli proizvodnju NVO-a prije stupanja na snagu spornog zakona. Stoga Ustavni sud smatra da odredbe člana 17. st. (2) i (3) spornog zakona nisu usklađene sa članom 3. stav (1) i članom 6. stav (1) Zakona BiH, pa slijedom toga nisu u skladu niti sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 19. spornog zakona

Član 19.

(1) Nakon donošenja rješenja o davanju saglasnosti, kao i u slučaju iz člana 17. stav 2. ovog zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim se uređuju sadržaj i način vođenja Registra proizvođača.

23. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost stava (1) člana 19. spornog zakona u odnosu na Zakon BiH i Ustav BiH. Naime, kako je već navedeno, članovima Zakona BiH je propisana obaveza dobijanja dozvole Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i upisa proizvođača u Centralni registar tog ministarstva svih proizvođača NVO-a. Suprotno navedenom, stav (1) član 19. spornog zakona uopće nije propisao takvu obavezu. Slijedom toga, Ustavni sud smatra da član 19. stav (1) spornog zakona nije usklađen sa članom 3. stav (1) i članom 6. stav (1) Zakona BiH niti sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 20. spornog zakona

Član 20.

(1) Kada Vlada donese rješenje o davanju saglasnosti, proizvođač je dužan da pribavi dozvolu o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u skladu sa posebnim propisima.

(2) Nakon pribavljanja dozvole iz stava 1. ovog člana, proizvođač može otpočeti sa poslovanjem u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(3) Obaveza pribavljanja dozvole iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na proizvođače koji su tu dozvolu pribavili prije stupanja na snagu ovog zakona.

24. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost st. (1) i (3) člana 20. spornog zakona u odnosu na član 3. stav (1) Zakona BiH. Kako je već ukazano, članom 3. stav (1) Zakona BiH je, u relevantnom dijelu, propisano da se proizvodnjom i remontom NVO-a mogu baviti pravna lica koja za to prethodno dobiju dozvolu od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Međutim, st. (1) i (3) člana 20. spornog zakona propisano je pribavljanje dozvole u skladu s "posebnim propisima". Iz ovih i drugih odredbi spornog zakona se ne može zaključiti koji su to posebni propisi na osnovu kojih se pribavlja ova dozvola. Dakle, nejasno je da li se pod "posebnim propisima" misli na Zakon BiH i dobijanje dozvole Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH za proizvođače NVO-a s obzirom na to da to nije nigdje eksplicitno navedeno. Budući da je članom 3. stav (1) Zakona BiH jasno propisano da se dozvola za proizvodnju i remont NVO-a dobija od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ustavni sud smatra da je bilo nužno da takva obaveza bude propisana i u članu 20. stav (1) spornog zakona. Što se tiče stava 3. člana 20, nejasno je na šta se odnosi, pogotovo je li riječ o proizvođačima koji su dobili dozvolu prema odredbama Zakona BiH ili prema nekim drugim propisima. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da st. (1) i (3) člana

20. spornog zakona nisu u skladu sa članom 3. stav (1) Zakona BiH, iz čega slijedi da nisu u skladu ni sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 21. spornog zakona

Član 21.

(1) U toku proizvodnje naoružanja i vojne opreme proizvođač je dužan da pribavi saglasnost Vlade prije donošenja poslovne odluke u sljedećim slučajevima:

1) promjene ili dopune poslova iz oblasti naoružanja i vojne opreme za koju je data saglasnost,

2) promjene oblika organiziranja,

3) statusne promjene,

4) prestanka obavljanja djelatnosti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(2) Za slučajeve iz stava 1. ovog člana provodi se postupak davanja saglasnosti i upisa u Registar proizvođača u skladu sa odredbama ovog zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata.

(3) U slučaju promjene poslovnog imena i sjedišta proizvođač je dužan da, najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja sudskog rješenja, o promjeni obavijesti Ministarstvo radi upisa novih podataka u Registar proizvođača.

25. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost st. (1) i (3) člana 21. spornog zakona u odnosu na član 6. stav (1) Zakona BiH. Naime, članom 6. stav (1) Zakona BiH propisano je da se o pravnim licima kojima je prethodno izdata dozvola za proizvodnju NVO-a vodi evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, uz čiju saglasnost pravno lice koje se bavi proizvodnjom NVO-a može izvršiti promjenu ili dopunu djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO-a. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da članom 21. st. (1) i (3) spornog zakona nije propisana obaveza dobijanja saglasnosti Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH za organizacione, proizvodne i statusne promjene proizvođača NVO-a. Stoga, Ustavni sud smatra da član 21. st. (1) i (3) spornog zakona nije usklađen sa članom 6. stav (1) Zakona BiH, iz čega slijedi da nije u skladu ni sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 22. spornog zakona

Član 22.

(1) Vlada ukida datu saglasnost u slučajevima:

1) ako se naknadno utvrdi da je proizvođač dostavio netačne podatke ili lažne isprave u postupku pribavljanja saglasnosti,

2) ako se proizvođaču izrekne zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti,

3) ako proizvođač ne dopusti provođenje nadzora,

4) ako proizvođač prestane da ispunjava uvjete za obavljanje proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

5) ako proizvođač prestane sa obavljanjem djelatnosti u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

6) ako proizvođač ili njegov vlasnik sa najvećim učešćem u osnovnom kapitalu ili lice ovlašćeno za zastupanje proizvođača bude pravosnažno osuđeno za krivično djelo.

(2) Na osnovu ukidanja saglasnosti iz stava 1. ovog člana, ministar donosi rješenje o brisanju proizvođača, koje se upisuje u Registar proizvođača.

26. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost stava (2) člana 22. spornog zakona u odnosu na član 6. stav (1) Zakona BiH. Kako je prethodno ukazano, članom 6. stav (1) Zakona BiH je propisano da se o pravnim licima kojima je prethodno izdata dozvola za proizvodnju NVO-a vodi evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, uz čiju saglasnost pravno lice koje se bavi proizvodnjom NVO-a može izvršiti promjenu ili dopunu

djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO-a. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da član 22. stav (2) spornog zakona ne sadrži odredbu koja propisuje da je za prestanak obavljanja djelatnosti proizvođača NVO-a potrebna saglasnost nadležnog državnog ministarstva. Stoga, Ustavni sud smatra da član 22. stav (2) spornog zakona nije usklađen sa članom 6. stav (1) Zakona BiH, iz čega slijedi da nije u skladu ni sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na član 27. spornog zakona

Član 27.

Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti sljedeće podzakonske akte:

1) Pravilnik o postupku pribavljanja saglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme (član 17. stav 4),

2) Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra proizvođača naoružanja i vojne opreme (član 19. stav 2),

3) Pravilnik o postupku nadzora nad proizvodnjom naoružanja i vojne opreme (član 24. stav 3).

27. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost tačke (1) stava (1) člana 27. spornog zakona u odnosu na član 6. stav (1) Zakona BiH. Naime, članom 6. stav (1) Zakona BiH je propisano da se o pravnim licima kojima je prethodno izdata dozvola za proizvodnju NVO-a, vodi evidencija u Ministarstvu za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose BiH, uz čiju saglasnost pravno lice koje se bavi proizvodnjom NVO-a može izvršiti promjenu ili dopunu djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO-a. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da je obavezno vođenje evidencije u centralnom registru nadležnog ministarstva BiH, pa je donošenje Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Registra proizvođača naoružanja i vojne opreme iz člana 19. stav 2. spornog zakona, bez spominjanja centralnog registra iz člana 6. stav (1) Zakona BiH, suprotno takvoj obavezi. Stoga, Ustavni sud smatra da član 27. tačka (2) stava (1) spornog zakona nije u skladu sa članom 6. stav (1) Zakona BiH, iz čega slijedi da nije u skladu ni sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ostale odredbe spornog zakona

28. Ustavni sud je razmotrio ustavnost svih ostalih odredbi spornog zakona i smatra da ne postoje validni argumenti o tome da su ostale odredbe spornog zakona suprotne Zakonu BiH niti čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine. Ustavni sud smatra da nema potrebe da se ovaj zaključak detaljnije obrazlaže.

VII. Zaključak

29. Ustavni sud je utvrdio da odredbe spornog zakona, i to član 10. stav (3), član 13. stav (5), član 15. tač. (2) i (3) stava (1), član 17. st. (2) i (3), član 19. stav (1), član 20. st. (1) i (3), član 21. st. (1) i (3), član 22. stav (2) i član 27. tačka (2) stava (1) spornog zakona, nisu u skladu sa čl. I/2, III/1.b) i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine jer Republika Srpska, donošenjem ovih odredbi spornog zakona, nije izvršila njihovo usklađivanje s odredbama Zakona BiH kojima je uspostavljena obaveza obavještanja, dobijanja dozvole i saglasnosti Ministarstva za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose BiH, kao i odredbom o vođenju evidencije u Centralnom registru istog ministarstva za sva pravna lica koja se bave proizvodnjom i remontom NVO-a.

30. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-2/24**, rješavajući zahtjev **Kemala Ademovića, predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica

Mirsad Čeman, dopredsjednik

Helen Keller, dopredsjednica

Seada Palavrić, sutkinja

Angelika Nušberger, sutkinja

Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 30. svibnja 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu **Kemala Ademovića, predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, za ocjenu ustavnosti Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24),

utvrđuje se da članak 10. stavak (3), članak 13. stavak (5), članak 15. toč. (2) i (3) stavka (1), članak 17. st. (2) i (3), članak 19. stavak (1), članak 20. st. (1) i (3), članak 21. st. (1) i (3), članak 22. stavak (2) i članak 27. točka (2) stavka (1) Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24), nisu u skladu sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U skladu sa člankom 61. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, ukidaju se članak 10. stavak (3), članak 13. stavak (5), članak 15. stavak (1) toč. (2) i (3), članak 17. st. (2) i (3), članak 19. stavak (1), članak 20. st. (1) i (3), članak 21. st. (1) i (3), članak 22. stavak (2) i članak 27. točka (2) stavka (1) Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24).

U skladu sa člankom 61. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, ukinute odredbe članka 10. stavak (3), članka 13. stavak (5), članka 15. toč. (2) i (3) stavka (1), članka 17. st. (2) i (3), članka 19. stavak (1), članak 20. st. (1) i (3), članka 21. st. (1) i (3), članka 22. stavak (2) i članka 27. točka (2) stavka (1) Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 1/24) prestaju važiti narednog dana od dana objavljivanja odluke Ustavnog suda u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Kemal Ademović, predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 4. svibnja 2024. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS" broj 1/24; u daljnjem tekstu: sporni zakon). Podnositelj zahtjeva smatra da sporni zakon nije u suglasnosti sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i protivi se odlukama institucija Bosne i Hercegovine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna

skupština) zatraženo je 15. ožujka 2024. godine da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Narodna skupština u ostavljenom roku nije dostavila odgovor na zahtjev.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelj zahtjeva ukazuje na čl. 3., 4., 6., 7. i 11. Zakona o proizvodnji naoružanja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH" br. 9/04 i 29/09; u daljnjem tekstu: Zakon BiH). Dalje navodi da je donošenjem spornog zakona Narodna skupština u potpunosti ignorirala odredbe Zakona BiH i zanemarila svoje obveze koje ima prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH) glede registracije, izdavanja dozvole i ostalih procedura u svezi s proizvodnjom naoružanja i vojne opreme (u daljnjem tekstu: NVO), koje su propisane Zakonom BiH. Ukazuje da je navedeno naročito vidljivo u Glavi IV. čl. 15.–22. i Glavi V. čl. 23.–24. spornog zakona, prema kojima poslove registracije, vođenja evidencije i davanja i ukidanja suglasnosti za proizvodnju NVO-a izdaje isključivo Vlada Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vlada RS). Nadalje, ukazuje da, prema spornom zakonu, Ministarstvo privrede i poduzetništva Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo privrede RS) vodi evidencije o proizvođačima NVO-a, priprema propise iz ove oblasti, te obavlja nadzor i praćenje rada proizvođača NVO-a. Podnositelj zahtjeva ističe da niti jednim člankom spornog zakona nije poštovana obveza registracije proizvođača NVO-a iz Republike Srpske kod nadležnog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH koja je propisana člankom 3. stavak 1. Zakona BiH. Dalje ističe da se u spornom zakonu uopće ne spominju institucije Bosne i Hercegovine i obveza registracije, pribavljanja suglasnosti i vođenja evidencija subjekata koji se bave proizvodnjom NVO-a, prije početka proizvodnje. Ukazuje da je, u skladu sa člankom III/1.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, reguliranje vanjskotrgovinske politike u nadležnosti Bosne i Hercegovine i njezinih institucija. Slijedom navedenog, uspostavljeno je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH koje regulira kontrolu tržišta Bosne i Hercegovine. Naglašava se da je donošenjem spornog zakona izražena intencija Republike Srpske za "potpunim negiranjem institucija i propisa Bosne i Hercegovine".

5. Podnositelj zahtjeva ističe da nije sporno da entiteti imaju pravo regulirati rad privrednih subjekata koji posluju na njihovom teritoriju, ali se pita jesu li takvi propisi u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine i propisima Bosne i Hercegovine. U svezi s tim, ukazuje da iz čl. 5. i 8. Zakona o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon FBiH) proizlazi da je Federacija Bosne i Hercegovine, prilikom uređenja iste materije, u potpunosti uvažila odredbe Zakona BiH. Dalje ukazuje da je Federacija Bosne i Hercegovine registraciju privrednih subjekata koji proizvode NVO u potpunosti uskladila s propisom institucija Bosne i Hercegovine. Posebno ističe da su se svi takvi pravni subjekti u Federaciji Bosne i Hercegovine registrirali kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i da pribavljaju potrebne suglasnosti od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, a ono vrši izvanredni i redoviti inspeksijski nadzor djelatnosti tih subjekata. Podnositelj zahtjeva tvrdi da, prema spornom zakonu, privredni subjekti – proizvođači NVO-a na teritoriju Republike Srpske, nemaju obvezu registracije kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i pribavljanja potrebnih dozvola. Sukladno navedenom, smatra da se primjenom spornog zakona zanemaruje uloga državnih institucija u kontroli i nadzoru nad proizvodnjom NVO-a.

6. Također, podnositelj zahtjeva ukazuje da bi, potencijalno, moglo doći do "zloupotrebe, krijumčarenja oružja, specijalnih materija dvojne i posebne namjene, krađe tehnologija itd." Stoga smatra da je primjenom spornog zakona ugrožena pravna sigurnost u Bosni i Hercegovini, čime bi bilo povrijeđeno demokratsko načelo iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. Podnositelj zahtjeva ističe da je Ustavni sud u svojoj praksi zauzeo stajalište o ustavnoj obvezi poštovanja državnih zakona, te u svezi s tim ukazuje na odluke br. U-14/04 i U-2/11. Stoga smatra da je Republika Srpska donošenjem spornog zakona prekršila temeljno ustavno načelo poštovanja odluka institucija Bosne i Hercegovine i načelo odgovornosti entiteta iz članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine. Osim toga, podnositelj zahtjeva ukazuje i na stajalište Ustavnog suda iz Odluke broj U-2/21 u kojoj je Ustavni sud istaknuo da "funkcionalnost Bosne i Hercegovine kao države nije prosti zbroj funkcionalnosti pojedinih teritorijalno-administrativnih razina vlasti i njihovih nadležnosti, već harmonija svih razina vlasti koja se, između ostalog, očituje i kroz normativnu hijerarhiju koju Ustav BiH nedvosmisleno utvrđuje u svom članku III/3.(b), odnosno kroz harmonizaciju pravnih propisa u pravnom sustavu prema njihovoj hijerarhiji, u kojoj Ustav Bosne i Hercegovine zauzima najviše mjesto" (točka 38.). U svezi s tim ističe da je u konkretnom slučaju Zakonom BiH omogućeno načelo funkcionalnosti i harmonije na način da je entitetima, putem njihovih organa vlasti i ministarstava, omogućeno reguliranje navedene materije, ali u okviru procedure, određaba i obveza propisanih državnim zakonom koje entiteti moraju poštovati.

IV. Relevantni propisi

7. U Ustavu Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

Članak I

Bosna i Hercegovina

[...]

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država, koja funkcionira sukladno zakonu i temeljem slobodnih i demokratskih izbora.

[...]

Članak III

Nadležnosti i odnosi između institucija

Bosne i Hercegovine i entiteta

1. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine

[...]

b) Vanjskotrgovinska politika.

[...]

3. Pravni sustav i nadležnosti institucija

[...]

b) Entiteti i sve njihove niže jedinice u potpunosti će se pokoravati ovome Ustavu, koji dokida one odredbe zakona Bosne i Hercegovine i ustava i zakona entiteta koje su protivne Ustavu, kao i odlukama institucija Bosne i Hercegovine. Opća načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine i entiteta.

[...]

8. Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS" broj 1/24 od 4. siječnja 2024. godine) u relevantnom dijelu glasi:

GLAVA I.

OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuju se proizvodnja naoružanja i vojne opreme kao djelatnost od strateškog interesa, uvjeti za pribavljanje suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, obveze proizvođača, druga pitanja od značaja za

proizvodnju naoružanja i vojne opreme, kao i nadzor nad primjenom ovoga zakona.

Članak 2.

Cilj ovoga zakona je unapređenje i razvoj u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme, kao i kontrola gospodarskih društava koja posluju u namjenskoj industriji.

Članak 3.

(1) Na postupak pribavljanja suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opći upravni postupak.

(2) Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog i ženskog roda podrazumijevaju oba spola.

GLAVA II.

PROIZVODNJA NAORUŽANJA I VOJNE OPREME

Članak 4.

Naoružanje i vojna oprema, u smislu ovoga zakona, obuhvaća oružana, ubojna i tehnička sredstva, kao i sredstva i sastavne dijelove namijenjene za opremanje, upotrebu, rukovanje, čuvanje, skladištenje, održavanje i nadzor oružanih, ubojnih i tehničkih sredstava, a koji su utvrđeni u Odluci o zajedničkoj listi oružja i vojne opreme.

Članak 5.

(1) Odredbe ovoga zakona primjenjuju se i na proizvodnju "B" materije koja se odnosi na eksplozive i pirotehničke materijale, koji su navedeni u Odluci o zajedničkoj listi oružja i vojne opreme.

(2) Eksplozivi su svako eksplozivno sredstvo koje uključuje eksplozive visokorazorne moći, niskoeksplozivna goriva, raketne motore i pojačivače, detonatore, upaljače, inicijalne kapisle i pripaljivače, inicijalna sredstva, uključujući i barut, upaljače za granate i sve druge tipove projektila, mina i bombi.

(3) Pirotehnički materijali su mješavina hemikalija koje, kad se zapale, reaguju egzotermički i proizvode svjetlost, toplotu, zvuk ili plin, a budući da im je vrijeme sagorijevanja poznato, mogu se upotrijebiti i za usporavanje vatrenog lanca, pri čemu pogonska goriva i eksplozivi nisu pirotehnička sredstva.

Članak 6.

(1) Proizvodnja naoružanja i vojne opreme je djelatnost od strateškog interesa za Republiku Srpsku (u daljnjem tekstu: Republika) koja obuhvaća dizajniranje novih sredstava i sustava naoružanja i vojne opreme, razvoj prototipova, projektiranje i konstruiranje, maloserijsku i serijsku proizvodnju, istraživanje, modernizaciju i razvoj naoružanja i tehnologije za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, vojnu standardizaciju, verifikaciju, sustav obezbjeđenja kvaliteta, kontrolu kvaliteta, izradu dijelova i remont naoružanja i vojne opreme.

(2) Remont naoružanja i vojne opreme obuhvaća planiranje, održavanje ispravnosti i otklanjanje neispravnosti, uključujući demilitarizaciju i utilizaciju, izradu, zamjenu i kompletiranje dijelova kroz srednji i generalni remont, reviziju i modifikaciju, kao i kvalitativni prijem remontovanih sredstava naoružanja i vojne opreme.

(3) Demilitarizacija, u smislu ovoga zakona, je posao kojim se naoružanje i vojna oprema onesposobljava za svrhu za koju je bila izvorno namijenjena radi daljeg njezinog korištenja u civilne svrhe ili potpunog uništenja, a obuhvaća dekomponovanje naoružanja i vojne opreme, transport, skladištenje, prebrojavanje, postupke trajne deformacije i uništavanje naoružanja i vojne opreme i njezinih komponenti.

(4) Utilizacija je radnja kojom se naoružanje i vojna oprema iz primarnog oblika delaboracijom i specijalnim tehnološkim postupkom prevodi u drugi oblik naoružanja i vojne opreme.

(5) Kapaciteti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme su objekti, laboratorije, posebno uređen prostor, specijalni alati i

pribor, proizvodna, mjerna i druga oprema namijenjena za istraživanje, razvoj, ispitivanje, izradu, remont, čuvanje i skladištenje naoružanja i vojne opreme, a na koja se primjenjuju posebna pravila postupanja i raspolaganja u miru, izvanrednoj situaciji, izvanrednom ili ratnom stanju, odnosno stanju izravne ratne opasnosti.

(6) Tehnička dokumentacija za proizvodnju naoružanja i vojne opreme su konstrukciona i tehnološka dokumentacija, dokumentacija za softver, konstrukciona dokumentacija za specijalne alate, tehnološke procedure i instrukcije, propisi o kvalitetu proizvoda, dokumentacija za ispitivanje naoružanja i vojne opreme, dokumentacija za upotrebu i održavanje sredstava, tehnički uvjeti za modifikaciju, remontna dokumentacija, tablice gađanja, standardi, dokumentacija za kodifikaciju, metrologiju, te druga dokumentacija za proizvodnju naoružanja i vojne opreme.

Članak 7.

Ministarstvo privrede i preduzetništva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), u primjeni ovoga zakona, obavlja sljedeće poslove:

1) poduzima propisane radnje u postupku davanja suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme (u daljnjem tekstu: suglasnost),

2) priprema propise i strateške dokumente u oblasti namjenske industrije,

3) prati rad i surađuje sa gospodarskim društvima u oblasti namjenske industrije,

4) obavlja nadzor nad radom gospodarskih društva u oblasti namjenske industrije, kao i druge poslove iz ove oblasti.

GLAVA III.

PRAVA I OBVEZE PROIZVOĐAČA NAORUŽANJA I VOJNE OPREME

Članak 8.

(1) Proizvođač je akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Republici koje je registrovano za obavljanje djelatnosti iz oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(2) Ulog stranog pravnog ili fizičkog lica u osnovnom kapitalu proizvođača može biti najviše do 49% njegovog osnovnog kapitala.

(3) Izuzetno od stavka 2. ovoga članka, Vlada Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vlada) može donijeti odluku da procenat uloga stranog pravnog ili fizičkog lica u osnovnom kapitalu proizvođača bude viši od 49% osnovnog kapitala tog proizvođača.

(4) Proizvođač organizira kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme u sustav koji predstavlja proizvodno-tehnološku cjelinu za obavljanje djelatnosti za koju je data suglasnost.

(5) Proizvođač donosi planove izgradnje, korištenja, modernizacije i rekonstrukcije kapaciteta za proizvodnju naoružanja i vojne opreme sukladno sa potrebama tržišta i planovima razvoja i opremanja vojnih i policijskih snaga.

Članak 9.

(1) Proizvođač obavlja djelatnost proizvodnje naoružanja i vojne opreme sukladno sa tehničkom dokumentacijom za proizvodnju određenog naoružanja i vojne opreme i standardima koji se primjenjuju u proizvodnji naoružanja i vojne opreme.

(2) Naoružanje i vojna oprema za potrebe izvoza može se proizvoditi prema tehničkoj dokumentaciji stranog kupca, kao i tehničkoj dokumentaciji i standardima usuglašenim sa stranim kupcem.

(3) Proizvođač nanosi oznake na naoružanje i vojnu opremu sukladno sa posebnim propisima kojima se uređuje označavanje naoružanja i vojne opreme.

Članak 10.

(1) Proizvođač je dužan da na odgovarajući i pouzdan način obezbijedi čuvanje naoružanja i vojne opreme sa pratećom tehničkom dokumentacijom, kao i da poduzme mjere na sprečavanju njihovog nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja.

(2) Dužnosti iz stavka 1. ovoga članka odnose se i na kooperanta, a za njegovo postupanje odgovoran je i proizvođač.

(3) U slučaju nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja naoružanja i vojne opreme, proizvođač i kooperant u obvezi su da bez odgađanja o tome obavijeste ministarstvo nadležno za poslove unutarnjih poslova i Ministarstvo.

Članak 11.

Proizvođač je dužan propisati i provoditi kompletan sustav obezbjeđenja kvaliteta proizvodnje naoružanja i vojne opreme iz okvira proizvodnog programa.

Članak 12.

(1) Proizvođač je dužan da obezbijedi zaštitu i bezbjednost sljedećih resursa, i to:

- 1) zaposlenih,
 - 2) kapaciteta za proizvodnju naoružanja i vojne opreme,
 - 3) poslovnih podataka, tehnoloških informacija i tehničke dokumentacije,
 - 4) prometa, finansijskih transakcija i skladištenja,
 - 5) istraživanja i razvoja naoružanja i vojne opreme,
 - 6) poslovnih odnosa prema inozemstvu.
- (2) Zaštitu i bezbjednost resursa iz stavka 1. ovoga članka proizvođač obezbjeđuje planiranjem, organiziranjem i provođenjem svih neophodnih aktivnosti koje obvezno obuhvaćaju izradu sljedećih dokumenata:

1) naputaka za provođenje propisanih mjera fizičko-tehničke zaštite i osiguranja zaposlenih, kapaciteta za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, kao i bezbjednosti i zaštite prometa i skladištenja naoružanja i vojne opreme,

2) akata iz oblasti zaštite na radu, zaštite životne sredine, zaštite od požara i protueksplozivne zaštite,

3) planova organiziranja i provođenja mjera i postupaka osiguranja i zaštite tajnih podataka,

4) naputaka o vođenju evidencije o ugovorima sa kooperantima i kupcima u zemlji i inozemstvu,

5) elaborata o bezbjednom skladištenju "B" materije i kontrole njezinog potpunog utroška,

6) naputaka o zaštiti poslovnih, finansijskih i drugih informacija u vezi sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme.

(3) Tajnim podacima u vezi sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme smatraju se:

1) planovi proizvodnje naoružanja i vojne opreme i njihova realizacija,

2) tehnička dokumentacija i tehnološki postupak proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

3) kapaciteti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme,

4) programi istraživanja i razvoja naoružanja i vojne opreme,

5) uvoz i izvoz naoružanja i vojne opreme.

(4) Proizvođač i kooperant dužni su da čuvaju tajne podatke iz stavka 3. ovoga članka sukladno sa planom zaštite tajnih podataka.

(5) Kapaciteti iz stavka 3. točka 3) ovoga članka koji se koriste i za civilni program proizvodnje ne smatraju se tajnim podacima.

Članak 13.

(1) Proizvođač može na osnovu zaključenog ugovora o kooperaciji prenijeti dio svojih prava i obveza za proizvodnju naoružanja i vojne opreme na kooperante.

(2) Kooperant proizvođača je pravno lice sa sjedištem u Republici koje, na osnovu ugovora o kooperaciji, za potrebe proizvođača vrši djelatnost proizvodnje podsklopova i dijelova naoružanja, odnosno vrši usluge u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme, koje po svom obimu i složenosti ne zahtijevaju pribavljanje suglasnosti.

(3) Ugovor o kooperaciji sadrži odredbe o zaštiti tajnosti podataka, ako se proizvodnja naoružanja i vojne opreme vrši za potrebe vojnih i policijskih snaga.

(4) Za vrijeme trajanja ugovora o kooperaciji, proizvođač je dužan da kontrolira kooperanta u izvršenju prenesenih obveza u proizvodnji naoružanja i vojne opreme.

(5) Ministarstvo ima pravo da vrši nadzor nad radom kooperanta u vezi sa obvezama koje je proizvođač prenio na njega.

(6) Izuzetno od stavka 2. ovoga članka, kooperant proizvođača može biti i pravno lice sa sjedištem van teritorije Republike, ako proizvođač ne može angažirati odgovarajućeg kooperanta u Republici.

Članak 14.

Proizvođač je dužan da vodi i trajno čuva evidenciju proizvedenog naoružanja i vojne opreme koja sadrži podatke o vrsti, količini, serijskim brojevima, oznakama serija, kupcima i datumima isporuka, kao i drugim podacima neophodnim za jednodznačnu identifikaciju.

GLAVA IV.**POSTUPAK DAVANJA I UKIDANJA SUGLASNOSTI ZA PROIZVODNJU NAORUŽANJA I VOJNE OPREME****Članak 15.**

(1) Proizvodnju naoružanja i vojne opreme može obavljati proizvođač koji posjeduje:

1) rješenje o davanju suglasnosti, koje donosi Vlada,

2) rješenje o upisu u Registar proizvođača naoružanja i vojne opreme (u daljnjemu tekstu: Registar proizvođača), koje donosi ministar gospodarstva i poduzetništva (u daljnjemu tekstu: ministar),

3) dozvolu za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, koja se pribavlja sukladno sa posebnim propisima.

(2) Vlada daje suglasnost poslije registracije proizvođača kod nadležnog registarskog suda.

Članak 16.

Za pribavljanje rješenja o davanju suglasnosti proizvođač je dužan da ispunjava sljedeće uvjete:

1) da je registriran kod nadležnog registarskog suda,

2) da ispunjava strukturu vlasništva iz članka 8. st. 2. i 3. ovoga zakona,

3) da ima odgovarajuće kadrove i kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme iz članka 6. stavak 5. ovoga zakona,

4) da vlasnik sa najvećim učešćem u osnovnom kapitalu proizvođača i lice ovlašćeno za zastupanje proizvođača nisu pravomoćno osuđeni za krivično djelo i da se protiv njih ne vodi krivični postupak.

Članak 17.

(1) Proizvođač putem Ministarstva podnosi Vladi zahtjev za suglasnost, uz koji dostavlja dokaze o ispunjenosti uvjeta iz članka 16. ovoga zakona.

(2) Izuzetno od stavka 1. ovoga članka, za proizvođača koji je otpočeo sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme prije stupanja na snagu ovoga zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka, ne pribavljaju se dokazi o ispunjenosti uvjeta iz članka 16. ovoga zakona.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju sadržaj zahtjeva za davanje suglasnosti, dokumenti kojima se potvrđuje ispunjenost uvjeta za pribavljanje suglasnosti, kao i ostale radnje

u postupku pribavljanja suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme.

Članak 18.

(1) Nakon podnošenja zahtjeva Ministarstvo utvrđuje da li je zahtjev podnijelo ovlašteno lice, da li zahtjev sadrži sve propisane elemente, kao i da li su uz zahtjev priloženi svi propisani dokazi.

(2) Ministarstvo razmatra dostavljene dokaze o ispunjenosti uvjeta iz članka 16. ovoga zakona, a u vezi sa njima može zatražiti i mišljenje drugih organa.

(3) Ukoliko je zahtjev nerazumljiv ili nepotpun, Ministarstvo poziva podnosioca zahtjeva da u ostavljenom roku dostavi potrebne dokumente ili podatke.

(4) Ako se u ostavljenom roku ne otklone nedostaci, takav zahtjev se zaključkom odbacuje kao neuređan.

(5) Ako se utvrdi da su ispunjeni uvjeti iz članka 16. ovoga zakona, Ministarstvo dostavlja Vladi na razmatranje prijedlog rješenja o davanju suglasnosti.

(6) Rješenje iz stavka 5. ovoga članka obvezno sadrži vrstu i poslove iz oblasti naoružanja i vojne opreme za koje se daje suglasnost.

(7) Suglasnost za proizvodnju nije vremenski ograničena i vrijedi dok proizvođač ispunjava uvjete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme utvrđene ovim zakonom ili do prestanka obavljanja djelatnosti u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(8) Ako se utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 16. ovoga zakona, ministar donosi rješenje kojim se odbija zahtjev za davanje suglasnosti.

(9) Protiv akata iz st. 4, 5. i 8. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Članak 19.

(1) Nakon donošenja rješenja o davanju suglasnosti, kao i u slučaju iz članka 17. stavak 2. ovoga zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim se uređuju sadržaj i način vođenja Registra proizvođača.

Članak 20.

(1) Kada Vlada donese rješenje o davanju suglasnosti, proizvođač je dužan da pribavi dozvolu o proizvodnji naoružanja i vojne opreme sukladno sa posebnim propisima.

(2) Nakon pribavljanja dozvole iz stavka 1. ovoga članka, proizvođač može otpočeti sa poslovanjem u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(3) Obveza pribavljanja dozvole iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na proizvođače koji su tu dozvolu pribavili prije stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 21.

(1) U tijeku proizvodnje naoružanja i vojne opreme proizvođač je dužan da pribavi suglasnost Vlade prije donošenja poslovne odluke u sljedećim slučajevima:

1) promjene ili dopune poslova iz oblasti naoružanja i vojne opreme za koju je data suglasnost,

2) promjene oblika organiziranja,

3) statusne promjene,

4) prestanka obavljanja djelatnosti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(2) Za slučajeve iz stavka 1. ovoga članka provodi se postupak davanja suglasnosti i upisa u Registar proizvođača sukladno sa odredbama ovoga zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata.

(3) U slučaju promjene poslovnog imena i sjedišta proizvođač je dužan da, najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja sudbenog rješenja, o promjeni obavijesti Ministarstvo radi upisa novih podataka u Registar proizvođača.

Članak 22.

(1) Vlada ukida datu suglasnost u slučajevima:

1) ako se naknadno utvrdi da je proizvođač dostavio netočne podatke ili lažne isprave u postupku pribavljanja suglasnosti,

2) ako se proizvođaču izrekne zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti,

3) ako proizvođač ne dopusti provođenje nadzora,

4) ako proizvođač prestane da ispunjava uvjete za obavljanje proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

5) ako proizvođač prestane sa obavljanjem djelatnosti u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

6) ako proizvođač ili njegov vlasnik sa najvećim učešćem u osnovnom kapitalu ili lice ovlašteno za zastupanje proizvođača bude pravomoćno osuđeno za krivično djelo.

(2) Na osnovu ukidanja suglasnosti iz stavka 1. ovoga članka, ministar donosi rješenje o brisanju proizvođača, koje se upisuje u Registar proizvođača.

GLAVA V.

NADZOR

Članak 23.

(1) Ministarstvo vrši nadzor nad provođenjem odredaba ovoga zakona i propisa donesenih na osnovu njega.

(2) U tijeku nadzora provjerava se da li proizvođač i kooperant ispunjavaju obveze koje se odnose na kadrove i kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme i kadrovsku osposobljenost zaposlenih, provođenje aktivnosti za obezbjeđenje kvaliteta proizvodnje naoružanja i vojne opreme, zaštite i bezbjednosti i druge uvjete i zahtjeve iz ovoga zakona.

(3) Subjekt nadzora obavezan je da službeniku Ministarstva dozvoli i omogući nesmetano vršenje nadzora, da daje obavijesti i stavlja na uvid dokumente, odnosno podatke koji su potrebni za vršenje nadzora i obezbijedi uvjete neophodne za nesmetan rad i utvrđivanje činjeničnog stanja.

Članak 24.

(1) U vršenju nadzora Ministarstvo poduzima sljedeće radnje:

1) predlaže preventivne mjere s ciljem sprečavanja povrede zakona i drugih propisa,

2) pregleda kapacitete za proizvodnju naoružanja i vojne opreme,

3) pregleda opće i pojedinačne akte, evidencije, poslovnu i drugu dokumentaciju koja je od značaja za vršenje nadzora,

4) utvrđuje identitet lica, kao i druge činjenice i okolnosti koje su od interesa za vršenje nadzora,

5) uzima u postupak podneske građana, gospodarskih subjekata, institucija i drugih pravnih lica, kao i da o svom postupanju obavještava podnosioca podneska,

6) uzima izjave od odgovornih i drugih lica u postupku nadzora,

7) sačini zapisnik o rezultatima nadzora,

8) donese rješenje nakon izvršenog nadzora,

9) poduzima i druge radnje i mjere za koje je ovlašten ovim zakonom.

(2) Ako se prilikom vršenja nadzora utvrdi da su prekršene odredbe ovoga zakona ili propisa donesenih na osnovu njega, Ministarstvo ima ovlast da:

1) naredi poduzimanje odgovarajućih mjera i radnji radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti ili nedostataka u roku koji odredi,

2) naredi da se dostavi potrebna dokumentacija i podatci u roku koji odredi,

3) naredi prinudno otvaranje objekta radi vršenja nadzora,

4) naredi zabranu obavljanja djelatnosti proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

5) podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka,

6) podnese izvještaj nadležnom organu za učinjeno krivično djelo,

7) poduzme druge mjere i radnje za koje su ovim zakonom i drugim propisom ovlašćeni.

(3) Ministar donosi pravilnik kojim se uređuju postupak i način vršenja nadzora u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

GLAVA VI.

KAZNENE ODREDBE

[...]

GLAVA VII.

PRIJELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Članak 27.

Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti sljedeće podzakonske akte:

1) Pravilnik o postupku pribavljanja suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme (članak 17. stavak 4),

2) Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra proizvođača naoružanja i vojne opreme (članak 19. stavak 2),

3) Pravilnik o postupku nadzora nad proizvodnjom naoružanja i vojne opreme (članak 24. stavak 3).

Članak 28.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

9. Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH" br. 9/04 i 25/09) Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu koji glasi:

I - TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se zakonom uređuju proizvodnja i remont naoružanja i vojne opreme kao djelatnost od općeg interesa, kao i druga pitanja od značaja za proizvodnju i remont naoružanja i vojne opreme (u daljnjem tekstu: NVO).

Članak 2.

U smislu ovoga zakona, upotrijebljeni izrazi imaju sljedeća značenja:

- "Naoružanje i vojna oprema" - su oružana, ubojna i tehnička sredstva, te sredstva i sastavni dijelovi namijenjeni za opremanje, uporabu, rukovanje, čuvanje, skladištenje, održavanje i nadzor oružanih, ubojnih i tehničkih sredstava, iz pozicije na najnovijoj "Zajedničkoj listi vojne opreme obuhvaćenoj Pravilima ponašanja Europske unije o postupanju kod izvoza oružja", koja je objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj: 9/03.

- "Proizvodnja NVO" je djelatnost koja obuhvaća dizajniranje novih sredstava i sustava NVO-a, razvoj prototipa, projektiranje i konstruiranje, maloserijsku i serijsku proizvodnju NVO-a, istraživanje i razvoj NVO-a i tehnologije za proizvodnju NVO-a, uključujući tehničku pomoć, poput naredbi/uputa, vještina, obuka, radnog znanja i konzultantskih servisa, odnosno tehničke podatke kakvi su detaljni planovi, dijagrami, modeli, formule, tablice, proizvodni nacrti i skice i specifikacije, priručnici i upute napisani ili zabilježeni na drugim medijima i napravama, vojnu standardizaciju, verifikaciju NVO-a, sustav osiguranja kvalitete NVO-a, kontrolu kvalitete NVO-a, opremanje kapaciteta za proizvodnju NVO-a, izradu NVO-a, proizvodnju dijelova za NVO, modernizaciju NVO-a u miru.

- "Remont NVO-a" je planiranje, održavanje ispravnosti i otklanjanje neispravnosti, uključujući delaboraciju/uništavanje streljiva, izradu, zamjenu i kompletiranje dijelova kroz srednji i opći remont, reviziju i modifikaciju, kao i kvalitativni prijem remontiranih sredstava naoružanja i vojne opreme.

Članak 3.

Proizvodnjom i remontom NVO mogu se baviti pravne osobe koje za to prethodno dobiju dozvolu od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, i to one pravne osobe koje imaju suglasnost entitetske vlade i koje su registrirane kao pravne osobe za proizvodnju i remont NVO, a na temelju njihove mogućnosti i sposobnosti proizvodnje sredstava NVO za potrebe oružanih snaga u Bosni i Hercegovini ili u izvozu.

Proizvodnjom, preradom i ugradnjom "B" materije mogu se baviti samo pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka.

Pod "B" materijom podrazumijevaju se eksplozivi i pirotehnički materijali, gdje su:

Eksplozivi: svako eksplozivno sredstvo koje uključuje eksplozivne visokorazorne moći, TNT, DNT i RDX, niskoeksplozivna goriva, raketni motori i pojačivači, detonatori, upaljači, inicijalne kاپisle i pripaljivači, inicijalna sredstva, uključujući i barut, upaljače za granate i svi drugi tipovi projektila, mina i bombi.

Pirotehnički materijali: mješavina kemikalija koje, kad se zapale, reagiraju egzotermički i prizvode svjetlost, toplotu, zvuk ili plin, a budući da mu je vrijeme sagorijevanja poznato, može se uporabiti i za usporavanje vatrenoga lanca. Pogonska goriva i eksplozivi ne spadaju u pirotehnička sredstva.

Članak 4.

Pravne osobe iz stavka 1. članka 3. ovoga zakona (u daljnjem tekstu: finalisti) ovlaštene su, putem ugovora o kooperaciji, prenijeti na kooperante dio svojih ovlasti o proizvodnji sredstava NVO, o čemu su dužni izvijestiti Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, u roku od sedam dana od dana potpisivanja ugovora.

Za vrijeme trajanja ugovora o kooperaciji finalisti imaju pravo i obvezu kontrolirati primjenu ovoga zakona kod kooperanata.

Članak 5.

Proizvodnja sredstava NVO i remont utemeljeni su na izvoznim, odnosno uvoznim ugovorima, ugovorima s odgovarajućim institucijama u Bosni i Hercegovini za potrebe oružanih snaga i međusobnim ugovorima pravnih osoba iz članka 4. ovoga zakona.

U iznimnim slučajevima, proizvodnja sredstava NVO-a i remont mogu biti zasnovani i na temelju odobrenja Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Pravne osobe iz članka 4. stavak 1. ovoga zakona dužne su voditi evidenciju o utrošku "B" materija, utrošku po proizvodima i poluproizvodima, planovima proizvodnje NVO, isporukama i drugim evidencijama koje su bitne za kontrolu proizvodnje NVO.

II - CENTRALNI REGISTAR

Članak 6.

O pravnim osobama kojima je prethodno izdana dozvola za proizvodnju NVO vodi se evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, uz čiju suglasnost pravna osoba koja se bavi proizvodnjom NVO može učiniti promjenu ili dopunu djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO.

Za dobivanje suglasnosti iz stavka 1. ovoga članka potrebno je da podnositelj zahtjeva prethodno pribavi suglasnost vlade entiteta.

Način vođenja evidencije propisat će se uputom koju izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.

Članak 7.

Uz zahtjev za izdavanje dozvole za proizvodnju NVO, pravna je osoba dužna priložiti:

1. Suglasnost vlade entiteta;

2. Osnivački akt pravne osobe;

3. Statut pravne osobe.

Pravne osobe, koje su bile ovlaštene prema ranijim propisima za proizvodnju i remont NVO, dužne su, stupanjem na snagu ovoga zakona, napraviti registraciju u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, uz prezentaciju dokumenata iz stavka 1. ovoga članka, i izvod iz sudskog registra.

Članak 8.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine dužno je, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, donijeti rješenje o izdavanju dozvole za proizvodnju NVO, odnosno rješenje o odbijanju zahtjeva.

Rješenje iz stavka 1. ovoga članka konačno je.

Članak 9.

Pravna osoba, koja se bavi proizvodnjom NVO ili sudjeluje u proizvodnji i remontu NVO, dužna je čuvati ga i održavati tako da se spriječi nestanak ili oštećenje NVO.

Pravna osoba, koja proizvodi NVO, utvrđuje i donosi plan organiziranja i provedbe mjera sigurnosti i zaštite tajnih podataka koji se odnose na kapacitete za proizvodnju, planove proizvodnje, tehničku dokumentaciju za proizvodnju, objekte za proizvodnju, čuvanje i remont NVO.

III - SIGURNOSNA ZAŠTITA, NADZOR I INSPEKCIJSKI NADZOR

Članak 10.

Sigurnost i zaštita u području proizvodnje i remonta NVO obuhvata mjere i postupke osiguranja i zaštite ljudstva, objekata, podataka i proizvodnih sredstava u području proizvodnje NVO, specijalnih alata i postrojenja, dokumentacije kao i sigurnost i zaštitu unutarnjeg transporta i skladištenja NVO, istraživanje i razvoj NVO, tehnološke informacije, poslovne, financijske i odnose prema inozemstvu u području proizvodnje NVO.

Sigurnosna zaštita iz prethodnoga stavka obuhvata sigurnosne mjere i postupke fizičke zaštite i osiguranja kao i provedbe posebnih sigurnosnih mjera zaštite povjerljivih podataka, razvojnih projekata, dokumentacije, tehnoloških informacija i dr. od eventualnih obavještajnih istraživanja, te provedbu mjera zaštite na radu, protupožarne i protueksplozivne zaštite.

Pravne osobe koje obavljaju razvoj, proizvodnju i remont NVO obvezne su o svakom nestanku naoružanja i vojne opreme i njihovih dijelova odmah, a najkasnije u roku 3 dana, izvijestiti Ministarstvo sigurnosti i mjerodavno ministarstvo entiteta.

Sigurnost i zaštita u području proizvodnje NVO planira se, organizira i provodi sukladno odredbama propisa koji reguliraju područje obrane i sigurnosti u Bosni i Hercegovini i entiteta.

Članak 11.

Inspeksijski nadzor nad primjenom ovoga zakona obavlja Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, a stalni nadzor ministarstvo industrije entiteta.

Nadzorom iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se obavljaju li se proizvodnja i remont NVO sukladno odredbama ovoga zakona i propisima donesenim za izvršenje ovoga zakona.

Ministarstvo industrije entiteta obvezno je kvartalno dostavljati izvješće o obavljenom nadzoru Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Način obavljanja nadzora i izvješćivanja propisat će se uputom koju izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Posebno će se uputom regulirati i način, procedure i periodičnost inspeksijskoga nadzora.

Pravna osoba koja se bavi proizvodnjom i remontom NVO dužna je ovlaštenoj osobi omogućiti obavljanje nadzora.

IV - ODUZIMANJE DOZVOLE ZA PROIZVODNJU NVO

Članak 12.

Do oduzimanja dozvole za proizvodnju NVO dolazi u sljedećim slučajevima, i to:

1. ako je dozvola izdana na temelju lažnih pokazatelja,
2. kada pravna osoba ne posluje sukladno odredbama ovoga zakona i odredbama propisa donesenih za izvršenje ovoga zakona, a u ostavljenom roku ne otkloni uočene nedostatke,
3. onemogućava obavljanje inspekcije/nadzora.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, na temelju izvješća i prijedloga, donosi rješenje o oduzimanju dozvole iz stavka 1. ovoga članka.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH donosi rješenje o oduzimanju dozvole i ako nastanu okolnosti ili dođe do novih spoznaja, koja bi, da su postojala ili da se za njih znalo u vrijeme razmatranja zahtjeva za izdavanje dozvole, dovela do odbijanja zahtjeva za izdavanje dozvole.

Rješenja iz stavaka 2. i 3. ovoga članka su konačna.

Članak 12 a.

Pravna osoba kojoj je oduzeta dozvola za proizvodnju i remont NVO-a po osnovi članka 12. ovoga Zakona može podnijeti zahtjev za ponovno izdavanje dozvole na način i pod uvjetima koji će biti propisani posebnim naputkom koje izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

V - KAZNENE ODREDBE

[...]

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 14.

U slučaju proglašenja ratnog ili izvanrednog stanja Bosne i Hercegovine, na prijedlog Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, donijet će posebne odluke o proizvodnji naoružanja.

Članak 15.

Svi propisi potrebni za izvršenje ovoga zakona donijet će se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Svi poslovi koji nisu obuhvaćeni čl. 6, 7, 8, 12. i 13. ovoga zakona bit će regulirani entitetskim propisima.

Entiteti su dužni usuglasiti svoje propise s odredbama ovoga zakona, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 16.

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona, obvezno je obaviti inspeksijski nadzor svih registriranih pravnih osoba iz članka 4. ovoga zakona.

Članak 17.

Ovaj zakon stupa na snagu petnaestog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

V. Dopustivost

10. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine.

11. Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

a) Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od

domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

12. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, što znači da je zahtjev podnio ovlašteni subjekt u smislu članka VI/3.(a) Ustava BiH. Stoga, imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava BiH i članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je zaključio da je podneseni zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt i odnosi se na pitanja iz nadležnosti Ustavnog suda. Također, ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg bi se zahtjev mogao proglasiti nedopustivim.

VI. Meritum

13. Podnositelj zahtjeva smatra da sporni zakon nije u suglasnosti sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine. Naime, podnositelj zahtjeva ukazuje da u odredbama spornog zakona Republika Srpska nije propisala nijednu obvezu koju ima prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH glede registracije, izdavanja dozvole i ostalih procedura u svezi s proizvodnjom NVO-a, a koje su propisane Zakonom BiH.

14. Ustavni sud naglašava da načelo vladavine prava podrazumijeva da svi zakoni, drugi propisi i postupci moraju biti u skladu s Ustavom BiH. Osim toga, ovo načelo zahtijeva da entitetski ustavi, zakoni i drugi propisi koji se donose moraju biti usklađeni s načelima predviđenim u Ustavu BiH. Ovo dalje znači da pravni sustav počiva na hijerarhiji pravnih akata, počev od ustava kao najvišeg pravnog akta pa do podzakonskih akata (vidi, između ostalih, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. U-21/16 od 1. lipnja 2017. godine, točka 19. i U-6/06 od 29. ožujka 2008. godine, točka 22.).

15. Imajući u vidu navode iz zahtjeva, Ustavni sud ukazuje na svoju već ustaljenu praksu prema kojoj do povrede relevantnih odredaba Ustava Bosne i Hercegovine može doći ukoliko zakoni entiteta nisu usklađeni s državnim zakonom koji, u relevantnoj oblasti, zahtijeva od entitetskog zakona da odredbe entitetskog zakona budu u skladu s odredbama relevantnog državnog zakona.

16. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je, u prvoj odluci o ocjeni usklađenosti entitetskog zakona s državnim zakonom, razmatrao jesu li donošenjem Zakona o izvršenju budžeta Republike Srpske za 2011. godinu i Odluke o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2011. godinu prekršene relevantne odredbe Ustava Bosne i Hercegovine. U navedenoj odluci Ustavni sud je istaknuo da se "zakoni Bosne i Hercegovine koje je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine smatraju [...] 'odlukama institucija Bosne i Hercegovine' iz članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te donošenje zakona od entiteta ili drugih administrativnih jedinica u Bosni i Hercegovini suprotno proceduri koju propisuju državni zakoni može dovesti u pitanje poštovanje odredaba članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine prema kojima su entiteti i druge administrativne jedinice u Bosni i Hercegovini dužni pridržavati se, između ostalog, (i) odluka institucija Bosne i Hercegovine. Kada bi se smatralo suprotno, osim što bi se u potpunosti doveo u pitanje autoritet institucija Bosne i Hercegovine, dovelo bi se u pitanje i načelo iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine prema kojem će 'Bosna i Hercegovina biti demokratska država koja će funkcionirati prema slovu zakona...' U tom slučaju s pravom bi se moglo postaviti pitanje svrhe državnih zakona (npr., zakona u oblasti privatizacije, zatim rada osiguravajućih društava, indirektnog oporezivanja i sl.) ako bi entiteti ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine mogli donositi akte kojima se krše ili izbjegavaju obveze koje se entitetima ili drugim administrativnim jedinicama

Bosne i Hercegovine nalažu odredbama državnih zakona, tj. zakona donesenih na razini institucija Bosne i Hercegovine. Dakle, entiteti (ili druge administrativne jedinice Bosne i Hercegovine) moraju poštovati obveze koje im se nalažu zakonima koje su donijele institucije Bosne i Hercegovine. Činjenica da te obveze nisu ispoštovane može dovesti do kršenja odredaba Ustava Bosne i Hercegovine" (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-2/11 od 27. svibnja 2011. godine, točka 52., objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 99/11). Ustavni sud je slijedio navedenu praksu i u nizu drugih odluka (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. U-4/12 od 26. svibnja 2012. godine, U-26/13 od 26. ožujka 2015. godine, U-11/15 od 6. travnja 2016. godine, U-17/22 od 1. i 2. prosinca 2022. godine, U-22/18 od 5. srpnja 2019. godine, U-10/21 od 2. prosinca 2021. godine, U-9/22 od 26. svibnja 2022. godine i U-3/21 od 28. rujna 2023. godine, sve dostupne na www.ustavnisud.ba).

17. Primjenjujući navedenu praksu na konkretan slučaj, Ustavni sud primjećuje da Zakon BiH predstavlja odluku institucija Bosne i Hercegovine, u smislu članka III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, kojom se utvrđuju procedure, uvjeti i druga bitna pitanja za proizvodnju i remont NVO-a. Stoga Zakon BiH predstavlja obvezujući pravni okvir s kojim moraju biti usklađeni entitetski propisi koji reguliraju oblast proizvodnje NVO-a.

18. Ustavni sud napominje da iz zahtjeva za ocjenu ustavnosti proizlazi da podnositelj zahtjeva smatra da entitet nije bio nadležan donijeti sporni zakon. Međutim, Ustavni sud smatra da je nesporno da entitet RS ima nadležnost da donese zakon kojim se detaljnije regulira proizvodnja i stavljanje u promet NVO-a. Na to upućuju i relevantne odredbe Zakona BiH o proizvodnji naoružanja i vojne opreme. Međutim, pri vršenju svojih nadležnosti u tom smislu mora voditi računa o tome da odredbe entitetskog zakona budu usklađene s relevantnim odredbama Zakona BiH. Imajući to u vidu, Ustavni sud će ispitati ustavnost pojedinih odredaba spornog zakona za koje, prema mišljenju Ustavnog suda, postoji sumnja o tome jesu li u skladu s relevantnim odredbama Zakona BiH.

U odnosu na članak 10. spornog zakona

Članak 10.

(1) Proizvođač je dužan da na odgovarajući i pouzdan način obezbijedi čuvanje naoružanja i vojne opreme sa pratećom tehničkom dokumentacijom, kao i da poduzme mjere na sprečavanju njihovog nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja.

(2) Dužnosti iz stavka 1. ovoga članka odnose se i na kooperanta, a za njegovo postupanje odgovoran je i proizvođač.

(3) U slučaju nestanka, oštećenja ili neovlašćenog korištenja naoružanja i vojne opreme, proizvođač i kooperant u obvezi su da bez odgađanja o tome obavijeste ministarstvo nadležno za poslove unutarnjih poslova i Ministarstvo.

19. Ustavni sud smatra da je u citiranom članku sporna usklađenost stavka (3) članka 10. spornog zakona sa člankom 10. stavak (3) Zakona BiH. Naime, u članku 10. stavak (3) Zakona BiH je propisano da su pravne osobe koje vrše razvoj, proizvodnju i remont NVO-a obvezne o svakom nestanku naoružanja i vojne opreme i njihovih dijelova odmah, a najkasnije u roku od tri dana, obavijestiti Ministarstvo sigurnosti BiH i nadležno ministarstvo entiteta. Međutim, unatoč takvoj odredbi, Ustavni sud primjećuje da člankom 10. stavak (3) spornog zakona nije propisana obveza obavještavanja Ministarstva sigurnosti u slučaju nestanka naoružanja i vojne opreme i njihovih dijelova, već samo ministarstava Republike Srpske. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da članak 10. stavak (3) spornog zakona, koji propisuje samo obvezu obavještavanja Ministarstva za unutrašnje poslove RS i Ministarstva za privredu i poduzetništvo RS, ali ne i

nadležnog ministarstva BiH, nije usklađen sa člankom 10. stavak (3) Zakona BiH. Iz toga proizlazi da ova odredba spornog zakona nije u skladu ni sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 13. spornog zakona

Članak 13.

(1) *Proizvođač može na osnovu zaključenog ugovora o kooperaciji prenijeti dio svojih prava i obveza za proizvodnju naoružanja i vojne opreme na kooperante.*

(2) *Kooperant proizvođača je pravno lice sa sjedištem u Republici koje, na osnovu ugovora o kooperaciji, za potrebe proizvođača vrši djelatnost proizvodnje podsklopova i dijelova naoružanja, odnosno vrši usluge u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme, koje po svom obimu i složenosti ne zahtijevaju pribavljanje suglasnosti.*

(3) *Ugovor o kooperaciji sadrži odredbe o zaštiti tajnosti podataka, ako se proizvodnja naoružanja i vojne opreme vrši za potrebe vojnih i policijskih snaga.*

(4) *Za vrijeme trajanja ugovora o kooperaciji, proizvođač je dužan da kontrolira kooperanta u izvršenju prenesenih obveza u proizvodnji naoružanja i vojne opreme.*

(5) *Ministarstvo ima pravo da vrši nadzor nad radom kooperanta u vezi sa obvezama koje je proizvođač prenio na njega.*

(6) *Izuzetno od stavka 2. ovoga članka, kooperant proizvođača može biti i pravno lice sa sjedištem van teritorije Republike, ako proizvođač ne može angažirati odgovarajućeg kooperanta u Republici.*

20. Ustavni sud smatra da u navedenoj odredbi treba ispitati usklađenost stavka (5) sa Zakonom BiH i Ustavom BiH. Ustavni sud primjećuje da je člankom 13. spornog zakona detaljno propisano prenošenje prava i obveza za proizvodnju NVO-a na kooperante. Međutim, u navedenom članku nije propisana obveza za pravne osobe koje se bave proizvodnjom i remontom NVO-a da o prijenosu svojih ovlaštenja na kooperante obavijeste Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH u smislu članka 4. stavak (1) Zakona BiH. Naime, tom odredbom Zakona BiH je propisano da su pravne osobe iz stavka (1) članka 3. Zakona BiH ovlaštene da, putem ugovora o kooperaciji, prenesu na kooperante dio svojih ovlaštenja o proizvodnji sredstava NVO-a, o čemu su dužne obavijestiti Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH u roku od sedam dana od dana potpisivanja ugovora. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da članak 13. stavak (5) spornog zakona, koji propisuje samo pravo entitetskog Ministarstva za privredu i poduzetništvo RS da vrši nadzor, ali ne i obvezu obavještanja Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH o prijenosu ovlaštenja na kooperante, nije usklađen sa člankom 4. stavak (1) Zakona BiH. Iz toga slijedi da ova odredba spornog zakona nije u skladu ni sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 15. spornog zakona

Članak 15.

(1) *Proizvodnju naoružanja i vojne opreme može obavljati proizvođač koji posjeduje:*

1) *rješenje o davanju suglasnosti, koje donosi Vlada,*

2) *rješenje o upisu u Registar proizvođača naoružanja i vojne opreme (u daljnjemu tekstu: Registar proizvođača), koje donosi ministar gospodarstva i poduzetništva (u daljnjemu tekstu: ministar),*

3) *dozvolu za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, koja se pribavlja sukladno sa posebnim propisima.*

(2) *Vlada daje suglasnost poslije registracije proizvođača kod nadležnog registarskog suda.*

21. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati toč. (2) i (3) stavka (1) članka 15. spornog zakona. Naime,

Ustavni sud ukazuje da je u članku 3. stavak (1) Zakona BiH propisano da se proizvodnjom i remontom NVO-a mogu baviti pravne osobe koje za to prethodno dobiju dozvolu od nadležnog ministarstva BiH, i to one pravne osobe koje imaju suglasnost entitetske vlade i koje su registrirane kao pravne osobe za proizvodnju i remont NVO-a. Dalje, člankom 6. stavak (1) Zakona BiH je, u relevantnom dijelu, propisano da se o pravnim osobama kojima je prethodno izdana dozvola za proizvodnju NVO-a vodi evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Međutim, Ustavni sud primjećuje da u točki (2) stavka (1) članka 15., niti bilo kojom drugom odredbom spornog zakona, nije propisana obveza upisa pravnih osoba koje se bave proizvodnjom NVO-a u Centralni registar kod Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Štaviše, obveza upisa pravnih osoba koje se bave proizvodnjom NVO-a u Centralni registar Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH uopće se ne spominje u spornom zakonu. Dalje, točkom (3) stavka (1) članka 15. spornog zakona nije propisan uvjet dobivanja dozvole od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, koje je izričito propisano člankom 3. stavak (1) Zakona BiH za sva pravne osobe koje se bave proizvodnjom i remontom NVO-a. Stoga, Ustavni sud smatra da točke (2) i (3) stavka (1) članka 15. spornog zakona, zbog propusta da se propiše obveza dobivanja dozvole Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, kao i uvjet upisa proizvođača u Centralni registar nadležnog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, nisu usklađene sa člankom 3. stavak (1) i člankom 6. stavak (1) Zakona BiH. Iz toga slijedi da ove odredbe nisu u skladu ni sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 17. spornog zakona

Članak 17.

(1) *Proizvođač putem Ministarstva podnosi Vladi zahtjev za suglasnost, uz koji dostavlja dokaze o ispunjenosti uvjeta iz članka 16. ovoga zakona.*

(2) *Izuzetno od stavka 1. ovoga članka, za proizvođača koji je otpočeo sa proizvodnjom naoružanja i vojne opreme prije stupanja na snagu ovoga zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.*

(3) *U slučaju iz stavka 2. ovoga članka, ne pribavljaju se dokazi o ispunjenosti uvjeta iz članka 16. ovoga zakona.*

(4) *Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju sadržaj zahtjeva za davanje suglasnosti, dokumenti kojima se potvrđuje ispunjenost uvjeta za pribavljanje suglasnosti, kao i ostale radnje u postupku pribavljanja suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme.*

22. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost st. (2) i (3) sa Zakonom BiH i Ustavom BiH. Naime, Ustavni sud ukazuje da je u članku 3. stavak (1) Zakona BiH propisano da se proizvodnjom i remontom NVO-a mogu baviti pravne osobe koje za to prethodno dobiju dozvolu od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, i to one pravne osobe koje imaju suglasnost entitetske vlade i koje su registrirane kao pravne osobe za proizvodnju i remont NVO-a. Člankom 6. stavak (1) Zakona BiH je, u relevantnom dijelu, propisano da se o pravnim osobama kojima je prethodno izdana dozvola za proizvodnju NVO-a vodi evidencija u Centralnom registru Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Ustavni sud je već obrazložio da je Zakonom BiH propisano da svi proizvođači NVO-a na teritoriju BiH moraju dobiti dozvolu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i imaju obvezu upisa u Centralni registar tog Ministarstva (vidi točku 22. ove odluke). Međutim, takve obveze nisu propisane toč. (2) i (3) članka 17. spornog zakona za proizvođače koji su počeli proizvodnju NVO-a prije stupanja na snagu spornog zakona. Stoga Ustavni sud smatra da odredbe članka 17. st. (2) i (3)

spornog zakona nisu usklađene sa člankom 3. stavak (1) i člankom 6. stavak (1) Zakona BiH, pa slijedom toga nisu u skladu niti sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 19. spornog zakona

Članak 19.

(1) Nakon donošenja rješenja o davanju suglasnosti, kao i u slučaju iz članka 17. stavak 2. ovoga zakona, ministar po službenoj dužnosti donosi rješenje o upisu proizvođača u Registar proizvođača.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim se uređuju sadržaj i način vođenja Registra proizvođača.

23. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost stavka (1) članka 19. spornog zakona u odnosu na Zakon BiH i Ustav BiH. Naime, kako je već navedeno, člancima Zakona BiH je propisana obveza dobivanja dozvole Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i upisa proizvođača u Centralni registar tog Ministarstva svih proizvođača NVO-a. Suprotno navedenom, stavak (1) članak 19. spornog zakona uopće nije propisao takvu obvezu. Slijedom toga, Ustavni sud smatra da članak 19. stavak (1) spornog zakona nije usklađen sa člankom 3. stavak (1) i člankom 6. stavak (1) Zakona BiH niti sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 20. spornog zakona

Članak 20.

(1) Kada Vlada donese rješenje o davanju suglasnosti, proizvođač je dužan da pribavi dozvolu o proizvodnji naoružanja i vojne opreme sukladno sa posebnim propisima.

(2) Nakon pribavljanja dozvole iz stavka 1. ovoga članka, proizvođač može otpočeti sa poslovanjem u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(3) Obveza pribavljanja dozvole iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na proizvođače koji su tu dozvolu pribavili prije stupanja na snagu ovoga zakona.

24. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost st. (1) i (3) članka 20. spornog zakona u odnosu na članak 3. stavak (1) Zakona BiH. Kako je već ukazano, člankom 3. stavak (1) Zakona BiH je, u relevantnom dijelu, propisano da se proizvodnjom i remontom NVO-a mogu baviti pravne osobe koje za to prethodno dobiju dozvolu od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Međutim, st. (1) i (3) članka 20. spornog zakona je propisano pribavljanje dozvole u skladu sa "posebnim propisima". Iz ovih i drugih odredaba spornog zakona se ne može zaključiti koji su to posebni propisi na temelju kojih se pribavlja ova dozvola. Dakle, nejasno je da li se pod "posebnim propisima" misli na Zakon BiH i dobivanje dozvole Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH za proizvođače NVO-a s obzirom na to da to nije nigdje eksplicitno navedeno. Budući da je člankom 3. stavak (1) Zakona BiH jasno propisano da se dozvola za proizvodnju i remont NVO-a dobiva od Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ustavni sud smatra da je bilo nužno da takva obveza bude propisana i u članku 20. stavak (1) spornog zakona. Što se tiče stavka 3. članka 20., nejasno je na šta se odnosi, pogotovo je li riječ o proizvođačima koji su dobili dozvolu prema odredbama Zakona BiH ili prema nekim drugim propisima. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da st. (1) i (3) članka 20. spornog zakona nisu u skladu sa člankom 3. stavak (1) Zakona BiH, iz čega slijedi da nisu u skladu ni sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 21. spornog zakona

Članak 21.

(1) U tijeku proizvodnje naoružanja i vojne opreme proizvođač je dužan da pribavi suglasnost Vlade prije donošenja poslovne odluke u sljedećim slučajevima:

1) promjene ili dopune poslova iz oblasti naoružanja i vojne opreme za koju je data suglasnost,

2) promjene oblika organiziranja,

3) statusne promjene,

4) prestanka obavljanja djelatnosti proizvodnje naoružanja i vojne opreme.

(2) Za slučajeve iz stavka 1. ovoga članka provodi se postupak davanja suglasnosti i upisa u Registar proizvođača sukladno sa odredbama ovoga zakona i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata.

(3) U slučaju promjene poslovnog imena i sjedišta proizvođač je dužan da, najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja sudbenog rješenja, o promjeni obavijesti Ministarstvo radi upisa novih podataka u Registar proizvođača.

25. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost st. (1) i (3) članka 21. spornog zakona u odnosu na članak 6. stavak (1) Zakona BiH. Naime, člankom 6. stavak (1) Zakona BiH propisano je da se o pravnim osobama kojima je prethodno izdana dozvola za proizvodnju NVO-a vodi evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, uz čiju suglasnost pravna osoba koja se bavi proizvodnjom NVO-a može izvršiti promjenu ili dopunu djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO-a. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da člankom 21. st. (1) i (3) spornog zakona nije propisana obveza dobivanja suglasnosti Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH za organizacijske, proizvodne i statusne promjene proizvođača NVO-a. Stoga, Ustavni sud smatra da članak 21. st. (1) i (3) spornog zakona nije usklađen sa člankom 6. stavak (1) Zakona BiH, iz čega slijedi da nije u skladu ni sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 22. spornog zakona

Članak 22.

(1) Vlada ukida datu suglasnost u slučajevima:

1) ako se naknadno utvrdi da je proizvođač dostavio netočne podatke ili lažne isprave u postupku pribavljanja suglasnosti,

2) ako se proizvođaču izrekne zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti,

3) ako proizvođač ne dopusti provođenje nadzora,

4) ako proizvođač prestane da ispunjava uvjete za obavljanje proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

5) ako proizvođač prestane sa obavljanjem djelatnosti u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme,

6) ako proizvođač ili njegov vlasnik sa najvećim učešćem u osnovnom kapitalu ili lice ovlašćeno za zastupanje proizvođača bude pravomoćno osuđeno za krivično djelo.

(2) Na osnovu ukidanja suglasnosti iz stavka 1. ovoga članka, ministar donosi rješenje o brisanju proizvođača, koje se upisuje u Registar proizvođača.

26. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost stavka (2) članka 22. spornog zakona u odnosu na članak 6. stavak (1) Zakona BiH. Kako je prethodno ukazano, člankom 6. stavak (1) Zakona BiH je propisano da se o pravnim osobama kojima je prethodno izdana dozvola za proizvodnju NVO-a vodi evidencija u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, uz čiju suglasnost pravna osoba koja se bavi proizvodnjom NVO-a može izvršiti promjenu ili dopunu djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO-a. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da članak 22. stavak (2) spornog zakona ne sadrži odredbu koja propisuje da je za prestanak obavljanja djelatnosti proizvođača NVO-a potrebna suglasnost nadležnog državnog ministarstva. Stoga, Ustavni sud smatra da članak 22. stavak (2) spornog zakona nije usklađen sa člankom 6. stavak (1) Zakona

BiH, iz čega slijedi da nije u skladu ni sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

U odnosu na članak 27. spornog zakona

Članak 27.

Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti sljedeće podzakonske akte:

1) Pravilnik o postupku pribavljanja suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme (članak 17. stavak 4),

2) Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Registra proizvođača naoružanja i vojne opreme (članak 19. stavak 2),

3) Pravilnik o postupku nadzora nad proizvodnjom naoružanja i vojne opreme (članak 24. stavak 3).

27. Ustavni sud smatra da u odnosu na ovu odredbu treba ispitati usklađenost točke (2) stavka (1) članka 27. spornog zakona u odnosu na članak 6. stavak (1) Zakona BiH. Naime, člankom 6. stavak (1) Zakona BiH je propisano da se o pravnim osobama kojima je prethodno izdana dozvola za proizvodnju NVO-a, vodi evidencija u Ministarstvu za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose BiH, uz čiju suglasnost pravna osoba koja se bavi proizvodnjom NVO-a može izvršiti promjenu ili dopunu djelatnosti, statusnu promjenu oblika organiziranja ili prestati obavljati djelatnost proizvodnje NVO-a. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da je obvezno vođenje evidencije u centralnom registru nadležnog ministarstva BiH, pa je donošenje Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Registra proizvođača naoružanja i vojne opreme iz članka 19. stavak 2. spornog zakona, bez spominjanja centralnog registra iz članka 6. stavak (1) Zakona BiH, suprotno takvoj obvezi. Stoga, Ustavni sud smatra da članak 27. točka (2) stavka (1) spornog zakona nije u skladu sa člankom 6. stavak (1) Zakona BiH, iz čega slijedi da nije u skladu ni sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ostale odredbe spornog zakona

28. Ustavni sud je razmotrio ustavnost svih ostalih odredaba spornog zakona i smatra da ne postoje validni argumenti o tome da su ostale odredbe spornog zakona protivne Zakonu BiH niti čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine. Ustavni sud smatra da nema potrebe ovaj zaključak detaljnije obrazlagati.

VII. Zaključak

29. Ustavni sud je utvrdio da odredbe spornog zakona, i to članak 10. stavak (3), članak 13. stavak (5), članak 15. toč. (2) i (3) stavka (1), članak 17. st. (2) i (3), članak 19. stavak (1), članak 20. st. (1) i (3), članak 21. st. (1) i (3), članak 22. stavak (2) i članak 27. točka (2) stavka (1) spornog zakona, nisu u skladu sa čl. I/2., III/1.(b) i III/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine jer Republika Srpska, donošenjem ovih odredaba spornog zakona, nije izvršila njihovo usklađivanje s odredbama Zakona BiH kojima je uspostavljena obveza obavještanja, dobivanja dozvole i suglasnosti Ministarstva za vanjsku trgovinu i ekonomske odnose BiH, kao i odredbom o vođenju evidencije u Centralnom registru istog Ministarstva za sva pravne osobe koje se bave proizvodnjom i remontom NVO-a.

30. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **У-2/24**, rješavajući zahtjev **Кемала Адемовића**, **председавајућег Дома народа**

Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3a) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Галић, председница
Мирсад Теман, потпредседник
Helen Keller, потпредседница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија

на сједници одржаној 30. маја 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о заhtјеву **Кемала Адемовића**, **председавајућег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, за оцјену уставности Закона о производњи наоружања и војне опреме у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске" број 1/24),

утврђује се да члан 10 став (3), члан 13 став (5), члан 15 тач. (2) и (3) става (1), члан 17 ст. (2) и (3), члан 19 став (1), члан 20 ст. (1) и (3), члан 21 ст. (1) и (3), члан 22 став (2) и члан 27 тачка (2) става (1) Закона о производњи наоружања и војне опреме у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске" број 1/24), нису у складу са чл. I/2, III/1б) и III/3б) Устава Босне и Херцеговине.

У складу са чланом 61 став (2) Правила Уставног суда, укидају се члан 10 став (3), члан 13 став (5), члан 15 став (1) тач. (2) и (3), члан 17 ст. (2) и (3), члан 19 став (1), члан 20 ст. (1) и (3), члан 21 ст. (1) и (3), члан 22 став (2) и члан 27 тачка (2) става (1) Закона о производњи наоружања и војне опреме у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске" број 1/24).

У складу са чланом 61 став (3) Правила Уставног суда, укинута одредбе члана 10 став (3), члана 13 став (5), члана 15 тач. (2) и (3) става (1), члана 17 ст. (2) и (3), члана 19 став (1), члана 20 ст. (1) и (3), члана 21 ст. (1) и (3), члана 22 став (2) и члана 27 тачка (2) става (1) Закона о производњи наоружања и војне опреме у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске" број 1/24) престају да важе наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Кемал Адемовић, председавајући Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац заhtјева), поднио је 4. марта 2024. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) заhtјев за оцјену уставности Закона о производњи наоружања и војне опреме у Републици Српској ("Службени гласник РС" број 1/24; у даљњем тексту: спорни закон). Подносилац заhtјева сматра да спорни закон није у сагласности са чл. I/2, III/1б) и III/3б) Устава Босне и Херцеговине и противи се одлукама институција Босне и Херцеговине.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту:

Народна скупштина) затражено је 15. марта 2024. године да достави одговор на захтјев.

3. Народна скупштина у остављеном року није доставила одговор на захтјев.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

4. Подносилац захтјева указује на чл. 3, 4, 6, 7 и 11 Закона о производњи наоружања и војне опреме ("Службени гласник БиХ" бр. 9/04 и 29/09; у даљњем тексту: Закон БиХ). Даље наводи да је доношењем спорног закона Народна скупштина у потпуности игнорисала одредбе Закона БиХ и занемарила своје обавезе које има према Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Министарство спољне трговине и економских односа БиХ) у погледу регистрације, издавања дозволе и осталих процедура у вези с производњом наоружања и војне опреме (у даљњем тексту: НВО), које су прописане Законом БиХ. Указује да је наведено нарочито видљиво у Глави IV чл. 15–22 и Глави V чл. 23–24 спорног закона, према којима послове регистрације, вођења евиденције и давања и укидања сагласности за производњу НВО-а издаје искључиво Влада Републике Српске (у даљњем тексту: Влада РС). Надаље, указује да, према спорном закону, Министарство привреде и предузетништва Републике Српске (у даљњем тексту: Министарство привреде РС) води евиденције о произвођачима НВО-а, припрема прописе из ове области, те обавља надзор и праћење рада произвођача НВО-а. Подносилац захтјева истиче да нити једним чланом спорног закона није поштована обавеза регистрације произвођача НВО-а из Републике Српске код надлежног Министарства спољне трговине и економских односа БиХ која је прописана чланом 3 став 1 Закона БиХ. Даље, истиче да се у спорном закону уопште не спомињу институције Босне и Херцеговине и обавеза регистрације, прибављања сагласности и вођења евиденција субјеката који се баве производњом НВО-а, прије почетка производње. Указује да је, у складу са чланом III/16) Устава Босне и Херцеговине, регулисање спољнотрговинске политике у надлежности Босне и Херцеговине и њених институција. Слједом наведеног, успостављено је Министарство спољне трговине и економских односа БиХ које регулише контролу тржишта Босне и Херцеговине. Наглашава се да је доношењем спорног закона изражена интенција Републике Српске за "потпуним негирањем институција и прописа Босне и Херцеговине".

5. Подносилац захтјева истиче да није спорно да ентитети имају право да регулишу рад привредних субјеката који послују на њиховој територији, али се пита да ли су такви прописи у складу с Уставом Босне и Херцеговине и прописима Босне и Херцеговине. У вези с тим, указује да из чл. 5 и 8 Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Закон ФБиХ) произлази да је Федерација Босне и Херцеговине, приликом уређења исте материје, у потпуности уважила одредбе Закона БиХ. Даље указује да је Федерација Босне и Херцеговине регистрацију привредних субјеката који производе НВО у потпуности ускладила с прописом институција Босне и Херцеговине. Посебно истиче да су се сви такви правни субјекти у Федерацији Босне и Херцеговине регистровали код Министарства спољне трговине и економских односа БиХ и да прибављају потребне сагласности од Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, а оно врши ванредни и редовни инспекцијски надзор дјелатности тих субјеката. Подносилац захтјева тврди да, према спорном закону, привредни субјекти – произвођачи НВО-а на територији Републике Српске, немају обавезу

регистрације код Министарства спољне трговине и економских односа БиХ и прибављања потребних дозвола. Сходно наведеном, сматра да се примјеном спорног закона занемарује улога државних институција у контроли и надзору над производњом НВО-а.

6. Такође, подносилац захтјева указује да би, потенцијално, могло да дође до "злоупотребе, кријумчарења оружја, специјалних материја двојне и посебне намене, крађе технологија итд." Стога сматра да је примјеном спорног закона угрожена правна сигурност у Босни и Херцеговини, чиме би било повријеђено демократско начело из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине. Подносилац захтјева истиче да је Уставни суд у својој пракси заузео став о уставној обавези поштовања државних закона, те у вези с тим указује на одлуке бр. У-14/04 и У-2/11. Стога сматра да је Република Српска доношењем спорног закона прекршила основно уставно начело поштовања одлука институција Босне и Херцеговине и начело одговорности ентитета из члана III/36) Устава Босне и Херцеговине. Осим тога, подносилац захтјева указује и на став Уставног суда из Одлуке број У-2/21 у којој је Уставни суд истакао да "функционалност Босне и Херцеговине као државе није прости збир функционалности појединих територијално-административних нивоа власти и њихових надлежности, већ хармонија свих нивоа власти која се, између осталог, очитује и кроз нормативну хијерархију коју Устав БиХ недвосмислено утврђује у свом члану III/36), односно кроз хармонизацију правних прописа у правном систему према њиховој хијерархији, у којој Устав Босне и Херцеговине заузима највише мјесто" (тачка 38). У вези с тим истиче да је у конкретном случају Законом БиХ омогућено начело функционалности и хармоније на начин да је ентитетима, путем њихових органа власти и министарстава, омогућено регулисање наведене материје, али у оквиру процедуре, одредби и обавеза прописаних државним законом које ентитети морају да поштују.

IV. Релевантни прописи

7. У Уставу Босне и Херцеговине релевантне одредбе гласе:

Члан I

Босна и Херцеговина

[...]

2. Демократска начела

Босна и Херцеговина је демократска држава, која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора.

[...]

Члан III

Надлежности и односи између институција Босне и Херцеговине и ентитета

1. Надлежности институција Босне и Херцеговине

[...]

б) Спољнотрговинска политика.

[...]

3. Правни поредак и надлежности институција

[...]

б) Ентитети и њихове ниже јединице у потпуности ће поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона Босне и Херцеговине и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција Босне и Херцеговине. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета.

[...]

8. Закон о производњи наоружања и војне опреме у Републици Српској ("Службени гласник РС" број 1/24 од 4. јануара 2024. године) у релевантном дијелу гласи:

ГЛАВА I

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се производња наоружања и војне опреме као дјелатност од стратешког интереса, услови за прибављање сагласности за производњу наоружања и војне опреме, обавезе произвођача, друга питања од значаја за производњу наоружања и војне опреме, као и надзор над примјеном овог закона.

Члан 2.

Циљ овог закона је унапређење и развој у области производње наоружања и војне опреме, као и контрола привредних друштава која послују у намјенској индустрији.

Члан 3.

(1) На поступак прибављања сагласности за производњу наоружања и војне опреме сходно се примјењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

(2) Граматички изрази употребљени у овом закону за означавање мушког и женског рода подразумијевају оба пола.

ГЛАВА II

ПРОИЗВОДЊА НАОРУЖАЊА И ВОЈНЕ ОПРЕМЕ

Члан 4.

Наоружање и војна опрема, у смислу овог закона, обухвата оружана, убојна и техничка средства, као и средства и саставне дијелове намијењене за опремање, употребу, руковање, чување, складиштење, одржавање и надзор оружаних, убојних и техничких средстава, а који су утврђени у Одлуци о заједничкој листи оружја и војне опреме.

Члан 5.

(1) Одредбе овог закона примјењују се и на производњу "Б" материје која се односи на експлозиве и пиротехничке материјале, који су наведени у Одлуци о заједничкој листи оружја и војне опреме.

(2) Експлозиви су свако експлозивно средство које укључује експлозиве високоразорне моћи, нискоексплозивна горива, ракетне моторе и појачиваче, детонаторе, упаљаче, иницијалне каписле и припаљиваче, иницијална средства, укључујући и барут, упаљаче за гранате и све друге типове пројектила, мина и бомби.

(3) Пиротехнички материјали су мјешавина хемикалија које, кад се запале, реагују егзотермички и производе свјетлост, топлоту, звук или гас, а будући да им је вријеме сагорејвања познато, могу се употребити и за успоравање ватреног ланца, при чему погонска горива и експлозиви нису пиротехничка средства.

Члан 6.

(1) Производња наоружања и војне опреме је дјелатност од стратешког интереса за Републику Српску (у даљем тексту: Република) која обухвата дизајнирање нових средстава и система наоружања и војне опреме, развој прототипова, пројектовање и конструисање, малосеријску и серијску производњу, истраживање, модернизацију и развој наоружања и технологије за производњу наоружања и војне опреме, војну стандардизацију, верификацију, систем обезбјеђења квалитета, контролу квалитета, израду дијелова и ремонт наоружања и војне опреме.

(2) Ремонт наоружања и војне опреме обухвата планирање, одржавање исправности и отклањање неисправности, укључујући демилитаризацију и утилизацију, израду, замјену и комплетирање дијелова кроз средњи и

генерални ремонт, ревизију и модификацију, као и квалитативни пријем ремонтованих средстава наоружања и војне опреме.

(3) Демилитаризација, у смислу овог закона, је посао којим се наоружање и војна опрема онеспособљава за сврху за коју је била изворно намијењена ради даљег њеног коришћења у цивилне сврхе или потпуног уништења, а обухвата декомпоновање наоружања и војне опреме, транспорт, складиштење, пребројавање, поступке трајне деформације и уништавање наоружања и војне опреме и њених компоненти.

(4) Утилизација је радња којом се наоружање и војна опрема из примарног облика делоборацијом и специјалним технолошким поступком преводи у други облик наоружања и војне опреме.

(5) Капацитети за производњу наоружања и војне опреме су објекти, лабораторије, посебно уређен простор, специјални алати и прибор, производна, мјерна и друга опрема намијењена за истраживање, развој, испитивање, израду, ремонт, чување и складиштење наоружања и војне опреме, а на која се примјењују посебна правила поступања и располагања у миру, ванредној ситуацији, ванредном или ратном стању, односно стању непосредне ратне опасности.

(6) Техничка документација за производњу наоружања и војне опреме су конструкциона и технолошка документација, документација за софтвер, конструкциона документација за специјалне алате, технолошке процедуре и инструкције, прописи о квалитету производа, документација за испитивање наоружања и војне опреме, документација за употребу и одржавање средстава, технички услови за модификацију, ремонтна документација, таблице гађања, стандарди, документација за кодификацију, метрологију, те друга документација за производњу наоружања и војне опреме.

Члан 7.

Министарство привреде и предузетништва (у даљем тексту: Министарство), у примјени овог закона, обавља следеће послове:

1) предузима прописане радње у поступку давања сагласности за производњу наоружања и војне опреме (у даљем тексту: сагласност),

2) припрема прописе и стратешке документе у области намјенске индустрије,

3) прати рад и сарађује са привредним друштвима у области намјенске индустрије,

4) обавља надзор над радом привредних друштва у области намјенске индустрије, као и друге послове из ове области.

ГЛАВА III

ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ПРОИЗВОЂАЧА НАОРУЖАЊА И ВОЈНЕ ОПРЕМЕ

Члан 8.

(1) Произвођач је акционарско друштво или друштво са ограниченом одговорношћу са сједиштем у Републици које је регистровано за обављање дјелатности из области производње наоружања и војне опреме.

(2) Улог страног правног или физичког лица у основном капиталу произвођача може бити највише до 49% његовог основног капитала.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) може донијети одлуку да проценат улога страног правног или физичког лица у основном капиталу произвођача буде виши од 49% основног капитала тог произвођача.

(4) Произвођач organizuje kapacitete za proizvodnju naoružanja i voјne opreme у систем који представља производно-технолошку cjelinu за обављање дјелатности за коју је дата сагласност.

(5) Произвођач доноси планове изградње, коришћења, модернизације и реконструкције капацитета за производњу наоруžња и војне опреме у складу са потребама тржишта и плановима развоја и опремања војних и полицијских снага.

Члан 9.

(1) Произвођач обавља дјелатност производње наоруžња и војне опреме у складу са техничком документацијом за производњу одређеног наоруžња и војне опреме и стандардима који се примјењују у производњи наоруžња и војне опреме.

(2) Наоруžњање и војна опрема за потребе извоза може се производити према техничкој документацији страног купца, као и техничкој документацији и стандардима усаглашеним са страним купцем.

(3) Произвођач наноси ознаке на наоруžњање и војну опрему у складу са посебним прописима којима се уређује означавање наоруžњања и војне опреме.

Члан 10.

(1) Произвођач је дужан да на одговарајући и поуздан начин обезбједи чување наоруžњања и војне опреме са пратећом техничком документацијом, као и да предузме мјере на спречавање њиховог нестанка, оштећења или неовлашћеног коришћења.

(2) Дужности из става 1. овог члана односе се и на кооперанта, а за његово поступање одговоран је и производња.

(3) У случају нестанка, оштећења или неовлашћеног коришћења наоруžњања и војне опреме, производња и кооперант у обавези су да без одлагања о томе обавјесте министарство надлежно за послове унутрашњих послова и Министарство.

Члан 11.

Произвођач је дужан прописати и спроводити комплетан систем обезбјеђења квалитета производње наоруžњања и војне опреме из оквира производног програма.

Члан 12.

(1) Произвођач је дужан да обезбједи заштиту и безбједност сљедећих ресурса, и то:

- 1) запослених,
- 2) капацитета за производњу наоруžњања и војне опреме,
- 3) пословних података, технолошких информација и техничке документације,
- 4) промета, финансијских трансакција и складиштења,
- 5) истраживања и развоја наоруžњања и војне опреме,
- 6) пословних односа према иностранству.

(2) Заштиту и безбједност ресурса из става 1. овог члана производња обезбјеђује планирањем, организовањем и спровођењем свих неопходних активности које обавезно обухватају израду сљедећих докумената:

1) упутстава за спровођење прописаних мјера физичко-техничке заштите и осигурања запослених, капацитета за производњу наоруžњања и војне опреме, као и безбједности и заштите промета и складиштења наоруžњања и војне опреме,

2) аката из области заштите на раду, заштите животне средине, заштите од пожара и противексплозивне заштите,

3) планова организовања и спровођења мјера и поступака осигурања и заштите тајних података,

4) упутстава о вођењу евиденције о уговорима са кооперантима и купцима у земљи и иностранству,

5) елабората о безбједном складиштењу "Б" материје и контроле њеног потпуног утрошка,

6) упутстава о заштити пословних, финансијских и других информација у вези са производњом наоруžњања и војне опреме.

(3) Тајним подацима у вези са производњом наоруžњања и војне опреме сматрају се:

1) планови производње наоруžњања и војне опреме и њихова реализација,

2) техничка документација и технолошки поступак производње наоруžњања и војне опреме,

3) капацитети за производњу наоруžњања и војне опреме,

4) програми истраживања и развоја наоруžњања и војне опреме,

5) увоз и извоз наоруžњања и војне опреме.

(4) Произвођач и кооперант дужни су да чувају тајне податке из става 3. овог члана у складу са планом заштите тајних података.

(5) Капацитети из става 3. тачка 3) овог члана који се користе и за цивилни програм производње не сматрају се тајним подацима.

Члан 13.

(1) Произвођач може на основу закљученог уговора о кооперацији пренијети дио својих права и обавеза за производњу наоруžњања и војне опреме на кооперанте.

(2) Кооперант производња је правно лице са сједиштем у Републици које, на основу уговора о кооперацији, за потребе производња врши дјелатност производње подсклопова и дијелова наоруžњања, односно врши услуге у области производње наоруžњања и војне опреме, које по свом обиму и сложености не захтијевају прибављање сагласности.

(3) Уговор о кооперацији садржи одредбе о заштити тајности података, ако се производња наоруžњања и војне опреме врши за потребе војних и полицијских снага.

(4) За вријеме трајања уговора о кооперацији, производња је дужан да контролише кооперанта у извршењу пренесених обавеза у производњи наоруžњања и војне опреме.

(5) Министарство има право да врши надзор над радом кооперанта у вези са обавезама које је производња пренио на њега.

(6) Изузетно од става 2. овог члана, кооперант производња може бити и правно лице са сједиштем ван територије Републике, ако производња не може ангажовати одговарајућег кооперанта у Републици.

Члан 14.

Произвођач је дужан да води и трајно чува евиденцију произведеног наоруžњања и војне опреме која садржи податке о врсти, количини, серијским бројевима, ознакама серија, купцима и датумима испорука, као и другим подацима неопходним за једнозначну идентификацију.

ГЛАВА IV

ПОСТУПАК ДАВАЊА И УКИДАЊА САГЛАСНОСТИ ЗА ПРОИЗВОДЊУ НАОРУЖАЊА И ВОЈНЕ ОПРЕМЕ

Члан 15.

(1) Производњу наоруžњања и војне опреме може обављати производња који посједује:

1) рјешење о давању сагласности, које доноси Влада,

2) рјешење о упису у Регистар производња наоруžњања и војне опреме (у даљем тексту: Регистар производња), које доноси министар привреде и предузетништва (у даљем тексту: министар),

3) дозволу за производњу наоружања и војне опреме, која се прибавља у складу са посебним прописима.

(2) Влада даје сагласност послјеге регистрације произвођача код надлежног регистарског суда.

Члан 16.

За прибављање рјешења о давању сагласности произвођач је дужан да испуњава сљедеће услове:

1) да је регистрован код надлежног регистарског суда,

2) да испуњава структуру власништва из члана 8. ст. 2. и 3. овог закона,

3) да има одговарајуће кадрове и капацитете за производњу наоружања и војне опреме из члана 6. став 5. овог закона,

4) да власник са највећим учешћем у основном капиталу произвођача и лице овлашћено за заступање произвођача нису правоснажно осуђени за кривично дјело и да се против њих не води кривични поступак.

Члан 17.

(1) Произвођач путем Министарства подноси Влади захтјев за сагласност, уз који доставља доказе о испуњености услова из члана 16. овог закона.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, за произвођача који је отпочео са производњом наоружања и војне опреме прије ступања на снагу овог закона, министар по службеној дужности доноси рјешење о упису произвођача у Регистар произвођача.

(3) У случају из става 2. овог члана, не прибављају се докази о испуњености услова из члана 16. овог закона.

(4) Министар доноси правилник којим се прописују садржај захтјева за давање сагласности, документи којима се потврђује испуњеност услова за прибављање сагласности, као и остале радње у поступку прибављања сагласности за производњу наоружања и војне опреме.

Члан 18.

(1) Након подношења захтјева Министарство утврђује да ли је захтјев поднијело овлашћено лице, да ли захтјев садржи све прописане елементе, као и да ли су уз захтјев приложени сви прописани докази.

(2) Министарство разматра достављене доказе о испуњености услова из члана 16. овог закона, а у вези са њима може затражити и мишљење других органа.

(3) Уколико је захтјев неразумљив или непотпун, Министарство позива подносиоца захтјева да у остављеном року достави потребне документе или податке.

(4) Ако се у остављеном року не отклоне недостаци, такав захтјев се закључком одбацује као неуредан.

(5) Ако се утврди да су испуњени услови из члана 16. овог закона, Министарство доставља Влади на разматрање приједлог рјешења о давању сагласности.

(6) Рјешење из става 5. овог члана обавезно садржи врсту и послове из области наоружања и војне опреме за које се даје сагласност.

(7) Сагласност за производњу није временски ограничена и вриједи док произвођач испуњава услове за производњу наоружања и војне опреме утврђене овим законом или до престанка обављања дјелатности у области производње наоружања и војне опреме.

(8) Ако се утврди да нису испуњени услови из члана 16. овог закона, министар доноси рјешење којим се одбија захтјев за давање сагласности.

(9) Против аката из ст. 4, 5. и 8. овог члана није допуштена жалба, али се може покренути управни спор код надлежног суда.

Члан 19.

(1) Након доношења рјешења о давању сагласности, као и у случају из члана 17. став 2. овог закона, министар по службеној дужности доноси рјешење о упису произвођача у Регистар произвођача.

(2) Министар доноси правилник којим се уређују садржај и начин вођења Регистра произвођача.

Члан 20.

(1) Када Влада донесе рјешење о давању сагласности, произвођач је дужан да прибави дозволу о производњи наоружања и војне опреме у складу са посебним прописима.

(2) Након прибављања дозволе из става 1. овог члана, произвођач може отпочети са пословањем у области производње наоружања и војне опреме.

(3) Обавеза прибављања дозволе из става 1. овог члана не односи се на произвођаче који су ту дозволу прибавили прије ступања на снагу овог закона.

Члан 21.

(1) У току производње наоружања и војне опреме произвођач је дужан да прибави сагласност Владе прије доношења пословне одлуке у сљедећим случајевима:

1) промјене или допуне послова из области наоружања и војне опреме за коју је дата сагласност,

2) промјене облика организовања,

3) статусне промјене,

4) престанка обављања дјелатности производње наоружања и војне опреме.

(2) За случајеве из става 1. овог члана спроводи се поступак давања сагласности и уписа у Регистар произвођача у складу са одредбама овог закона и на основу њега донесених подзаконских аката.

(3) У случају промјене пословног имена и сједишта произвођач је дужан да, најкасније у року од 15 дана од дана доношења судског рјешења, о промјени обавијести Министарство ради уписа нових података у Регистар произвођача.

Члан 22.

(1) Влада укида дату сагласност у случајевима:

1) ако се накнадно утврди да је произвођач доставио нетачне податке или лажне исправе у поступку прибављања сагласности,

2) ако се произвођачу изрекне заштитна мјера забране обављања дјелатности,

3) ако произвођач не допусти спровођење надзора,

4) ако произвођач престане да испуњава услове за обављање производње наоружања и војне опреме,

5) ако произвођач престане са обављањем дјелатности у области производње наоружања и војне опреме,

6) ако произвођач или његов власник са највећим учешћем у основном капиталу или лице овлашћено за заступање произвођача буде правоснажно осуђено за кривично дјело.

(2) На основу укидања сагласности из става 1. овог члана, министар доноси рјешење о брисању произвођача, које се уписује у Регистар произвођача.

ГЛАВА V

НАДЗОР

Члан 23.

(1) Министарство врши надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донесених на основу њега.

(2) У току надзора провјерава се да ли произвођач и кооперант испуњавају обавезе које се односе на кадрове и капацитете за производњу наоружања и војне опреме и кадровску оспособљеност запослених, спровођење активности за обезбјеђење квалитета производње

наоружања и војне опреме, заштите и безбједности и друге услове и захтјеве из овог закона.

(3) Субјект надзора обавезан је да службенику Министарства дозволи и омогући несметано вршење надзора, да даје обавјештења и ставља на увид документе, односно податке који су потребни за вршење надзора и обезбиједи услове неопходне за несметан рад и утврђивање чињеничног стања.

Члан 24.

(1) У вршењу надзора Министарство предузима сљедеће радње:

1) предлаже превентивне мјере с циљем спречавања повреде закона и других прописа,

2) прегледа капацитете за производњу наоружања и војне опреме,

3) прегледа опште и појединачне акте, евиденције, пословну и другу документацију која је од значаја за вршење надзора,

4) утврђује идентитет лица, као и друге чињенице и околности које су од интереса за вршење надзора,

5) узима у поступак поднеске грађана, привредних субјеката, институција и других правних лица, као и да о свом поступању обавјештава подносиоца поднеска,

6) узима изјаве од одговорних и других лица у поступку надзора,

7) сачини записник о резултатима надзора,

8) донесе рјешење након извршеног надзора,

9) предузима и друге радње и мјере за које је овлашћен овим законом.

(2) Ако се приликом вршења надзора утврди да су прекршене одредбе овог закона или прописа донесених на основу њега, Министарство има овлашћење да:

1) нареди предузимање одговарајућих мјера и радњи ради отклањања утврђених неправилности или недостатака у року који одреди,

2) нареди да се достави потребна документација и подаци у року који одреди,

3) нареди принудно отварање објекта ради вршења надзора,

4) нареди забрану обављања дјелатности производње наоружања и војне опреме,

5) поднесе захтјев за покретање прекршајног поступка,

6) поднесе извјештај надлежном органу за учињено кривично дјело,

7) предузме друге мјере и радње за које су овим законом и другим прописом овлашћени.

(3) Министар доноси правилник којим се уређују поступак и начин вршења надзора у области производње наоружања и војне опреме.

ГЛАВА VI

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

[...]

ГЛАВА VII

ПРЕЛАЗНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 27.

Министар ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети сљедеће подзаконске акте:

1) Правилник о поступку прибављања сагласности за производњу наоружања и војне опреме (члан 17. став 4),

2) Правилник о садржају и начину вођења Регистра произвођача наоружања и војне опреме (члан 19. став 2),

3) Правилник о поступку надзора над производњом наоружања и војне опреме (члан 24. став 3).

Члан 28.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

9. Закон о производњи наоружања и војне опреме ("Службени гласник БиХ" бр. 9/04 и 25/09) За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду који гласи:

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се производња и ремонт наоружања и војне опреме као дјелатност од општег интереса, као и друга питања од значаја за производњу и ремонт наоружања и војне опреме (у даљем тексту: НВО).

Члан 2.

У смислу овог закона, употребљени изрази имају сљедећа значења:

- "Наоружање и војна опрема" - су оружана, убојна и техничка средства, те средства и саставни дијелови намијењени за опремање, употребу, руковање, чување, складиштење, одржавање и надзор оружаних, убојних и техничких средстава, из позиције на најновијој "Заједничкој листи војне опреме обухваћеној Правилма понашања Европске уније о поступању код извоза оружја", која је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 9/03.

- "Производња НВО" - дјелатност је која обухвата дизајнирање нових средстава и система НВО, развој прототипа, пројектовање и конструисање, малосеријску и серијску производњу НВО, истраживање и развој НВО и технологије за производњу НВО, укључујући техничку помоћ као што су наредбе/упутства, вјештине, обука, радно знање и консултантски сервиси, односно техничке податке као што су детаљни планови, дијаграми, модели, формуле, таблице, производни нацрти и скице и спецификације, приручници и упутства написана или забиљежена на другим медијима и направама, војну стандардизацију, верификацију НВО, систем обезбјеђења квалитета НВО, контролу квалитета НВО, опремање капацитета за производњу НВО, израду НВО, производњу дијелова НВО, модернизацију НВО у миру.

- "Ремонт НВО" - је планирање, одржавање исправности и отклањање неисправности, укључујући делоборацију/уништавање муниције, израду, замјену и комплетирање дијелова кроз средњи и генерални ремонт, ревизију и модификацију као и квалитативни пријем ремонтваних средстава наоружања и војне опреме.

Члан 3.

Производњом и ремонтом НВО могу се бавити правна лица која за то претходно добију дозволу од Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, и то она правна лица која имају сагласност ентитетске владе и која су регистрована као правна лица за производњу и ремонт НВО, а на основу њихове могућности и способности производње средстава НВО за потребе оружаних снага у Босни и Херцеговини или у извозу.

Производњом, прерадом и уградњом "Б" материје могу се бавити само правна лица из става 1. овог члана.

Под "Б" материјом подразумевају се експлозивни и пиротехнички материјали, гдје су:

Експлозиви: свако експлозивно средство које укључује експлозиве високоразорне моћи, ТНТ, ДНТ и РДХ, нискоексплозивна горива, ракетни мотори и појачивачи, детонатори, упаљачи, иницијалне капсуле и припаљивачи, иницијална средства, укључујући и барут, упаљаче за гранате и све друге типове пројектила, мина и бомби.

Пиротехнички материјали: мјешавина хемикалија које, кад се запале, реагују егзотермички и производе свјетлост, топлоту, звук или гас, а с обзиром да му је вријеме сагорејивања познато, може се употријебити и за успоравање ватреног ланца. Погонска горива и експлозивни не спадају у пиротехничка средства.

Члан 4.

Правна лица из става 1. члана 3. овог закона (у даљем тексту: финалисти) овлаштени су да, путем уговора о кооперацији, пренесу на кооперанте дио својих овлаштења о производњи средстава НВО, о чему су дужни обавијестити Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, у року од седам дана од дана потписивања уговора.

За вријеме трајања уговора о кооперацији, финалисти имају право и обавезу да контролишу примјену овог закона код коопераната.

Члан 5.

Производња средстава НВО и ремонт засновани су на извозним, односно увозним уговорима, уговорима са одговарајућим институцијама у Босни и Херцеговини за потребе оружаних снага и међусобним уговорима правних лица из члана 4. овог закона.

У изузетним случајевима, производња средстава НВО и ремонт могу бити засновани и на основу одобрења Министарства спољне трговине и економских односа БиХ.

Права лица из члана 4. став 1. овог закона дужна су да воде евиденцију о утрошку "Б" материја, утрошку по производима и полупроизводима, плановима производње НВО, испорукама и другим евиденцијама које су битне за контролу производње НВО.

II - ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР

Члан 6.

О правним лицима којима је претходно издата дозвола за производњу НВО води се евиденција у Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, уз чију сагласност правно лице које се бави производњом НВО може извршити промјену или допуњу дјелатности, статусну промјену облика организовања или престати да обавља дјелатност производње НВО.

За добијање сагласности из става 1. овог члана потребно је да подносилац захтјева претходно прибави сагласност владе ентитета.

Начин вођења евиденције прописале се упутством које издаје Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине.

Члан 7.

Уз захтјев за издавање дозволе за производњу НВО, правно лице дужно је да приложи:

1. Сагласност владе ентитета;
2. Оснивачки акт правног лица;
3. Статут правног лица.

Правна лица, која су била овлаштена према ранијим прописима за производњу и ремонт НВО, дужна су да, ступањем на снагу овог закона, изврше регистрацију у Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, уз презентацију докумената из става 1. овог члана, и извод из судског регистра.

Члан 8.

Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине дужно је да, у року од 30 дана од дана подношења захтјева, донесе рјешење о издавању дозволе за производњу НВО, односно рјешење о одбијању захтјева.

Рјешење из става 1. овог члана је коначно.

Члан 9.

Правно лице, које се бави производњом НВО или учествује у производњи и ремонту НВО, дужно је да га чува и одржава тако да се спријечи нестанак или оштећење НВО.

Правно лице, које производи НВО, утврђује и доноси план организовања и спровођења мјера безбједности и заштите тајних података, који се односе на капацитете за производњу, планове производње, техничку документацију за производњу, објекте за производњу, чување и ремонт НВО.

III - БЕЗБЈЕДНОСНА ЗАШТИТА, НАДЗОР И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 10.

Безбједност и заштита у области производње и ремонта НВО обухваћа мјере и поступке обезбјеђења и заштите људства, објеката, података и производних средстава у области производње НВО, специјалних алата и постројења, документације као и безбједност и заштиту унутрашњег транспорта и складиштења НВО, истраживања и развој НВО, технолошке информације, пословне, финансијске и односе према иностранству у области производње НВО.

Безбједносна заштита из претходног става обухваћа мјере безбједности и поступке физичке заштите и обезбјеђења као и спровођење посебних безбједносних мјера заштите повјерљивих података, развојних пројеката, документације, технолошких информација и др. од евентуалних обавјештајних истраживања, те спровођење мјера заштите на раду, противпожарне и противексплозивне заштите.

Правна лица која врше развој, производњу и ремонт НВО обавезна су о сваком нестанку наоружања и војне опреме и њихових дијелова одмах, а најкасније у року 3 дана, обавијестити Министарство безбједности и надлежно министарство ентитета.

Безбједност и заштита у области производње НВО планира се, организује и спроводи сагласно одредбама прописа који регулишу област одбране и безбједности у Босни и Херцеговини и ентитета.

Члан 11.

Инспекцијски надзор над примјеном овог закона врши Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, а стални надзор министарство индустрије ентитета.

Надзором из става 1. овог члана утврђује се да ли се производња и ремонт НВО врше у складу са одребама овог закона и прописа донесених за извршење овог закона.

Министарство индустрије ентитета обавезно је да квартално доставља извјештај о извршеном надзору Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине. Начин вршења надзора и извјештавања прописале се упутством које издаје Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине. Посебним упутством регулисале се и начин, процедуре и периодичност инспекцијског надзора.

Правно лице, које се бави производњом и ремонтом НВО, дужно је да омогући овлашћеном лицу вршење надзора.

IV - ОДУЗИМАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ПРОИЗВОДЊУ НВО

Члан 12.

До одузимања дозволе за производњу НВО долази у сљедећим случајевима, и то:

1. ако је дозвола издата на основу лажних података,

2. када правно лице не послује у складу са одредбама овог закона и одредбама прописа донесених за извршење овог закона, а у остављеном року не отклони уочене недостатке,

3. онемогућава вршење инспекције/надзора.

Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, на основу извјештаја и приједлога, доноси рјешење о одузимању дозволе из става 1. овог члана.

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ доноси рјешење о одузимању дозволе и ако настану околности или дође до нових сазнања, која би, да су постојала или да се знало за њих у вријеме разматрања захтјева за издавање дозволе, довела до тога да се захтјев за издавање дозволе одбије.

Рјешења из става 2. и 3. овог члана су коначна.

Члан 12а.

Правно лице којем је одузета дозвола за производњу и ремонт НВО по основу члана 12. овог Закона може поднијети захтјев за поновно издавање дозволе на начин и под условима који ће бити прописани посебним упутством које издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ.

V - КРИВИЧНЕ ОДРЕДБЕ

[...]

VI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 14.

У случају проглашења ратног или ванредног стања Предсједништва Босне и Херцеговине, на приједлог Савјета министра Босне и Херцеговине, донијеће посебне одлуке о производњи наоружања.

Члан 15.

Сви прописи потребни за извршење овог закона донијеће се у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Сви послови који нису обухваћени чл. 6, 7, 8, 12. и 13. овог закона биће регулисани ентитетским прописима.

Ентитети су дужни да ускладе своје прописе с одредбама овог закона, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 16.

Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, годину дана од дана ступања на снагу овог закона, обавезно је да изврши инспекцијски надзор свих регистрованих правних лица из члана 4. овог закона.

Члан 17.

Овај закон ступа на снагу петнаестог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а објавиће се у службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

V. Допустивост

10. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

11. Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

12. Захтјев за оцјену уставности поднио је предсједавајући Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, што значи да је захтјев поднио овлашћени субјекат у смислу члана VI/3а) Устава БиХ. Стога, имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава БиХ и члана 19 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је закључио да је поднесени захтјев допуштив зато што га је поднио овлашћени субјекат и односи се на питања из надлежности Уставног суда. Такође, не постоји ниједан формални разлог из члана 19 став (1) Правила Уставног суда због којег би се захтјев могао прогласити недопустивим.

VI. Меритум

13. Подносилац захтјева сматра да спорни закон није у сагласности са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине. Наиме, подносилац захтјева указује да у одредбама спорног закона Република Српска није прописала ниједну обавезу коју има према Министарству спољне трговине и економских односа БиХ у погледу регистрације, издавања дозволе и осталих процедура у вези с производњом НВО-а, а које су прописане Законом БиХ.

14. Уставни суд наглашава да начело владавине права подразумева да сви закони, други прописи и поступци морају бити у складу с Уставом БиХ. Осим тога, ово начело захтијева да ентитетски уставни, закони и други прописи који се доносе морају бити усклађени с начелима предвиђеним у Уставу БиХ. Ово даље значи да правни систем почива на хијерархији правних аката, почевши од устава као највишег правног акта па до подзаконских аката (види, између осталих, Уставни суд, одлуке о допустивости и меритуму бр. У-21/16 од 1. јуна 2017. године, тачка 19 и У-6/06 од 29. марта 2008. године, тачка 22).

15. Имајући у виду наводе из захтјева, Уставни суд указује на своју већ устаљену праксу према којој до повреде релевантних одредби Устава Босне и Херцеговине може да дође уколико закони ентитета нису усклађени с државним законом који, у релевантној области, захтијева од ентитетског закона да одредбе ентитетског закона буду у складу с одредбама релевантног државног закона.

16. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је, у првој одлуци о оцјени усклађености ентитетског закона с државним законом, разматрао да ли су доношењем Закона о извршењу буџета Републике Српске за 2011. годину и Одлуке о усвајању буџета Републике Српске за 2011. годину прекршене релевантне одредбе Устава Босне и Херцеговине. У наведеној одлуци Уставни суд је истакао да се "закони Босне и Херцеговине које је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине сматрају [...] 'одлукама институција Босне и Херцеговине' из члана III/36) Устава Босне и Херцеговине, те доношење закона од ентитета или других административних јединица у Босни и Херцеговини супротно процедури коју прописују државни закони може да доведе у питање поштовање одредби члана III/36) Устава Босне и Херцеговине према којима су ентитети и друге административне јединице у Босни и Херцеговини дужни да се придржавају, између осталог, (и) одлука институција Босне и Херцеговине. Када би се сматрало супротно, осим што би се у потпуности довео у питање ауторитет институција Босне

и Херцеговине, довело би се у питање и начело из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине према којем ће 'Босна и Херцеговина бити демократска држава која ће функционисати према слову закона...' У том случају с правом би се могло поставити питање сврхе државних закона (нпр., закона у области приватизације, затим рада осигуравајућих друштава, индиректног опорезивања и сл.) ако би ентитети или друге административне јединице Босне и Херцеговине могли да доносе акте којима се крше или изbjегавају обавезе које се ентитетима или другим административним јединицама Босне и Херцеговине налажу одредбама државних закона, тј. закона донесених на нивоу институција Босне и Херцеговине. Дакле, ентитети (или друге административне јединице Босне и Херцеговине) морају да поштују обавезе које им се налажу законима које су донијеле институције Босне и Херцеговине. Чињеница да те обавезе нису испоштоване може да доведе до кршења одредби Устава Босне и Херцеговине" (види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број V-2/11 од 27. маја 2011. године, тачка 52, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 99/11). Уставни суд је слиједио наведену праксу и у низу других одлука (види Уставни суд, одлуке о допуствости и меритуму бр. V-4/12 од 26. маја 2012. године, V-26/13 од 26. марта 2015. године, V-11/15 од 6. априла 2016. године, V-17/22 од 1. и 2. децембра 2022. године, V-22/18 од 5. јула 2019. године, V-10/21 од 2. децембра 2021. године, V-9/22 од 26. маја 2022. године и V-3/21 од 28. септембра 2023. године, све доступне на www.ustavnisud.ba).

17. Примјењујући наведену праксу на конкретан случај, Уставни суд примјењује да Закон БиХ представља одлуку институција Босне и Херцеговине, у смислу члана III/3б) Устава Босне и Херцеговине, којом се утврђују процедуре, услови и друга значајна питања за производњу и ремонт НВО-а. Стога Закон БиХ представља обавезујући правни оквир с којим морају бити усклађени ентитетски прописи који регулишу област производње НВО-а.

18. Уставни суд напомиње да из захтјева за оцјену уставности произлази да подносилац захтјева сматра да ентитет није био надлежан да донесе спорни закон. Међутим, Уставни суд сматра да је неоспорно да ентитет РС има надлежност да донесе закон којим се детаљније регулише производња и стављање у промет НВО-а. На то упућују и релевантне одредбе Закона БиХ о производњи наоружања и војне опреме. Међутим, при вршењу својих надлежности у том погледу мора да води рачуна о томе да одредбе ентитетског закона буду усклађене с релевантним одредбама Закона БиХ. Имајући то у виду, Уставни суд ће да испита уставност појединих одредби спорног закона за које, према мишљењу Уставног суда, постоји сумња о томе да ли су у складу с релевантним одредбама Закона БиХ.

У односу на члан 10 спорног закона

Члан 10.

(1) *Произвођач је дужан да на одговарајући и поуздан начин обезбједи чување наоружања и војне опреме са пратећом техничком документацијом, као и да предузме мјере на спречавању њиховог нестанка, оштећења или неовлашћеног коришћења.*

(2) *Дужности из става 1. овог члана односе се и на кооперанта, а за његово поступање одговоран је и произвођач.*

(3) *У случају нестанка, оштећења или неовлашћеног коришћења наоружања и војне опреме, произвођач и кооперант у обавези су да без одгађања о томе обавјесте министарство надлежно за послове унутрашњих послова и Министарство.*

19. Уставни суд сматра да је у цитираном члану спорна усклађеност става (3) члана 10 спорног закона са чланом 10 став (3) Закона БиХ. Наиме, у члану 10 став (3) Закона БиХ је прописано да су правна лица која врше развој, производњу и ремонт НВО-а обавезна да о сваком нестанку наоружања и војне опреме и њихових дијелова одмах, а најкасније у року од три дана, обавјесте Министарство безбједности БиХ и надлежно министарство ентитета. Међутим, упркос таквој одредби, Уставни суд примјењује да чланом 10 став (3) спорног закона није прописана обавеза обавјештавања Министарства безбједности у случају нестанка наоружања и војне опреме и њихових дијелова, већ само министарства Републике Српске. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да члан 10 став (3) спорног закона, који прописује само обавезу обавјештавања Министарства за унутрашње послове РС и Министарства за привреду и предузетништво РС, али не и надлежног министарства БиХ, није усклађен са чланом 10 став (3) Закона БиХ. Из тога произлази да ова одредба спорног закона није у складу ни са чл. I/2, III/1б) и III/3б) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 13 спорног закона

Члан 13.

(1) *Произвођач може на основу закљученог уговора о кооперацији пренијети дио својих права и обавеза за производњу наоружања и војне опреме на кооперанте.*

(2) *Кооперант произвођача је правно лице са сједиштем у Републици које, на основу уговора о кооперацији, за потребе произвођача врши дјелатност производње подсклопова и дијелова наоружања, односно врши услуге у области производње наоружања и војне опреме, које по свом обиму и сложености не захтијевају прибављање сагласности.*

(3) *Уговор о кооперацији садржи одредбе о заштити тајности података, ако се производња наоружања и војне опреме врши за потребе војних и полицијских снага.*

(4) *За вријеме трајања уговора о кооперацији, произвођач је дужан да контролише кооперанта у извршењу пренесених обавеза у производњи наоружања и војне опреме.*

(5) *Министарство има право да врши надзор над радом кооперанта у вези са обавезама које је произвођач пренио на њега.*

(6) *Изузетно од става 2. овог члана, кооперант произвођача може бити и правно лице са сједиштем ван територије Републике, ако произвођач не може ангажовати одговарајућег кооперанта у Републици.*

20. Уставни суд сматра да у наведеној одредби треба испитати усклађеност става (5) са Законом БиХ и Уставом БиХ. Уставни суд примјењује да је чланом 13 спорног закона детаљно прописано преношење права и обавеза за производњу НВО-а на кооперанте. Међутим, у наведеном члану није прописана обавеза за правна лица која се баве производњом и ремонтом НВО-а да о преносу својих овлашћења на кооперанте обавјесте Министарство спољне трговине и економских односа БиХ у смислу члана 4 став (1) Закона БиХ. Наиме, том одредбом Закона БиХ је прописано да су правна лица из става (1) члана 3 Закона БиХ овлашћена да, путем уговора о кооперацији, пренесу на кооперанте дио својих овлашћења о производњи средстава НВО-а, о чему су дужни да обавјесте Министарство спољне трговине и економских односа БиХ у року од седам дана од дана потписивања уговора. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да члан 13 став (5) спорног закона, који прописује само право ентитетског Министарства за привреду и предузетништво РС да врши надзор, али не и обавезу обавјештавања Министарства спољне трговине и економских односа БиХ о преносу овлашћења на кооперанте, није

усклађен са чланом 4 став (1) Закона БиХ. Из тога слједи да ова одредба спорног закона није у складу ни са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 15 спорног закона

Члан 15.

(1) Производњу наоружања и војне опреме може обављати произвођач који посједује:

1) рјешење о давању сагласности, које доноси Влада,

2) рјешење о упису у Регистар произвођача наоружања и војне опреме (у даљем тексту: Регистар произвођача), које доноси министар привреде и предузетништва (у даљем тексту: министар),

3) дозволу за производњу наоружања и војне опреме, која се прибавља у складу са посебним прописима.

(2) Влада даје сагласност послјеге регистрације произвођача код надлежног регистарског суда.

21. Уставни суд сматра да у односу на ову одредбу треба испитати тач. (2) и (3) става (1) члана 15 спорног закона. Наиме, Уставни суд указује да је у члану 3 став (1) Закона БиХ прописано да се производњом и ремонтом НВО-а могу бавити правна лица која за то претходно добију дозволу од надлежног министарства БиХ, и то она правна лица која имају сагласност ентитетске владе и која су регистрована као правна лица за производњу и ремонт НВО-а. Даље, чланом 6 став (1) Закона БиХ је, у релевантном дијелу, прописано да се о правним лицима којима је претходно издата дозвола за производњу НВО-а води евиденција у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ. Међутим, Уставни суд примјећује да у тачки (2) става (1) члана 15, нити било којом другом одредбом спорног закона, није прописана обавеза уписа правних лица која се баве производњом НВО-а у Централни регистар код Министарства спољне трговине и економских односа БиХ. Штавише, обавеза уписа правних лица која се баве производњом НВО-а у Централни регистар Министарства спољне трговине и економских односа БиХ уопште се не помиње у спорном закону. Даље, тачком (3) става (1) члана 15 спорног закона није прописан услов добијања дозволе од Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, које је изричито прописано чланом 3 став (1) Закона БиХ за сва правна лица која се баве производњом и ремонтом НВО-а. Стога, Уставни суд сматра да тачке (2) и (3) става (1) члана 15 спорног закона, због пропуса да се пропише обавеза добијања дозволе Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, као и услов уписа произвођача у Централни регистар надлежног Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, нису усклађене са чланом 3 став (1) и чланом 6 став (1) Закона БиХ. Из тога слједи да ове одредбе нису у складу ни са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 17 спорног закона

Члан 17.

(1) Произвођач путем Министарства подноси Влади захтјев за сагласност, уз који доставља доказе о испуњености услова из члана 16. овог закона.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, за произвођача који је отпочео са производњом наоружања и војне опреме прије ступања на снагу овог закона, министар по службеној дужности доноси рјешење о упису произвођача у Регистар произвођача.

(3) У случају из става 2. овог члана, не прибављају се докази о испуњености услова из члана 16. овог закона.

(4) Министар доноси правилник којим се прописују садржај захтјева за давање сагласности, документи којима се потврђује испуњеност услова за прибављање сагласности,

као и остале радње у поступку прибављања сагласности за производњу наоружања и војне опреме.

22. Уставни суд сматра да у односу на ову одредбу треба да се испита усклађеност ст. (2) и (3) са Законом БиХ и Уставом БиХ. Наиме, Уставни суд указује да је у члану 3 став (1) Закона БиХ прописано да се производњом и ремонтом НВО-а могу бавити правна лица која за то претходно добију дозволу од Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, и то она правна лица која имају сагласност ентитетске владе и која су регистрована као правна лица за производњу и ремонт НВО-а. Чланом 6 став (1) Закона БиХ је, у релевантном дијелу, прописано да се о правним лицима којима је претходно издата дозвола за производњу НВО-а води евиденција у Централном регистру Министарства спољне трговине и економских односа БиХ. Уставни суд је већ образложио да је Законом БиХ прописано да сви произвођачи НВО-а на територији БиХ морају да добију дозволу Министарства спољне трговине и економских односа БиХ и имају обавезу уписа у Централни регистар тог министарства (види тачку 22 ове одлуке). Међутим, такве обавезе нису прописане тачкама (2) и (3) члана 17 спорног закона за произвођаче који су почели производњу НВО-а прије ступања на снагу спорног закона. Стога Уставни суд сматра да одредбе члана 17 ст. (2) и (3) спорног закона нису усклађене са чланом 3 став (1) и чланом 6 став (1) Закона БиХ, па слједом тога нису у складу ни са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 19 спорног закона

Члан 19.

(1) Након доношења рјешења о давању сагласности, као и у случају из члана 17. став 2. овог закона, министар по службеној дужности доноси рјешење о упису произвођача у Регистар произвођача.

(2) Министар доноси правилник којим се уређују садржај и начин вођења Регистра произвођача.

23. Уставни суд сматра да у односу на ову одредбу треба испитати усклађеност става (1) члана 19 спорног закона у односу на Закон БиХ и Устав БиХ. Наиме, како је већ наведено, члановима Закона БиХ је прописана обавеза добијања дозволе Министарства спољне трговине и економских односа БиХ и уписа произвођача у Централни регистар тог министарства свих произвођача НВО-а. Супротно наведеном, став (1) члан 19 спорног закона уопште није прописао такву обавезу. Слједом тога, Уставни суд сматра да члан 19 став (1) спорног закона није усклађен са чланом 3 став (1) и чланом 6 став (1) Закона БиХ нити са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 20 спорног закона

Члан 20.

(1) Када Влада донесе рјешење о давању сагласности, произвођач је дужан да прибави дозволу о производњи наоружања и војне опреме у складу са посебним прописима.

(2) Након прибављања дозволе из става 1. овог члана, произвођач може отпочети са пословањем у области производње наоружања и војне опреме.

(3) Обавеза прибављања дозволе из става 1. овог члана не односи се на произвођаче који су ту дозволу прибавили прије ступања на снагу овог закона.

24. Уставни суд сматра да у односу на ову одредбу треба испитати усклађеност ст. (1) и (3) члана 20 спорног закона у односу на члан 3 став (1) Закона БиХ. Како је већ указано, чланом 3 став (1) Закона БиХ је, у релевантном дијелу, прописано да се производњом и ремонтом НВО-а могу бавити правна лица која за то претходно добију дозволу од

Министарства спољне трговине и економских односа БиХ. Међутим, ст. (1) и (3) члана 20 спорног закона је прописано прибављање дозволе у складу с "посебним прописима". Из ових и других одредби спорног закона не може да се закључи који су то посебни прописи на основу којих се прибавља ова дозвола. Дакле, нејасно је да ли се под "посебним прописима" мисли на Закон БиХ и добијање дозволе Министарства спољне трговине и економских односа БиХ за произвођаче НВО-а с обзиром на то да то није нигдје експлицитно наведено. Будући да је чланом 3 став (1) Закона БиХ јасно прописано да се дозвола за производњу и ремонт НВО-а добија од Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, Уставни суд сматра да је било нужно да таква обавеза буде прописана и у члану 20 став (1) спорног закона. Што се тиче става 3 члана 20, нејасно је на шта се односи, поготово да ли је ријеч о произвођачима који су добили дозволу према одредбама Закона БиХ или према неким другим прописима. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да ст. (1) и (3) члана 20 спорног закона нису у складу са чланом 3 став (1) Закона БиХ, из чега слиједи да нису у складу ни са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 21 спорног закона

Члан 21.

(1) У току производње наоружања и војне опреме произвођач је дужан да прибави сагласност Владе прије доношења пословне одлуке у сљедећим случајевима:

1) промјене или допуне послова из области наоружања и војне опреме за коју је дата сагласност,

2) промјене облика организовања,

3) статусне промјене,

4) престанка обављања дјелатности производње наоружања и војне опреме.

(2) За случајеве из става 1. овог члана спроводи се поступак давања сагласности и уписа у Регистар произвођача у складу са одредбама овог закона и на основу њега донесених подзаконских аката.

(3) У случају промјене пословног имена и сједишта произвођач је дужан да, најкасније у року од 15 дана од дана доношења судског рјешења, о промјени обавијести Министарство ради уписа нових података у Регистар произвођача.

25. Уставни суд сматра да у односу на ову одредбу треба испитати усклађеност ст. (1) и (3) члана 21 спорног закона у односу на члан 6 став (1) Закона БиХ. Наиме, чланом 6 став (1) Закона БиХ прописано је да се о правним лицима којима је претходно издата дозвола за производњу НВО-а води евиденција у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, уз чију сагласност правно лице које се бави производњом НВО-а може да изврши промјену или допуну дјелатности, статусну промјену облика организовања или да престане да обавља дјелатност производње НВО-а. У вези с тим, Уставни суд примјеђује да чланом 21 ст. (1) и (3) спорног закона није прописана обавеза добијања сагласности, Министарства спољне трговине и економских односа БиХ за организационе, производне и статусне промјене произвођача НВО-а. Стога, Уставни суд сматра да члан 21 ст. (1) и (3) спорног закона није усклађен са чланом 6 став (1) Закона БиХ, из чега слиједи да није у складу ни са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 22 спорног закона

Члан 22.

(1) Влада укида дату сагласност у случајевима:

1) ако се накнадно утврди да је произвођач доставио нетачне податке или лажне исправе у поступку прибављања сагласности,

2) ако се произвођачу изрекне заштитна мјера забране обављања дјелатности,

3) ако произвођач не допусти спровођење надзора,

4) ако произвођач престане да испуњава услове за обављање производње наоружања и војне опреме,

5) ако произвођач престане са обављањем дјелатности у области производње наоружања и војне опреме,

6) ако произвођач или његов власник са највећим учешћем у основном капиталу или лице овлашћено за заступање произвођача буде правоснажно осуђено за кривично дјело.

(2) На основу укидања сагласности из става 1. овог члана, министар доноси рјешење о брисању произвођача, које се уписује у Регистар произвођача.

26. Уставни суд сматра да у односу на ову одредбу треба испитати усклађеност става (2) члана 22 спорног закона у односу на члан 6 став (1) Закона БиХ. Како је претходно указано, чланом 6 став (1) Закона БиХ је прописано да се о правним лицима којима је претходно издата дозвола за производњу НВО-а води евиденција у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, уз чију сагласност правно лице које се бави производњом НВО-а може да изврши промјену или допуну дјелатности, статусну промјену облика организовања или да престане да обавља дјелатност производње НВО-а. У вези с тим, Уставни суд примјеђује да члан 22 став (2) спорног закона не садржи одредбу која прописује да је за престанак обављања дјелатности произвођача НВО-а потребна сагласност надлежног државног министарства. Стога, Уставни суд сматра да члан 22 став (2) спорног закона није усклађен са чланом 6 став (1) Закона БиХ, из чега слиједи да није у складу ни са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

У односу на члан 27 спорног закона

Члан 27.

Министар ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети сљедеће подзаконске акте:

1) Правилник о поступку прибављања сагласности за производњу наоружања и војне опреме (члан 17. став 4),

2) Правилник о садржају и начину вођења Регистра произвођача наоружања и војне опреме (члан 19. став 2),

3) Правилник о поступку надзора над производњом наоружања и војне опреме (члан 24. став 3).

27. Уставни суд сматра да у односу на ову одредбу треба испитати усклађеност тачке (2) става (1) члана 27 спорног закона у односу на члан 6 став (1) Закона БиХ. Наиме, чланом 6 став (1) Закона БиХ је прописано да се о правним лицима којима је претходно издата дозвола за производњу НВО-а, води евиденција у Министарству за спољну трговину и економске односе БиХ, уз чију сагласност правно лице које се бави производњом НВО-а може да изврши промјену или допуну дјелатности, статусну промјену облика организовања или да престане да обавља дјелатност производње НВО-а. У вези с тим, Уставни суд примјеђује да је обавезно вођење евиденције у централном регистру надлежног министарства БиХ, па је доношење Правилника о садржају и начину вођења Регистра произвођача наоружања и војне опреме из члана 19 став 2 спорног закона, без помињања централног регистра из члана 6 став (1) Закона БиХ, супротно таквој обавези. Стога, Уставни суд сматра да члан 27 тачка (2) става (1) спорног закона није у складу са чланом 6 став (1) Закона БиХ, из чега слиједи да није у складу ни са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине.

Остале одредбе спорног закона

28. Уставни суд је размотрио уставност свих осталих одредби спорног закона и сматра да не постоје валидни аргументи о томе да су остале одредбе спорног закона супротне Закону БиХ нити чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине. Уставни суд сматра да нема потребе да се овај закључак детаљније образлаже.

VII. Закључак

29. Уставни суд је утврдио да одредбе спорног закона, и то члан 10 став (3), члан 13 став (5), члан 15 тач. (2) и (3) става (1), члан 17 ст. (2) и (3), члан 19 став (1), члан 20 ст. (1) и (3), члан 21 ст. (1) и (3), члан 22 став (2) и члан 27 тачка (2) става (1) спорног закона, нису у складу са чл. I/2, III/16) и III/36) Устава Босне и Херцеговине јер Република Српска, доношењем ових одредби спорног закона, није извршила њихово усклађивање с одредбама Закона БиХ којима је успостављена обавеза обавештавања, добијања дозволе и сагласности Министарства за спољну трговину и економске односе БиХ, као и одредбом о вођењу евиденције у Централном регистру истог министарства за сва правна лица која се баве производњом и ремонтом НВО-а.

30. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

31. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница

Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

466

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленомом сазиву, у предмету број **U-5/24**, рјешавајући захтев **Кантоналног суда у Сарајеву**, на основу члана VI/3.c) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 61. ст. (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčiшчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Ćeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
на сједници одржаној 30. маја 2024. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одлучујући о захтеву **Кантоналног суда у Сарајеву (судија Адисаковић)** за оцјену уставности члана 147. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука USFБиH, 94/20 – рјешење USFБиH, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука USFБиH) и члана 2. став 3. Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22),

утврђује се да члан 147. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука USFБиH, 94/20 – рјешење USFБиH, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука USFБиH) у дијелу у којем је прописано "са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине" те члан 2. став 3. Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22) нису у складу са чланом II/4. Устава Босне и Херцеговине и чланом 1. Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

У складу са чланом 61. став (2) Правила Уставног суда, укидају се:

- члан 147. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука USFБиH, 94/20 – рјешење USFБиH, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука USFБиH) у дијелу у којем је прописано "са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине" и

- члан 2. став 3. Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22).

У складу са чланом 61. став (3) Правила Уставног суда, члан 147. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука USFБиH, 94/20 – рјешење USFБиH, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука USFБиH) у дијелу у којем је прописано "са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине" те члан 2. став 3. Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22) престају важити наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Кантонални суд у Сарајеву, судија Адисаковић (у даљњем тексту: подносилац захтева), подnio je 11. марта 2024. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтев за оцјену уставности члана 147. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука USFБиH, 94/20 – рјешење USFБиH, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука USFБиH; у даљњем тексту: Закон о PIO) и члана 2. став 3. Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22; у даљњем тексту: Правилник) с одредбама члана II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те члана II/3.m) Устава Босне и Херцеговине и члана 2. Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. став (2) Правила Уставног суда, од Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Представнички дом), Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Дом народа) и Владе Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада FBиH), коју заступа Уред за сарадњу и заступање пред Уставним судом (у даљњем тексту: Уред за заступање), затражено је у периоду од 28. марта до 1. априла 2024. године да у року од 30 дана од пријема дописа доставе одговор на захтев.

3. Влада FBиH је путем Уреда за заступање 23. априла 2024. године доставила одговор на захтев. Представнички дом и Дом народа у остављеном року нису доставили одговор на захтев.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Подносилац захтева тражи од Уставног суда да испита да ли су члан 147. став 1. Закона о PIO-у и члан 2. став 3. Правилника у складу с одредбама члана II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те члана II/3.m) Устава Босне и Херцеговине и члана 2. Протокола број 4 уз Европску конвенцију. Образлажући захтев, подносилац је навео да из садржаја оспорених одредаба произлази да наслједнику, односно

članu uže porodice korisnika penzije koji izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova u visini prosječne penzije isplaćene u mjesecu prije smrti korisnika penzije. Zatim je ukazao na to da se ta naknada dodjeljuje samo u slučaju kada je korisnik penzije imao prijavljeno prebivalište u Federaciji BiH ili Brčko distriktu BiH. U vezi s tim, podnosilac je naveo da bi primjenom citiranih odredaba Zakona o PIO-u i Pravilnika tužba u sporu trebala biti odbijena kao neosnovana jer su organi uprave pravilno primijenili odredbe koje su bile na snazi. Međutim, Kantonalni sud smatra da se postavlja pitanje usklađenosti osporenih odredaba s odredbama Ustava i Evropske konvencije na koje je ukazao.

b) Činjenice predmeta u pogledu kojeg je podnesen zahtjev

5. Stana Mališ (u daljnjem tekstu: tužiteljica) supruga je preminulog Radmila Mališa koji je bio korisnik penzije Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar (u daljnjem tekstu: Zavod) i koji je u trenutku smrti imao prijavljeno prebivalište u Republici Srpskoj. Ona je tokom 2020. godine Zavodu – Kantonalna administrativna služba za Kanton Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kantonalna služba) blagovremeno podnijela zahtjev za naknadu pogrebnih troškova na osnovu člana 147. Zakona o PIO-u. Prvostepeni i drugostepeni organ Zavoda su tužiteljicinu zahtjev odbili jer njen suprug, u skladu sa članom 147. stav 1. Zakona o PIO-u, nije imao prebivalište u Federaciji BiH ili Brčko distriktu BiH.

6. Kantonalni sud je u predmetima br. 09 0 U 040176 21 U i 09 0 U 041936 22 uvažio tužiteljicinu tužbu, poništio osporene odluke Zavoda i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno odlučivanje. Kantonalni sud je smatrao da prebivalište ne može biti osnov za "povlašten položaj" i da je došlo do kršenja odredaba o nediskriminaciji iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

7. Tužiteljica je 12. januara 2022. godine Zavodu podnijela zahtjev za naknadu pogrebnih troškova, ali je Kantonalna služba Rješenjem broj FZ3/5/3-45-9-1532-20/21 od 25. oktobra 2023. godine odbila tužiteljicinu zahtjev.

8. Protiv tog rješenja tužiteljica je podnijela tužbu u kojoj je predložila da Kantonalni sud poništi prvostepeni i drugostepeni upravni akt i sam meritorno riješi upravnu stvar cijeneći nepoštovanje ranijih sudskih odluka kroz kršenje principa ravnopravnosti i nediskriminacije. Pri tome se pozvala i na Preporuku ombudsmena upućenu Vladi Federacije Bosne i Hercegovine kojom je ukazano na diskriminatorsku odredbu člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u i člana 2. stav 3. Pravilnika u odnosu na korisnike penzije s prebivalištem u Republici Srpskoj.

9. Institucija ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini je Vladi FBiH izdala Inicijativu za izmjenu člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u broj P-156/21 od 27. maja 2021. godine (informacija dostupna ovdje). Inicijativom je ukazano na to da je "s ciljem otklanjanja nejednakog tretmana korisnika penzije s prebivalištem u Republici Srpskoj potrebno izmijeniti član 147. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju tako da se iza riječi 'sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine' dodaju riječi 'ili Republici Srpskoj'. Nakon usvajanja izmjene i dopune navedenog člana potrebno je pristupiti i izmjeni člana 2. stav 3. Pravilnika o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika penzije broj UOFZ-554/18 od 27. februara 2018. godine, i to na način da se ona uskladi s usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju".

10. Tužena je u odgovoru na tužbu navela da ona nije zakonodavac i da nije u situaciji da navodi razloge zbog čega je član 147. stav 1. Zakona o PIO-u formuliran na takav način, te smatra da nije došlo do kršenja tužiteljicinog prava na imovinu i/ili nediskriminaciju.

c) Odgovori na zahtjev

11. Vlada FBiH je navela da su odredbe člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u i člana 2. stav 3. Pravilnika usklađene s

odredbama Ustava BiH i Evropskom konvencijom te da se tim odredbama ne krši pravo na imovinu i pravo na slobodu kretanja i prebivališta. U tom pogledu je navela da se pravo na pogrebninu može smatrati imovinom u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Međutim, smatra da ne postoji niti jedan razlog zbog kojeg bi primjena člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u dovela do potrebe da Ustavni sud to pravo ispituje prema standardima prava na imovinu. U vezi s tim, ukazuje da se zakonodavac, u skladu sa svojom nadležnošću, opredijelio da pitanje naknade pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika penzije veže za prebivalište na teritoriji Federacije BiH i Brčko distrikta BiH. Smatra da je takav način reguliranja imao legitiman cilj, a to je da zaštiti finansijsku stabilnost Federacije BiH, stabilnost nosioca osiguranja, stabilnost isplate penzija te ekonomsku stabilnost uopće. Taj legitiman interes je, kako je navedeno, posebno bio izražen u slučajevima ostvarivanja tzv. srazmjerne penzije između entiteta Federacija BiH i Republika Srpska jer se radi o desecima hiljada lica koja ostvaruju pravo na dvije penzije, tj. dio iz Federacije BiH i dio iz Republike Srpske, pri čemu je u većini tih slučajeva veći dio staža bio ostvaren u Republici Srpskoj a svega nekoliko mjeseci u Federaciji BiH. S obzirom na to, Vlada FBiH smatra da je sasvim logično da se u slučaju smrti korisnika i naknada treba ostvariti u Republici Srpskoj a ne u Federaciji BiH. Prema ocjeni Vlade FBiH, ukoliko se pravo na pogrebninu ne bi vezalo za prebivalište, onda bi u slučaju smrti korisnika srazmjerne penzije bila data mogućnost izbora članu porodice preminulog korisnika gdje će to pravo ostvarivati, ali ne postoji niti jedan kriterij ili podzakonski akt koji bi odredio ko će od nosilaca osiguranja isplatiti tu naknadu. Također navodi da zbog činjenice da je visina prosječne penzije kriterij prema kojem se utvrđuje visina naknade pogrebnih troškova i da je u Federaciji BiH prosječna penzija znatno veća, to je sasvim jasno da bi svi zahtjevi bili upućivani Zavodu a ne Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske. Osim toga, smatra da postoji mogućnost zloupotreba jer bi članovi porodice preminulog korisnika mogli naknadu pogrebnih troškova zahtijevati u oba entiteta, što bi bilo teško spriječiti jer su nosioci osiguranja u entitetima potpuno autonomni. Pri tome posebno naglašava da bi u slučaju izmjene postojećih zakona pitanje ostvarivanja prava na naknadu pogrebnih troškova bilo potpuno neuređeno, što bi dovelo do negativnih finansijskih posljedica za Federaciju BiH kao nosioca osiguranja i otvorilo mogućnost za zloupotrebe. Prema tome, Vlada FBiH smatra da se zakonodavac, s ciljem zaštite finansijske stabilnosti Federacije BiH, osporenim odredbama umiješao u pravo lica koja podnose zahtjev na način da je to bilo osnovano na zakonu i opravdano javnim interesom, te da postoji odnos srazmjernosti između cilja i ograničenja o kojem je bilo riječi. S obzirom na to, Vlada FBiH smatra da su osporene odredbe u skladu s odredbama Ustava BiH i Evropske konvencije.

IV. Relevantni propisi

12. **Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju** ("Službene novine Federacije BiH" br. 13/18, 93/19 – odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH, 90/21, 19/22 i 42/23 – odluka USFBiH) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuje se obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje na osnovu međugeneracijske solidarnosti (u daljnjem tekstu: obavezno osiguranje) i dobrovoljno penzijsko i invalidsko osiguranje za lica koja nisu obavezno osigurana po ovom zakonu (u daljnjem tekstu: dobrovoljno osiguranje), kao i prava i obaveze na osnovu tih osiguranja.

Član 39. tačka c)*(Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja)**Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u skladu sa ovim zakonom su:**c) za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika starosne ili invalidske penzije – porodična penzija i pravo na naknadu pogrebnih troškova u skladu sa ovim zakonom,***Član 147.***(Posmrtnina)**(1) U slučaju smrti korisnika penzije sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine, nasljedniku-članu uže porodice, koje izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova u visini prosječne penzije isplaćene u mjesecu prije smrti korisnika penzije.**(2) Zahtjev za naknadu troškova sahrane podnosi se u roku od tri mjeseca od dana smrti korisnika penzije.**(3) Postupak i potrebnu dokumentaciju za ostvarivanje naknada iz stava (1) ovog člana, urediće nosilac osiguranja svojim aktom, na koji saglasnost daje Vlada Federacije.***13. Pravilnik o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine** ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/18 i 48/22)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2.*Naknada se ostvaruje u Federalnom zavodu za mirovinsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: Federalni zavod).**Umrli korisnik, po osnovi čije smrti se ostvaruje naknada, je korisnik mirovine koji je pravo na mirovinu ostvario u Federalnom zavodu i čija smrt je nastupila u vremenu od 01.03.2018. (dan stupanja u snagu Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju - "Službene novine Federacije BiH", broj 13/2018), a isplata naknade se vrši sa Jedinstvenog računa riznice.**Naknada pripada za slučaj da je korisnik mirovine imao prebivalište u Federaciji Bosne i Hercegovine ili u Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine u trenutku smrti.**Naknada pripada u visini prosječne mirovine isplaćene u Federalnom zavodu u mjesecu prije smrti korisnika mirovine.***Članak 3. stavak (1)***Pravo na naknadu ima nasljednik - član uže obitelji koji izmiri troškove pogreba.***V. Dopustivost**

14. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine.

15. Član VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je prosljedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog opšteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

16. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je Kantonalni sud (sudija Adi Isaković), što znači da je zahtjev podnijelo ovlašteno lice iz člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-5/10 od 26. novembra 2010. godine, tač. 7–14, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/11).

17. U odnosu na zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbe člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u, Ustavni sud smatra da nije sporno da postoji nadležnost Ustavnog suda jer je osporena odredba zakona.

18. S druge strane, u odnosu na zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbe člana 2. stav 3. Pravilnika koji je donio Zavod, uz saglasnost Vlade FBiH, Ustavni sud podsjeća da član VI/3.c) Ustava BiH eksplicitno ne propisuje nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje ustavnost pravnih akata niže snage od zakona. U tom pogledu, Ustavni sud najprije naglašava da je u članu VI/3.c) Ustava BiH Ustavnom sudu data znatno šira nadležnost u odnosu na ispitivanje zakonskih akata svih nivoa vlasti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj U-19/16 od 30. marta 2017. godine, tač. 31–33, dostupna na www.ustavnisud.ba), kao i u odnosu na ocjenu njihove kompatibilnosti s odredbama Ustava BiH i zakonima Bosne i Hercegovine, te razmatranje postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na svoju bogatu praksu ocjene kantonalnih zakona, koju je izgradio primjenom člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, za razliku od člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine kada se proglašavao nenadležnim za ocjenu ustavnosti kantonalnih propisa. U odlukama br. U-8/12 i U-16/14 Ustavni sud je ispitivao ustavnost kantonalnih propisa o sudskim taksama, potom je u Odluci broj U-6/15 ocjenjivao ustavnost kantonalnog zakona o taksi-prijevozu, dok je u odlukama br. U-22/18, U-10/21 i U-9/22 Ustavni sud ispitivao usklađenost kantonalnih zakona o visokom obrazovanju s Ustavom Bosne i Hercegovine (sve odluke su dostupne na www.ustavnisud.ba).

19. Kada je u pitanju prihvatanje nadležnosti za ocjenu ustavnosti akata koji su niže pravne snage od zakona, Ustavni sud će postupati *ad hoc*, slično kao i kod pristupa koji je imao u tim slučajevima prilikom primjene člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Naime, Ustavni sud je, ocjenjujući da li postoji njegova nadležnost u smislu člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine da odlučuje i o ustavnosti akata niže pravne snage, primjenjivao kriterije koje je razvio prilikom odlučivanja o razmatranju podzakonskih akata na osnovu nadležnosti iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. U-12/13 od 28. septembra 2023. godine, tač. 21. i 22, i U-14/23 od 18. januara 2024. godine, tač. 23–29, dostupne na www.ustavnisud.ba).

20. U vezi s tim, Ustavni sud ističe da je u svojoj praksi u predmetima koji su pokrenuti u skladu sa članom VI/3.c) Ustava BiH *ad hoc* odlučivao da li će prihvatiti nadležnost da u takvim slučajevima odlučuje o podzakonskim aktima (vidi Odluku o dopustivosti broj U-13/21 od 24. marta 2022. godine, tač. 28–40, objavljenu u "Službenom glasniku BiH" broj 22/22). U tom predmetu Ustavni sud je naglasio da bi, slijedeći praksu iz nadležnosti člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, mogao uspostaviti nadležnost jedino ukoliko bi se radilo o očitom kršenju nekog prava u vezi s pitanjem koje proizlazi iz Ustava Bosne i Hercegovine i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava ili ukoliko bi se osporenim aktom reguliralo pitanje koje nema osnov u zakonu ili ukoliko bi osporeni akt donio nenadležan organ ili ukoliko u zakonu nema osnova za donošenje takvog akta ili u slučaju da je osporeni akt izašao van okvira zakona (*idem*, tačka 40).

21. Imajući u vidu navedeno, kao i da su osporene odredbe Pravilnika donesene na osnovu osporenih odredaba Zakona o PIO-u, te da sporne odredbe Pravilnika na identičan način reguliraju sporno pitanje prava na naknadu pogrebnih troškova, kao i da se tim odredbama pokreću pitanja kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, konkretno prava na zabranu diskriminacije iz člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud smatra da je to dovoljno za zaključak da postoji nadležnost Ustavnog suda da, u smislu člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, odlučuje o ustavnosti osporene odredbe Pravilnika.

22. Stoga, imajući u vidu odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašten subjekt te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VI. Meritum

23. Podnosilac zahtjeva traži ispitivanje usklađenosti člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u i člana 2. stav 3. Pravilnika s odredbama člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju te člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

24. Međutim, imajući u vidu činjenični supstrat podnesenog zahtjeva, Ustavni sud smatra da se pitanja koja se pokreću odnose na usklađenost osporenih odredaba s pravom na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Stoga će Ustavni sud, primjenom pravila *iura novit curia* i u skladu sa svojom praksom da činjenični supstrat zahtjeva ili apelacije može podvesti pod bilo koje pravo (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-23/18 od 5. jula 2019. godine, tačka 17, dostupna na www.ustavnisud.ba), osporene odredbe ispitati u odnosu na član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

25. Član 147. stav 1. Zakona o PIO-u glasi:

(1) *U slučaju smrti korisnika penzije sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine, nasljedniku-članu uže porodice, koje izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova u visini prosječne penzije isplaćene u mjesecu prije smrti korisnika penzije.*

26. Član 2. stav (3) Pravilnika glasi:

Naknada pripada za slučaj da je korisnik mirovine imao prebivalište u Federaciji Bosne i Hercegovine ili u Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine u trenutku smrti.

Nediskriminacija

27. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

28. Član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju glasi:

Opća zabrana diskriminacije

1. *Uživanje svakog prava koje zakon predviđa mora se osigurati bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.*

2. *Javne vlasti ne smiju ni prema kome vršiti diskriminaciju po bilo kom osnovu kao što su oni spomenuti u stavu 1.*

29. Ustavni sud naglašava da član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju sadrži opći princip zabrane diskriminacije i garantira uživanje svih prava određenih zakonom, bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status. Nadalje, član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju podrazumijeva i da javni organi nikoga ne mogu diskriminirati prema bilo kojem osnovu, dakle osnovni princip nediskriminacije je proširen i na domaće zakone, a ne samo na prava garantirana Evropskom konvencijom, kako to

predviđa član 14. Evropske konvencije. Pri tome, Ustavni sud naglašava da je Evropski sud potvrdio da se pojmovi diskriminacije koja je zabranjena na osnovu člana 14. Konvencije i člana 1. Protokola broj 12 trebaju tumačiti na isti način (vidi *Sejdić i Finčić protiv Bosne i Hercegovine* [VV], presuda od 22. decembra 2009. godine, predstavke br. 27996/06 i 34836/06, tač. 55–56). Prema tome, imajući u vidu sadržaj i doseg primjene člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud smatra da u ovom postupku nije nužno dati odgovor na pitanje da li se pravo na naknadu pogrebnih troškova odnosi na "uživanje prava i sloboda" zaštićenih drugim odredbama Evropske konvencije.

30. Shodno tome, slijedeći principe iz člana 14. Evropske konvencije koja se odnosi i na primjenu člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud podsjeća na to da postoji diskriminacija ako rezultira različitim postupanjem s licima u analognim ili relevantno sličnim okolnostima (vidi *X i drugi protiv Austrije* [VV], presuda od 19. februara 2013. godine, predstavka broj 19010/07, tačka 98). Međutim, ne predstavlja svako različito postupanje ujedno i povredu člana 14. Evropske konvencije. Različito postupanje je diskriminatorno ako nema objektivnog i razumnog opravdanja, drugim riječima, ako ne teži legitimnom cilju ili ako nema razumnog odnosa proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi Evropski sud, *Guberina protiv Hrvatske*, presuda od 22. marta 2016. godine, predstavka broj 23682/13, tačka 69).

31. Država ugovornica uživa slobodu procjene pri ocjenjivanju da li razlike u inače sličnim situacijama opravdavaju različito postupanje i u kojoj mjeri. Obim te procjene će se razlikovati zavisno od okolnosti, predmeta i pozadine slučaja. Prema Evropskoj konvenciji, država obično ima široko polje procjene kada su u pitanju opće mjere ekonomske ili socijalne strategije. Zbog njihovog direktnog poznavanja svog društva i njegovih potreba, nacionalne vlasti su, u principu, u boljem položaju od međunarodnog sudije da cijene ono što je u javnom interesu na društvenim ili ekonomskim osnovama, a sud će općenito poštovati izbor politike zakonodavca osim ako je "očito bez razumnog osnova" (vidi Evropski sud, *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], presuda od 16. marta 2010. godine, predstavka broj 42184/05, tačka 61). Pri tome je važno naglasiti da se ne ograničava sloboda država ugovornica da odluče da li će uspostaviti bilo koji oblik sistema socijalnog osiguranja ili ne, ili da odaberu vrstu ili iznos naknada koje će osigurati u okviru bilo kojeg takvog sistema. Međutim, ako država odluči uspostaviti sistem naknada, to mora učiniti na način koji je u skladu sa članom 14. Evropske konvencije (vidi Evropski sud, *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 12. aprila 2006. godine, predstavke br. 65731/01 i 65900/01, tačka 53).

32. U konkretnom slučaju nesporno je da je Zakonom o PIO-u i Pravilnikom država "uspostavila sistem naknada" u koji se ubraja i pravo na naknadu pogrebnih troškova, što znači da je tim Zakonom propisano "uživanje prava određenih zakonom" u smislu člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Međutim, tim propisima u osporenim odredbama država je propisala i ograničenje za ostvarivanje tih prava, te je, stoga, zadatak Ustavnog suda da ispita da li je to u skladu sa članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

33. Ustavni sud dalje zapaža da pravo na naknadu pogrebnih troškova u smislu člana 39. Zakona o PIO-u predstavlja pravo za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika penzije. Iako je riječ o pravu korisnika penzije, ono faktički, kako proizlazi iz sadržaja Zakona o PIO-u i Pravilnika, pripada nasljedniku – članu uže porodice korisnika penzije koji je izmirio troškove sahrane. U vezi s navedenim, Ustavni sud najprije ukazuje da je Evropski sud zaključio da mjesto prebivališta predstavlja aspekt ličnog statusa u smislu člana 14. Evropske konvencije i da može predstavljati

"drugi status" u smislu standarda prava na nediskriminaciju (vidi, *op. cit.*, presudu *Carson i drugi*, tač. 70. i 71). Također, Ustavni sud ukazuje na to da je Evropski sud istakao da član 14. Evropske konvencije, u svjetlu svog cilja i prirode prava koja nastoji zaštititi, obuhvata i slučajeve u kojima se prema licu postupaju manje povoljno na osnovu statusa drugog lica ili zaštićenih osoba (vidi, *op. cit.*, presudu *Guberina*, tačka 78).

34. Nadalje, Ustavni sud zapaža da iz osporenih odredaba proizlazi da je zakonodavac prilikom reguliranja uvjeta za ostvarivanje tog prava ustanovio teritorijalni princip, odnosno kriterij prebivališta korisnika penzije u trenutku njegove smrti. Tako je osporenim odredbama člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u i člana 2. stav 3. Pravilnika pravo na naknadu pogrebnih troškova priznao samo nasljedniku – članu uže porodice onog korisnika penzije koji je u trenutku smrti imao prijavljeno prebivalište u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH. Dakle, sadržaj navedene odredbe *a contrario* upućuje da nasljedniku – članu uže porodice korisnika penzije koji je u trenutku smrti imao prijavljeno prebivalište u Republici Srpskoj ne pripada pravo na naknadu pogrebnih troškova. Prema tome, polazeći od toga da se pravo na naknadu pogrebnih troškova izvodi iz činjenice da je osiguranik bio korisnik penzije Zavoda, Ustavni sud smatra da je očigledno da se nasljednici – članovi uže porodice preminulog korisnika penzije koji je imao prebivalište u Republici Srpskoj nalaze u istoj faktičkoj situaciji kao i oni članovi porodica korisnika penzije koji su imali prebivalište u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH. Prema tome, Ustavni sud smatra da nema razloga da ne prihvati da je u konkretnom slučaju na osnovu odredaba člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u i člana 2. stav 3. Pravilnika uspostavljen različit tretman u pogledu uvjeta za ostvarivanje prava propisanih Zakonom i Pravilnikom.

35. S obzirom na to, Ustavnom sudu preostaje da razmotri da li je nejednako postupanje na osnovu prebivališta u trenutku smrti korisnika penzije imalo objektivno i razumno opravdanje. U tom pogledu, Ustavni sud ukazuje na to da moraju biti ispunjena dva uvjeta kako bi različit tretman bio objektivno i razumno opravdan: a) princip različitog tretmana se može primijeniti u svrhu postizanja legitimnog cilja i b) mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između primijenjenih sredstava i cilja čijem se ostvarenju teži.

36. U pogledu pitanja da li je različito postupanje slijedilo legitiman cilj, Ustavni sud zapaža da je Vlada FBiH kao opravdanje za osporene odredbe navela da je cilj zakonodavca prilikom reguliranja teritorijalnog principa bio da zaštiti finansijsku stabilnost Federacije BiH, nosioca osiguranja, stabilnost isplate penzija te ekonomsku stabilnost uopće. Taj legitiman interes je, kako je navedeno, posebno bio izražen u slučajevima ostvarivanja tzv. srazmjerne penzije između entiteta Federacija BiH i Republika Srpska. Prema navodima Vlade FBiH, radi se o desecima hiljada lica koja ostvaruju pravo na dvije penzije, tj. dio iz Federacije BiH i dio iz Republike Srpske, pri čemu je u većem broju tih slučajeva pretežit dio staža bio ostvaren u Republici Srpskoj a svega nekoliko mjeseci u Federaciji BiH. Osim toga, Vlada FBiH je ukazala i na mogućnosti da bi kod srazmjernih penzija većina zahtjeva za isplatu naknade bila upućivana Zavodu zbog veće prosječne penzije u Federaciji BiH. Također je ukazala da bi postojala mogućnost zloupotrebe jer bi članovi porodica naknadu mogli zahtijevati u oba entiteta.

37. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da posmrtnina predstavlja novo pravo koje je uvedeno Zakonom o PIO-u i čiji je cilj da dio troškova sahrane snosi PIO. Pri tome, Ustavni sud zapaža da pitanje uvjeta za ostvarivanje prava na naknadu pogrebnih troškova predstavlja odraz stanja penzijskog sistema i procjene potrebnih sredstava za finansiranje svih prava koja pripadaju korisnicima penzije. U skladu s tim, Ustavni sud smatra da vlasti stoga moraju biti u mogućnosti da definiraju posebne

kriterije za ostvarivanje koristi od takve naknade. Naročito se ne može od javnih vlasti tražiti da ostvarivanje tog prava bude na štetu stabilnosti penzijskog sistema u situaciji kada postoji velik broj korisnika srazmjerne penzije. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je različit tretman, propisan spornim odredbama Zakona i Pravilnika, zasnovan na legitimnom cilju koji se ogleda u potrebi zaštite stabilnosti penzijskog sistema. U tom pogledu, Ustavni sud ponavlja da je javna vlast svakako u boljoj poziciji od sudija Ustavnog suda da riješi pitanja koja se odnose na to ko će imati pravo na naknadu pogrebnih troškova, koliki će biti iznos koji se isplaćuje po tom osnovu, te da propiše uvjete pod kojim određena lica mogu ostvarivati ta prava. Prema tome, Ustavni sud smatra da navedeni razlozi doista spadaju u slobodno polje procjene nadležne vlasti pa Ustavni sud nema razloga da ne prihvati da je u konkretnom slučaju različit tretman koji proizlazi iz osporenih odredaba zasnovan na legitimnom cilju.

38. Na kraju, Ustavni sud treba da odgovori na pitanje da li se uspostavlja pravična ravnoteža između javnog interesa i zaštite prava pojedinaca, odnosno u konkretnom slučaju nasljednika ili članova uže porodice preminulih korisnika penzije koji su u trenutku smrti imali prebivalište u Republici Srpskoj. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da odredbe kojima su javne vlasti nastojale propisati prebivalište kao ograničavajući uvjet za ostvarivanje prava na naknadu pogrebnih troškova ipak ne zadovoljavaju princip proporcionalnosti. Naime, Ustavni sud zapaža da i pored nesporne činjenice da postoji velik broj srazmjernih penzija, izgledne su situacije u kojima postoje korisnici penzija koji su svoje pravo na penziju u cijelosti ostvarili kod Zavoda, a njihovo posljednje prebivalište je u Republici Srpskoj. U takvim pravnim i faktičkim situacijama njihovi nasljednici odnosno članovi uže porodice neće biti u mogućnosti da ostvare pravo na tu naknadu pod jednakim uvjetima kao i članovi uže porodice preminulih korisnika koji su imali posljednje prebivalište u Federaciji BiH odnosno u Brčko distriktu BiH. Naročito je moguće da zbog takvog svog statusa to pravo neće biti u mogućnosti da ostvare ni u Republici Srpskoj jer nisu bili korisnici penzije. Takva lica, odnosno njihovi nasljednici će, isključivo zbog svog prebivališta, biti dovedena u neravnopravan položaj iako je vidljivo da se ostvarivanje prava na naknadu pogrebnih troškova primarno vezuje za status korisnika penzije. U tom pogledu, Ustavni sud zapaža da osporene odredbe člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u i člana 2. stav 3. Pravilnika mogu proizvesti posljedice na ostvarivanje prava za lica koja se nalaze van kategorije korisnika srazmjerne penzije zbog kojih su te odredbe ustanovljene. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je dužnost javnih vlasti da uspostave jasne kriterije za određivanje kome će se isplaćivati ta naknada, bez dovođenja bilo koje grupe u neravnopravan položaj. Prema tome, Ustavni sud smatra da ne postoji razumno i objektivno opravdanje za različit tretman u konkretnom slučaju, odnosno da nije postignut razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti.

39. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da osporene odredbe člana 147. stav 1. Zakona o PIO-u i člana 2. stav 3. Pravilnika nisu u skladu s pravom na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je potrebno osporene odredbe ukinuti u smislu člana 61. st. (2) i (3) Pravila.

Ostali navodi

40. S obzirom na već usvojene zaključke, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno ispitivati navode podnosioca zahtjeva kojima je osporio ustavnost osporenih odredaba s aspekta člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju te člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

VII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da član 147. stav 1. Zakona o PIO-u u dijelu u kojem je propisano "sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine" te član 2. stav 3. Pravilnika nisu u skladu sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju jer se njima ne uspostavlja razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti.

42. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 61. st. (2) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-5/24**, rješavajući zahtjev **Kantonalnog suda u Sarajevu**, na temelju članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14 i 47/23), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 30. svibnja 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu **Kantonalnog suda u Sarajevu (sudac Adi Isaković)** za ocjenu ustavnosti članka 147. stavak 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH" br. 13/18, 93/19 – odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH, 90/21, 19/22 i 42/23 – odluka USFBiH) i članka 2. stavak 3. Pravilnika o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/18 i 48/22),

utvrđuje se da članak 147. stavak 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH" br. 13/18, 93/19 – odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH, 90/21, 19/22 i 42/23 – odluka USFBiH) u dijelu u kojem je propisano "sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine" te članak 2. stavak 3. Pravilnika o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/18 i 48/22) nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Sukladno članku 61. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, ukidaju se:

- članak 147. stavak 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH" br. 13/18, 93/19 – odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH, 90/21, 19/22 i 42/23 – odluka USFBiH) u dijelu u kojem je propisano "sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine" i

- članak 2. stavak 3. Pravilnika o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/18 i 48/22).

Sukladno članku 61. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, članak 147. stavak 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH" br. 13/18, 93/19 –

odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH, 90/21, 19/22 i 42/23 – odluka USFBiH) u dijelu u kojem je propisano "sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine" te članak 2. stavak 3. Pravilnika o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/18 i 48/22) prestaju važiti narednog dana od dana objave odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Odluku objavit će u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Kantonalni sud u Sarajevu, sudac Adi Isaković (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 11. ožujka 2024. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 147. stavak 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH" br. 13/18, 93/19 – odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH, 90/21, 19/22 i 42/23 – odluka USFBiH; u daljnjem tekstu: Zakon o MIO) i članka 2. stavak 3. Pravilnika o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/18 i 48/22; u daljnjem tekstu: Pravilnik) s odredbama članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te članka II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, od Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zastupnički dom), Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH), koju zastupa Ured za suradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom (u daljnjem tekstu: Ured za zastupanje), zatraženo je u razdoblju od 28. ožujka do 1. travnja 2024. godine da u roku od 30 dana od prijema dopisa dostave odgovor na zahtjev.

3. Vlada FBiH je putem Ureda za zastupanje 23. travnja 2024. godine dostavila odgovor na zahtjev. Zastupnički dom i Dom naroda u ostavljenom roku nisu dostavili odgovor na zahtjev.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelj zahtjeva traži od Ustavnog suda da ispita jesu li članak 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članak 2. stavak 3. Pravilnika sukladni odredbama članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te članka II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju. Obrazlažući zahtjev, podnositelj je naveo da iz sadržaja osporenih odredaba proizlazi da nasljedniku, odnosno članu uže obitelji korisnika mirovine koji izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova u visini prosječne mirovine isplaćene u mjesecu prije smrti korisnika mirovine. Zatim je ukazao na to da se ta naknada dodjeljuje samo u slučaju kada je korisnik mirovine imao prijavljeno prebivalište u Federaciji BiH ili Brčko distriktu BiH. U svezi s tim, podnositelj je naveo da bi primjenom citiranih odredaba Zakona o MIO-u i Pravilnika tužba u sporu trebala biti odbijena kao neutemeljena jer su organi uprave pravilno primijenili odredbe koje su bile na snazi. Međutim, Kantonalni sud smatra da se postavlja pitanje usklađenosti osporenih odredaba s odredbama Ustava i Europske konvencije na koje je ukazao.

b) Činjenice predmeta glede kojeg je podnesen zahtjev

5. Stana Mališ (u daljnjem tekstu: tužiteljica) supruga je preminulog Radmila Mališa koji je bio korisnik mirovine Federalnog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje Mostar (u daljnjem tekstu: Zavod) i koji je u trenutku smrti imao prijavljeno prebivalište u Republici Srpskoj. Ona je tijekom 2020. godine Zavodu – Kantonalna administrativna služba za Kanton Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kantonalna služba) pravovremeno podnijela zahtjev za naknadu pogrebnih troškova na temelju članka 147. Zakona o MIO-u. Prvostupanjski i drugostupanjski organ Zavoda su tužiteljičin zahtjev odbili jer njezin suprug, sukladno članku 147. stavak 1. Zakona o MIO-u, nije imao prebivalište u Federaciji BiH ili Brčko distriktu BiH.

6. Kantonalni sud je u predmetima br. 09 0 U 040176 21 U i 09 0 U 041936 22 uvažio tužiteljičine tužbe, poništio osporene odluke Zavoda i predmet vratio prvostupanjskom organu na ponovno odlučivanje. Kantonalni sud je smatrao da prebivalište ne može biti osnova za "povlašten položaj" i da je došlo do kršenja odredaba o nediskriminaciji iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

7. Tužiteljica je 12. siječnja 2022. godine Zavodu podnijela zahtjev za naknadu pogrebnih troškova, ali je Kantonalna služba Rješenjem broj FZ3/5/3-45-9-1532-20/21 od 25. listopada 2023. godine odbila tužiteljičin zahtjev.

8. Protiv tog rješenja tužiteljica je podnijela tužbu u kojoj je predložila da Kantonalni sud poništi prvostupanjski i drugostupanjski upravni akt i sam meritorno riješi upravnu stvar cijeneći nepoštovanje ranijih sudskih odluka kroz kršenje načela ravnopravnosti i nediskriminacije. Pri tome se pozvala i na Preporuku ombudsmana upućenu Vladi Federacije Bosne i Hercegovine kojom je ukazano na diskriminatorску odredbu članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članka 2. stavak 3. Pravilnika u odnosu na korisnike mirovine s prebivalištem u Republici Srpskoj.

9. Institucija ombudsmana za ljudska prava u Bosni i Hercegovini je Vladi FBiH izdala Inicijativu za izmjenu članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u broj P-156/21 od 27. svibnja 2021. godine (informacija dostupna ovdje). Inicijativom je ukazano na to da je "s ciljem otklanjanja nejednakog tretmana korisnika mirovine s prebivalištem u Republici Srpskoj potrebno izmijeniti članak 147. stavak 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju tako da se iza riječi 'sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine' dodaju riječi 'ili Republici Srpskoj'. Nakon usvajanja izmjene i dopune navedenog članka potrebno je pristupiti i izmjeni članka 2. stavak 3. Pravilnika o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine broj UOFZ-554/18 od 27. veljače 2018. godine, i to na način da se ona uskladi s usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju".

10. Tužena je u odgovoru na tužbu navela da ona nije zakonodavac i da nije u situaciji navoditi razloge zbog čega je članak 147. stavak 1. Zakona o MIO-u formuliran na takav način, te smatra da nije došlo do kršenja tužiteljičinog prava na imovinu i/ili nediskriminaciju.

c) Odgovori na zahtjev

11. Vlada FBiH je navela da su odredbe članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članka 2. stavak 3. Pravilnika usklađene s odredbama Ustava BiH i Europskom konvencijom te da se tim odredbama ne krši pravo na imovinu i pravo na slobodu kretanja i prebivališta. U tom pogledu je navela da se pravo na pogrebninu može smatrati imovinom u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Međutim, smatra da ne postoji niti jedan razlog zbog kojeg bi primjena članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u dovela do potrebe da Ustavni sud to pravo ispituje prema standardima prava na imovinu. U svezi s tim, ukazuje da se

zakonodavac, sukladno svojoj nadležnosti, opredijelio da pitanje naknade pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine veže za prebivalište na teritoriju Federacije BiH i Brčko distrikta BiH. Smatra da je takav način reguliranja imao legitiman cilj, a to je da zaštiti financijsku stabilnost Federacije BiH, stabilnost nositelja osiguranja, stabilnost isplate mirovina te ekonomsku stabilnost uopće. Taj legitiman interes je, kako je navedeno, posebno bio izražen u slučajevima ostvarivanja tzv. razmjerne mirovine između entiteta Federacija BiH i Republika Srpska jer se radi o desecima tisuća osoba koje ostvaruju pravo na dvije mirovine, tj. dio iz Federacije BiH i dio iz Republike Srpske, pri čemu je u većini tih slučajeva veći dio staža bio ostvaren u Republici Srpskoj a svega nekoliko mjeseci u Federaciji BiH. S obzirom na to, Vlada FBiH smatra da je sasvim logično da se u slučaju smrti korisnika i naknada treba ostvariti u Republici Srpskoj a ne u Federaciji BiH. Prema ocjeni Vlade FBiH, ukoliko se pravo na pogrebninu ne bi vezalo za prebivalište, onda bi u slučaju smrti korisnika razmjerna mirovina bila dana mogućnost izbora članu obitelji preminulog korisnika gdje će to pravo ostvarivati, ali ne postoji niti jedan kriterij ili podzakonski akt koji bi odredio tko će od nositelja osiguranja isplatiti tu naknadu. Također navodi da zbog činjenice da je visina prosječne mirovine kriterij prema kojem se utvrđuje visina naknade pogrebnih troškova i da je u Federaciji BiH prosječna mirovina znatno veća, to je sasvim jasno da bi svi zahtjevi bili upućivani Zavodu a ne Fondu za mirovinsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske. Osim toga, smatra da postoji mogućnost zlouporaba jer bi članovi obitelji preminulog korisnika mogli naknadu pogrebnih troškova zahtijevati u oba entiteta, što bi bilo teško spriječiti jer su nositelji osiguranja u entitetima potpuno autonomni. Pri tome posebno naglašava da bi u slučaju izmjene postojećih zakona pitanje ostvarivanja prava na naknadu pogrebnih troškova bilo potpuno neuređeno, što bi dovelo do negativnih financijskih posljedica za Federaciju BiH kao nositelja osiguranja i otvorilo mogućnost za zlouporabe. Prema tome, Vlada FBiH smatra da se zakonodavac, s ciljem zaštite financijske stabilnosti Federacije BiH, osporenim odredbama umiješao u pravo osoba koje podnose zahtjev na način da je to bilo utemeljeno na zakonu i opravdano javnim interesom, te da postoji odnos razmjernosti između cilja i ograničenja o kojem je bilo riječi. S obzirom na to, Vlada FBiH smatra da su osporene odredbe sukladne odredbama Ustava BiH i Europske konvencije.

IV. Relevantni propisi

12. **Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju** ("Službene novine Federacije BiH" br. 13/18, 93/19 – odluka USFBiH, 94/20 – rješenje USFBiH, 90/21, 19/22 i 42/23 – odluka USFBiH) u relevantnom dijelu glasi:

*Članak 1.**(Predmet zakona)*

Ovim zakonom uređuje se obavezno mirovinsko i invalidsko osiguranje na temelju međugeneracijske solidarnosti (u daljnjem tekstu: obavezno osiguranje) i dobrovoljno mirovinsko i invalidsko osiguranje za osobe koja nisu obavezno osigurana po ovom zakonu (u daljnjem tekstu: dobrovoljno osiguranje), kao i prava i obaveze na osnovu tih osiguranja.

*Članak 39. točka c)**(Prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja)*

Prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja sukladno ovom zakonu su:

c) za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika starosne ili invalidske mirovine – obiteljska mirovina i pravo na naknadu pogrebnih troškova sukladno ovom zakonu,

Članak 147.
(Posmrtnina)

(1) U slučaju smrti korisnika mirovine sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine, nasljedniku-članu uže obitelji, koje izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova u visini prosječne mirovine isplaćene u mjesecu prije smrti korisnika mirovine.

(2) Zahtjev za naknadu troškova sahrane podnosi se u roku od tri mjeseca od dana smrti korisnika mirovine.

(3) Postupak i potrebnu dokumentaciju za ostvarivanje naknada iz stavka (1) ovog članka, uredit će nositelj osiguranja svojim aktom, na koji suglasnost daje Vlada Federacije.

13. Pravilnik o naknadi pogrebnih troškova u slučaju smrti korisnika mirovine ("Službene novine Federacije BiH" br. 47/18 i 48/22)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2.

Naknada se ostvaruje u Federalnom zavodu za mirovinsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: Federalni zavod).

Umrli korisnik, po osnovi čije smrti se ostvaruje naknada, je korisnik mirovine koji je pravo na mirovinu ostvario u Federalnom zavodu i čija smrt je nastupila u vremenu od 01.03.2018. (dan stupanja na snagu Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju - "Službene novine Federacije BiH", broj 13/2018), a isplata naknade se vrši sa Jedinstvenog računa riznice.

Naknada pripada za slučaj da je korisnik mirovine imao prebivalište u Federaciji Bosne i Hercegovine ili u Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine u trenutku smrti.

Naknada pripada u visini prosječne mirovine isplaćene u Federalnom zavodu u mjesecu prije smrti korisnika mirovine.

Članak 3. stavak (1)

Pravo na naknadu ima nasljednik - član uže obitelji koji izmiri troškove pogreba.

V. Dopustivost

14. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine.

15. Članak VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

c) Ustavni sud će imati nadležnost za pitanja koja mu podnese bilo koji sud u Bosni i Hercegovini, a koja se tiču toga je li neki zakon o čijoj valjanosti ovisi njegova odluka sukladno ovom Ustavu, s Europskom konvencijom za ljudska prava i temeljne slobode i njezinim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili koja se tiču postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

16. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je Kantonalni sud (sudac Adi Isaković), što znači da je zahtjev podnijela ovlaštena osoba iz članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-5/10 od 26. studenog 2010. godine, toč. 7.–14., objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/11).

17. U odnosu na zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbe članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u, Ustavni sud smatra da nije sporno da postoji nadležnost Ustavnog suda jer je osporena odredba zakona.

18. S druge strane, u odnosu na zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbe članka 2. stavak 3. Pravilnika koji je donio Zavod, uz suglasnost Vlade FBiH, Ustavni sud podsjeća da članak VI/3.(c) Ustava BiH eksplicitno ne propisuje nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje ustavnost pravnih akata niže snage od zakona. U tom pogledu, Ustavni sud najprije naglašava da je u članku VI/3.(c) Ustava BiH Ustavnom sudu dana znatno šira nadležnost u odnosu

na ispitivanje zakonskih akata svih razina vlasti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj U-19/16 od 30. ožujka 2017. godine, toč. 31.–33., dostupna na www.ustavnisud.ba), kao i u odnosu na ocjenu njihove kompatibilnosti s odredbama Ustava BiH i zakonima Bosne i Hercegovine, te razmatranje postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje na svoju bogatu praksu ocjene kantonalnih zakona, koju je izgradio primjenom članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, za razliku od članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine kada se proglašavao nenadležnim za ocjenu ustavnosti kantonalnih propisa. U odlukama br. U-8/12 i U-16/14 Ustavni sud je ispitivao ustavnost kantonalnih propisa o sudskim pristojbama, potom je u Odluci broj U-6/15 ocjenjivao ustavnost kantonalnog zakona o taksi-prijevozu, dok je u odlukama br. U-22/18, U-10/21 i U-9/22 Ustavni sud ispitivao usklađenost kantonalnih zakona o visokom obrazovanju s Ustavom Bosne i Hercegovine (sve odluke su dostupne na www.ustavnisud.ba).

19. Kada je u pitanju prihvatanje nadležnosti za ocjenu ustavnosti akata koji su niže pravne snage od zakona, Ustavni sud će postupati *ad hoc*, slično kao i kod pristupa koji je imao u tim slučajevima prilikom primjene članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine. Naime, Ustavni sud je, ocjenjujući postoji li njegova nadležnost u smislu članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine da odlučuje i o ustavnosti akata niže pravne snage, primjenjivao kriterije koje je razvio prilikom odlučivanja o razmatranju podzakonskih akata na temelju nadležnosti iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. U-12/13 od 28. rujna 2023. godine, toč. 21. i 22., i U-14/23 od 18. siječnja 2024. godine, toč. 23.–29., dostupne na www.ustavnisud.ba).

20. U svezi s tim, Ustavni sud ističe da je u svojoj praksi u predmetima koji su pokrenuti sukladno članku VI/3.(c) Ustava BiH *ad hoc* odlučivao hoće li prihvatiti nadležnost da u takvim slučajevima odlučuje o podzakonskim aktima (vidi Odluku o dopustivosti broj U-13/21 od 24. ožujka 2022. godine, toč. 28.–40., objavljenu u "Službenom glasniku BiH" broj 22/22). U tom predmetu Ustavni sud je naglasio da bi, slijedeći praksu iz nadležnosti članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, mogao uspostaviti nadležnost jedino ukoliko bi se radilo o očitom kršenju nekog prava u svezi s pitanjem koje proizlazi iz Ustava Bosne i Hercegovine i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava ili ukoliko bi se osporenim aktom reguliralo pitanje koje nema osnovu u zakonu ili ukoliko bi osporeni akt donio nenadležan organ ili ukoliko u zakonu nema osnove za donošenje takvog akta ili u slučaju da je osporeni akt izašao izvan okvira zakona (*idem*, točka 40.).

21. Imajući u vidu navedeno, kao i da su osporene odredbe Pravilnika donesene na temelju osporenih odredaba Zakona o MIO-u, te da sporne odredbe Pravilnika na identičan način reguliraju sporno pitanje prava na naknadu pogrebnih troškova, kao i da se tim odredbama pokreću pitanja kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Europskom konvencijom, konkretno prava na zabranu diskriminacije iz članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud smatra da je to dovoljno za zaključak da postoji nadležnost Ustavnog suda da, u smislu članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, odlučuje o ustavnosti osporene odredbe Pravilnika.

22. Stoga, imajući u vidu odredbe članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašten subjekt te da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VI. Meritum

23. Podnositelj zahtjeva traži ispitivanje usklađenosti članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članka 2. stavak 3. Pravilnika s odredbama članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju te članka II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju.

24. Međutim, imajući u vidu činjenični supstrat podnesenog zahtjeva, Ustavni sud smatra da se pitanja koja se pokreću odnose na usklađenost osporenih odredaba s pravom na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju. Stoga će Ustavni sud, primjenom pravila *iura novit curia* i sukladno svojoj praksi da činjenični supstrat zahtjeva ili apelacije može podvesti pod bilo koje pravo (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-23/18 od 5. srpnja 2019. godine, točka 17., dostupna na www.ustavnisud.ba), osporene odredbe ispitati u odnosu na članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

25. Članak 147. stavak 1. Zakona o MIO-u glasi:

(1) *U slučaju smrti korisnika mirovine sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine, nasljedniku-članu uže obitelji, koje izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova u visini prosječne mirovine isplaćene u mjesecu prije smrti korisnika mirovine.*

26. Članak 2. stavak (3) Pravilnika glasi:

Naknada pripada za slučaj da je korisnik mirovine imao prebivalište u Federaciji Bosne i Hercegovine ili u Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine u trenutku smrti.

Nediskriminacija

27. Članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.

28. Članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju glasi:

Opća zabrana diskriminacije

1. *Uživanje svakog prava koje zakon predviđa mora se osigurati bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.*

2. *Javne vlasti ne smiju ni prema kome vršiti diskriminaciju po bilo kojoj osnovi kao što su one spomenute u stavku 1.*

29. Ustavni sud naglašava da članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju sadrži opće načelo zabrane diskriminacije i garantira uživanje svih prava određenih zakonom, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status. Nadalje, članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju podrazumijeva i da javni organi nikoga ne mogu diskriminirati prema bilo kojoj osnovi, dakle temeljno načelo nediskriminacije je prošireno i na domaće zakone, a ne samo na prava garantirana Europskom konvencijom, kako to predviđa članak 14. Europske konvencije. Pri tome, Ustavni sud naglašava da je Europski sud potvrdio da se pojmovi diskriminacije koja je zabranjena temeljem članka 14. Konvencije i članka 1. Protokola broj 12 trebaju tumačiti na isti način (vidi *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine* [VV], presuda od 22.

prosinca 2009. godine, predstavke br. 27996/06 i 34836/06, toč. 55.–56.). Prema tome, imajući u vidu sadržaj i doseg primjene članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud smatra da u ovom postupku nije nužno dati odgovor na pitanje odnosi li se pravo na naknadu pogrebnih troškova na "uživanje prava i sloboda" zaštićenih drugim odredbama Europske konvencije.

30. Shodno tome, slijedeći načela iz članka 14. Europske konvencije koja se odnosi i na primjenu članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud podsjeća na to da postoji diskriminacija ako rezultira različitim postupanjem s osobama u analognim ili relevantno sličnim okolnostima (vidi *X i drugi protiv Austrije* [VV], presuda od 19. veljače 2013. godine, predstavka broj 19010/07, točka 98.). Međutim, ne predstavlja svako različito postupanje ujedno i povredu članka 14. Europske konvencije. Različito postupanje je diskriminatorno ako nema objektivnog i razumnog opravdanja, drugim riječima, ako ne teži legitimnom cilju ili ako nema razumnog odnosa proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi Europski sud, *Guberina protiv Hrvatske*, presuda od 22. ožujka 2016. godine, predstavka broj 23682/13, točka 69.).

31. Država ugovornica uživa slobodu procjene pri ocjenjivanju opravdavaju li razlike u inače sličnim situacijama različito postupanje i u kojoj mjeri. Opseg te procjene će se razlikovati ovisno o okolnostima, predmetu i pozadini slučaja. Prema Europskoj konvenciji, država obično ima široko polje procjene kada su u pitanju opće mjere ekonomske ili socijalne strategije. Zbog njihovog izravnog poznavanja svog društva i njegovih potreba, nacionalne vlasti su, u načelu, u boljem položaju od međunarodnog suca da cijene ono što je u javnom interesu na društvenim ili ekonomskim osnovama, a sud će općenito poštovati izbor politike zakonodavca osim ako je "očito bez razumne osnove" (vidi Europski sud, *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], presuda od 16. ožujka 2010. godine, predstavka broj 42184/05, točka 61.). Pri tome je važno naglasiti da se ne ograničava sloboda država ugovornica da odluče hoće li uspostaviti bilo koji oblik sustava socijalnog osiguranja ili ne, ili da odaberu vrstu ili iznos naknada koje će osigurati u okviru bilo kojeg takvog sustava. Međutim, ako država odluči uspostaviti sustav naknada, to mora učiniti na način koji je sukladan članku 14. Europske konvencije (vidi Europski sud, *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 12. travnja 2006. godine, predstavke br. 65731/01 i 65900/01, točka 53.).

32. U konkretnom slučaju nesporno je da je Zakonom o MIO-u i Pravilnikom država "uspostavila sustav naknada" u koji se ubraja i pravo na naknadu pogrebnih troškova, što znači da je tim Zakonom propisano "uživanje prava određenih zakonom" u smislu članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju. Međutim, tim propisima u osporenim odredbama država je propisala i ograničenje za ostvarivanje tih prava, te je, stoga, zadaća Ustavnog suda ispitati je li to sukladno članku 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

33. Ustavni sud dalje zapaža da pravo na naknadu pogrebnih troškova u smislu članka 39. Zakona o MIO-u predstavlja pravo za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika mirovine. Iako je riječ o pravu korisnika mirovine, ono faktički, kako proizlazi iz sadržaja Zakona o MIO-u i Pravilnika, pripada nasljedniku – članu uže obitelji korisnika mirovine koji je izmirio troškove sahrane. U svezi s navedenim, Ustavni sud najprije ukazuje da je Europski sud zaključio da mjesto prebivališta predstavlja aspekt osobnog statusa u smislu članka 14. Europske konvencije i da može predstavljati "drugi status" u smislu standarda prava na nediskriminaciju (vidi, *op. cit.*, presudu *Carson i drugi*, toč. 70. i 71.). Također, Ustavni sud ukazuje na to da je Europski sud istaknuo da članak 14. Europske konvencije, u svjetlu svog cilja i prirode prava koja nastoji zaštititi, obuhvaća i slučajeve u kojima

se prema osobi postupa manje povoljno na osnovi statusa druge osobe ili zaštićenih osobina (vidi, *op. cit.*, presudu *Guberina*, točka 78.).

34. Nadalje, Ustavni sud zapaža da iz osporenih odredaba proizlazi da je zakonodavac prilikom reguliranja uvjeta za ostvarivanje tog prava ustanovio teritorijalno načelo, odnosno kriterij prebivališta korisnika mirovine u trenutku njegove smrti. Tako je osporenim odredbama članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članka 2. stavak 3. Pravilnika pravo na naknadu pogrebnih troškova priznao samo nasljedniku – članu uže obitelji onog korisnika mirovine koji je u trenutku smrti imao prijavljeno prebivalište u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH. Dakle, sadržaj navedene odredbe *a contrario* upućuje da nasljedniku – članu uže obitelji korisnika mirovine koji je u trenutku smrti imao prijavljeno prebivalište u Republici Srpskoj ne pripada pravo na naknadu pogrebnih troškova. Prema tome, polazeći od toga da se pravo na naknadu pogrebnih troškova izvodi iz činjenice da je osiguranik bio korisnik mirovine Zavoda, Ustavni sud smatra da je očigledno da se nasljednici – članovi uže obitelji preminulog korisnika mirovine koji je imao prebivalište u Republici Srpskoj nalaze u istoj faktičkoj situaciji kao i oni članovi obitelji korisnika mirovine koji su imali prebivalište u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH. Prema tome, Ustavni sud smatra da nema razloga da ne prihvati da je u konkretnom slučaju na temelju odredaba članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članka 2. stavak 3. Pravilnika uspostavljen različit tretman glede uvjeta za ostvarivanje prava propisanih Zakonom i Pravilnikom.

35. S obzirom na to, Ustavnom sudu preostaje razmotriti je li nejednako postupanje na temelju prebivališta u trenutku smrti korisnika mirovine imalo objektivno i razumno opravdanje. U tom pogledu, Ustavni sud ukazuje na to da moraju biti ispunjena dva uvjeta kako bi različit tretman bio objektivno i razumno opravdan: a) načelo različitog tretmana se može primijeniti u svrhu postizanja legitimnog cilja i b) mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između primijenjenih sredstava i cilja čijem se ostvarenju teži.

36. Glede pitanja je li različito postupanje slijedilo legitiman cilj, Ustavni sud zapaža da je Vlada FBiH kao opravdanje za osporene odredbe navela da je cilj zakonodavca prilikom reguliranja teritorijalnog načela bio da zaštiti financijsku stabilnost Federacije BiH, nositelja osiguranja, stabilnost isplate mirovina te ekonomsku stabilnost uopće. Taj legitiman interes je, kako je navedeno, posebno bio izražen u slučajevima ostvarivanja tzv. razmjernih mirovina između entiteta Federacija BiH i Republika Srpska. Prema navodima Vlade FBiH, radi se o desecima tisuća osoba koje ostvaruju pravo na dvije mirovine, tj. dio iz Federacije BiH i dio iz Republike Srpske, pri čemu je u većem broju tih slučajeva pretežit dio staža bio ostvaren u Republici Srpskoj a svega nekoliko mjeseci u Federaciji BiH. Osim toga, Vlada FBiH je ukazala i na mogućnosti da bi kod razmjernih mirovina većina zahtjeva za isplatu naknade bila upućivana Zavodu zbog veće prosječne mirovine u Federaciji BiH. Također je ukazala da bi postojala mogućnost zlorabe jer bi članovi obitelji naknadu mogli zahtijevati u oba entiteta.

37. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da posmrtnina predstavlja novo pravo koje je uvedeno Zakonom o MIO-u i čiji je cilj da dio troškova sahrane snosi MIO. Pri tome, Ustavni sud zapaža da pitanje uvjeta za ostvarivanje prava na naknadu pogrebnih troškova predstavlja odraz stanja mirovinskog sustava i procjene potrebnih sredstava za financiranje svih prava koja pripadaju korisnicima mirovine. Sukladno tome, Ustavni sud smatra da vlasti stoga moraju biti u mogućnosti definirati posebne kriterije za ostvarivanje koristi od takve naknade. Naročito se ne može od javnih vlasti tražiti da ostvarivanje tog prava bude na štetu stabilnosti mirovinskog sustava u situaciji kada postoji velik broj korisnika razmjernih mirovina. Imajući u vidu navedeno,

Ustavni sud smatra da je različit tretman, propisan spornim odredbama Zakona i Pravilnika, utemeljen na legitimnom cilju koji se ogleda u potrebi zaštite stabilnosti mirovinskog sustava. U tom pogledu, Ustavni sud ponavlja da je javna vlast svakako u boljoj poziciji od sudaca Ustavnog suda da riješi pitanja koja se odnose na to tko će imati pravo na naknadu pogrebnih troškova, koliki će biti iznos koji se isplaćuje po toj osnovi, te da propiše uvjete pod kojim određene osobe mogu ostvarivati ta prava. Prema tome, Ustavni sud smatra da navedeni razlozi doista spadaju u slobodno polje procjene nadležne vlasti pa Ustavni sud nema razloga da ne prihvati da je u konkretnom slučaju različit tretman koji proizlazi iz osporenih odredaba utemeljen na legitimnom cilju.

38. Na kraju, Ustavni sud treba odgovoriti na pitanje uspostavlja li se pravična ravnoteža između javnog interesa i zaštite prava pojedinaca, odnosno u konkretnom slučaju nasljednika ili članova uže obitelji preminulih korisnika mirovine koji su u trenutku smrti imali prebivalište u Republici Srpskoj. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da odredbe kojima su javne vlasti nastojale propisati prebivalište kao ograničavajući uvjet za ostvarivanje prava na naknadu pogrebnih troškova ipak ne zadovoljavaju načelo proporcionalnosti. Naime, Ustavni sud zapaža da i pored nesporne činjenice da postoji velik broj razmjernih mirovina, izgledne su situacije u kojima postoje korisnici mirovina koji su svoje pravo na mirovinu u cijelosti ostvarili kod Zavoda, a njihovo posljednje prebivalište je u Republici Srpskoj. U takvim pravnim i faktičkim situacijama njihovi nasljednici odnosno članovi uže obitelji neće biti u mogućnosti ostvariti pravo na tu naknadu pod jednakim uvjetima kao i članovi uže obitelji preminulih korisnika koji su imali posljednje prebivalište u Federaciji BiH odnosno u Brčko distriktu BiH. Naročito je moguće da zbog takvog svog statusa to pravo neće biti u mogućnosti ostvariti ni u Republici Srpskoj jer nisu bili korisnici mirovine. Takve osobe, odnosno njihovi nasljednici će, isključivo zbog svog prebivališta, biti dovedene u neravnan položaj iako je vidljivo da se ostvarivanje prava na naknadu pogrebnih troškova primarno vezuje za status korisnika mirovine. U tom pogledu, Ustavni sud zapaža da osporene odredbe članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članka 2. stavak 3. Pravilnika mogu proizvesti posljedice na ostvarivanje prava za osobe koje se nalaze izvan kategorije korisnika razmjernih mirovina zbog kojih su te odredbe ustanovljene. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je dužnost javnih vlasti da uspostave jasne kriterije za određivanje kome će se isplaćivati ta naknada, bez dovođenja bilo koje skupine u neravnan položaj. Prema tome, Ustavni sud smatra da ne postoji razumno i objektivno opravdanje za različit tretman u konkretnom slučaju, odnosno da nije postignut razuman odnos proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti.

39. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da osporene odredbe članka 147. stavak 1. Zakona o MIO-u i članka 2. stavak 3. Pravilnika nisu sukladne pravu na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je potrebno osporene odredbe ukinuti u smislu članka 61. st. (2) i (3) Pravila.

Ostali navodi

40. S obzirom na već usvojene zaključke, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno ispitivati navode podnositelja zahtjeva kojima je osporio ustavnost osporenih odredaba s aspekta članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju te članka II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju.

VII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da članak 147. stavak 1. Zakona o PIO-u u dijelu u kojem je propisano "sa prebivalištem u Federaciji ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine" te članak 2. stavak 3. Pravilnika nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju jer se njima ne uspostavlja razuman odnos proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti.

42. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 61. st. (2) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Sukladno članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom zasjedanju, u predmetu broj **У-5/24**, rješavajući zahtjev **Кантоналног суда у Сарајеву**, на основу члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14 и 47/23), у саставу:

Валерија Галић, председница
Мирсад Ђеман, потпредседник
Helen Keller, потпредседница
Сеада Палаврић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија
на сједници одржаној 30. маја 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о захтјеву **Кантоналног суда у Сарајеву (судија Ади Исаковић)** за оцјену уставности члана 147 став 1 Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука УСФБиХ, 94/20 – рјешење УСФБиХ, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука УСФБиХ) и члана 2 став 3 Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22),

утврђује се да члан 147 став 1 Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука УСФБиХ, 94/20 – рјешење УСФБиХ, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука УСФБиХ) у дијелу у којем је прописано "са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине" те члан 2 став 3 Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22) нису у складу са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

У складу са чланом 61 став (2) Правила Уставног суда, укидају се:

- члан 147 став 1 Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука УСФБиХ, 94/20 – рјешење УСФБиХ, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука УСФБиХ) у дијелу у којем је прописано "са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине" и

- члан 2 став 3 Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22).

У складу са чланом 61 став (3) Правила Уставног суда, члан 147 став 1 Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука УСФБиХ, 94/20 – рјешење УСФБиХ, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука УСФБиХ) у дијелу у којем је прописано "са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине" те члан 2 став 3 Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22) престају да важе наредног дана од дана објављивања одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине".

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Кантонални суд у Сарајеву, судија Ади Исаковић (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 11. марта 2024. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 147 став 1 Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 – одлука УСФБиХ, 94/20 – рјешење УСФБиХ, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука УСФБиХ; у даљњем тексту: Закон о ПИО) и члана 2 став 3 Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22; у даљњем тексту: Правилник) с одредбама члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 став (2) Правила Уставног суда, од Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Представнички дом), Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Дом народа) и Владе Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада ФБиХ), коју заступа Канцеларија за сарадњу и заступање пред Уставним судом (у даљњем тексту: Канцеларија за заступање), затражено је у периоду од 28. марта до 1. априла 2024. године да у року од 30 дана од пријема дописа доставе одговор на захтјев.

3. Влада ФБиХ је путем Канцеларије за заступање 23. априла 2024. године доставила одговор на захтјев. Представнички дом и Дом народа у остављеном року нису доставили одговор на захтјев.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

4. Подносилац захтјева тражи од Уставног суда да испита да ли су члан 147 став 1 Закона о ПИО-у и члан 2 став 3 Правилника у складу с одредбама члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију. Образлажући захтјев, подносилац је навео да из садржаја оспорених одредби произлази да насљеднику, односно члану уже породице корисника пензије који измири трошкове сахране припада накнада погребних трошкова у висини просјечне пензије исплаћене у мјесецу прије смрти корисника

пензије. Затим је указао на то да се та накнада додјељује само у случају када је корисник пензије имао пријављено пребивалиште у Федерацији БиХ или Брчко дистрикту БиХ. У вези с тим, подносилац је навео да би примјеном цитираних одредби Закона о ПИО-у и Правилника тужба у спору требало да буде одбијена као неоснована јер су органи управе правилно примијенили одредбе које су биле на снази. Међутим, Кантонални суд сматра да се поставља питање усклађености оспорених одредби с одредбама Устава и Европске конвенције на које је указао.

б) Чињенице предмета у погледу којег је поднесен захтјев

5. Стана Малиш (у даљњем тексту: тужитељица) супруга је преминулог Радмила Малиша који је био корисник пензије Федералног завода за пензијско и инвалидско осигурање Мостар (у даљњем тексту: Завод) и који је у тренутку смрти имао пријављено пребивалиште у Републици Српској. Она је током 2020. године Заводу – Кантонална административна служба за Кантон Сарајево (у даљњем тексту: Кантонална служба) благовремено поднијела захтјев за накнаду погребних трошкова на основу члана 147 Закона о ПИО-у. Првостепени и другостепени орган Завода су тужитељицин захтјев одбили јер њен супруг, у складу са чланом 147 став 1 Закона о ПИО-у, није имао пребивалиште у Федерацији БиХ или Брчко дистрикту БиХ.

6. Кантонални суд је у предметима бр. 09 0 У 040176 21 У и 09 0 У 041936 22 уважио тужитељицине тужбе, поништи оспорене одлуке Завода и предмет вратио првостепеном органу на поновно одлучивање. Кантонални суд је сматрао да пребивалиште не може бити основ за "повлашћен положај" и да је дошло до кршења одредби о недискриминацији из члана П/4 Устава Босне и Херцеговине.

7. Тужитељица је 12. јануара 2022. године Заводу поднијела захтјев за накнаду погребних трошкова, али је Кантонална служба Рјешењем број Ф33/5/3-45-9-1532-20/21 од 25. октобра 2023. године одбила тужитељицин захтјев.

8. Против тог рјешења тужитељица је поднијела тужбу у којој је предложила да Кантонални суд поништи првостепени и другостепени управни акт и сам мериторно ријешит управну ствар цијенећи непоштовање ранијих судских одлука кроз кршење принципа равноправности и недискриминације. При томе се позвала и на Препоруку омбудсмена упућену Влади Федерације Босне и Херцеговине којом је указано на дискриминаторску одредбу члана 147 став 1 Закона о ПИО-у и члана 2 став 3 Правилника у односу на кориснике пензије с пребивалиштем у Републици Српској.

9. Институција омбудсмена за људска права у Босни и Херцеговини је Влади ФБиХ издала Иницијативу за измјену члана 147 став 1 Закона о ПИО-у број П-156/21 од 27. маја 2021. године (информација доступна овдје). Иницијативом је указано на то да је "с циљем отклањања неједнаког третмана корисника пензије с пребивалиштем у Републици Српској потребно измијенити члан 147 став 1 Закона о пензијском и инвалидском осигурању тако да се иза ријечи 'са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине' додају ријечи 'или Републици Српској'. Након усвајања измјене и допуне наведеног члана потребно је приступити и измјени члана 2 став 3 Правилника о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника пензије број УОФЗ-554/18 од 27. фебруара 2018. године, и то на начин да се она усклади с усвојеним измјенама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању".

10. Тужена је у одговору на тужбу навела да она није законодавац и да није у ситуацији да наводи разлоге због чега је члан 147 став 1 Закона о ПИО-у формулисан на такав

начин, те сматра да није дошло до кршења тужитељициног права на имовину и/или недискриминацију.

ц) Одговори на захтјев

11. Влада ФБиХ је навела да су одредбе члана 147 став 1 Закона о ПИО-у и члана 2 став 3 Правилника усклађене с одредбама Устава БиХ и Европском конвенцијом те да се тим одредбама не крши право на имовину и право на слободу кретања и пребивалишта. У том погледу је навела да право на погребнину може да се сматра имовином у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Међутим, сматра да не постоји нити један разлог због којег би примјена члана 147 став 1 Закона о ПИО-у довела до потребе да Уставни суд то право испитује према стандардима права на имовину. У вези с тим, указује да се законодавац, у складу са својом надлежношћу, одредио да питање накнаде погребних трошкова у случају смрти корисника пензије веже за пребивалиште на територији Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ. Сматра да је такав начин регулисања имао легитиман циљ, а то је да заштити финансијску стабилност Федерације БиХ, стабилност носиоца осигурања, стабилност исплате пензија те економску стабилност уопште. Тај легитиман интерес је, како је наведено, посебно био изражен у случајевима остваривања тзв. сразмјерне пензије између ентитета Федерација БиХ и Република Српска јер се ради о десетцима хиљада лица која остварују право на двије пензије, тј. дио из Федерације БиХ и дио из Републике Српске, при чему је у већини тих случајева већи дио стажа био остварен у Републици Српској а свега неколико мјесеци у Федерацији БиХ. С обзиром на то, Влада ФБиХ сматра да је сасвим логично да се у случају смрти корисника и накнада треба остварити у Републици Српској а не у Федерацији БиХ. Према оцјени Владе ФБиХ, уколико се право на погребнину не би везало за пребивалиште, онда би у случају смрти корисника сразмјерне пензије била дата могућност избора члану породице преминулог корисника гдје ће то право остваривати, али не постоји нити један критеријум или подзаконски акт који би одредио ко ће од носилаца осигурања да исплати ту накнаду. Такође наводи да због чињенице да је висина просјечне пензије критеријум према којем се утврђује висина накнаде погребних трошкова и да је у Федерацији БиХ просјечна пензија знатно већа, то је сасвим јасно да би сви захтјеви били упућивани Заводу а не Фонду за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске. Осим тога, сматра да постоји могућност злоупотреба јер би чланови породице преминулог корисника могли накнаду погребних трошкова да захтијевају у оба ентитета, што би било тешко спријечити јер су носиоци осигурања у ентитетима потпуно аутономни. При томе посебно наглашава да би у случају измјене постојећих закона питање остваривања права на накнаду погребних трошкова било потпуно неуређено, што би довело до негативних финансијских посљедица за Федерацију БиХ као носиоца осигурања и отворило могућност за злоупотребе. Према томе, Влада ФБиХ сматра да се законодавац, с циљем заштите финансијске стабилности Федерације БиХ, оспореним одредбама умијешао у право лица која подносе захтјев на начин да је то било основано на закону и оправдано јавним интересом, те да постоји однос сразмјерности између циља и ограничења о којем је било ријечи. С обзиром на то, Влада ФБиХ сматра да су оспорене одредбе у складу с одредбама Устава БиХ и Европске конвенције.

IV. Релевантни прописи

12. **Закон о пензијском и инвалидском осигурању** ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 13/18, 93/19 –

одлука УСФБиХ, 94/20 – рјешење УСФБиХ, 90/21, 19/22 и 42/23 – одлука УСФБиХ) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

(Предмет закона)

Овим законом уређује се обавезно пензијско и инвалидско осигурање на основу међугенерациске солидарности (у даљем тексту: обавезно осигурање) и добровољно пензијско и инвалидско осигурање за лица која нису обавезно осигурана по овом закону (у даљем тексту: добровољно осигурање), као и права и обавезе на основу тих осигурања.

Члан 39. тачка ц)

(Права из пензијског и инвалидског осигурања)

Права из пензијског и инвалидског осигурања у складу са овим законом су:

ц) за случај смрти осигураника, односно корисника старосне или инвалидске пензије – породична пензија и право на накнаду погребних трошкова у складу са овим законом,

Члан 147.

(Посмртнина)

(1) У случају смрти корисника пензије са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине, насљеднику-члану уже породице, које измири трошкове сахране припада накнада погребних трошкова у висини просјечне пензије исплаћене у мјесецу прије смрти корисника пензије.

(2) Захтјев за накнаду трошкова сахране подноси се у року од три мјесеца од дана смрти корисника пензије.

(3) Поступак и потребну документацију за остваривање накнада из става (1) овог члана, уредиће носилац осигурања својим актом, на који сагласност даје Влада Федерације.

13. Правилник о накнади погребних трошкова у случају смрти корисника мировине ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 47/18 и 48/22)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст прописа сачињен у Уставном суду БиХ, како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Чланак 2.

Накнада се остварује у Федералном заводу за мировинско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: Федерални завод).

Умрли корисник, по основи чије смрти се остварује накнада, је корисник мировине који је право на мировину остварио у Федералном заводу и чија смрт је наступила у времену од 01.03.2018. (дан ступања на снагу Закона о мировинском и инвалидском осигурању - "Службене новине Федерације БиХ", број 13/2018), а исплата накнаде се врши са Јединственог рачуна разлице.

Накнада припада за случај да је корисник мировине имао пребивалиште у Федерацији Босне и Херцеговине или у Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине у тренутку смрти.

Накнада припада у висини просјечне мировине исплаћене у Федералном заводу у мјесецу прије смрти корисника мировине.

Чланак 3. ставак (1)

Право на накнаду има насљедник - члан уже обитељи који измири трошкове погребња.

V. Допустивост

14. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредбе члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине.

15. Члан VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине гласи:

ц) Уставни суд има надлежност у питањима која му упути било који суд у Босни и Херцеговини, а односи се на то да ли је закон на чијој ваљаности почива његова одлука, сагласан са овим Уставом, Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама и њеним протоколима, или са законима Босне и Херцеговине; или у погледу постојања или дјелокруга неког општег правила међународног јавног права које је од значаја за одлуку тог суда.

16. Захтјев за оцјену уставности поднио је Кантонални суд (судија Ади Исаковић), што значи да је захтјев поднијело овлашћено лице из члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У-5/10 од 26. новембра 2010. године, тач. 7–14, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 37/11).

17. У односу на захтјев за оцјену уставности одредбе члана 147 став 1 Закона о ПИО-у, Уставни суд сматра да није спорно да постоји надлежност Уставног суда јер је оспорена одредба закона.

18. С друге стране, у односу на захтјев за оцјену уставности одредбе члана 2 став 3 Правилника који је донио Завод, уз сагласност Владе ФБиХ, Уставни суд подсјећа да члан VI/3ц) Устава БиХ експлицитно не прописује надлежност Уставног суда да оцјењује уставност правних аката ниже снаге од закона. У том погледу, Уставни суд најприје наглашава да је у члану VI/3ц) Устава БиХ Уставном суду дата знатно шира надлежност у односу на испитивање законских аката свих нивоа власти (види Уставни суд, Одлука о допустивости број У-19/16 од 30. марта 2017. године, тач. 31–33, доступна на www.ustavnisud.ba), као и у односу на оцјену њихове компатибилности с одредбама Устава БиХ и законима Босне и Херцеговине, те разматрање постојања или дјелокруга неког општег правила међународног јавног права које је битно за одлуку суда. У вези с тим, Уставни суд указује на своју богату праксу оцјене кантоналних закона, коју је изградио примјеном члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, за разлику од члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине када се проглашавао ненадлежним за оцјену уставности кантоналних прописа. У одлукама бр. У-8/12 и У-16/14 Уставни суд је испитивао уставност кантоналних прописа о судским таксама, затим је у Одлуци број У-6/15 оцјењивао уставност кантоналног закона о такси пријевозу, док је у одлукама бр. У-22/18, У-10/21 и У-9/22 Уставни суд испитивао усклађеност кантоналних закона о високом образовању с Уставом Босне и Херцеговине (све одлуке су доступне на www.ustavnisud.ba).

19. Када је у питању прихватање надлежности за оцјену уставности аката који су ниже правне снаге од закона, Уставни суд ће поступати *ad hoc*, слично као и код приступа који је имао у тим случајевима приликом примјене члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Наиме, Уставни суд је, оцјењујући да ли постоји његова надлежност у смислу члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине да одлучује и о уставности аката ниже правне снаге, примјењивао критеријуме које је развио приликом одлучивања о разматрању подзаконских аката на основу надлежности из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, одлуке о допустивости и меритуму бр. У-12/13 од 28. септембра 2023. године, тач. 21 и 22, и У-14/23 од 18. јануара 2024. године, тач. 23–29, доступне на www.ustavnisud.ba).

20. У вези с тим, Уставни суд истиче да је у својој пракси у предметима који су покренути у складу са чланом VI/3ц) Устава БиХ *ad hoc* одлучивао да ли ће прихватити надлежност да у таквим случајевима одлучује о подзаконским актима (види Одлуку о допустивости број У-

13/21 од 24. марта 2022. године, тач. 28–40, објављену у "Службеном гласнику БиХ" број 22/22). У том предмету Уставни суд је нагласио да би, слиједећи праксу из надлежности члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, могао да успостави надлежност једино уколико би се радило о очитом кршењу неког права у вези с питањем које произлази из Устава Босне и Херцеговине и међународних споразума којима се гарантује заштита људских права или уколико би се оспореним актом регулисало питање које нема основ у закону или уколико би оспорени акт донио ненадлежан орган или уколико у закону нема основа за доношење таквог акта или у случају да је оспорени акт изашао ван оквира закона (*idem*, тачка 40).

21. Имајући у виду наведено, као и да су оспорене одредбе Правилника донесене на основу оспорених одредби Закона о ПИО-у, те да спорне одредбе Правилника на идентичан начин регулишу спорно питање права на накнаду погребних трошкова, као и да се тим одредбама покрећу питања кршења људских права и основних слобода заштићених Уставом БиХ и Европском конвенцијом, конкретно права на забрану дискриминације из члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да је то довољно за закључак да постоји надлежност Уставног суда да, у смислу члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, одлучује о уставности оспорене одредбе Правилника.

22. Стога, имајући у виду одредбе члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд сматра да је захтјев допустив зато што га је поднио овлашћени субјекат те да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 став (1) Правила Уставног суда због којег захтјев не би био допустив.

VI. Меритум

23. Подносилац захтјева тражи испитивање усклађености члана 147 став 1 Закона о ПИО-у и члана 2 став 3 Правилника с одредбама члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију те члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

24. Међутим, имајући у виду чињенични супстрат поднесеног захтјева, Уставни суд сматра да се питања која се покрећу односе на усклађеност оспорених одредби с правом на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију. Стога ће Уставни суд, примјеном правила *iura novit curia* и у складу са својом праксом да чињенични супстрат захтјева или апелације може да подведе под било које право (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У-23/18 од 5. јула 2019. године, тачка 17, доступна на www.ustavnisud.ba), оспорене одредбе испитати у односу на члан II/4 Устава Босне и Херцеговине и члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

25. Члан 147 став 1 Закона о ПИО-у гласи:

(1) У случају смрти корисника пензије са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине, насљеднику-члану уже породице, које измири трошкове сахране припада накнада погребних трошкова у висини просјечне пензије исплаћене у мјесецу прије смрти корисника пензије.

26. Члан 2 став (3) Правилника гласи:

Накнада припада за случај да је корисник мировине имао пребивалиште у Федерацији Босне и Херцеговине или у Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине у тренутку смрти.

Недискриминација

27. Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбијеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално и социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.

28. Члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију гласи:

Опита забрана дискриминације

1. *Уживање сваког права које закон предвиђа мора да се обезбиједи без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност с националном мањином, имовина, рођење или други статус.*

2. *Јавне власти не смију ни према коме вршити дискриминацију по било ком основу као што су они поменути у ставу 1.*

29. Уставни суд наглашава да члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију садржи општи принцип забране дискриминације и гарантује уживање свих права одређених законом, без дискриминације по било којем основу као што су пол, раса, боја коже, језик, вјера, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, припадност националној мањини, имовина, рођење или други статус. Надаље, члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију подразумева и да јавни органи никада не могу дискриминисати према било којем основу, дакле основни принцип недискриминације је проширен и на домаће законе, а не само на права гарантована Европском конвенцијом, како то предвиђа члан 14 Европске конвенције. При томе, Уставни суд наглашава да је Европски суд потврдио да појмови дискриминације која је забрањена на основу члана 14 Конвенције и члана 1 Протокола број 12 треба да се тумаче на исти начин (види *Сејдић и Финци против Босне и Херцеговине* [ВВ], пресуда од 22. децембра 2009. године, представке бр. 27996/06 и 34836/06, тач. 55–56). Према томе, имајући у виду садржај и досег примјене члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, Уставни суд сматра да у овом поступку није нужно дати одговор на питање да ли се право на накнаду погребних трошкова односи на "уживање права и слобода" заштићених другим одредбама Европске конвенције.

30. Сходно томе, слиједећи принципе из члана 14 Европске конвенције која се односи и на примјену члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, Уставни суд подсећа на то да постоји дискриминација ако резултира различитим поступањем с лицима у аналогним или релевантно сличним околностима (види *Х и други против Аустрије* [ВВ], пресуда од 19. фебруара 2013. године, представка број 19010/07, тачка 98). Међутим, не представља свако различито поступање уједно и повреду члана 14 Европске конвенције. Различито поступање је дискриминаторно ако нема објективног и разумног оправдања, другим ријечима, ако не тежи легитимном циљу или ако нема разумног односа пропорционалности између коришћених средстава и циља који се жели остварити (види Европски суд, *Губерина против Хрватске*, пресуда од 22. марта 2016. године, представка број 23682/13, тачка 69).

31. Држава уговорница ужива слободу процјене при оцјењивању да ли разлике у иначе сличним ситуацијама оправдавају различито поступање и у којој мјери. Обим те

процјене ће се разликовати зависно од околности, предмета и позадине случаја. Према Европској конвенцији, држава обично има широко поље процјене када су у питању опште мјере економске или социјалне стратегије. Због њиховог директног познавања свог друштва и његових потреба, националне власти су, у принципу, у бољем положају од међународног судије да цијене оно што је у јавном интересу на друштвеним или економским основима, а суд ће генерално поштовати избор политике законодавца осим ако је "очито без разумног основа" (види Европски суд, *Carson и други против Уједињеног Краљевства* [BB], пресуда од 16. марта 2010. године, представка број 42184/05, тачка 61). При томе је важно нагласити да се не ограничава слобода држава уговорница да одлуче да ли ће успоставити било који облик система социјалног осигурања или не, или да одаберу врсту или износ накнада које ће обезбиједити у оквиру било којег таквог система. Међутим, ако држава одлучи да успостави систем накнада, то мора да учини на начин који је у складу са чланом 14 Европске конвенције (види Европски суд, *Stec и други против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 12. априла 2006. године, представке бр. 65731/01 и 65900/01, тачка 53).

32. У конкретном случају неспорно је да је Законом о ПИО-у и Правилником држава "успоставила систем накнада" у који се убраја и право на накнаду погребних трошкова, што значи да је тим Законом прописано "уживање права одређених законом" у смислу члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију. Међутим, тим прописима у оспореним одредбама држава је прописала и ограничење за остваривање тих права, те је, стога, задатак Уставног суда да испита да ли је то у складу са чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

33. Уставни суд даље запажа да право на накнаду погребних трошкова у смислу члана 39 Закона о ПИО-у представља право за случај смрти осигураника, односно корисника пензије. Иако је ријеч о праву корисника пензије, оно фактички, како произлази из садржаја Закона о ПИО-у и Правилника, припада насљеднику – члану уже породице корисника пензије који је измирио трошкове сахране. У вези с наведеним, Уставни суд најприје указује да је Европски суд закључио да мјесто пребивалишта представља аспект личног статуса у смислу члана 14 Европске конвенције и да може да представља "други статус" у смислу стандарда права на недискриминацију (види, *op. cit.*, пресуду *Carson и други*, тач. 70 и 71). Такође, Уставни суд указује на то да је Европски суд истакао да члан 14 Европске конвенције, у свјетлу свог циља и природе права која настоји да заштити, обухвата и случајеве у којима се према лицу поступа мање повољно на основу статуса другог лица или заштићених особина (види, *op. cit.*, пресуду *Губерина*, тачка 78).

34. Надаље, Уставни суд запажа да из оспорених одредби произлази да је законодавац приликом регулисања услова за остваривање тог права установио територијални принцип, односно критеријум пребивалишта корисника пензије у тренутку његове смрти. Тако је оспореним одредбама члана 147 став 1 Закона о ПИО-у и члана 2 став 3 Правилника право на накнаду погребних трошкова признао само насљеднику – члану уже породице оног корисника пензије који је у тренутку смрти имао пријављено пребивалиште у Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ. Дакле, садржај наведене одредбе *a contrario* упућује да насљеднику – члану уже породице корисника пензије који је у тренутку смрти имао пријављено пребивалиште у Републици Српској не припада право на накнаду погребних трошкова. Према томе, полазећи од тога да се право на накнаду погребних трошкова изводи из чињенице да је осигураник био корисник пензије Завода, Уставни суд сматра

да је очигледно да се насљедници – чланови уже породице преминулог корисника пензије који је имао пребивалиште у Републици Српској налазе у истој фактичкој ситуацији као и они чланови породица корисника пензије који су имали пребивалиште у Федерацији БиХ и Брчко дистрикту БиХ. Према томе, Уставни суд сматра да нема разлога да не прихвати да је у конкретном случају на основу одредби члана 147 став 1 Закона о ПИО-у и члана 2 став 3 Правилника успостављен различит третман у погледу услова за остваривање права прописаних Законом и Правилником.

35. С обзиром на то, Уставном суду преостаје да размотри да ли је неједнако поступање на основу пребивалишта у тренутку смрти корисника пензије имало објективно и разумно оправдање. У том погледу, Уставни суд указује на то да морају бити испуњена два услова како би различит третман био објективно и разумно оправдан: а) принцип различитог третмана може да се примијени у сврху постизања легитимног циља и б) мора да постоји разуман однос пропорционалности између примјењених средстава и циља чијем се остварењу тежи.

36. У погледу питања да ли је различито поступање слиједило легитиман циљ, Уставни суд запажа да је Влада ФБиХ као оправдање за оспорене одредбе навела да је циљ законодавца приликом регулисања територијалног принципа био да заштити финансијску стабилност Федерације БиХ, носиоца осигурања, стабилност исплате пензија те економску стабилност уопште. Тај легитиман интерес је, како је наведено, посебно био изражен у случајевима остваривања тзв. сразмјерне пензије између ентитета Федерација БиХ и Република Српска. Према наводима Владе ФБиХ, ради се о десетинама хиљада лица која остварују право на двије пензије, тј. дио из Федерације БиХ и дио из Републике Српске, при чему је у већем броју тих случајева претезит дио стажа био остварен у Републици Српској а свега неколико мјесеци у Федерацији БиХ. Осим тога, Влада ФБиХ је указала и на могућности да би код сразмјерних пензија већина захтјева за исплату накнаде била упућивана Заводу због веће просјечне пензије у Федерацији БиХ. Такође је указала да би постојала могућност злоупотребе јер би чланови породица накнаду могли да захтијевају у оба ентитета.

37. У вези с тим, Уставни суд запажа да посмртнина представља ново право које је уведено Законом о ПИО-у и чији је циљ да дио трошкова сахране сноси ПИО. При томе, Уставни суд запажа да питање услова за остваривање права на накнаду погребних трошкова представља одраз стања пензијског система и процјене потребних средстава за финансирање свих права која припадају корисницима пензије. У складу с тим, Уставни суд сматра да власти стога морају бити у могућности да дефинишу посебне критеријуме за остваривање користи од такве накнаде. Нарочито се не може од јавних власти тражити да остваривање тог права буде на штету стабилности пензијског система у ситуацији када постоји велик број корисника сразмјерне пензије. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да је различит третман, прописан спорним одредбама Закона и Правилника, заснован на легитимном циљу који се огледа у потреби заштите стабилности пензијског система. У том погледу, Уставни суд понавља да је јавна власт свакако у бољој позицији од судија Уставног суда да ријешити питања која се односе на то ко ће имати право на накнаду погребних трошкова, колики ће бити износ који се исплаћује по том основу, те да пропише услове под којим одређена лица могу да остварују та права. Према томе, Уставни суд сматра да наведени разлози доиста спадају у слободно поље процјене надлежне власти па Уставни суд нема разлога да не прихвати

да је у конкретном случају различит третман који произлази из оспорених одредби заснован на легитимном циљу.

38. На крају, Уставни суд треба да одговори на питање да ли се успоставља правична равнотежа између јавног интереса и заштите права појединаца, односно у конкретном случају наследника или чланова уже породице преминулих корисника пензије који су у тренутку смрти имали пребивалиште у Републици Српској. У вези с тим, Уставни суд запажа да одредбе којима су јавне власти настојале прописати пребивалиште као ограничавајући услов за остваривање права на накнаду погребних трошкова ипак не задовољавају принцип пропорционалности. Наиме, Уставни суд запажа да и поред неспорне чињенице да постоји велики број сразмјерних пензија, изгледне су ситуације у којима постоје корисници пензија који су своје право на пензију у цијелости остварили код Завода, а њихово посљедње пребивалиште је у Републици Српској. У таквим правним и фактичким ситуацијама њихови насљедници односно чланови уже породице неће бити у могућности да остваре право на ту накнаду под једнаким условима као и чланови уже породице преминулих корисника који су имали посљедње пребивалиште у Федерацији БиХ односно у Брчко дистрикту БиХ. Нарочито је могуће да због таквог свог статуса то право неће бити у могућности да остваре ни у Републици Српској јер нису били корисници пензије. Таква лица, односно њихови насљедници ће, искључиво због свог пребивалишта, бити доведена у неравноправан положај иако је видљиво да се остваривање права на накнаду погребних трошкова примарно везује за статус корисника пензије. У том погледу, Уставни суд запажа да оспорене одредбе члана 147 став 1 Закона о ПИО-у и члана 2 став 3 Правилника могу да произведу посљедице на остваривање права за лица која се налазе ван категорије корисника сразмјерне пензије због којих су те одредбе установљене. Због тога, Уставни суд сматра да је дужност јавних власти да успоставе јасне критеријуме за одређивање коме ће се исплаћивати та накнада, без довођења било које групе у неравноправан положај. Према томе, Уставни суд сматра да не постоји разумно и објективно оправдање за различит третман у

конкретном случају, односно да није постигнут разуман однос пропорционалности између употријебљених средстава и циља који се жели остварити.

39. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да оспорене одредбе члана 147 став 1 Закона о ПИО-у и члана 2 став 3 Правилника нису у складу с правом на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију. Због тога, Уставни суд сматра да је потребно оспорене одредбе укинута у смислу члана 61 ст. (2) и (3) Правила.

Остали наводи

40. С обзиром на већ усвојене закључке, Уставни суд сматра да нема потребе да посебно испитује наводе подносиоца захтјева којима је оспорио уставност оспорених одредби с аспекта члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију те члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

VII. Закључак

41. Уставни суд закључује да члан 147 став 1 Закона о ПИО-у у дијелу у којем је прописано "са пребивалиштем у Федерацији или Дистрикту Брчко Босне и Херцеговине" те члан 2 став 3 Правилника нису у складу са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију јер се њима не успоставља разуман однос пропорционалности између употријебљених средстава и циља који се жели остварити.

42. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 61 ст. (2) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

43. У складу са чланом VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

S A D R Ź A J

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

- 456 Odluka o formiranju Savjetodavnog vijeća za implementaciju Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta za Bosnu i Hercegovinu (bosanski jezik) 1
- Odluka o formiranju Savjetodavnog vijeća za implementaciju Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta za Bosnu i Hercegovinu (hrvatski jezik) 2
- Odluka o formiranju Savjetodavnog vijeća za implementaciju Proširenog parcijalnog sporazuma Vijeća Evrope o uspostavi kulturnih ruta za Bosnu i Hercegovinu (srpski jezik) 3
- 457 Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju članova Koordinacijskog tijela Bosne i Hercegovine za problematiku odlaganja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva na lokaciji Trgovske gore (bosanski jezik) 4

Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju članova Koordinacijskog tijela Bosne i Hercegovine za problematiku odlaganja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva na lokaciji Trgovske gore (hrvatski jezik) 4

Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju članova Koordinacionog tijela Bosne i Hercegovine za problematiku odlaganja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva na lokaciji Trgovske gore (srpski jezik) 4

BOSNA I HERCEGOVINA UPRAVA ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE

- 458 Uputstvo o izmjenama i dopunama Uputstva o popunjavanju carinske deklaracije i deklaracije za privremeni smještaj (bosanski jezik) 4
- Uputstvo o izmjenama i dopunama Upute o popunjavanju carinske deklaracije i deklaracije za privremeni smještaj (hrvatski jezik) 11
- Uputstvo o izmjenama i dopunama Uputstva o popunjavanju carinske deklaracije i deklaracije za privremeni smještaj (srpski jezik) 17

**CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 459 Odluka o naknadi za rad u biračkim odborima na provođenju Lokalnih izbora 2024. godine (Prečišćeni tekst) (bosanski jezik)
- Odluka o naknadi za rad u biračkim odborima na provedbi Lokalnih izbora 2024. godine (Prečišćeni tekst) (hrvatski jezik)
- Odluka o naknadi za rad u biračkim odborima na provođenju Lokalnih izbora 2024. godine (Пречишћени текст) (srpski jezik)
- 460 Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik)
- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik)
- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini (srpski jezik)

**CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 461 Odluka o prikupljanju podataka i diseminaciji kompiliranih statistika za monetarni i finansijski sektor, vanjski sektor, vladine finansije i finansijske račune i javni/vladin dug Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)

Odluka o prikupljanju podataka i diseminaciji kompiliranih statistika za monetarni i finansijski sektor, vanjski sektor, vladine finansije i finansijske račune i javni/vladin dug Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)

Odluka o prikupljanju podataka i diseminaciji kompiliranih statistika za monetarni i finansijski sektor, spoljni sektor, vladine finansije i finansijske račune i javni/vladin dug Bosne i Hercegovine (srpski jezik)

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 462 Odluka broj AP-2756/23 (bosanski jezik) 41
- Odluka broj AP-2756/23 (hrvatski jezik) 45
- Odluka broj AP-2756/23 (srpski jezik) 49
- 463 Odluka broj AP-3561/23 (bosanski jezik) 53
- Odluka broj AP-3561/23 (hrvatski jezik) 55
- Odluka broj AP-3561/23 (srpski jezik) 58
- 464 Odluka broj U-5/23 (bosanski jezik) 61
- Odluka broj U-5/23 (hrvatski jezik) 65
- Odluka broj U-5/23 (srpski jezik) 69
- 465 Odluka broj U-2/24 (bosanski jezik) 73
- Odluka broj U-2/24 (hrvatski jezik) 83
- Odluka broj U-2/24 (srpski jezik) 93
- 466 Odluka broj U-5/24 (bosanski jezik) 104
- Odluka broj U-5/24 (hrvatski jezik) 109
- Odluka broj U-5/24 (srpski jezik) 114

SLUŽBENI GLASNIK**BOSNE I HERCEGOVINE**

Izdavač: JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Direktor i odgovorni urednik: Dragan Prusina
Tehnička priprema: Uredništvo JP NIO Službeni list BiH
Štampa: UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo
Za štampariju: Muhamed Mirvić
Telefoni:

Centrala:	033 72 20 30
Direktor:	033 72 20 61
Uredništvo:	033 72 20 38
Računovodstvo:	033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove:	033 72 20 51
Pretplata:	033 72 20 54
Oglasni odjel:	033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa poslovnicom i prodajom:	033 72 20 43

Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa:

UNICREDIT BANK DD	338-320-22000052-11
ASA BANKA DD Sarajevo	134-470-10067655-09
ADDIKO BANK AD	
Banja Luka, filijala Brčko	552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo	161-000-00071700-57

Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.

Identifikacijski broj 4200226120002
Porezni broj 01071019
PDV broj 200226120002

Pretplata za I polugodište 2024. godine na "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" 120,00 KM.
Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>
Godišnja pretplata 240,00 KM po korisniku
e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasis@sllist.ba - pretplata@sllist.ba - racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba